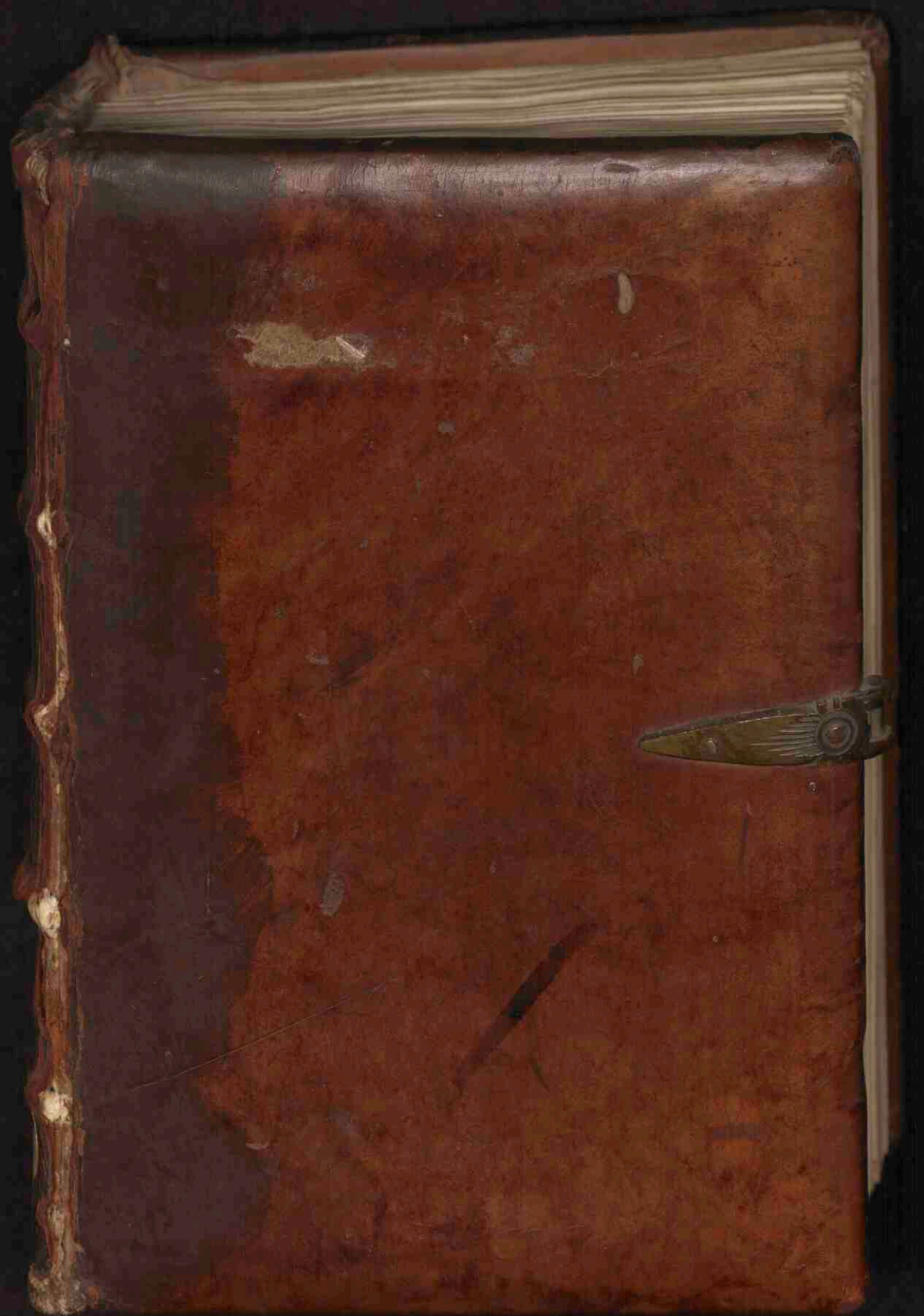




Sermoes ad fratres in heremo

<https://hdl.handle.net/1874/328069>



Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

Nº. 261

Hans I
P. L. N. 16

56 (Eccl. 261, antea 291i.) Membr. 4^p. min. 1⁴/₉ ff. quorum 81—159
binis col. Saec. XV.

S. Augustinus, Sermones ad fratres in heremo, fol. 1—78.

Fol. 79, 80 vacant.

Ejusdem de libero arbitrio II. III, fol. 81a—159a.

Fol. 81a: Cum adhuc rome remoraremur, cet. Fol. 84a Capitulum primi libri
de libero arbitrio sancti augustini recollecta annotatio.

„Liber Regularium in Traiecto quem legavit eis ven. magister Bernardus
Vten enghe.

Hs.
1 L 16

liber Regu^m i cuncto q^o loquunt eis ven^{la}
nar bernardus v^o e^ongge

~~N~~

n^o. 252. i.

n^o. 291. 4.

Inapuit friones bti augusti epi ad frēs de hēmo
Et pmo quō & ubi xp̄s ē querēdo S̄mo p̄m

Vidistis frēs km̄ sanctissi-
mos reges diligent̄ dūm
quesiuisse & q̄rendo deū
& hōiem iuenisse nō du-
bitamus & sibi p̄iosa mu-
nera obtulisse firmit̄ cre-
dimus & p̄dicam̄. Vos v̄o frēs q̄rite xp̄m
q̄rite nazarenū. querite floridū candidū
et rubicūdū. q̄rite xp̄m & hūc crucifērū que-
rite xp̄m & iuenietis pulsate & ap̄iet̄ vobis.
Clamate & vocate dilan̄ nūciantes q̄ amo-
re languescitis. O vos mūdi amatores qui
trēna sapitis quoz deus vent̄ est & vita ī
confusione quid agitis sine xp̄o. Quid con-
cupiscitis q̄d sp̄atis. Nūquid sine xp̄o vob
pax eē potit̄. Nūquid felicitas ul̄ victoria.
nūquid dignitas ul̄ securitas. nūquid fides
ul̄ caritas. nūquid spes ul̄ fiducia. Nūq̄
stantia ul̄ t̄p̄antia. Nūquid prudētia ul̄
sciā. nūquid pulchritudo ul̄ fortitudo. nūq̄
olfcūs ul̄ tactus. nūquid visus ul̄ auditus
sine xp̄o vobis potit̄ eē o frēs mei. Absit.



Ergo quate xpm̄ dū uicēri p̄t uocare eū dū p̄pe
est. In ip̄o demq̄ sūt oēs uirtutes ⁊ thesauri sap̄ie
et sc̄ie absconditi. Querite xpm̄ ⁊ uicēris xp̄s̄
Pulsate xpm̄ ⁊ apiet̄ uob̄ p̄ xpm̄. Dirigite
uīa xpi ut dirigat uos xp̄s̄. Amate xpm̄ ut
amet uos xp̄s̄. Querite xpm̄ paup̄em ut uicē
matis xpm̄ diuitē: pascite famelicos xpi ut
pascat uos xp̄s̄. Visitate ifirmos xpi ut uos
uiscitet xp̄s̄. Pacē habete cū p̄riō amore xpi
ut uos pacificet xp̄s̄. Hūc ḡo xpm̄ q̄ram⁹
Hūc et uaciter capiam⁹. Hūc realit̄ ut pos
simus agnoscimus hūc s̄p̄ p̄quiram⁹ ⁊ uicē
tū tam fortiter tā dulcē tā suauit̄ teneam⁹
ut eū nō amittam⁹. Querendus ē ergo xp̄s̄
sed nō in platea ubi ē sūma uanitas. Que
rendus ē xp̄s̄ sed nō in foro ubi ē grandis
aduersitas. Querendus ē xp̄s̄ sed nō in ta
berna ubi ē sūma ebrietas. Querendus est
xp̄s̄ sed nō in scolis mūdanoz philosophoz
ubi ē infimta p̄uersitas. O uos mūdi amato
res qui trena sapitis ⁊ pro t̄rens honozib⁹
et pompis discurre nō desistitis trāsuolan
tes montes ⁊ alpes uēstigac̄e uolentes alta
teli. lata t̄re p̄funda maris in calore frigore

fame & nuditate. cur xpm̄ nō queritis ī quo
 hec om̄ia & maiora p̄ se rep̄iuntur. **Quiesca**
 te iā agē p̄uerse. discite bñ facē. **O** vos q̄ celoz
 motus cotidie īuestigare curatis nō tū ut deū
 p̄fectius agnoscat̄is s̄ ut mūdo florentes ap
 pareatis. **Sapientes** igit̄ & insipientes que
 rite xpm̄ s̄ nō cū luxuria ī qua ē lata defor
 mitas. nō tū sup̄bia ī qua iacet et̄na cala
 mitas. nō cū auaricia ī qua ē ydoloꝝ serui
 tus & et̄na infelicitas. **S** heu fr̄es heu q̄a
 nō ē hodie qui faciat bonū nō ē qui xpm̄ ope
 adorare q̄rat nō est qui speret in eo. **Sed**
 miles in ense. rex in diuitijs. puer in pomo.
 seruus in dñō. vxor in viro. vir in vxore. ve
 tula ī p̄ua pecūa. et rusticus in ligomo spat.
Ecce fr̄es quō vnusquisq̄ recedit a deo saluta
 ri suo. **Ecce** quō sp̄amus ī vanitate derelinq̄
 tes deū factozē nr̄m et recedentes a deo salu
 tari nr̄o. **Non** sic igit̄ fr̄es nr̄i nō sic etiā
 diuitie & honores si affluant nolite cor appo
 nere s̄ solūmō xpo cor apponite in ip̄o semp̄
 sp̄ate quia ip̄i cura est de singulis nobis.
Queramus ḡo xpm̄ fr̄es mei & nūq̄ quiesca
 mus qūsq̄ ip̄m īuetiamus. **Querite** eū dū

tuemini p̄t̄ tuorate eū dū p̄pe est. **S**; quō eū
q̄remus o fr̄es. **E**cce eū q̄ritur hodie xp̄us. **Q**ue
rūt eū pagani q̄rūt eū iudei. **O** xp̄iane caue
ne xp̄m q̄ras n̄ iudeis s̄ tū paganis regibus
p̄quir̄ eū nō desistas. **N**ā pagani xp̄m q̄rūt
adorāc. s̄ iudei xp̄m iam q̄rūt suplantare.
Pagani hodie ad xp̄m veniūt. s̄ iudei xp̄m
s̄mūt. **P**agani ad xp̄m veniendo laborāt sed
iudei quiescendo xp̄m ignorāt. **P**agani xp̄o of
ferendo munera ip̄m adorāt. sed iudei iam xp̄i
morte p̄curāt. **P**agani xp̄m adorando t̄ mira
cula ibide videndo ip̄m toto corde magnificāt.
sed iudeoz̄ synagoga xp̄m sp̄inis coronāt. **P**a
gani p̄ aliā viā reuertūt̄ gaudentes. sed iudei
iam incipiūt eē pauentes ne forte veniāt romāi
t̄ tollant eoz̄ locū t̄ gentē. **E**rubescite o p̄fidi
iudei erubescite q̄ veniet tempus q̄ lapis sup
lapide in te nō remanebit eo q̄ nō cognouis
tempus visitaōis tue. **E**rubescite quia iā alie
in hereditate v̄rām ingrediūt̄ t̄ ad v̄rām regē
natū p̄ stellā reducūt̄. **E**ius p̄ciosa natiuitas
fuit aū secula p̄destinata. a p̄phis p̄mūata.
pastoz̄ibus manifestata. sapientib; regibus
reuelata. **O** iudei deo semp̄ rebelles. **O** ceteri

3
o obstinati: cur nō consideratis miracula que
deus opatur ī medio terre vr̄e. Cur xpm̄ non
queritis. cur deū & hoīem nō agnoscat̄. cur eū
ut verū dei filiū nō adoratis. O fr̄es nō solū
iudei sed & mali xp̄iani hodie xpm̄ occidē q̄rūt.
et q̄n hoc faciē querūt. nisi q̄n p̄cepta sua ser
uare contempnūt. Non sic magi fecerūt sed
mor xpo nato credentes p̄ vr̄ā laborare reperūt.
et sic p̄seuerantes eū inuenire mernerūt non
in p̄iositate p̄anoz nō in mltitudine seruitoz
nō in thalamo p̄icto nō in lecto eburneo nō in
aula regia. S; p̄ thalamo voluit redimari ī
stabulo p̄ lecto voluit habē fenū. p̄ seruitozib; q̄
bouē & asinū saluator habere voluit. **E**ya igit̄
fr̄es q̄rite deū querite nazarenū q̄rite hūc flo
ridū candidū & rubicundū. **E**ius ortū angeli
cantāt sic exultat̄ sterilis clamat̄. vidua p̄fi
tetur. symeon senex expectat. **J**oseph cogitat
maria m̄r̄ reclinat. bos cognoscit asinus por
tat stella demonstrat magus adorat. **I**ste ē ille
deus deoz qui in cherubin appareret terribilis.
ī seraphim appet̄ mirabilis qui in vt̄inibus oste
ditur īcōprehensibilis. **I**ste ē qui natus ē in
de maria v̄gine & homo factus ē ut nos deos fa

teret frū̄s ē homo. **Iste** ē qui esuriit ut nos
reficeret qui sitiuit ut nobis vite etne potilla
mīstraret. **Iste** ē qui p nobis temptat ut nos
a temptatōib9 liberaret. qui p nobis ligat ut
nos absoluet qui p nob9 humiliat ut nos exal
taret. qui p nobis expoliat ut nos tegetet.
qui pro nob9 coronat ut nos coronaret. qui
felle et aceto potat ut nobis fontes melli
fluos aperiat. **Porte** suscepit ut nobis vitam
etna donaret. **Sepultus** ē ut sepultura
scoꝝ bndiceret. **Ascendit** in celū ut nobis celoꝝ
portas aperiat. **Sedet** ad dexterā patris ut au
dentū patris et vota exaudiret. **Ete** ergo ad
quid natus ē xpūs. **Ete** ad quid venit xpūs.
Ete ppter quid ad nos descendit xpūs. **Ad**
ergo agitis o mūdi amatores quid vobis ai
carne. **O** venerabiles senes o iuuenes delicia
ti. quid agē creditis. **Nichil** sine xpo potestas
quibuscuq; bonis tremis honorati sitis. **Ergo**
fate xpū̄m ut iuuenes maneatis. querite se
nes xpū̄m ut cū oī pspitate viuē valeatis. **Q**
rite xpū̄m et nolite quiescē illū xpū̄m illū ih̄m
qui ceterionis seruū sanauit. paliticū soli
dauit. lazaz resuscitauit. cecos illuinauit me

4
retice bificavit chanaanē exaudiuit latro
in peccat & paradysū donauit. **H**ūc xpm que
rite fide spe & caritate. quate xpm & nolite que
cere. quate xpm & nolite sperare in longitudine
uite v're quia incertus ē exitus. **S** attendite ne
deapiamī. quia sub spe boni multa mala fiūt.

Non em̄ desinit hostis antiquus figurā a
pe angeloz lucis laqueos deceptōm ubiq; p̄te
dens. Nouit em̄ ip̄e malignus natis homī &
cui adhibeat cupiditatis calozē. gule voracita
tem. luxurie seditatē inuidie calamitatem. **O**p
time nouit quē merore ḡturbet. quē fallat
gaudio. quē metu opp̄mat. quē amicitōe sedu
cat. cūctoz discutit nās ventulare & p̄saritari
cūctoz defectus ī nullo desistat. & ubi cognouit
q̄ delictū ibidem suū ex̄itū ponit. **T**u ergo fide
lis cū temptatōes p̄senseris mox ip̄m quere
mox eū iuoca & mox tibi ip̄e auxiliabitur quia
fidelis ip̄e nō p̄mittit nos temptari sup̄ id qd̄
portare possimus qui est b̄ndictus in secula.

De obedientia ad suos p̄sbr̄os **S**mo sc̄dus

Rom̄ibus opib; vris sacerdotes dei altissimi
s̄p̄ memozes estote mādator; dei & in oib; estote
sibi obedientes ut digni remissione p̄ eius

grām tuemri possitis. **S**cientes tū q̄ sine
obīa omīa vacua sūt & cū obīa oīa plena
caltate repūt. **O**bedire ergo vobis nāc ē
nō tū bonis & modestis s̄ discolis & malis
nō tū q̄ mali sūt s̄ quia bona obseruari
p̄cipūt. quibz obedire debemus. **O** venera
bilis scāq̄ obīa salus omī fidelīū. custodia
omī vtutū. tu celū apīs & infernū claudis.
tu etiā filiū dei ad terrā posuisti. & venit
int̄ hoīes nō ut faceret volūtatem hoīs: sed
volūtate p̄ris eius qui misit eū. **V**oluntas
em̄ p̄ris fuit ut redimētū genus huma
nū ut reconciliaret̄ ei creatā suā q̄ p̄mit
et ut volūtas p̄ris p̄ficeretur. filius fuit o
bediens usq̄ ad mortē. **V**t ergo nō esset
nobis obīa laboriosa exitū p̄ntis vite sal
uator p̄ obīam t̄mīauit. **I**ure ergo obīa
oī sacrificio p̄ponit̄ quia de p̄tate dyaboli
nos eripuit qd̄ nullū legale sacrificiū fa
cere potuit. **N**ec mirz si nos p̄ccōres obedie
cie in hac vita subiciam. qm̄ hanc mediator
dei & homī etiā i morte nō deseruit. sed ei
subiecit qui p̄ oīa erat p̄ri equalis. **N**os
at̄ p̄t̄ p̄ccū alyz homībz subiecti sumus.

Ram nā omēs equales genuit sed ineq̄litas
q̄ accessit ex vicio ordinata ē dei iudicio. **U**
oportet nos obedire hominibz. **S**ed p̄ obiam
nūq̄ debet malū fieri etiā si angelus uel
archangelus cherubin uel seraphim tibi fieri
p̄cipiat. **N**ec enī ip̄e deus qui ē b̄ndictus ī
sc̄la p̄t nob̄ p̄cipe q̄ toto affectu eū nō dili
gamus. **S**ed sc̄ire debetis sacerdotes dei q̄
p̄pter obiam aliqui debet bonū qd̄ agit̄ iter
mitti. **V**er̄ q̄ nō nūq̄ nobis istius mundi p̄s
pera nō nūq̄ iubent̄ adūsa. **P**rōp̄ta sciendū
est q̄ obia aliqui si de suo aliquid habeat
nulla ē. aliqui si de suo aliquid nō habeat
nūma ē. **N**ā cū huius mundi p̄p̄ta p̄cipiūt
cū locus sup̄ior impat̄ is qui ad h̄c p̄cipi
enda obedit virtutē obie sibi euacuat si
ad h̄c ex p̄p̄rio desiderio anhelat. **R**ursū
cū mundi desp̄t̄is p̄cipit̄ cū p̄bra ḡrumelic̄e in
bent̄ nisi hoc ex semetip̄s animus appetat obie
sibi meritū minuit: qui adhuc in h̄c q̄ des
p̄ta sūt iustus nolensq̄ descendit. **D**ebet
ergo obia in adūsis ex suo aliq̄ habē & in p̄s
p̄s ex suo aliquid nō habē. **Q**d̄ b̄n̄ ond̄im̄:
si duoz̄ amroz̄ dei fr̄a in mediū p̄ferimus.

Moyſes enim deo iubente ut iſrahite plebi p̄ceſt
ſed apud ſe hūilis fuit ⁊ gl̄am tanti regis con-
ſiderans expaueſcens ne hoc recipet ſe hūiliter
eruiſant. **S** paulus ap̄ls dei reuelatōe amo-
nitus ut iheruſolim p̄gret nec ignorabat q̄ ibi pa-
ci debet. **V**n̄ cū fideles vellent eū tenere cla-
mavit. **E**go autē nō ſolū alligari ſ ⁊ mori pa-
tus ſū p̄ noīe ih̄u. **E**cce iheruſolima p̄git qui p̄
reuelatōem aduſa cognoscit. **E**t tū hec libent̄
appetit. **M**oyſes at̄ ad p̄ſpa de ſuo nil habu-
it q̄ p̄abus ſupplicauit ne p̄lo p̄ceſſet. **P**au-
lus etiā aduſa ex ſuo voto ſuſcepit q̄ mala
imminencia cognouit ⁊ ad acroza ſe p̄parauit.
Moyſes at̄ gl̄am p̄tatis voluit declinare.
Et paulus dura ⁊ aſpera voluit ſuſtinē. **E**rgo
vtr̄q̄ ſeruoꝝ dei v̄tute inſtruit̄ ut ſi obit̄ pal-
mā apprehendē nitim̄ p̄ſpa mūdi ex ſola iuſſio-
ne ſuſcipim̄ ⁊ aduſa ex deuotōe amplectim̄.
Ego at̄ o ſacerdotes dei altiffimi ut multi
v̄m viderūt ⁊ audire potuerūt veni ad hanc
ciuitatē cū omnibus meis amicis. **E**uodio ſim-
plicio alipio nebridio ⁊ anaftaſio ſecū dem̄q̄
veni q̄a ſcribā p̄ſulari ſc̄n̄ ſenē **v**erbanum
valerū. **P**ropterea ſecurus acceſſi: nō ut habem

in vos p̄tatem sed ut abiectus eem in domo
 dñi om̄ibz diebz vite mee. Sed ut m̄strari
 deberē f̄ m̄strare & seruire pacifice. Vñ op-
 tabā in solitudine viuē. nichilq; diuitiaz me-
 cū attuli sed dei grā me coadiuuante fauo-
 ratus etiā a s̄cō sene ep̄o valerio mōsteriū
 in hēmo a gentibus segregatū multo labore
 fatigatus edificauit. et cū longiori anxietate
 seruos dei p̄ nemora habitantes in vñū con-
 gregauit & cū eis p̄ter viuē cepi sc̄dm̄ modū
 et regulā sub s̄cō aplis constitutā oīa cōter
 habentes & possidentes viuētes in vigilijs et
 orōibus ult̄ illud qd̄ explicari possimus q̄z
 fama ad aures s̄cī ep̄i valery p̄ueit. placuit
 sibi nos in hēmo visitare & stetit nobiscū die-
 bus xij. donās in ortū amētatibz plenū in
 plamāe positū. Et q̄ a gentibus segrega-
 tus erat locus libenter illū suscepit ut edi-
 ficare etiā mōsteriū sc̄m̄ quos tales tuene-
 rā quales tuemire desiderauerā. Quo edifi-
 cato placuit ei qui me segregauit de vte-
 ro matris mee & vocauit p̄ gram suā q̄ michi
 inquit. Surge amice & ascende superius et
 sic cū molestia & grandi anxietate fuis s̄cī

psbri epus. Et q̄ cū fr̄ibus meis ut hacte-
nus fecerā s̄p̄ habitare corpe nō poteram
p̄p̄tēa iuxta domū ep̄i vos clericos habē vo-
lui & mor̄ vobiscū sc̄dm̄ formā apl̄itam vniē
cepi & placuit vob̄ om̄ibus vniū in deo ser-
uire & om̄ia cōiter posside. Hoc at̄ voluistis
facē nō coacti s̄ sponte usq; ad mortē vniē
s̄ sine p̄p̄rio p̄fiteri voluistis. **D** psbiter at-
tende & vigilans attende q̄ p̄mittē tutū
fuit s̄ dimittē nō ē tutū. **A**lligatus es vxo-
ri noli iā querē solutionē. **A**bsolutus es ab
vxoze noli querē vxoze q̄ meā habes tūm̄
Ligasti te in nūq; te qp̄uli nūquid te rogavi
ut venires nūquid applausi t̄ p̄mittens her-
et̄ illa absit om̄ino a me. **I**deo esto fidelis & da-
bo tibi coronā vite. **N**oli in resistē q̄ ois
pt̄as a deo ē & qui pt̄am resistit deo resis-
tit. **N**on tū veni ut pt̄atem s̄ip̄ vos habe-
rem sed tū ut cū fr̄ibus meis in solitudine
vivere. **E**t ecce nūc ep̄us sū & paup̄em eē
nō erubescō. **Q**uare. **Q**uia paup̄itate ser-
uare p̄misi. **C**auete igit̄ ut me paup̄em
relinquatis paup̄es meā eē voluistis. **C**a-
uete ne a diuitijs capiāmin. **V**olūtas mea

fuit ut semp toto affectu paupes simus qd
et si non fecimus diuites fuerimus. **Hec**
paupertas qua foris gerimus no paupertas
s grandis miseria existanda e. **Nolite** in
ergo resisti qz ptas a deo e. **Non** em futi co
tempnende ptates siue sint mudi siue ecclie
qz omes a deo ordinate sut. **Nam** dñs cu
leprosos curasset ad ptatem eos misit dices.
Ite ostendite vos sacerdotibus. **Et** ad sa
muclm cu spneret a iudeis ait dñs. **Non**
spzenerut te sed me. **Et** ad moysen. **Homo**
quicunqz fecerit supbia in sacerdote a iudice
moriet. **Cauete** igit sacerdotes ne aliquis
vrm audeat insurgere cont ppositu ul pbem
qui omi vrm cura gerit. **Ipi** em positi sut
in ecclia ad mram vtilitate ut pvideant qd
age debeamus ut ecclia p nobis deo reddet
ivem et vnitatem ecclie custodiant de qua dñs
nos voluit ee sollicitos ne tanqz oues non
hntes pastorem p diuisos errores ab vnitatem
fidei diuisi cecimus. **Sicut** em vnus dñs est
z vnus pastor sit z vnu ouile ee voluit. **Propterea**
noluit dñs scindi tunicam i confutile q integ
erat qz no patit ecclie violari vnitatem. **Idco**

paulus ait **O**bscuro frēs p̄ nomē dñi m̄ ih̄u
xp̄i ut nō sint i vobis sc̄ismata sed seruate
v̄nitatē sp̄ūs in v̄nulo pacis. Nam sicut m̄l̄
ti radij p̄cedūt ab vno sole & t̄n̄ vnū lumē
est. ita & nos multi ab vno capite p̄cedetes
& oīa pacifice & cōiter possidē debemus. **I**n
surgūt enī fr̄q̄ter iter nos tempestates i
m̄icōz volentū nr̄as q̄cordias dissipare et
discordias seminando v̄nionē pacis eringuūt
Agrediūt̄ nos leones fr̄q̄t̄ terribi ut
caput ferendo mēbra saltē moueant̄ t̄roze
et qd̄ gr̄uius m̄ est nō solū a malignis sp̄i
ritibus sepe mala patim̄ sed enā a domesticis
dilatanti & fr̄q̄t̄ peiora sūt intestina
bella a quibus hō nō cauet̄ qm̄ foriseta q̄
p̄udent̄. **E**cce enī abel iustus a domestico fr̄e
occidit̄. esau fr̄em iacob fugientē p̄sequitur.
ioseph a fr̄ibus vendit̄ & a discip̄lo salua
tor traditur. **H**ec oīa mala facta sūt q̄ obe
dire neglexerūt. **S**ilī hoc accidit̄ ianuario
m̄o qui colūpna obiē & paup̄tatis m̄t̄ nos
eē videbat̄ eius p̄ditione fr̄q̄ter flē & vlu
lare debeamus. **N**am ad nos cū lacrimis ven̄t
et paup̄tatem q̄ dñi viuēt̄ seruare p̄misit̄.

8
et tū vmeā & agrū nobis ignorantibus in
sclo possidebat. **P**roffessio mortiferā o p̄dito
ris p̄missio ore dicebat & corde odiebat scū
ardebamus qui omibz peior erat. **E**t sic an
nis xi. & amplius ianuarius nō ut vidistis
et audistis male vixit & male morit̄. **Q**uē
ul' quō male vixit nisi q̄ qd̄ suū nō erat se
crete tenuit. **Q**uomō etiā male morit̄ nisi
q̄ in fine se nō cognouit & obstinatus ī suo
nobis ignorantibus testamētū fecit & filiū
quē in sclo habebat ditauit. **Q**uā saltē
in fine nobis dixisset & omibz nob̄ veniam
petrasset. sed nō p̄fessus fuit nec eū fecisse
penituit. **P**ropterea de nr̄is nō est nec dū viuēt
erit. **L**igate igit̄ manū cadauis eius ponē
tes ī p̄ano ligatos centū & xi ados q̄s in
piete cellule retinebat flentes & dicentes.
Poenit̄a tua tecū sit in p̄dicōe. **N**on enī li
cet nob̄ seruis dei eos collocāe ul' ponē in
victu ul' vestitu ul' in ope monasterij quia
p̄ciū maledictis ē. **E**ya igit̄ sacerdotes dei
cauete ne deficiatis in temptatōibus cauete
ne rebelles in scis publice ul' occulte. **S**i
tis in fideles sitis & obedientes. **E**t si vobis

graue ē ⁊ molestū egredimī foras **P**egite ad
fres meos ⁊ disate ab eis q̄ mites sūt ⁊ hūiles
corde paupes spū ⁊ filij obie. **E**gredimī foras
et qd' vos estis et. qd' ip̄i sūt q̄ sideratē vos volo
Nūq̄ ⁊ vos tēs estis sicut ⁊ ip̄i sūt. **O**btinā
tales ec̄tis quales ⁊ ip̄i sūt. **V**os em̄ voratoēs
estis ⁊ ip̄i sūme sobrietatis. **V**os distufores
ciuitatis ⁊ ip̄i visus homī fugiūt. **V**os īpudi
ci ⁊ ip̄i casti. **V**os derisores ⁊ ip̄i firmissim
oratores. **V**os pellibus caniculoz ul' varioz
ornati iā estis ⁊ ip̄i oīno colore nigrimo aff
rimoz induti sūt. **P**tea q̄ intrinsecus sūt vos de
clinare. **P**asci sūme curatis carnes varias
affectantes ⁊ ip̄i postq̄ hēnū intūerūt nūq̄
carnes supserūt. **V**os vna elcā spēbusq̄ iēba
ta fr̄itis; ⁊ ip̄i sp̄ paucillū aque reapūt.
Vos baltheis militū mūdo appare desiderā
tis ⁊ ip̄i zonis cameloz rembz succincti more
hebe ⁊ ihoīs decorati sūt. **O** vinea mea elcā
ego te plātaui caue te dep̄oz ne gūtaris in
amāitūdinē ut me paupem dimittas ⁊ ia
nuariū diuitē sequaris. **O** vinea mea felix
cui⁹ botrus sūme ptimesto ne sit in fuitō ama
rissimus. **O** quid faciemus tūc in die illa ca

9
lamitatis in qua deus pater dicit filio voca opera
nos et redde illis in eadem. **T**unc autem iudice au
diatur vox rebellionis vestre quid promiseritis et
quomodo ea seruare voluistis fugere mundum et quae sua
sunt contempnere promissis et ecce iam rebelles to
tis affectibus in mundanis preoccupati estis. **C**ur
ergo immutastis si in hijs paschalis diebus
partialiter vobiscum non fuerit placuit enim mihi segre
gare me a vobis et pergere ad fratres meos in soli
tudine quos ut frequenter dixi tunc tunc quales
inuenire desideravi. **C**ur ergo turbamini. **N**umquid
ipsi vere pauperes sunt nunquam obediuntis nunquam mundum
et pompas eius contempnerunt. nunquam in forma vi
uendi vos multo tempore precesserunt. **N**umquam fratres mei
et patres sunt. **N**umquam pro eorum exempla ad vitam veri
tatis perueniunt. **N**umquam eos sepe dilexi et eorum sciam
satisfacere semper desideravi. **N**umquam enim per
simplicianum cum liguri eorum in fide instructus
sum. **C**ur ergo immutastis. **C**ur de mea absen
tia dolore habere ostenditis. **F**acite quae placata sunt mihi
et tunc ubique fuero vobiscum ero usque ad consumma
tionem seculi. **D**ecreueram enim tunc cum eis de rusticis
meis in civitate humiliter habitare usque ad festum sancti
ascensionis domini nec ad vos redire optabam.

quisq; emendatos vos esse cognoscemus. **S**ed qui fortunatum aduersariū ad presertim occulte velut lupum puenisse iam senaeba seu sennio ideo impulsus reuersus sit ad vos cupiens illum videre et tunc eo potius disputare et illum gaudere domino auxiliante qui totis viribus dissipare conatur et uigulare filios quos peperit in visceribus caritatis. **O**rate igitur et vos nobiscum et nos vobiscum orate volumus desinentes de mea absentia amplius litigare. **O**rate et nolite deficere ut fortunatus manicheorum publice sicut christiane fidei insidiat ita et nos cum suis dei gratia coadiuuante publice eum superare possimus. **O**rate siue intermissione ut mane digne possitis in uocatione clericorum in qua per gratiam uocati estis ut dum uocabuntur ad incedendum in die nouissimo non sicut ficius absque fructu maledictorum et succidantur et in ignem mittantur tanquam destructores legis etiam occupantes et perentes in iniquitatibus uestris. **A**dinuet autem uos ipse deus ad proficiendum dum mirabilia de lege sua que est uobis in secula.

Contra detractionem et inuentionem. Sermo tertius

Quoniam inuentionibus uobis in heremo fratres dilectissimi inuentiones detractores ut

10
sufurratores nullatenus esse licet. scientes q̄ ta-
les regnū dei nō osequēt. Non igit̄ stulta
loq̄m̄ lingua dolosa sed cū dei adiutorio sine
cui⁹ volūtate et nutu foliū arboris nō mo-
uet̄. **D**is inimuratio ul̄ detractione paul̄ sit a
vobis q̄siderantes qd̄ marie sorori aaron ⁊
moysi q̄ murmurauerit acciderit. **N**ā inmu-
rauit quia moyses vxorē ethiopissā dux-
erat et ea inimurāte iratus ē dñs valde eo
q̄ moyses eet̄ iustissim⁹ sup̄ oēs hōtes qui
morabant̄ in terra. Et ait dñs aaron et
marie. **E**gredim̄ ad tabnaculū federis Et
ait dñs. **N**re nō timuistis de trahē seruo
meo moysi au loquor̄ facie ad facie. **S**eruo
meus ē ⁊ in domo mea fidelissimus ē. Et
ecce maria repleta ē lepra candens sup̄ eā
q̄ n̄. quā videns moyses exclamauit ad
dñm̄ dicens. **D**eus obsecro sana eā. **C**ucur-
dit dñs. **S**eparet̄ septē diebus ex̄t̄ castrū
et postea reuocabit̄ maria ad pristinā sa-
nitatē. **I**deo attendite fr̄es q̄ maria hec q̄
peccauit aīam subditoꝝ ⁊ discipuloꝝ siḡt̄
q̄n̄ p̄posito ul̄ p̄bitero obedire recusat et
recusando inimurat et inimurādo leprosa.

efficit qd' apparet dū culpa eius publicatur.
Sed bonus pastor q' omni ur̄m curā gerit que
rens salutē aīaz opatit' peccatrici & auxiliū
dine medicine p̄tib9 postulat infirmanti
clamatq; cotidie indefessa voce pastor bon9
qui aīam suā perire nō desinat p̄ ouib9 suis
dicens. **S**ana ḡtiones eius q' cōmota est.
Sana eā quia lepra m̄murationis plena ē.
Reuota eā q' a ḡortio fidelū tuoz sepata
ē. **A**git' fr̄es attendite ne m̄muratores sitis.
Nam sicut lepra p̄ū corpus deuorat & sibi
adherentib9 infiat sic et m̄muratione que
nō solū sepam destruit s; eā cūctos audi
entes occidit. **I**deo fr̄es attendite ut nō loq̄
tes sitis s; vāces q̄a in supfluo eloquio parā
nō deesse potit' nec oīno veritas eē poterit.
N q' grande p̄iudū ē nō solū dicē falsa sed
et vera p̄dicare penosū & dubiū ē. **L**oqua
ces deniq; nō audeo laudāe s; tacentes br̄s
p̄dicāe p̄sumo. **A**tendite o fr̄es mei atten
dite ne simul cū meis p̄sbr̄is m̄muratorib9
capiam̄. **N**ā ad vos p̄ueni & in diebus pas
chalibus ī hac solitudine eē volui et mur
murauerūt & augustino detraxerūt p̄br̄i

11
et noluerunt diuinas obedire preceptis. Ideo in
murando leprosi facti sunt & inuidia peccatorum
perussi sunt et a domo mea expulsi sunt quia
vocati non fuerunt digni mecum perseuerare. Ideo
separati sunt & expulsi quod non potuerunt sine in-
imure stare. Vos autem quorum officium est pro oratione
feruentius nunc oratione de peccatorum ut tanquam sana-
tos ad rationem carnis proponere reuocare gaude-
ter. Possimus quos tales inuenire credidi
quales inuenire non potui. Hec tamen expulsio est
ad salutem non ad perditionem. ad correctionem
non ad damnationem. Sic enim expulsus est ad
de paradiso ut in hoc exilio miserie corrige-
retur. ut in hac pena temporalis per gratiam adipis-
ceret eternam promissionem. Nam licet adam vo-
cauit dominus tamen eum non deseruit sed ad puni-
endum eum et suos semper inuitauit. Postquam enim adam
peccauit latere se voluit & abscondit se
a facie domini quod erat signum doloris & erubes-
centiae. Sic enim volo vos facere. Nam et si ali-
quam inueneritis vel peccastis quod est in iudicio vi-
uentium erubescite & abscondite faciem vestram
per humilitatem a facie saluatoris ut dum visi-
tauit vos in solitudine paradisi & vocauerit

vos dicens cuiuslibet aliqui ubi es. Considerate in
q̄ta miseria pat̄oz positi sitis. **P** hoc enī q̄ vos p̄o
noīe vocat signū dat q̄ ad p̄nāz vocat. **P** hoc q̄
dicat ubi es: ondit q̄ viā pat̄ozis ignorat nō tū
q̄ ignoret s̄ ut reprobet. **P**ost meridie apparet
dñs. q̄ dñs ab amore pat̄ozis refrigerat quia
p̄ pat̄m in hoīe refrigeratus ē amor caritatis.
Hoc enī pensate & cū adam peccasse cognoscite
et dicite. **D**ñe audiui vocē tuā & timui ī hē
mo eo q̄ bonis opibus nudus eē & abscondi
me p̄ hūilitatē cognoscens q̄ peccavi in celū &
corā te. **S** & q̄tū facientes immūates & det̄
hentes primo suo & mala portantes in cordibz
suis expellet eos dñs de paradiso. sed tū faciet
eos dñs nūā q̄motus tūcas pelliceas ne tpe
frigoris p̄petuo moriant. **O** gūdis dei mīa. **O**
infinita dei clemētia. **O** maḡ & ammirabilis ar
ca nos dilct̄s. **E**cce enī cotidie peccamus frequē
ter eū offendim⁹ et tū nos derelinquē nō vlt̄
s̄ tūcas pelliceas q̄trivis & veme nob̄ cotidie
donat & largit̄. **E**cce q̄ta ē mīa dei salvato
ris. **I**git̄ fr̄es mei & leticia cordis mei redea
mus ad mentē & eam diligent̄ disfavnamus
s̄cientes q̄ nūc in paradiso p̄nē & deliciarū

positi sumus & in ecclesia eius positi & collocati
 sumus. Dedit enim nobis precepta ut toto corde et
 tota mente eum diligamus & proximum nostrum. Sed
 quomodo eum diligere possimus cum susurriones & detra-
 ctiones in huiusmodi facti sumus. **D** quod misera pestis et
 mortalis est ipsa immunitas. **D** quod venenosa est
 que quatuor clericorum & civitates multas destruxit.
 Et quod grande periculum est inter immunitates
 habitare ideo expellendi sunt tales ne ceteri
 corrumpantur per eos. Tercia enim lingua multa ma-
 la gemit. Ideo si semel correpti non se emenda-
 verint de vestra sancta & singulari societate expellantur.
 Nec crudele hoc esse credatis nec illi qui expulsi
 sunt ad tempus de hac expulsionem dolere debent sed
 cum omni humilitate eam suscipiant dolentes tamen & fle-
 tes quod nondum intellexerunt apostolum dicentem. **S**i quis ^{in christo}
 putat se religiosum esse non refrenabit linguam suam
 sed seducens cor suum huiusmodi vana est religio. Melius
 est enim a congregatione penitus expelli ad tempus
 quam a celesti regno perpetuo. Sic enim uti praediximus
 expulsus est adam de paradiso non ad dampna-
 tionem sed ad correctionem. Corruptus vero & emen-
 datus fit qui peccavit & qui primo detrahit
 volo ut inter vos recipiatur sine civitatis. Melius

est enim ut redarguam de tua q̄ de crudelitate i
nouissimo die. **N**ā p̄u hōiem q̄ perisse legimus
ignoro & crudele & ip̄u fregiter perisse audio.
Igit̄ o fr̄es mei o leticia cordis mei obsecro ut
nō peccetis. ut in die nouissimo. nō crudeles sed
nimis misericordes iuēiri possitis. **D**epomite in
mura claudite infra dentes lingua i ponite cus
todia ora v̄rō & silete nō solū a malis sed etiam
quāq̄ a bonis silere laudabile ē. **A**it enim p̄ph̄a **S**i
lū a bonis. **N**am oē bonū ubiq̄ p̄ferre nō debe
mus. sed temp̄ p̄ferendi agnoscamus in cūctis.
Estote ḡ fr̄es nō loquaces s̄ veraces. **C**alcate
murmures & fugite eas ut mortē. **N**ā m̄murie
de th̄ere ul' desp̄ic̄e p̄pocritaz q̄ditio ē & ignorā
ciū. **M**urm̄are demq̄ p̄poc̄ta nō faciāt & de
om̄ibus male dicens ut ip̄e solus a cūctis p̄dicet̄
bit̄is. **D**īa iudicat ut nemo sit q̄ audeat iudi
care. **D**īa desp̄icat ut ip̄e solus sit qui ab oibus
aspiciat. **D** p̄poc̄ta caue ne ad mensā meā pue
mas. **N**am ibi aūq̄ aliq̄ sumas laō mea tibi
p̄mo leget̄. **Q**uid enim i mensa mea **ab** desp̄ic̄
si p̄mo quid p̄mo i ea habē ul' audire deside
ro **Q**uid p̄mo i ea seruare p̄cipio inquit.
Quōq̄ amat d̄ns absentū rodē fumā. **H**anc

mensa vetita nouit ee sibi. **Quapp'** frēs si q̄s
 mīmūratē desiderat nō solū ad nrām aplīcā
 congregatōem s̄ nec ad mensā nrām accēdi
 p̄sumat. Non em̄ ad hēmū p̄uēimus ut mut-
 māremus sed ut mūdatis oib9 q̄culatis in
 hēmō scē pie & iuste uiuē valeam9 qd̄ si nō fe-
 cimus qd̄ deus autat melius fuisset q̄ nati
 nō eēmus ul' nō fuisset. **Dīcē** frēs mei me-
 lius fuisset nō eē q̄ male eē nūq̄ melius ca-
 rē eē q̄ tū eē p̄petuo cruciari. Nam non eē
 tū possit obesse. **Ignoro.** **Sz** habē eē & p̄petuo
 cruciari quid aliud ē q̄m mortē sine morte s̄p̄
 habere. **Dez** & indubitanē v̄m vobis frēs
 mei dicē audeo melius eē non eē q̄m tū eē
 ī p̄petuo affligi ul' et̄nalit' cruciari. **Studea9**
 igit' frēs s̄p̄ b̄n̄ uiuē ut et s̄p̄ b̄n̄ eē possidea9
 Esse em̄ dei grā habē scimus s̄ s̄p̄ b̄n̄ eē oīno
 ignoramus. **Prēca** talit' linguā nrām retāq̄
 mēbra corpis restringamus ut mediante di-
 uina grā ad p̄petuū malū eē nō p̄uēiamus
 n̄. de nob̄ dicat' qd̄ de iuda p̄ditore discipulo
 dicat'. **Melius** ei fuisset si natus nō fuisset
 nisi qz melius ē oī eē carē q̄ ī inferno iacere
In demq̄ et si erit similis doloris & penitūdis

nulla tñ ibi erit correptio volūtatis ut nulla
tenus a dampnatis possit diligi ul' desiderari
iusticia. Ideo illi diuiti qui ī inferno cruciabat'
qñs curā de vniū frīb' gerē videret' non
tñ cū iusticia erat quia iusticiā nullaten' di
lige pnt qui ī inferno sūt. Facebat tñ diues &
sepultus erat ī inferno et quid de frīb' suis
eēt ignorabat & nesciebat oīno. Et tñ curā
de eis videbat' habē sicut et viuētes de mor
tuis qñs quid agant oīno nesciamus. Itaq;
frēs caueam' ne peccemus ne ad illā flāmā
pueiamus. Ipā demq; gremationē habet
sed lumē nullū h't. **Dicit'** Nisi quos gehēne
flāma cruciat a visione veri lūis ceat et ut
foris eis dolor obustionis cruciet & intus pena
reatatis obscauret ut qui creatori suo corde
& corpe deliquant corpe siml' & corde puniāt'
et utrobq; penā sentiant qui dū viuerent
pūs delectationib' seruebāt'. **Ere frēs** quō
puniūt' pccōres quibus vnus ignis omib' ē
non tñ vno mō omēs cruciant'. **Sz qñtū** q's
in delicijs plus pmanferit. tanto fortius ad
etnū cruciabit'. Vnus igit' ignis singulis ē
et corpeus ē ut ī seuiſsimos pccōres corpalit'

aruet nec studio huano accendit nec lignis
 pice ul oleo nutrit. **S** post pcam semel accen
 sus teternu durae nullatenus dubitae debe
 mus. **I**nferne tu latus es et mensura no
 habes. **P**fundus es et nullu fundu habe te
 cognosco **I**nsatiabilis es q omes tam pau
 pes qui diuites libent te suscipe audio. **P**le
 nus ardore **I**mpabili plenus fetore intolera
 bili. plenus or dolore inuabili. **I**bi ois miseria
 ibi tenebre ibi nullus ordo ibi horre etnus
 ibi nulla spes boni ibi nulla despacio mali sed
 omne malu qd estimari pt dampnatis tetnu
 erit. **I**bi o frs mei demones flere et clamae
 no cessant. **P**cutē patres nuq desistut. nūc
 supbu nūc elatu nūc gloria mudi plenu. nūc
 luxuriosu nūc pditorem nūc homicida nūc
 feneratorē nūc vbosu nūc adulatorē nūc me
 dactem nūc detractorē. **E**cce quo clamabūt.
Sed quid clamabūt nisi pcutē dilatera iter
 fice sine morte occide velocit. **S**polia depdare
 festina fer pzinias pice para. auz et argentu
 liqueste. ut quia dū vixerūt deū intelligere
 noluerūt. et si metnū vixissent semp male
 face voluissent. **I**deo sine redemptioe metnū

truciabunt. Itaq; fr̄es obsecro ut non peccetis
custodite linguas v̄ras et claudite eam v̄te
ferreo quā sermo vanus inacuū non ibit sed
de oī ūbo oioso in die nouissimo redditur su
mus v̄em. Adiuuet nos xp̄s deus n̄r ad p̄se
uerandū in om̄ib; bonis. Qui cū p̄re & sp̄ri
tu sc̄o v̄uit & regnat in om̄ia sc̄la Amen.

De misericordia & pia oratione Sermo quartus.

Fr̄es km̄i nō recordor me legisse mala
morte p̄sse qui libent̄ in hac vita opa
caritatis ul' pietatis exere voluit. Habet em̄
multos int̄ressores pius homo & ille qui opa
caritatis exeret hylarit̄. Quid em̄ aliud de
p̄is hoibus dice pot̄imus nisi illud qd̄ freq̄
ter legim;? Opa em̄ illoz sequūt̄ illos. Q̄re?
Nisi q̄ ml̄tos h̄nt̄ int̄ressores. Ideo ip̄ossibile
est ut p̄ces ml̄toz nō exaudiant̄. Confidea
ergo o hō quis ē ille qui tibi in via occ̄rit. Nā
uertite q̄ homo ē ad ymaginē dei fc̄us et tū
paup̄ ē nudus ē miser ē mendicatus ē orphā
nus & pupillus forsitan ē. Caue tū ne talē
despicias. caue ne eū p̄cūrias ne expellas.
Nam licet paup̄ licet nudus licet famelicus
licet miser appareat licet doleat licet erubef

cat non tñ expellendus ē paup. Nolite fr̄es eos
 fr̄ne nolite nec ead̄ si ip̄ortune petūt de hys
 aliqui inuiriē quia paupes ⁊ inopes nō res-
 sant laudare nomen dñi. Considera diues q̄
 vias pambulas ⁊ plateas erecto capite et
 collo q̄ tu sil' cū paupe natus es de muliere
 et breui viuēs tpe. et licet diues sis sepe tñ
 replevis amaritudine ⁊ doloribus. In sordib⁹
 gemitus es. In tenebras q̄fouers. In doloribus
 ead̄m pepit te m̄ tua. An̄ exitū matrē one-
 rasti grauit'. In exitu nr̄em dilacerasti tur-
 piter fleuisti sil' cū paupe ⁊ mendico quādo
 valle ploracōis ingressus es. Pares ergo ge-
 niti sumus. p̄ter ergo viuimus ⁊ p̄t' mo-
 rūt' et oēs. Considera ergo o diues q̄ paup
 et diues pari mō nascūt' ⁊ morūt'. Noli er-
 go eos despice noli manū bñdicois ab eis au-
 tere s̄ eos facie serena suscipe eos q̄solando
 ūbo ⁊ exemplo. **A**ñā igit' fr̄es mei mater-
 brā sit. Nam qui esuriētē pane ūbi reficit
 qui sitiētē potu sapie refrigerat. qui errantē
 in domo p̄is reuocat. qui innocentē p̄tegit. q̄
 ifirmū fide ⁊ ~~fama~~ paciā instruit. qui in tri-
 bulatoz oppresso q̄solando ul' q̄patiēdo subueit.

hic verus pius ē verus misericors ē. Verus a
iuris dei ē nec eū mala morte nō pituz q̄s
dubitat. **D** mīa salutis p̄sidiū fidei ornamen
tū p̄piciatio p̄cōz. tu iustos p̄bas tu scōs iobo
ras malos ad bonū p̄ducas. et qui sine te aut
tis bonis habūdare videt̄ ul' castitate appare
at decoratus oīno dice non desinat seruis
tutis sū. **S**ed attendite etiā fr̄es mei atten
dite quia nō solū paup̄ibus in via misereri
debeamus sed ⁊ defictis cū oī diligētia misē
ri ⁊ subuenire studeamus attendentes quid
iudas mathabeus fecit. **D**ixit em̄ q̄ sc̄a eēt
cogitatio pro defūctis exorāe ut a p̄cās sol
uerent̄. **S**ciebat em̄ ip̄e iudas q̄ nemo glo
riari potat castū se habē cor. Consideras e
ciam q̄ astra mūda non eēt in ōsp̄tū dei.
Ceciderunt em̄ angeli de celo: ideo astra mū
da nō fuerūt. nec etiā infans cui⁹ vita ē
vnius dei sup̄ t̄ra sine p̄cō ē. **Q**uid ergo de
uobis dicemus. **N**ūquid glari potimus
castū habē cor. **A**bsit oīno. **S**⁹ quid. **N**isi
q̄ oēs p̄cōzes sum⁹. **O**mēs ⁊ p̄cō q̄cepti su
mus oēs ⁊ natiuitatē oēs ⁊ vitā peccabile
duam⁹. **O**ēs in p̄cās vnum⁹ ⁊ forsitan in

venalibus moriū. Ergo nra indigemus q̄
 de hac vita oīno migraturi sumus. Et licet
 carne dure macemus ieiunijs ⁊ abstinecia
 licet oīa mala patient ob xpi amorē susti
 neamus nō tā st̄ q̄digne passiones hui⁹ te
 poris ad futam glām q̄ reuelabit⁹ ⁊ nob.
 Ergo miseri indigemus q̄ p̄ nra merita e
 ternā vitā acquirē nō valemus. Cupis er
 go o homo ut tui misereat⁹ d̄s fac ut p̄rio
 misearis. Nam tm̄ tibi miserebit⁹ d̄s q̄tū
 et tu p̄rio misereberis. tantū recipies in
 alia vita q̄tū facies in p̄nti vita. Ora er
 go pro defūctis ut dū in etna vita fuerint
 p̄ te orae nō negligent. Expectant em̄ nos
 ut iuuet⁹ p̄ nos. tempus em̄ opandi iam
 p̄fugit ab eis. Clamāt igit⁹ cotidie qui in
 tormētis iacet clamāt ⁊ pauci sūt qui in
 deant. ululant et nō ē qui consoletur eos
D qm̄ ḡndis crudelitas fr̄es mei **D** q̄ grā
 dis iniquitas. Clamāt ad nos cotidie q̄
 dū vixerūt multa mala p̄ nob sustinē volue
 rūt nec eis subuenire curamus. **O** be mag
 na ihumilitas. Ecce em̄ iacet infirmus et
 a medicis q̄solat⁹. Clamāt portus ⁊ omēs

at eo clamare nō cessant. **C**adit asinus & omnes eū
sablennae festinant. **S**ed clamat in tormentis fide
lis et nō ē qui rīdeat. **E**cce v̄ra iniquitas fr̄es.
Eya ergo nō sit s̄ memēto q̄ sc̄a & salubris
et pia & felix & suavis angelis & defunctis ē cogi
tatio p̄ defunctis exorāe ut a peccatis quas patiūt̄
p̄ peccatis soluant̄. **S**ed dicit q̄s. **E**cce bonū p̄rem
habui p̄m̄ misericordē castū hūilem benignū et
oībus v̄tutibus ornatū. **N**am si v̄a sūt q̄ lego
eū b̄n̄ ee nō dubito. **C**ur ḡ orāe p̄ eo volo. **C**ur
elemosinā dare ul' ieiunare? cur ul' s̄toz cozpa
visitare? **N**on ergo n̄cē est p̄ eo orāe q̄ fidelis
fuit pius castus hūilis patiens & cūctis bonis
ornatus. et etiā post auz nō abiit nec sp̄auit
in peccatē thesauris. potuit etiā transgredi et
nō ē t̄r̄gressus et fac̄e mala & nō fecit. **Q**uid er
go aliud credē debeo nisi qd' lego. **Q**uid etiā le
go quid ul' p̄dicatē audio nisi q̄ qui b̄n̄ opat̄
bene remunerabit. **O** homo ego hec q̄ dicis nul
lo mō tibi negatē audeo. **Q**uis etiā fidelū dubi
tat q̄ qui b̄n̄ fecit b̄n̄ recipiet. **C**onsulo tū ut
p̄ defunctis orāe nō desistas. **D**ixi etiā sup̄ q̄ ne
mo sine cūctis viuit. **N**emo gl̄ari p̄ castū uel
mūdū cor habet. **Q**uid ergo fac̄e q̄sulo quid volo

17
quid ul' deprecor nisi q' dimittas metū & accipias
certū. Quid ē qd' ē metū nisi q' nescias vtz pī
tuus cruciet. ul' vtz dignus fuit odio ul' amōe.
Multi em̄ fuerūt qui scī fuerūt reputati & tū
m q'spau' dei nō boni sed mali tūenti fuerūt.
Accipe ergo qd' certū est et dimitte qd' incertū est.
Certū em̄ ē q' p'ccōr fuit et licet bonis opibus
ornatus fuit ignozam q' tū vtz et'nā gl'am me
ruerit posside. Rege g. o homo & ope adimple
festina q' scī & salubris & cogitacio p' defūctis
exorāe clemētiās dare carnē affligē opa pie
tatis exerce p' grātiās facē ut a patris solua
tur. Nam & si bti ul' dāpnati sūt p' quib9 rogas
dūmō nescias et a deo tibi reuelatū nō fuit
nō credas bti ul' dāpnatis iurā facē ul' deū
offendē q' si bti sūt tuo bono nō indigent et si
dāpnati p' te btiudmē optinē nō valent. Er
go dūmō certus nō sis q' nec bti nec dāpnati
sūt orāe p' eis nō differas quia ut siqd' dixim9
bonis tuis nō indigent qui bti sūt & mali nō op
tinet q' dāpnati sūt. Scias tū & indubitanē
credas q' licet p' defūctis bti ul' dāpnatis obse
ares. bona q' p' eis facis nō amittis. Sepe em̄
p'ortam9 sepe & integra fide docuim9 q' nullū

malū īpunitū nullū bonū irremunatū erit
apud quē non ē acceptio psonarū. **O**ro em̄ tua
in sinu tuo gūlter. **E**rgo p̄ defunctis s̄ orandū
est et si nō p̄ficiet eis qui b̄ti s̄t ul' dāpnati
orō vr̄a in sinu vr̄o quertet. **S**ic em̄ b̄ti erim⁹
sic p̄i⁹ ⁊ misericordes sic mala morte p̄ire nō
potim⁹ qz d̄ns custodit nos in tota vita nr̄a quā
postmodū deserendo donabit nob̄ illā quā nec
oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hōis
viuentis ascendē p̄t. **F**estinemus ergo fr̄es p̄o
defunctis orāe ut et ip̄i festinet nos ad se vo
care. **V**ident em̄ sc̄am t̄nitatē tm̄ eē vnā q̄tū
tres s̄l s̄t nec plus aliquid s̄t due qm̄ vna
res et in se infinita s̄t. et singlā s̄t ī singulis
et singlā in om̄ib⁹ et oīa in oībus ⁊ vnū om̄ia
s̄t. **E**t si cape nō potestis quō sc̄a t̄nitatis tres
⁊ vnū s̄t exemplū accipite. **V**nus ē em̄ sol ī celo
currēs calefaciens ⁊ fulgens. **V**nus ē in t̄ra
ignis tria s̄lī h̄ns motū lucē ⁊ feruorē nec lu
cem a feruore diuidē potes. sic ⁊ sc̄a dei t̄nitatis
et si eius mysteriū cape nō valemus b̄a opari
festinemus ut sicut ē vidē sc̄am t̄nitatē p̄ gr̄s
incarni. **I**ulianū nāqz ē patriā desere patriam
despicē ul' in eā nolle habitare. **B**ene ḡo opari

18
nō pigeat ut patriam habitare possimus et ad
eā redire valeamus. tanta ē etiā ibi pulchritu-
do iustitie. tanta iocūditas lucis etne hoc ē iō-
tuitabilitas vitans et sapie ut etiā et si non
licet ī ea amplius manē qm̄ vnius diei hora
ul̄ moza p̄t hoc īuitābiles solā am̄ huius vite
plem̄ delictis et cōfluentia bonoz t̄paliū rē-
meritoz q̄tempnerent̄ hec om̄ia. **O** regnū
dei gloriofū o patria nr̄a desiderabilis tācū
vales q̄tū habeo. tantū emittit te vidua duobus
minutis q̄tū petrus relinques rethia. q̄tū
zachheus dans dimidiū p̄dmiū q̄tū maria
lazari soroz que oīa vendidit et ante pedes
ap̄loz posuit. **Cur** ergo bñ opari pigrescimus?
Cur p̄ defunctis orāe negligimus? **In** tuem̄
em̄ fr̄es in patria nr̄a nō solū cetū ex hoībus sed
ex angelis atq̄ archangelis thronis et dn̄atio-
nibz p̄ncipatibz et p̄tātibz quotatū. ibi etiā
stān et indiuiduā unitatē sicut ē plus tū ul̄
habūdantius q̄tū plus in via opari meruit
clarius videbit nō tū q̄ quibuscūq̄ bonis one-
rati sumus p̄t hoc etiā em̄ valeamus nisi p̄
grām posside donatū fuit. **O**m̄es tū q̄tenti ibi
erimus. oēs felices. om̄es iocūdantes. **H**ec ē

enī illa optima ps quā maria elegit quiescēdo
et sedēdo ad pedes dñi. Contemplabatur
enī ipā deū et hōiem ideo optimā ptem elegit.
Optima dicit nisi qā p contemplationem
etna vita designat. Optima ē enī quia scēta
est quia etna ē qz vā ē quia felicitas nrā ē
deū vidē et contemplā. Ideo optima ps ē quā
ptem nō possumus in via possidē. **Orē.** Quia
q̄ dñi viuimus semp in piculo sumus. semp
in labore cū martha in hac vita fatigamur.

A Simus hic martha laborantes. hospites reci
pientes et ministrantes seruis dei q̄ uicīa sūt.
Hanc pte martha elegit et bona fuit sed nō
optima qz nō etna. bona tñ fuit qz p̄seueran
do in opibus caritatis sedē ad pedes dñi in e
terna vita nū sororē meruit. Festinemus ergo
opa caritatis exercē p defūctis exorāe ut vi
dere possim⁹ et reuēnti salutare valeamus
ap̄las sc̄ssimos et p̄tarchas viros veraces.
Isti enī sūt quoz nomē manet ieternū quia
deo digni iuenti sūt. fide p̄clarī. hospitalitate
p̄cipui. astuti in sensu. ingenio excellentes sa
pientes in ope. rebus sc̄laribus locupletes. re
patores orbis terraz atqz recreatores. **Creduli**

19
in pmissiombus angeloz susceptores effecti fa-
cie ad facie deū videntes prudentes in consilijs.
et in p̄lijs victuosi. quoz impij postitas nō ces-
sauerit quoadusq; xp̄us de eoz germine p̄ vterū
intacte v̄ginis qui est spes om̄i gentiū natus
in mūdo choruscando apparuit. In em̄ st̄ viri-
tū quibz locutus ē deus et ostendit eis secreta
sua. ut ea q̄ ventura erant q̄ p̄ntia sp̄i sc̄o il-
lūati agnoscerent. **Festinemus** ergo fr̄es sc̄m
exire ut eam salutaē et vidē valeam⁹ sanctos
ap̄los quoz oculi b̄ti qui xp̄m in carne viuente
vidē meruerūt quoz fructus in p̄ntia in eternū
manet. **Festinemus** eam fr̄es ingredi sc̄a sc̄oz
ut eam vidē valeamus sc̄os dei martires qui
carnē domauerūt. sp̄m roborauerūt. demonibz
impauerūt. v̄tutibus choruscauerūt p̄ntia
despererūt et illam p̄ntiam de qua nūc loq̄-
mur. voce et moribus p̄dicauerūt. **Festinemus**
eam fr̄es ingredi sc̄a sc̄oz ut vidē et salutare
valeam⁹ sc̄os confessores qui licet p̄secutor
nō sensissent gladiū. tū p̄ vite meritū deo dig-
ni martirio nō priuant. quia martiriū non tū
in effusione sanguis ē sed eam abstinentia p̄ccōz
et exercitacōe dei p̄ceptoz p̄ficiat. **Festinemus** igit̄

ingredi scā scōz ut vidē & salutare etiā reuēnter
possimus scām dei genitricem tū sacris suis virgi
nibz q̄ suis exemplis vtriusq̄ sexus imitatio in
eius sequeret̄ vestigia et relictis impiaz copu
lationibz dimissaqz liberorū ppagine sponso qui in
celis ē p̄hēni mēte actu et habitu & gestu applica
ri maluerūt. seu meruerūt. Iste em̄ fuerūt vir
gines sacre deo deuote q̄ in sua vita fuerūt ozo
bus istantes ieiunys adhēntes elemosinas fa
cientes paupes retreantes in tribulacōe gaude
tes in bello potentes et in dāpnis t̄paliū rerū
deo grās agentes. Festinemus ergo frēs mei istos
scāssimos p̄es imitari. Distamus ab eis carita
tis opa sine int̄missioe exerce valent̄ & exerce
do p̄ grām mēbim̄ deū vidē facie ad facie sicut
tē. Ad nob̄ gredat ille q̄ ē scōz oīm v̄toz & salus

De vita hēmitica & cura sui ip̄ius S̄mo quātus.

Ut bñ uostis frēs km̄ nra mōstera apud
yp̄one dei grā merui laudabili. ad hono
rem scē t̄nitatis cōstruē. Quoz p̄mū hoc ē i quo
iam ānis multis modico pabulo ḡtenti hylarit̄
ḡmozam̄ bestijs assoati aubz m̄strati abozqz
sp̄nentes delicias visus hom̄i fugientes. Et ideo
nō ego miseri s̄ et vos sepe angeloz assueti estis

colloquens. **A**liud q̄ mōsteriū in orto que sc̄s p̄
 n̄r valerius in dedit edificatū ē. **E**t qui postq̄
 p̄b̄ ep̄s fr̄s sū nec sp̄ hic vobiscū habitare
 potui nec tū fr̄ibus qui in p̄d̄o mōsterio positi
 sūt. **P**ropterea infra domū ep̄i meū habē volui
 mōsteriū clericorū & tū eisdē p̄t̄ vniē cepi sc̄dm
 traditionē aplicam. **A**d vos ergo tū p̄tinet qui
 in h̄mo laudabilē habitare voluistis ūbū illud
 audire & intelligē atq; opib; adimplē qd̄ dicit̄
Diligite iusticiā. **A**d fr̄es autē m̄os & clicos qui
 in vrbe habitāt quib; etiā expedit cotidie pre
 dicare ūbū dei p̄tinet nō solū dilige iusticiam
 quo ad seip̄os sed etiā iudicare rephendē obse
 rare & increpare in oī paciā & doct̄na ppl̄m cler
 tū dei. **E**t licet fr̄es n̄r̄i collocati sint in orto s̄a
 ep̄i valery licet satis distent ab vrbe eorū tū fa
 ma diuinitus diuulgata ordinaui ut ūbū dei p̄lo
 salubrit̄ p̄dicarent atq; fidelū s̄ia doct̄ri
 tiam & exempla audiendo & videndo sponte
 reducerēt ad illū qui ex nichilo n̄cta creauit.
Ecce quō in terram iudicant ligant & soluant qd̄
 voluit sp̄ deo faciente. **V**os v̄o qui segregati estis
 a s̄lo qui etiā vitā timorē elige voluistis audi
 te q̄ in cunctis maxie iusticiā dilige debens. **D**

frēs mei et leticia cordis mei vultis scire quō so-
litari vos iusticiā diligē debetis. **C**auete nec sit
ab aliq̄ oculo festuca cicutis ut i oculo vestro
trabē nō videatis. **N**ec sit aliq̄ velius eleuare
lapsū ut vrm̄ nō videatis lapsū ul̄ casū. **N**ec
sit altius curāe debetis morbuū ut et vosipōs
postponatis egrotos. ne oculibz vrm̄ dicat. **N**e
dicit cura p̄mo temp̄m̄. **C**ura ergo p̄mo temp̄m̄
o fi. ut curatus altius vlnera curāe possis.
Audite frēs mei audite quid dñs dixerit pha-
riseis adulterā accusantibz. **Q**ui vrm̄ sine pec-
cato ē p̄mus in illā lapidē mittat. **Q**uō mōt̄e i
quo aliū iudicatis temp̄m̄ qdēpnas. **Q**ua fronte
frēs mei argue potimus alios qd̄ i nobis gra-
uius iuēimus. **A**d nos igit̄ frēs p̄tinet mūdōs
ec̄ et scōs. et si tūt frēm nr̄m deuare videm̄
rephendē eū cū oī mansuetudine sine mora de-
bemus ne p̄ negligentā nr̄am peat. **C**aritas
enī nō odij nō inuicis. s̄ zelo iusticie gladiū cor-
rectionis euagiare debet tū sp̄ mīa ligata sit in
cordibz nr̄is ne velut iudas ille qui peccauit des-
patus ad suspendiū p̄gat. **H**oc at̄ maḡie ad vos
p̄tinet frēs. **S**ed qd̄ ad frēs in vrbe habitātes
p̄tineat audiam̄. **C**erte nō solū hec s̄ etiam

spectat ne uicidū odio exaspent ne crudelita
 te inflāment ne amore petūe emolliāt. **S**ed
 ad nos qui paupes v̄ sumus ⁊ speculū fci sum⁹
 angelis ⁊ hoibus spectat ne timore iusticiā re
 linquimus ne uos moueat res purpurea ne
 diuitas munera. **S**ed factus paupis orphān
 ⁊ pupilli uos mouē debet iusticiā cū labore
 exercē regnā uia qui trā iudicāt incedē debet
 n̄ delitāre ad dexterā molliendo i iudiciū uel
 ad sinistra exaspando suppliciu. **N**on ē em̄ cru
 delitas punire reatu s̄ iusticia. nō tyrānicū s̄
 dine rātidis iudiciū. **N**on tū uolumus nec cō
 siliu dāmus ut mox iudicēt s̄ cū oī mansue
 tudine incedentes ⁊ uicta discessa qz rei tū in
 xpi uis̄e iudicēt delinquentes. et si publice pec
 cauerit publice puānt. ut ⁊ ceti iusticiā dili
 gentes fortius diligāt et iusticiā odientes me
 tuāt ⁊ caueāt ne delinquāt. **D** scā laudabilisqz
 iusticia sub te ⁊ p te regnat pudicitia par p
 te triumphat securitas p te et dignitas floret
 et fructū affert in paciā. **D** iusticia qui te a
 mauit qui te struxerit cū mare moysē istius
 mudi iudeoz sanguīe rubricatū sicut uestigio
 p̄t̄sibit. **H**ec ē uirga q̄ petra p̄ussa manat

in fluentia quia lapidea subditoꝝ corda iudicio
iusticie tacta in virtutu exuberant flumina. **Hec**
e virga aaron q̄ fronduit ⁊ fructu pepit quia
iusticia q̄ frondes **Dem** q̄ fructu mete ḡcipit.
Floret em̄ dū martialit̄ exeret. fructificat dū
subditus corrigit. **Hec** e ventilabꝝ quo granu
diuidit a palea sanu a morbo ciat q̄ contra
morbu p̄ci opponendu e mordax emplastru
ne ibi in maus vicu tabes exuberat taura
ta et caa augmentu fauoris redudet iustas
impunitatis. **Hec** e mesura q̄ debemus metari
penas ⁊ mēta ponderare. **Attendite** tū fr̄es at
tendite pastores qui t̄ra iudicāe debetis q̄ ali
qu iusticia e relaxanda p̄pter scandalu multoꝝ.
Aliḡa e aggruanda ut sit cautela reliquoꝝ **Tū**
vō iusticia dicit gladius qui vtrūq; p̄te hois
defendit corpus ab exūtoꝝ tūris aciam a spi
ritualibꝝ molestijs. **Hec** e medicina vicioꝝ anti
dota p̄ctoꝝ. **Hec** e pugio quo phinees t̄sfixit
coeunte nū madianitide iudeū: et cessauit qual
satis. **Hic** lapis quo dauid p̄ussit philisteum
et a seruitute isrl̄ lib̄auit. **Hec** aute sine dis
cretioe gladius e in manibus furiosi. **Hec** sine
potencia e mors imoꝝ ⁊ vicioꝝ p̄sentatio. **Hec**

sine mīa gladius ē in manū tyrāni. Cū sūma em̄
 discretioe fr̄es mei tenēda ē iustitia. cū sūma de
 liberatioe infēnda ē pena nō iudicando ex sus
 p̄itōe s̄ ex oī certitudine vitatis. **A**ttendite fr̄es
 mei & an̄ platea & postea rē iudicate nō sc̄dm
 faciē s̄ rē iudicā. **D** q̄ facile ē iudicare sed o
 q̄ amara ē qd' iudicātū ē retrahē. Ideo nō pu
 er nō insensatus nob̄ p̄esse debet sed an̄osus
 prudens castus sobrius ut in p̄gressu & statu
 sal t̄re et lux mūdi cūctis appareat. **T**alis ius
 ticiā nō potit ignorāe. **T**ūc em̄ regnū rō roma
 noꝝ pacifice tā diu p̄seueravit q̄ diu sapien
 tes regē p̄miserūt. **S**ed dū iuuenes incepti
 regnāe p̄miserūt tamq̄ iusticiā ignorātes ac
 ceptozes p̄sonaz fr̄i sūt. **E**t sic iusticiā p̄den
 tes dominū orbis t̄raz p̄diderūt. **I**uuenes vō
 p̄rudētes duces ul' etiāz pastozes q̄stituendi
 nō sūt ne q̄ sil' cū p̄lō peant. **T**ales em̄ si p̄
 sūt nō solū p̄tita & futū nō cogitant sed audie
 qd' bonū ul' vey ē aures suas obturant. **T**ales
 em̄ non solū iuuenes sed etiā antiquati in die
 bus malis hoc fr̄q̄ter faciē nō dubitamus.
Vita em̄ pastozis om̄ibz debet p̄desse et quō
 hoc quis faciē potit si iusticiā ignorauit & reg

nare metū crediderit. **I**sti medari nouissima sua
nō pnt q̄ tēnū uiuē credūt. **Q** frēs sicut frēpt
diximus pastores & p̄ncipes romanorū suam de
p̄tīs habebant in quibz et cōfici optime po
terant & de futūis aliquid scire sp̄ parabant.
In hoc at̄ exercitiū eorū consistebat & iusticiā usq̄
ad mortē & p̄ ea mori: moriendo felices se re
putabant. **T**u vō mōrte qui p̄es obsecro memo
riē quid es quid fuisti & quid eris. **T**ūc iustus
reputaberis a deo & metū non peccabis. **H**ec
aut̄ frēs mei sit semp̄ nrā exercitatio et si hoc
fecimus inde fideles & iusti erimus. **S**ed sunt
aliq̄ licet dei grā nō int̄ vos qui in spū libta
tis uiuē volūt videlicet sup̄bi auari discoli
gulosi adulti et si ab aliquo reprehendūt latrāt
ut canes. mordēt ut serpentes. deuorāt ut leo
nes. blulant ut pturientes dicentes malū bo
nū & bonū malū. **T**ales apta fite uiuorū ser
mone negare iusticiā p̄sumūt dicentes. **E**cce
quō me p̄sequit̄ ypocrita qui iusticiā tenē vi
det. **T**alis demq̄ frēs omibz peior ē. et melius
ei fuisset si in sc̄lo remansisset. **E**t ideo si ī aū
querfacorē aliquē talem uicimus qd̄ de9 au
tat qui sic iusticiā calcare voluit nō tuedus

est & expellendus tamq̄ viuē volens in spū liber-
tatis. A quibz tū nos libet d's sicut hactenus
fecit p̄ grām suā ut nrā scā & immaculata reli-
gio de bono in melius augmentet̄ p̄ ih̄m xp̄m
saluatorem nr̄m Amen *Ne fr̄s sint curiosi de
diuinitate sublimia loquentes S̄mo sextus.*

Scriptū ē fr̄s km̄ q̄ nō debemus loqui
sublimia tamq̄ sapientes mūdi gloriā
tes. Aut em̄ p̄phā. Nolite multiplicāe loqui sub-
limia. Hoc aut̄ ūbū ad vos maxime dirigit̄
qui rusticam estis in siluis habitantes. licet ci-
ues scōz & domestici dei vos cō nullatenus du-
bitare debemus. Nolite igit̄ multiplicāe loqui
sublimia. Que s̄ ista sublimia de quibz nō li-
cet multū loqui nisi de dei oīpotencia. de vni-
geniti eius cōeternitate. de spūs s̄i magnificen-
tia. **O** fr̄s mei & leticia cordis mei si volum⁹
scire q̄tū p̄i imensus sit apphēde nō valem⁹
In rimari cupimus quō filius cōeternus sit &
cōsubstantiaatus meus huāna oīs natalit̄ suc-
cūbit. **S**i scāe desideramus quātū spūs sc̄s oīa
q̄tinet & nō q̄tinet̄ oīs huāna rō deficiat. Ideo
hec om̄ia discere nō curemus. **Q**uare non
P̄si q̄ nullo mō valemus. **P**roea fr̄s mei scia

tis qd ubi de vnitate tunitatis magna adhiben-
da e cautela q neqz pculosius alicubi errat
neqz laboriosius aliquid qrit neqz fructuosius
aliquid iuenit. Veniat igit qd scire volentes
vlt illud qd nate e sapiens ille salomo et in-
dendo atqz docendo dicat. Alnoza te ne qsieris
et fortioza ne scruteris. Surgat eia paulus
colupna fidelium z lumē orbis tre sua voce co-
fundat omēs philosophantes nomē xpi por-
tantes volentes sape plus q sape oporteat.
Non in dico frēs q oīno nō qzatis s qstiones
in dnis vos qui grossi estis multiplicare nō de-
betis. Querite tm vos qui spūales estis quō
pcepta dei seruaē possitis. quō dyabolū in-
hēmo supare debeatis. quō pūas quā xpūs
doauit amplecti possitis. Hec em seruus dei le-
gere s et adimplē debet. Nū nā demqz fru-
gilis e z in rōe qphendi non p. philosophus
em aristodemus ams mltas insidauit nam
apis inuestigare nec finali eā totali scire po-
tuit. Quō ergo nos tūcatem cape valem?
Cur nūmquam frēs qui luteri sumus z ven-
nē stercozibz plenū portantes q nescire pos-
sumus dei nam. Nūquid et angeli ipam in

celo vestigare p̄t. **Certū ē q̄ nā** Quid enim
 scūt nisi q̄ deus r̄nus & vnus ē: om̄ia sine
 labore & pena & creauit & gubnat. **Nolite q̄**
 fr̄es loqui sublimia nolite s̄pe plus q̄ oportet
 s̄pe. **In die em̄ iudicij non dampnabūt xp̄ia**
 ni nec r̄em reddent quia phīam ul' dyale
 ticā ul' astrologiā ignorauerūt: nec de hoc q̄
 nām dei scire nō potuerūt. **¶** ideo dampnabūt
 quia deo obedire neglexerūt. **¶** Ideo sc̄tote fr̄es
 q̄ melius ē pie q̄fitei ignoranciā q̄m temere
 sc̄iam vendicare. q̄ temitas habet penā. & igno
 rancia veniā p̄m̄ctur. **Sufficiat nobis scire de**
 mistio trinitatis tū q̄tū d̄ns discipulis exposuit.
Nemo em̄ sic nouit de nā sua dicit sicut ip̄e q̄
 ait. **Baptisate gentes in noīe pat̄is & filij & sp̄s**
 sc̄i tres apte p̄nuiciat p̄sonas sed vnitatem
 oūdit dicens. **In noīe nō dixit in noībz Tri**
 nitas em̄ diuidit̄ inuisibili & gūgit̄ diuisibi
 liter. **Singl̄arit̄ em̄ vnaqueq̄ p̄sona d̄s ē et**
 vita ul' diuitas idiuisa in ope gr̄oris in volun
 tate par̄ ī om̄ipotentia equalis in gl̄a. **Nec**
 m̄ozat̄ in flagulis nec auget̄ in tribz. sc̄t er
 go trinitas vnus ē deus ex quo oīa p̄ que oīa
 in quo s̄t om̄ia. **Et ne tres deos eē putarem?**

aut ap[osto]lus. **I**psi gl[ori]a n[on] ip[s]is. **I**lli au[tem] dixit gl[ori]a s[ed]
sic q[ui] aut. **F**aciamus ho[m]inem ad ymaginē & silitu
dinē nrām. **C**ū enī singularit[er] dicit ymaginē
ōndit vna[m] eē nrām eius ad cuius silitudinem
homo fiet. **C**ū v[er]o pl[ur]alit[er] dicit nrām demonstrat
deū nō vna[m] eē p[er]sonā ad cuius ymaginē hō
fiebat. **S**i enī eētia p[ater] & filij & sp[irit]us s[an]ct[us] vna
eēt p[er]sona non dixisset nrām sed meā nō fa
ciamus sed faciā. **S**i v[er]o in illis trib[us] p[er]sonis
tres eēt eētie non dixisset nrām s[ed] nrās. **E**t
ideo cū dicit ymaginē & nrām indicat t[er]m[in]a
tem vnitatis ad cui[us] ymaginē factus ē homo
nr[is] interior qui silitudine scē t[er]m[in]itatis retinet.
Sicut enī p[ater] d[omi]n[us] filius deus sp[irit]us s[an]ct[us] nō t[ri]u
deos credimus sed vnu[m] deū tres p[er]sonas ha
bentem. **I**ta aīa intellectūs aīa volūtas et aīa
mēoria non tres aīe in vno corpe sūt s[ed] vna
aīa q[ui] licet sūt vnius s[ub]st[ant]i[ę] & natūe tres tamen
h[ab]ent dignitates. s[ci]l[icet] intellectū volūtatē & memo
riam. **E**t sicut ex p[at]re g[en]it[ur] filius & ex p[at]re fi
lioz p[re]cedit sp[irit]us s[an]ct[us]. **I**ta p[er] intellectū g[en]it[ur]
volūtas et ex hys duob[us] p[re]cedit mēoria. **S**ine
hys trib[us] aīa p[er]f[ec]ta eē non p[otes]t: nec hoz t[ri]u[m] v
nū aliq[ui] sine alijs duob[us] integ[er] q[ui]s[er]at. **N**on

solū tibi sufficiat intellāus nisi sit volūtas ī amo-
 re. nec hec duo n̄ addat̄ meōria q̄ semp̄ in
 mente intelligentis & diligentis manet eligēs.
Vniūsitatis em̄ q̄ ditor̄ deus: omēs motus dicit̄
 ad bonū facit̄ intellāem ut intelligamus qd̄ uidet̄
 volūtatē ut sit ī amore eius. **H**ecōrie ne obli-
 uiscam̄ qd̄ impat. **E**ya ḡ. frēs mei & corona
 mris mee nolite discute nisi q̄tū vob̄ n̄cē ē
 ad salutē nolite sape n̄ q̄tū sape oportet. **Q**d
 em̄ oportet sape nisi q̄ deus t̄nus & vnus ē.
Quid em̄ aliud n̄cē vobis ē nisi declinare a
 malo et̄ facē qd̄ bonū ē. **Q**uid aliud n̄cē est
 nisi ut bona & mala cognosciamus bona ut
 sciamus inape mala ut sciamus ea deuitare.
Non ē igit̄ malū scire malū q̄a nisi cognouis
 quō vitare potis. **P** legē n̄q̄ p̄m̄ cognoui
 aut̄ aplūs quia aū legem p̄m̄ nō cognoui
 sed p̄ legem datam quid tenendū & quid vi-
 tandū erat̄ cognoui. **M**ultū ergo scire non
 ē malū sed qd̄ malū est opari malū eē q̄s
 paganor̄ vnq̄ dubitauit. **N**ecē ē ergo scire
 q̄ sup̄bia m̄r̄ ē et̄ caput̄ cūctor̄ p̄tor̄. **A**b
 ea em̄ iam̄ gl̄a descendit. **I**nuidia n̄n̄ tr̄q̄
 ticia auaricia voluptas carnis ī qua ḡnet̄.

gula & luxuria. **A**scendit q̄s fies mei ad sapiam
huic mudi & dū ḡsidat honores sibi a discipulis ex
hibitos extendit alas suas usq̄ ad t̄ios orb̄ t̄re
& de se p̄sumēs glatur. **E**t sic sup̄biendo p̄sumen
do mox t̄anis gl̄a p̄sumente aggredit̄ dū ab
alijs q̄rit gl̄osus videri. **E**t dū sic q̄rit a q̄busd̄
ḡsident & videt se desp̄ci dic̄tibz nō ē q̄ a ml̄
tis credit̄ plures n̄q̄ s̄t eo acutiores plures eo
meliores nō dubitamus. **I**nflatus vō ille qui se
putat om̄ia scire ul̄ singla posside videns quos
dam altiores se mox t̄uidia eū aggredit̄ au
vestigū ira imitat̄ et nō vales iram ope p̄fic̄
tristat̄ & q̄rens ḡsolationē tristit̄ie auaricia tan
ḡit̄ ut habeat v̄n̄ t̄ustende valeat om̄es. **E**t
ecce dū diuitias congregat & acquisierit stat̄
in luxurie foueā cadit. **S**o ḡndis m̄ia salua
tozis. **S**p̄s enī pietatis p̄ ḡtemptū mudi ordi
nauit ut expellet̄ auaricia. s̄ abiecta auaricia
sepe mala ḡpmitt̄ tristit̄ia. dat̄ sp̄s sc̄ie qui
ōndit q̄ sit bona ul̄ mala tristit̄ia. **S**i vō bona
adducat̄ q̄ surgit̄ ex dolore p̄ccōz t̄ūc expellit̄
tristit̄ia selli q̄ morte opat̄. **S**i q̄ s̄nt multi ist̄
om̄ibz t̄acentalz sicut s̄nt iracūdi ideo dat̄ sp̄s
fortitudis qui p̄ t̄p̄ancā refrenat iracūdiā

talis fortis e' a'io. fortior qui uiuat a'm q'm qui
 capit urbem. **S** q' adhuc iudet fortius t' item
 pannus dat' sp'us osily qui p' amore xpi erat
 iudicia. **S**ed quia p' tantis mitis sepius u'lt lau
 dari ideo sp'us dat' intell'us p' que intelligit
 quid fat. **S**ed q' inuenit se nichil e' ideo an' deu
 humiliat' t' sic p' humilitatem sp'us intell'us erat
 tan' glam. **S** q' aliqu' no' curat ext'ius so
 let iam sepe de se int'ius glari ideo dat' sp'us
 sapie p' que incipit deu' cognosc'e. **C**u' aute' dei
 mit' t' bonitate quis cognosces ip'm toto cordis
 affectu diligit t' sic sapia p' caritatem expellit
 supbia q' expulsa p' gram effiat' templu' dei
 et habitaculu' sp'us sci. **De obedientia pacie
 tia diligencia t' castitate Sermo septimus.**

Heres mei dilectissimi in onibz opibz vris sp
 memetote q' omnes stabimus an' tribunal
 xpi ut referat unusquisq' put gessit i' corpe
 Cauendu' e' ergo ne an' illud tribule t'ribunal
 vacu' ul' denudat' appaream'. Non em' tuc sci
 nob' subueient q' tepus miserendi t' mit' ip'e
 trandi ead' fugit a' gema' paradysi maria. Oes
 em' q't' nos erut'. Abraham q't' inobedientes.
 et ysaac q't' ipacientes. et iacob q't' negligen

tes & ioseph cont' i'continetes. **O** qm' dure repre-
hendent' iobedientes frēs mei p' venerabilem pa-
trē obediētiē abrahā qm' fortit' q' turpit'. **Ad**
frēs mei attendite & pati s' estote ad obediētiā
mandatorū dei patris semp' hātes aures audi-
tui & linguā vocī. pedes iuros festinate manū
ad opā sine mora patē corde iocūdo facie sere-
na ore risorio & oculo oīto sātatis splendē. nō
tū amore seruli ull' metu sed oī cūctatis affrū-
scām obuiam seruare vos opto. **Tūc** enī ante
tribunal iudicis abrahā nō nos q'd'pnabit
s' q'mendabit non nos a se expellet s' quoca-
bit non nos maledicet s' sublimabit i' etna
pā. **Negligentiā** etiā oēm deponē vos dep-
cor frēs ne abrahā vos q'medante q't' vos su-
gat ille scūs iacob in die nouissimo. **Fugite**
frēs fugite negligentiā nā sicut in vnoquoq'
ope bono nū' est. diligentiā ita vniūse doctūe
& disciplinē nouita ē negligētiā. **Sed** et si ha-
buimus diligentiā negligentiā oīno carebim'
Adhuc etiā nō sufficit nisi et tū ysaac paciē-
tiam habeam'. **Nam** sicut p' ipaciām omīa
destruit' bona oīaq' suffocant' optima. sic &
p' paciām omīa gnant' bona omēs iniquitates

demergunt in profundū. Qui vō frēs ma paciens
non ē monachus non ē. Sed et si habuimus
obiāz cū abrahā. paciam cū ysaac diligentiā
cū iacob et castitate non seruauius cū ioseph
quid nob her oīa pderūt. Amare ergo scime
debemus castitatē sine q̄ oīa nrā non valent.

Castitas ornamentū nobilitū. exaltatio omī.
nobilitas ignobiliū. pulchritudo viliū. solamen
merentiū. augmētū pulchritudis. decus nrē scē
religionis mīozatio tūctū. multiplicatio mīoz.
dei amica. angeloz cognata. patriarchaz vita. pphē
taz cōna. aplōz cingidū. vginū spectāculū. vi
duaz refugū. martiz auxiliū. gressoz vehi
culū & cūctoz bonoz gaudiū & solaciū. Sed
quidā sūt frēs mei qui in iuuetute sua luru
riose viuē volūt et si ad senectutē pueniūt
glānt dicentes se gūctes eē. Cū em̄ eli
gūt seruire castitati. qū libido eos seruos hē
gtempnit. Nūquid tlos gūctes dicendi sunt.
Absit. Tales em̄ p̄mū non habebūt q̄ labo
ris cōamen nō habuerūt. Sz illos vō expectat
sempiterna glā qui fortes fuerūt glōsa cōmūta
deportare. **De ociositate cauenda Sermo viii.**

Apostolus petrus frēs dilassimū de nrā

salute sollicitus nos dulciter amonet et ad vigi-
landū nos exhortat in cetera dicens. **Vigilate**
fratres quia adversarius noster dyabolus circūiens que-
rit quē devoret cui resistere debemus per fidem
sed fides quae orationē orō autē optat pruden-
tiam. **Quid** ergo nisi quod prudentes simus in fide
fundati et vigilemus in orationibus. **Vire** in vi-
giliis fratres orare debemus nisi quia si vigilave-
rimus et otiosi permiserimus quid aliud quam tepe-
di in hac solitudine appetebimus. **Et** si tepidi
fulimus incipiet nos euomere saluator de ore suo
de gurgitio suo de plebe sua scilicet eo quod nec calidi
nec frigidi sumus. **Vigilate** igitur fratres otiosita-
tem deponentes in cunctis. **Quid** enim otium est nisi
vivi hominis sepultura ut ait paganus ille sanctis-
simi apostoli dicitur karissimus. **Per** otiositatem fratres
habet rigorem sanctae solitarie religionis fastidimus.
Per hanc huiusmodi sepe temptamur exire per hanc accēdi-
mur frequenter ad luxuriam. **Per** hanc avaritiam ad su-
perbiam. **per** hanc ducimur ad mundi gloriam. **per** hanc
temptamur delicate pasce. **per** hanc suffocamur pre-
ciosae vestitur. **per** hanc ad superflua dormitionem
trahimur. **per** hanc verba secularia ducimur libenter
audire. **Hec** est illa otiositas pessima quae frequenter

scōz quētus destruxit pariens i eis luxuriam
 nutriens in eis gulā. seminās int̄ eos zizania
 generans int̄ eos homicidia & oīa q̄ s̄t opeta
 carnis. Nūq̄ quis dñs celoz erit si ociositatē
 amauit. Ergo fr̄ qui in hēmo habitas si vis
 p̄ficiū eē fuge ociositatem q̄ in seruis dei nil
 peius inuenit. **S**urge ergo qui dormis o rusa
 tane mi care surge tu qui in hēmo habitas: si
 clausos oculos mentis habes surge tu qui nec
 ad alta v̄tutū oculos mentis p̄tendis nec ad vi
 dendū q̄ necessaria s̄t oculos mentis apere vales.
Fugite oclū & p̄ aliq̄ facē memento te fr̄es: s̄p̄
 vos occupatos eē desidero ut brauiū salutis
 p̄ grām recipe meam. **H**anc fuge cupiens mo
 nachoz sc̄is p̄ anthomius clamauit ad dñm
 in hēmo & dixit. **O** samaritane d̄s meus o
 aīaz & cozpm v̄ custos suscita i me grām tuā
 infunde seruo tuo mīaz tuā ut i hēmo colloca
 tus in q̄sp̄tū tuo ociosus nō maneā. **E**t audi
 uit anthomius. Anthom̄ cupis deo placere ora
 et dū orae nō potis manibz labora. **S**emp̄ ali
 quid facito. fac qd̄ in te ē age qd̄ potes & non
 deficiet tibi auxiliū de sc̄o. **Q**uid ergo diffi
 dis o mōche. Nūquid idem deus ē. Nūq̄ etiā

pro te crucifixus ē. Age ergo qd' bonū ē fuge o
cū qd' mors ē. An oculos mentis ⁊ corpis vide
bis q' singulas creatās ad officia singula de
putatas. Ecce em̄ sol cursu anni p̄fiat luna eadē
mensuris inassitudinibz distit et ceterē stelle
oīa em̄ sibi deputata officia exercēt sine q̄ete.
Nūq' eadē et animalia bruta ad sue nē industria
ocū fugiūt. Nūquid ⁊ sp̄ laborat ut conserua
tur in eē. Nūquid in suis nāturalibz deficit et
pigrescē ea videmus. Absit. Omnia sub obia sūt
Omnia agūt q̄ agē debēt solus em̄ miser homo
accidia sopozatus a suo officio frequēter recedit
dei ymaginē in se detur pans sopozatus acci
dia p̄seuerat. Erubescē o xpiane ⁊ absconde te
a facie saluatoris tui qm̄ iumentis insipientior
et fornicis hodie frūs eē q̄probaris. Vade em̄
ad fornicā ⁊ q̄sidera semitas eius discē ab ea
miser qui capite eleuato p̄ambulas ⁊ siq' ast
celoz iam ascendē credas. Considera semitas
eius q' ai p̄ceptozē nō habeat tamq' de salu
te sua sollicita in estate gr̄a colligē non desit
tit quibz viuē possit in hyeme. Non em̄ soli ^{no}
sc̄lares hoc attendē debent sed ⁊ nos qui de
gr̄a in hēmo sumus ⁊ in hac vasta solitudinē

habitamus fornicarū q̄dicōes attende & eas
 suo ope iuitari. Laboraē enī sine intermissione
 debemus ut fructū bonorū opm̄ acquiramus
 ī estate p̄ntis vite tam iurifite et gloriose ut
 tempe hiemali tpe frigoris & iudicij nō fame
 peamus sed bonis r̄ctis onerati et̄naliter
 reficiam̄ in p̄ria. **E**ra ergo fr̄es dilcissimi co
 rona mea et gaudiū meū q̄d estis vos oem̄
 otiositatem expellite. s̄p̄ aliquid boni facite.
 et quē tedet orae psallere nō desistat. Et quē
 tedet orae ut psallē manibus laboraē non
 differat cogitantes q̄ qm̄ diu dauid se exer
 citauit in militia non insultauit sibi luxuria.
 sed postq̄ in domo otiosus remansit labora
 uit adulterio & omisit homicidiū. **S**ampson
 dū cū philisteis pugnauit non potuit capi ab
 hostibus. s̄ postq̄ dormiuit in sinu feie & ocio
 se cū ea remansit mox caput & cecit̄ ab hosti
 bus. **S**alomon dū occupatus eēt in edifica
 tione templi nō sens̄it luxuriā sed recedens
 ab ope psensit insultū luxurie & p̄ficiens feia
 instigante ydola adorauit in thylamo vitulū
 aureatū. **V**igilate ergo fr̄es mei vigilate et
 nolite deficē. quia nec sanctiores dauid. nec

Fortiores samphone nec sapientiores salomone
vos esse cognosco. Deponatis omnem accidia quam hinc
mundum reddit bonis omnibus vos priuat: virtuti ves
timentorum vos expoliat. **O** fratres mei honesto vos
ope semper occupatos esse desidero. et quod perdidistis
in seculo per tempus preteritum recipiatis laborando in heremo
in futuro. **E**t si aliqui sunt ex vobis qui per annos octo
ginta et amplius sunt stitissime in heremo gustati iugo
sicut obicit paupertatis et castitatis decorati iam gaude
ant expectantes beatam spem et aduentum domini. Isti
enim ut videmus qui amplius ieiuniis orationibus
et operibus monasterii insistere non possunt fecerunt enim dum
potuerunt. **P**ropterea filii mei si modo non faciunt ea
que facere consueverunt non sit vobis molestum si ques
tuerint. Non miremini si venerint a me ut patres.
non tristementi quod ipsi digni sunt. Non enim dolet de bono.
quia caritas non cogitat malum sed gaudet de bono.
Ideo volumus et in christi nomine ordinamus ut et ipsi
qui centum annorum sunt et amplius per nos sedendo in
laticulo dicant et diligenter sine minime eis seruiant
ut et ipsi per nos intredant in celis quorum habi
tatio iam ibi est quam nos optine faciat ille qui
est benedictus in secula Amen. **Cont' pestem
iudic ad fratres suos Sermo nonus.** . . .

Fres mei desideratissimi nolite iure iude
 se studeat unusquisque in cunctis deo placere.
 Invidia enim omnes virtutes contemnat omnia bona
 dissipat omnia mala generat. Sed dicens Nos qui
 dem grossi sumus peccatae optate sumus se vitare
 peccata vel a peccatis resurgere ignorantibus et fragiles
 sumus. Quomodo ergo invidia habentem vel nos ip-
 sam habentes cognoscere potimus. O fres mei cupi-
 tis vos ipsos si mundi estis cognoscere cupitis et frez
 vrum invidia habentem corrigere attendite quod ille iu-
 dus est qui alienum bonum suum facit et si facere non
 potest clamat per vicinos et plateas et velut canis la-
 trat et ardet et post seipsum more femine occi-
 dit. Quid enim agit femine nisi quod dum senescit ad
 preses calidissimas volat et ligna siccaissima con-
 gregat et aggregatis lignis aliis ligna parat et
 sic igne accendit et in eodem oburi se permittit
 ex quibus cineribus vniculus nascitur et postmodum
 femine alia efficit. Sic et hypocrita facit et sic et
 iudus facit omnibus diebus vite sue intus et extra
 seipsum obures seipsum primo infestans primo seipsum
 vulnerans et vexans. O iude quod paucos habes
 amicos et forsitan neminem habes de cuius bo-
 no non doleas de cuius malo non gaudeas.

Merito enim amico primum debes eo quod nullo am-
ico bono gaude pbaris. **D** iuidia si vitio peior
et si peste detior. **D** iuide qui nunquam quiesce po-
tes an ignoras quod omnia malicia habet aliqua
felicitatis umbram. **S**ed tu ipsa iuidia nequissima
pestis. tormentum sine refrigerio. morbum sine re-
medio. laborem sine respiracione. penam sine remis-
sione fame sine satietate sic iuide habebis. **D**
iuide vniuersis mortife qui in eadem ioue cotidie nas-
ceris. **D** igneus serpens qui israhel expugnauit.
Hec est enim fides brutus quo fructus terrarum depas-
cit. **L**egimus enim fides dilactissimi quod filijs israhel ma-
na celitus datum est. quo reseruato saturiabat
multitudo vermium. **S**ic ex celesti gratia fidei col-
lata occasionaliter in animo superbi nascitur iuidia.
Et quanto magis fidei gratia celesti solidatur tan-
to magis superbi mors inuidie vniuersi resoluitur.
Legimus etiam vniuersi ex eadem natura cuius umbram
ionas a calore defendebat tandem eadem corru-
it et funditus deuastat. **P** vniuersi iudie filios
etiam israhel ex egipto pegrinantes legimus igne-
os serpentes pupugisse. **S**ic et vos heremum sacri-
cultores veri filij israhel dum iudicos vobis de vobis
susurrantes auditis exultate quoniam filij dei estis.

scōz p̄m̄ effia merustas. Exultate orantes p̄
 eis ut eos habē in scōz collegio in scōs meam̄
 replendentes ⁊ ostendentes eis q̄ ip̄a iudicia ē illa
 pessima tinea q̄ purp̄nāmenta v̄tutū demolit.
 erugo q̄ thesauz sapie depdat. **B**rucis q̄ t̄raz
 v̄rentia q̄sumit qz quidq̄ boni opis v̄rescat
 ī hoie plene pestis iudicē p̄dit. **H**ec ē q̄ ange
 lū de celo p̄icat q̄ hoiem de paradysō exulavit.
 q̄ filios isrl̄ in deserto p̄ussit. q̄ q̄t̄ ioseph ar
 mauit fr̄es. q̄ danielē in lacū leonū ob
 struxit. q̄ caput nr̄m crua affixit. q̄ iudam
 suspendi fecit. **S**atote fr̄es mei ⁊ dicite atq̄
 p̄dicite sup̄ tecta q̄ iudicia ē illa fera pessima
 q̄ fidem tollit q̄cordiam dissipat. tāā l̄ngua
 multiplicat. iusticiā dissipat et oīa mala ge
 nerat. **H**ec ē q̄ abel occidit. adam oneravit
 p̄stare suspendit. petrū iugulavit dū xp̄m̄
 negavit. paulū decollavit ⁊ ihoem in carce
 ravit. stephanū lapidavit. goliath p̄stravit
 dauid derexit. muros iherl̄m̄ euertit. romā
 depopulavit. barthagine destruxit. troyam
 deuastavit. et multa mala p̄ hanc ferā pes
 simā facta esse in orbe t̄raz p̄legimus. **O** fi
 ni dilcē o ruficane amande o dimidiū die

mee cur iudicia non deponis cur eam diligis.
Nūquid morte diligis nūquid ad suspendiu
pignis nūquid in lacu te pias. **D**ū uide q' nūq'
quiescas sed s' cū saulo seruos dei psequeris
eos ligatos duces ad pñapes sacerdotu. **E**cce
em̄ alios laboras tenē s' tu teneris ab alijs. a
lios ligare pcuras s' ecce tu cadens in terrā
audis cū saulo. **C**ur me psequas. **A**lios tenē
sollititas sed ecce cecatus teneris a nūctis. **A**li
os defraudat pcuras & ecce nequit defrau
datus moy deportatis ad tartara. **E**ra ergo
fres mei deponite iudicia & si quos iudicos ha
bere uidetis orate p eis q' totiens moriuntur
quoties uidet vos bonus opibz refidgē. **C**u
pis ergo eos torqri. **N**ūquid em̄ iudicos torq
ri potius qm̄ vñtibz & glē seruendo. **T**unc
em̄ latrant ut canes. deuorat ut leones fa
cie pallestūt capite minar' oculis stintillant
ut sydera. manus cancellatas astringunt.
dentibz strident. & sic aīa & corpe moriuntur.
Vos autē bñfacite non tñ *ut eos ad furo
rem excitetis s' ut deo placentes. **O**rate p
psequitibz & calumpniantibz vos. dolentes de
malo corporis s' fortius de p'dicōe aīe. **AD**

concedat nob̄ xp̄us p̄ccōz q̄ tricoem̄ & p̄xim̄
 amore infundat qui ē b̄ndictus in sc̄la Amē.

De natiuitate xpi Et quali infantul⁹ xps ē susci

ptingim⁹ filij potentes et p̄cend⁹ Simor.

Hestote pati q̄ die crastina delebit̄ in
 quitas terre et ignabit sup nos saluator
 mudi. Crastina die tenebrarū caligo minue
 tur. Crastina die lux oculis fidelium & credē
 tibus reddet̄. Crastina die suū mūdus re
 demptorē amplectet̄. Crastina die syderū
 creator redemptorq̄ om̄i penditurus ē ad
 vbera s̄c̄e marie virginis. Crastina die ille
 qui eternalit̄ p̄cedit volubilitate sc̄lorū inge
 re se incipiet cursibz ānoz. Crastina die
 solutis nē legibz & solius d̄mitatis potētia
 virginis marie viscera fecundabūt̄ et ex ri
 uulo suo flum⁹ magnus oriet̄ & fructus
 appebit̄ optim⁹ & ex v̄gulto suo radix p̄ficiet̄
 bonoz p̄cedet̄ t̄p̄ sp̄sus de thalamo suo.

Crastina die o mōche suscipies infantulū ih̄m q̄
 tū an oīa sc̄la fr̄us ē. P̄am ergo te q̄ ip̄e dig
 nat̄ vidē te. osculāi te astringē te & n̄lq̄ di
 mitte te ñ tu eū pus dimiseris. Asp̄cite ergo
 fr̄es oculis mentis & corp̄is & videbitis dei po

tenentia veniente et precedente a pre tamq
sponsus de thalamo que aspicietis que tene
bras que adorabitis pura mente et cepe.
Ipm forte tenete totu i mudo & totu i celo.
Totu in mudo ad redemptione. totu i celo
ad glorificatione. **T**otu i mudo ut educat
pgrinos. totu i celo ut recipiat puenen
tes. totu in solio pris. totu in gremio glorio
sissime vgis maris. **S**ic erit crastina die pa
tebut signacula figaz. fulgebunt oracula pph
taz. apparebut miracula naru stillabunt
spiracula gratu. q naster ihus xpus filius
dei viui in bethleem iude. du eui venit vi
debimus rubu arde sed no qsumi virgam
aaron frondente & fructu fauente. **A**tingi
mim ergo filij potentes & estote pati ut vi
dere possimus cu ezechiele portam sassima
petuo clausa. **C**rastina em die videbim9
regem regu metalib9 oculis & hitans sub
forma panis visibilis parte invisibile ali
monia celeste et refectioe btam ab um
etne vite pignus nre redemptionis hostia
salutarem qua die crastina toto affectu
manducare debemus. **I**ste e ille panis et

abus datus isrlinco p̄lo māna suauissimū
 habens in se om̄e delectamentū ⁊ saporis
~~suauitatem~~ suauitate. Iste est ille abus que
 videt pharao in que sp̄ite pulchre ⁊ formo
 se erant. Iste ē ille panis datus helye t̄ au⁹
 fortitudine ambulauit xl^o diebz ⁊ puenit
 usq̄ ad monte dei. Iste ē ille panis quo a
 bant̄ angeli quo saginat̄ apli quo reficiūt
 m̄res quo pascut̄ q̄fessores quo nutruūt
 v̄gines et faciant̄ electi om̄es. Panē nō
 hūc si quis digne manducauit nō moriet̄
 t̄t̄nū qm̄ sp̄us vite ⁊ ipse vita ē. Hic ē pa
 nis qui de celo descendit que virgo nobis
 aras p̄sentabit que in gremio portabit que
 in ventre balulauit sine grauamine que et
 pepit sine corruptione cui⁹ m̄r̄ tuenta ē
 virgo ante ptū virgo in ptū virgo post p̄
 tum. Ip̄a que genuit addeauit s̄ prius me
 te q̄ ventre priusq̄ filius in vtero q̄ capet̄
 leuate ergo o fr̄es mei leuate in hac vas
 ta solitudine capita v̄ra. Ecce em̄ iam ē
 in porta redemptio nr̄a. O q̄ magna mag
 nalia deus p̄ nos opatur. Ecce em̄ quo
 nos amauit ip̄e em̄ d̄s fr̄is ē hō creator

creatura ditissimus paup̄ gditōz legis des-
tructor legis pp̄ nos appellat. Amavit eī
nos ut reciperet nos humiliavit se ut exaltaret
nos in se. Indiciavit se ut erigeret nos ad se.
Ecce enī quō nos amavit q̄ descendit ut
nos exaltaret. Exinamuit se ut nobis p̄tā
tem oñderet. **A**ccingim̄ igit̄ o filij potentes
et estote pati quia die traxina videbim̄
irreuberata acie fidei ī vno eodēq; deo &
hoīe diuinitatē incarnatā. maiestate subiu-
gatā. libertatē captiuatā. v̄tutem infirmatā.
eteruitatē t̄minatā. v̄ginitatē fecundatā.
vitā infirmatā. **A**ccingim̄ ergo fr̄es mei &
estote pati mente pura fide inteḡ caritate
sincera ut dū venit ille sc̄us sc̄oz & pulsa-
uerit q̄festam ap̄tatis ei. **N**on igit̄ tedeat
vos vram carnē modico tpe domare ie-
iunijs & abstinecia este & potu q̄ care re-
mundator aduocet reddens vnicuiq; sc̄dm
opa sua. **S**aluatore igit̄ expectantes sobe-
iuste & caste viuentes ī hoc sc̄lo & expectā-
tes btām sp̄em & aduentū dñi ut digni cū
eo glari possimus in celis **De humanitate
et diuinitate xp̄i Sermo vnderimus.**

Herēs dilassimū hō nō solū p̄ sapiām dei
 frūs erat ut cēt sed etiā ad sapiām
 dei frūs erat ut b̄tūs cēt ut illa videlicet
 fruet̄ eo sensu quo p̄cipi sapia potat̄. **S**
 quia peccando sensū amisit quo frui sapia
 debuisset quia oblitus ē q̄medē panē suū
 & refectionē illā q̄ viuūt aīe ī corpālē cō
 mutauit in delcātione corpālem. Terreis
 igit̄ & corpālī sensu & affectu īmersus nō
 potuit se ad spūaliū cognicoē sine amore
 erigē sed sola ea que carnis sūt agnoscēs
 spūaliū iocūditatē non agnouit. Ideo ip̄a
 dei sapia cū sursum cēt deorsū hodie ubi hō
 erat ut cū reuocaret v̄n̄ ceciderat. Et ecce
 ūbū caro frū ē ut deus & hō int̄ hoīes cēt.
Et sic gūsus ē panis iste in lac ita ut a
 puulis hoīb̄z sumi possēt. Sapia ip̄a sursum
 erat & eadē ip̄a sapia deorsū lac erat. In
 dinitate ip̄a sapia panis de celo descendēs
 hodie lac factū ē ut tamq̄ infantes p̄ lac
 nutriti hoīes roborati ad panē dicitatis ac
 cede possent ut idem ip̄e reficēt et refi
 ciendo languidos ad incorruptionē repa
 ret. Dedit ergo repandis ad incorruptioē

alimenti incorruptis. puilis quide[m] immacu-
ta[m] carne[m] qua[m] suscepit de uirgine m[ar]ie. **P**fectis
u[er]o incorruptibile[m] diuinitate[m] qua[m] habuit de et[er]no
p[at]re. **I**stus ne iterum deficerent in uia s[ed] illis ut re-
ficerent & p[ro]ficerent in p[ar]te. **I**tas ad asplandes
s[ed] illis ad glorificatione[m]. **P**ropterea quod ergo dei filius
p[ro] redemptione[m] hominu[m] hodie factus est caro ut caro
p[ro] carne liberaretur & lucano qui de suo summat
p[er]sona[m] redemptionis ut inde remedi[um] fieri unde vi-
ti[um] grauitat[em] suat & in eode[m] monstraretur & p[er]ua
medici & iusticia[m] redempti. qui de suo sanando
u[enit] remedi[um] & p[er]sona[m] redimendo. **Q**uia uero
a corruptio[n]e liberandu[m] erat quo redimendu[m]
erat. **P**ropterea maria m[ar]ie electa est sup[er] o[mn]es crea-
turas p[er]fecta o[mn]ib[us] gratijs fecundata o[mn]i uir-
tute & s[an]ctitate in utero m[at]ris repleta ut de mi-
dissima m[at]re mundissimus nasceretur & filius.
Et sicut in celo filius habuit p[at]re[m] immor-
talem & et[er]nu[m] sic & i[n] terra habet m[at]re[m] o[mn]i cor-
ruptio[n]e carentem. **I**gitur i[n] celo qualis est p[er] talis
& filius & i[n] terra qualis e[st] m[at]r talis e[st] sc[ilicet] i[n]
carne filius i[n] celo cu[m] p[at]re et[er]nus & immensus
et i[n] terra cu[m] m[at]re immaculatus & mansuetus.
In celo cu[m] p[at]re et[er]nus & immensus & incorruptus &

sublimis ē & in terra cū mīrē hodie in p̄sepio hu-
 milis & incorruptibilis ap̄et. **I**n celo ymago pa-
 tris apparet & in terra filius marie ondit. **I**n
 celo sydez fr̄oz & cūctorz ondit. **I**n terra hodie
 p̄ nrem m̄r bouē & asinū collocat. **M**ater
 virgo ē et in hūilitate exultat. **F**ilius hodie
 hūilitatem fr̄o q̄mendat. **P**̄ v̄ginē ho-
 die venit ad nos & p̄ v̄ginē p̄cessit nos p̄ in-
 corruptionē venit ut p̄ccatū tollēt & corrup-
 tionē p̄cessit ut v̄tutem demonstrat. **V**enit
 ad nos hodie ille nazarenus ih̄us ut offerret
 r̄medū p̄cessit ut daret exemplū. non enī
 potuit arbor bona fructū malū facē qm̄ oīs
 arbor ex fructu suo cognoscit. **R**adix integra
 et ramus incorruptus ē. **S**aluatoris igit̄ n̄rī
 aduentus gabriel nūcius missus ē ut nouā
 ī carne natūritatē filij dei p̄dicat. **I**n qua for-
 ma serui deo sociata hostem potēt deuiat
 fortis ī nullo tū violata ad inferendā iūria
 sed efficitur ad iusticiā optinendā. **H**ōcēa ga-
 briel missus est vn̄ de maioribz celoz ange-
 lis sed ideo gabriel dicit̄ q̄ fortior cunctis
 erat. **G**abriel enī fortitudo q̄ etiā ip̄a infir-
 mitas fortitudo fuit qm̄ in ea superatus fuit

timidus & capta p̄da a violento redempta est.
Tres enim pierant & subsecutus ē quartus re-
demptor eoz deus p̄mus sine masculo & fe-
mina ut adam. **S**ecundus de masculo sine
fēia ut eua de adā. Tercius de masculo &
fēia ut abel. **Q**uartus de fēia sine masculo ut
saluator mūdi qui de virgine p̄ nobis hodie
nasci dignatus ē. Et p̄mus auctor culpe de-
lectus ē p̄ fēiam ideo auctore gr̄e sine mas-
culo concepit & peperit. **H**ec fēia maria virgo
hec ē fēia totius mūdi m̄r & dn̄a q̄ virgo
p̄manēs peperit hodie filiū suū. **S**cella pro-
tulit solem creatura genuit creatore filia
concepit p̄em & filiū s̄l̄ in v̄nū diuinit̄e & plu-
rim̄. **P**ā filia ip̄a & m̄r ip̄a aualla & dn̄a
ip̄a genitrix & genita ip̄a cū integritate pe-
perit cū v̄ginitate concepit & post p̄tū ut sup̄
dixim⁹ virgo p̄mansit ip̄m quē genuit
mox adorauit. **C**ui⁹ adoratis & gr̄e p̄tia
p̄es nos faciat ille qui cū p̄re & sp̄u viuūt
& regnat in secula seculoz Amen **De com-
mendacōe duoz mōd̄oz Sermo duodecim⁹.**

Quoniam nobis p̄ lras declāuit sc̄us p̄z ih̄er̄
minimus fr̄es dilāssimi terra fuerūt in

egipto gna mōchoꝝ quoz duo s̄t optima
 s̄t terrū s̄no turpidū & oī affrū vitandū.
 Que s̄t illa duo q̄ optima p̄dicant̄ nisi hē
 mitaz atq; cenobitaz genus & ordo quoz vi
 ta clarissima & sc̄a aggregatio tpe p̄dicatōis
 aplice s̄p̄s̄it exordū. Ista s̄t illi viri p̄f̄i
 quibz frequēt̄ adhesi tpe erroꝝ meoz p̄ quos
 etiā illūari merui quoz etiā sc̄itatis ~~fama~~
 fama ad aures meas pueniēs baptisari nō
 diu disculi et pia mirē me instigante apud
 mediolanū ut ad p̄riam remeare etiā cupi
 ens eos habē in visceribz caritatis & cū eis
 p̄t̄ vniē ad v̄r̄ illū simplicianū qui a iuue
 tute sua deuotissime deo vixerat i oī cari
 tate p̄ren̄ deprecans cū fletu & gemitu ut in
 quosdā de suis seruis dei donaret. Et do
 nauit in eos p̄ne. **Q̄re** michi p̄ne eos do
 nauit. Certe q̄ sc̄iebat me monasteriū
 velle in affrica edificare. **Et** assumptis meū
 anastasio fabiano seuerō nicholao dorotheo
 ysaac nycostrato sirillo stephano paulo et
 vitali paup̄culo qui pecūie familiā apud me
 diolanū tuent̄ & nō rapuit de quo iā ser
 monē p̄fecimus q̄ tuent̄ & nō rapuit nec

post aux ne voluit. Igitur metū istas assūptis
imitari cupiebā cū caris meis euodio alipio
et pontiano qui diu mecum fuerāt et cū ceteris
duodecim quos nup̄ assūptorū illos quoz fa-
mā etiā sūis p̄ ihōnimmus n̄ desūpserat
et sic p̄uēi ad affricā pia m̄re defūctā et
edificāui ut videtis mōsteriū in quo nūc si-
mus in solitudine et a gentibz segregatū.
Et placuit deo centenariū nūm fr̄m n̄ donac
illūians corda nr̄a nō solū sc̄ssimos p̄res so-
litarios imitari s̄ etiā in hac solitudine mo-
re ap̄loz oīa cōt̄i posside nos seruare sed
postea docē et p̄ me vobis p̄cipe voluit. Sic
etiā videtis q̄ an̄ me multi fuerūt fr̄es q̄s
sequi et imitari debemus. Non tū sicut et ego
sc̄dm̄ aplicā vitā n̄os vniū docuerūt. Ca-
put ergo et p̄ncipiū om̄i nr̄m sc̄dm̄ aplicā
vitā meipm̄ dicā non erubescō. Non tū vos
p̄igeat eos sequi et imitari in om̄ibz atten-
dentes tū cōt̄i oīa posside et habē q̄ in celsi-
tudine paup̄tatis viuētes nō licet nisi ut
vniū sit cor vna sit aīa oīa cōt̄i possiden-
tes v̄n̄ agroz p̄cia ponebant an̄ pedes a-
postolorz tamq̄ pedibz q̄ calcanda quia ip̄i

In apli & amici dei indigna reputabatur agroz
 pna maibz tractari. **U**n eam in veti lege
 leuitis p̄cipiebat nichil in t̄ra eoz posside
 Non ergo habere debemus t̄palia ad posside
 dū nec ego qui epus su habere debeo nisi
 tū ad dispensandū quia bona eccl̄iaz p̄
 moum paupm sūt. **U**n ego q̄ epus su sūne
 cauere debeo ne res paupm quas p̄pones
 eccl̄esia q̄seruac̄ videt̄ diuitibz largiat̄ qd
 bñ fecit huc usq̄. **N**am q̄ sanguīcos habeo et
 nobiles eē dice nō erubescūt. **A**d me **p̄** epm
 veniūt dicentes et aliqui cū munus ul' blan
 dimētis da nobis aliquid p̄z caro em̄ tua su
 mus. **E**t dei gr̄a v̄ris orōibz mediantibz q̄san
 guineu aliquē p̄dicasse non recolo. curōes
 nō reputo eos paupes qm̄ diuites q̄ habent
 tes vitū & vestitū fideles om̄es q̄tenti esse
 debent maxime nos clerici in cuius rei sig
 nū capita tonsa et rasa habere debem⁹ ne di
 uitiarū capilli occupēt mente seruoꝝ dei. **E**rgo
 ergo fr̄es mei estote paupes nō solū ūbo s̄
 et ope & vitate. **A**tenderes quid nob̄ dicat
 q̄ nom̄ se fecit p̄cū in ara crucis qui etiam
 nū ē aduocatus in celo & intercessor ad dexte

nam dei patris Dicebat enim ille deus deorum discipulis suis dicebat illis quos de toto mundo perlegerat ut essent sal terrae lux mundi rectores ecclesie militantes magistri et senatores ecclesie triumphantes
Ait enim beatus pauperes spiritus. Non beatus qui sub dura et grandi necessitate patitur. tales enim invidiant detrahunt invident habentibus rapiunt et furantur sed si non opere saltem voluntate hoc adimplere conantur. Ideo beatos tales non appellat salvator quia non pauperes sed miseri sunt predicandi. **Quia** de angustis temporalibus educti ad eternas miseras deputati sunt ubi non solum beatitudine habere non poterunt sed nec guttatae aquae inveniunt. **Sed** ergo pauperes spiritus sed non pauperes simulantes. Tales sunt propter paupertatem a foris predicantes nullam tamen necessitatem ferre volentes. Tales in cunctis operibus suis sperant reverentiam honorem gloriam laudis a melioribus metu et venerari ut deus sancti ab omnibus vocari desiderant. sola voce paupertate et abstinentia predicant sed digito suo non cogitant ea movere corpora despectibus vestibus tegunt a foris sed intus ad carnem purpura induunt. In fine predicant se iuste

sed non excelsa palatia despiciunt. Angelicam
 facie a foris ostendunt. s; lupinam habent no du
 bitamus. Tales fuerunt illi sarabaites de quibus
 sedo nob scripsit pater Iheronimus quorum genus et
 omni affectu vitandum. Ipsi demum in egipto erant
 in foraminibus petrarum habitantes induta por
 corum et bouum pellibus tunc a necti fimbriis palmarum
 spineas ad calcaria portantes ad angulum
 ligatas discalciati et sanguine cruentati. Et
 cauernas exeuntes ad festum cenophegie per
 gebant iherosolimam et sancta sanctorum mirantes pau
 peritatem et abstinentiam predicabant cum affectu
 seruare. barbas postmodum in conspectu hominum sine
 redemptione euellere festinabant. et sic acquisita
 fama et lucro ad propria remeabant solitarie
 gaudentes et epulantes super quod explicare pos
 sumus. Vos fratres mei quos cotidie preturio
 in visceribus caritatis nolite obsecro imitari
 quia non bonos sed dampnatos esse eos iam predica
 mus. Amate ergo paupertatem amate eam
 omni affectu et nolite deficere ut sitis genus elec
 tum non abiectum. gens sancta non obstinata. plus
 acquisitionis sed non predicationis. regale sacerdo
 tum sed non venale pretium. Vos estis illa apostolica

forma sc̄l̄q̄ ḡgregatio a mūdo corde ⁊ cozpe
segregata qui dei v̄tute iam percussistis duces
moab satrapas ⁊ tyrānos ihrlm ⁊ egyptiorū
ypocritas iam v̄lnerastis iam ad mortē. Vos
estis vinea mea elcā ī medio ecclie paradisi
plantata xp̄i sanguīe redempta ⁊ irrigata.
Ad hanc vineā ego solus dei v̄tute vos con-
gregavi ⁊ oparios meos vos feci ut laborā-
tes in ea usq̄ ad finē dignū fructū recipia-
tis in tpe suo. Ad hanc vineā vos elegi ad
hanc dei h̄ditatem vos quocumq̄ licet fauo-
ratus a sc̄o ep̄o valerio qui de boīs ep̄atus
ut mōsteriū in h̄mo edificare ī ml̄ta dona-
uit. Non enī satis fuit p̄zoniū meū vendere
nisi etiā me ip̄e coadiuvasset. Ad hanc ergo ḡ-
gregationē vos elegi nō vos me elegistis sed
ego elegi vos. Et ecce postq̄ ep̄us fr̄s sum
vitalem nicholaiū stephanū paulū iacobū
⁊ arillū frequēter rogavi ut me solū in ep̄is
copatū nō dimitterent q̄ licet ep̄us eēm non
fui credebā paup̄tatē dimitte ⁊ despice s̄ cū
abraham ysaac ⁊ iacob m̄i. **O**diuitias v̄vū
⁊ verā paup̄tatē servare optabā. ut de nūo
eoz eēm de quibz apl̄s ait. Tamq̄ nichil habe

tes & oia possidentes. Igitur hos fr̄es rogavi ut
 veniret nō ut cent rebelles hēni sed ut solu
 tariē h̄ etiā in ciuitate viuētes habitare posse
 mus in placito s̄cō. **S**ed ecce noluerūt venire tā
 q̄ de seip̄is timētes ne a s̄cō capent̄ noluerūt
 ire noluerūt. Non q̄ nō s̄c̄ digni sed q̄ non
 solu paupes esse voluerūt s̄ etiā q̄ sup̄ id qd̄
 in speculo n̄o edidim⁹ facē voluerūt gaulā
 tes p̄ oia sc̄lm̄ & pompas eius de quo nūc
 sumū gaudiū habē debemus q̄ facē voluerūt
 ea que deo & in facē p̄ miserūt. **E**t q̄ solus
 stare nō poterā ideo rogavi s̄c̄m̄ senē vale
 riū q̄ in iam p̄tatem p̄dicandi & obsecrandi
 in p̄lo dederat ut infra domū ep̄i mōsteriū
 clericorū q̄struere & placuit s̄cō ep̄o in q̄desce
 dere. **E**t sic tū eisdem in oī paup̄tate viuere
 cepi nō manducās carnes nisi dū hospites
 veniūt s̄ tū olera & legumīa absq̄ oleo et
 butiro sicut ad vobiscū ac gaudiō facē q̄sue
 ueram. **I**gitur fr̄es mei licet in cathedra ep̄is
 copali me videatis paup̄tate tū in carā spon
 sam tenē q̄ntulor q̄ ip̄a ē etiā xpi sponsa
 s̄cōz possessio. b̄tōz vita fidelū securitas de
 ritōz ornamentū. mōchoz vita nobilū pul

cliquando. diuitū magnificentia. **Hec** ē em̄ il
la sc̄a paup̄tas quā qui tenet. & amat nulla
indigentia laborare p̄t. **Nec** m̄z fr̄es mei quā
sibi datur om̄i dñs posside. **Ipe** em̄ ē sp̄antibz
in se thesaurus in paup̄tate. solaciū in solitu
dine. gl̄a in abiectioe. honor in ḡteptu. umbra
culū in oī p̄tentioe. **Estote** ergo fr̄es mei pau
pes quī exaudiuit paupes dñs & p̄atione
cordis eoz audiet auris sua. **Tūc** em̄ vere
paupes sp̄ū eritis tūc vere b̄ti tūc benigni
tūc obediētes tūc veraces tūc nō ficti tūc
ab oī malo ignari si v̄ corde & ope paupes
iuueniēti. **Quā** grām nobis impetire dig
net̄ b̄tis p̄miter̄us stephanus qui p̄ suis
p̄secutoribz exorauit dñm nr̄m ih̄m xp̄m
qui cū p̄re & sp̄ū sc̄o uiuit & regnat glorio
sus deus p̄ imortalia sc̄la sc̄lōz Amen. **De**
utilitate orationis & eius effectu. S̄mo xiiij.

res mei & leticia cordis mei r̄pus ē ut
reūt̄ar ad eū qui ē & q̄ misit me ad
vos. **Vos** v̄ nolite ḡtristari nec turber̄ cor
v̄r̄m. **Rogabo** em̄ p̄r̄m ut ip̄e vos custodiat
& maneat vobiscū r̄t̄nū sp̄us veritatis. **Itē**
etiā dico nolite de meo recessu amplius t̄

tristat si semp orate adiure ut saluentur. **Val**
 de em seruis dei necessaria e qua oro p qua
 ds placat p qua deus ad nos inclinat. **Ad**
 rauerat em pls iudaicus vitulu gflatile et
 ait dñs moysi dimitte ut nascat furor me9
 cont eos. **Cui moyses. Queso o dñe quies**
 cat ira tua et esto placabilis sup malicia
 pli tui. **Et ecce placatus e dñs. O qm gra**
 dis e pñus orõnis cã. **O q gñde misteriu.**
Ece moyses orabat i monte t iosue ama
lech deucebat p oroem. Ezechias sanat t
salutem aie t corpis adipiscit. P oroem sau
lus efficit paulus doctor gentiu t p dca
tor orbis tre. Obsecro g9 frs ut orens
p tuere ut saluentur. Depce frs mei cu aplo
pnu om fieri obsecraões orões postula
õnes t graz actõnes. Orate t nolite de
ficere si possibile e ut lacrimas fundatis.
O q magnu vesytinu sacrificiu deo obtu
litis lacrimas cu orõne fudere. Dina em
septura aliqu nos ad lacrimas aliqu nos ad
gaudiu tuitat. Sepe em dicebat saluator
discipulis suis. Beati qui lugent in hac vi
ta q gaudebunt in etna vita. prius em

dolendū est sed postea dolorem gaudiū subsequē
tur q̄ bñ qui lugent. **S**ed postea dicit saluator
Gaudete & exultate quia et merces v̄ra copio
sa est in celis. **N**one quide merces p̄ lacrimas
& orōnes acquirit̄. **O**rate ergo fr̄es mei in h̄mo
et nolite defic̄e. **N**am sicut p̄p̄t̄ ē t̄mbus
lat̄re ita p̄p̄t̄ ē h̄m̄i cultozibz orac̄. **B**eatoz ē
oro loquac̄io ē ad deū. **N**ū em̄ serui dei loquūt
deus sine dubio eis feruent̄ loquūt sed dū
orant tū deo & suauit̄ loquūt. **I**p̄e em̄ sapiēs
est quia sub pauas ūbis mlt̄a op̄hendit et
quidq̄ n̄t̄ ē hilarit̄ tribuit habūdanc̄as
& p̄fectius q̄ hoīes sciunt ut valeat cogitac̄.
O fr̄es mei dilāssim̄ clamate in h̄mo vlu
late in hac vasta solitac̄one vociferate nō q̄s
cans clamate orando & nolite defic̄e clamate
non solū voce sed maxime mente. **E**cce semp̄
auditis aues in deserto cantantes & laudan
tes deū factozē suū et si cantare nō potestas
q̄a senes iā mlti estis m̄t̄e saltē nolite tacere
nā et tacentes nō exaudiuūt d̄s nec locū
quē q̄t̄i sensus. **E**cce em̄ iher̄nias ḡfortatū
ī carce daniel int̄ leones exultat. tres pueri
in fornace tripudiant. iob in sterquilino m̄

dus triumphat. p adysu de cruce latro inuenit.
 susanna int senes defendit. stephanus i tor
 rente in celu suscipit. et int lapidantes pro
 saulo exaudit. Non e ergo locus i quo orare
 no debemus q ubiq deus e ubiq nos exau
 dire dignat. **O**rate ergo semp e in oi loco ut
 saluenti non solu vniquisq pro se sed p omibz
 orae debemus. **N**a ut ait pz ambrosius. Si
 p te tm orauis solu tuu meritu possidebis. sed
 si p omibz rogauis omes p te rogabunt. **O**
 oro sca colupna scaz vntutu. deitatis scala. vi
 duaz maritus. angeloz cognata fidametti
 fidei. mochoz cona. quigatoz lename. **B**is q
 te amat beatoz q te freqtat. bis q te astrigit
 f beatoz q in te pseuerat. bis q tecu lacrimas
 fudit qm holocaustu scm deo e imaculatu offre
 no dubitamus. **F**lete g. fies mei orando e nolite
 quiesce ut digni efficiamur grā dei. **S**ed dicens
 ecce mlta sumus e pter. euodit alpitu e pon
 tianu qui de septima sca multa nouerit. ses
 grossi e ydiote sumus ergo doce nos orae. **O**
 fies mei licet grossi sitis e subtilia no capia
 tis non tm vos debiliores reputo f aurores.
 ignaros f huiles qm sapientes e claros sybros

Dei tñ grā p vza salute sufficit qd' habetis
licet tñ medulla sc̄ptūe nō intelligatis si
cut euodius alpinus et pontianus q' irome
dū meā quozati s̄t tñ sc̄ptulaz coracem
vos intelligē nō dubitamus. **D**ivinus em̄
p̄mo vobis quō psallē orac̄ & matibz laborac̄
debeat quā nat̄ fuit & si tēpus vobis sup̄
fuit dicit p̄ n̄ non differatis. **I**psa enim
d̄mca oro appellat̄ in qua septe petitiones
reperiūt̄ in quibz oēs spes orōis ophendūt̄
quibz ad deū fit int̄pellatio p̄ appetendis bo
nis & p̄ vitandis malis aut p̄ delendis tō
missis. **T**res em̄ p̄me peticoes p̄tinet̄ ad e
ternitate reliq̄ vero q̄tuor ad hanc vitam
tpalem p̄tine vident̄ q̄ et panis cotidian⁹
sc̄licet sp̄ualis licet sit sempitern⁹ ad hoc tñ
caā tēpus p̄tinet̄ in q̄m tñ ministrat̄ aie qui
busdā signis d̄s ul' sc̄p̄s et. ideo panis di
citur q̄ laborando & defendo dicit̄ & ita q̄
manducando deglutit̄. **P**ut̄ q̄ p̄cā dimit
tūt̄ nobis & nos dimittimus alijs q̄ est pe
ticio inf̄ q̄ratim & sc̄dām petitione. **E**t nūc
temptationes vram vitam infestant & ipsa
liberatio a malo ad hanc vitam p̄tinet̄ q̄

dei iusticia morte meruimus vñ dei mīa libe
 randi sumus q̄ cū ita sint ipaz petitionū
 ūba diligentius p̄tractanda sūt ut intellā
 maiorem generet cordis affm̄ & qd' potit
 ad velociorem p̄ducant effm̄. **O**rate ergo
 fr̄es dicentes p̄ n̄r referentes gr̄as bonoz
 om̄i largitori qui dulcedo n̄ra est. vita & re
 surrectio n̄ra est. spes n̄ra & lumē oculoz n̄roz
 baculus senectutis n̄re donas nobis sensū ut
 eū agnoscamus & secreta secretoz suoz intel
 ligamus. **I**p̄e em̄ dedit nobis efficacīa in ope
 gr̄am inter elcos effm̄ in suis & suoz p̄cep
 tis solamē & ḡstancīa in adūsīs cautela in
 p̄p̄is et timore. et quocūq; v̄tū sua grandis
 mīa nos p̄uenit. **O** fr̄es mei nō negligam̄
 orac̄e carne donac̄e vigilare. **E**t tū quid ei
 retribuemus qui nō p̄misit nos subingi n̄i i
 magno mari effem̄. **E**cce cōsūp̄a eramus
 et nos liberauit. errantes eramus in sc̄lo
 et reduxit nos ad viam. **N**on ergo tedeat
 vos orac̄e qz nō famulā regē sed deo placere
 debemus. **E**t ut bñ psallē & irac̄e possitis
 absq; magno t̄pis impedimēto de bonis ep̄is
 copatus ecclesie p̄pones centū & quinquāta

vestimenta cum calciamentis vobis dilectis fratribus
deportati precepti ut tunc frigus spiritus nati fuerit
unusquisque recipiat reponentes ea et custodien-
tes in omni vestuario cum omni diligentia et caritate
facientes quod veritas non querit quod sua sunt sed quod
dei sunt. Sic autem facientes non deficiatis. De-
us autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem
magnum ovium in sanguine testamenti eterni dumi-
num ihesu christum aptet vos in omni bono ut facia-
tis voluntatem eius facientes in vobis quod place-
at coram se per christum ihesum qui est honor in secula
seculorum Amen. Deate pro nobis fratres et ante meum
recessum cupio vos salutare in osculo sancto.

De institutione heremitarum quod nomen capitulum. Sermo

Fratres mei et leticia cordis mei *xiii. iiii.*
bona mea et gaudium meum quod estis. Pax
vobis et caritas cum fide spiritus mei vos adimpleat.
Quia me putatis esse nrem animam vestram ideo
desidero ita vos proponere ut in vobis macula
neque ruga possit ante tribunal iudicis appa-
re. Habus enim vestris non solum ornamenta sed
et medicamenta desidero providere. Studete enim
diffusa quasi confusa sartare vlineata curare
sordida alluere. Porcia reparare. et ea que sunt

integra spūalibz margaritis ornare. Ego enim
 margaritas de paradysi p̄tia vobis donare
 cupiens nullā m̄cedem in sc̄lo opto recipere nisi
 q̄ vobis insinuare intendo patient̄ audire et
 dei adiutorio sc̄dm vires opibz adimplē stu-
 deatis. Sed an̄ oīa fr̄es km̄i quos it̄m̄ p̄tuno
 donec reformet̄ xp̄us in vobis ut diligat̄
 deus dem̄ p̄ximus. quia ista p̄cepta sūt p̄n-
 cipalit̄ nobis data. Et ideo fr̄es dilectissimi
 quozantibz vobis in h̄mo in noīe dñi dei nr̄i
 placet sc̄dm aplicam vitam vnū sentire et
 om̄ia cōiter possidere sicut scriptū est ī acti-
 bus ap̄loz. **Q**uerant eis oīa cōia et distri-
 buerat̄ vnicuiqz sicut opus erat. In hac at̄
 vita p̄maneamus et nosip̄os in ea deo auxili-
 liante fortit̄ teneamus q̄ qui p̄seuerauit
 saluus erit. **S**i quis at̄ de sc̄lo ad congrega-
 tione venire desiderat p̄mo p̄cipio ut p̄lect̄
 an̄ volūtas ex deo sit. Non debet eē viole-
 ta nō coacta nō mobilis sed sempiterna in-
 rilis q̄stans ⁊ oī spū calcatis plena atqz p̄-
 fecta. Tunc enī p̄ponat̄ quō ab neget p̄tia
 volūtatē et sp̄onte sequat̄ me. nec volo
 ut cogitet amplius quid necē ei fuit. sc̄it

em̄ p̄ celestis quib; indigemus. **Q**ueram⁹
ergo p̄mū regnū dei ⁊ licet om̄ia am̄issu abū
tur nobis. In oratorio nemo aliquid agat
nisi ad qd̄ f̄m̄ est v̄n̄ ⁊ nomen accepit. **R**
ationib; a mane instantes usq; ad sextam
ul̄ circa missar; solem̄nia. **A**serta vō usq;
ad nonā om̄es vacent laicis ⁊ p̄ n̄r. **A**d no
nā vō redeant et sc̄dm̄ nat̄ie q̄d̄icōes siue
tumultu reficiant̄ audientes ūbū dei. **P**ostq;
autē refererint siue in orto siue in h̄emo ul̄
ubiāq; nat̄e fuit opent̄. Nil em̄ seruis dei
ociositate peius. **O**pent̄ ergo in noīe d̄m̄
sac̄rū ordm̄e nō h̄ntes usq; ad horā lucerna
rii. Nemo em̄ ex ope aliquid sibi appriet
aplica em̄ vita optamus viuere. **S**i quis
autē cont̄ fecerit furti iudicio q̄d̄empnet̄
et si correptus non em̄endauit de v̄ra so
cietate p̄iciat̄. **N**on em̄ hoc fiat crudelit̄
sed misericordit̄ ne q̄tagione mortiferi
plures ex vobis p̄dam. **C**ū em̄ aliquid fit
p̄ vos caute ne nū murmure fiat ne mur
muratores in ospiū dei vocem̄. **A**llū qui vo
bis p̄est post deū om̄es sicut detet seruos
dei honorate. **I**p̄e vō qui p̄est sup̄ oīa sollicita

44

tus sit de v^{ra} salute de quibz debet reddere in
tione. **P**rima aut die qui voluit vinu cu gra
dei bibant carne in domantes q^{tu} valitu
do p^{mittit}. **Q**u em n^{te} est ut aliqui ad se
culu vadant caueat ne vadant plus qu
duo ul tres. **E**t si oculi seruo^z dei eiciant^r
in aliqua fetaru auete ne in vllam figant^r
Deus aut qui habitat in vobis eia isto mo
custodiat vos ex vobis. **N**emo cu secularibz
er^r mosteriu manducare ul bibe n ^{aquam}
psumat ul aliquid manducate eia intus
er^r hora nisi casus infirmitatis accidet. **Q**ui
vero infirmant^r ex vobis cu oⁱ diligentia p^{tractent}
er^r eia si de huilima paup^{ta}te seculi
venerut. **P**er debet sanis molesti ce si alit^r
tractent^r in v^{ctu} sed magis og^{ratulentur}
deo gras exhibentes qa valent ipi qd non
valent illi. **S**i vo ut fi solet ab hereticis sup
uenit intursio repentina ul ab infidelibus
aut hostilitas ita ut nae sit fribus fugam
arripe si deo fauente euaserint mox ad ne
mus cu helia redire festinet cogitantes q
nullo mo poterut separi quos dei caritas
serauit. **S**i quis aut g^{rumata} d^o hec obser

uare contempserit capiat et subiciat monasterii
discipline. **H**ec autem que dico vobis sepe per vos
legantur ne oblivioni tradantur. Et ubi hec
omnia seruaueritis vobis non parua leticia de fi-
liorum erit salute. **H**ec igitur sunt que ut obserue-
tis precipimus in monasterio constituti. **N**on quod in
vno estis in homo congregati ut vnanimes
habitetis in domo sunt vobis anima vna
et cor vnum in deo et domino ihesu christo qui vos di-
guntur ad perficiendum mirabilia de lege sua.

Heres kmu *De commendatione pacis. Smo. xv.*
Hoc si sciretis quanta sit virtus pacis et
quanta vobis in solitudine ignorantibus ualeat
sit. **T**anta enim virtus pacis quod in eius dig-
nitate apostolus omnes suas scribebat epistolas
dicens. **P**ax vobis et gratia a domino deo nostro.
Hanc autem salutandi formam nobis primitus
donauit christus dicens. **P**ax vobis. **H**anc per
testamentum christus apostolus dereliquit tamquam
summum bonum et sine quo nullus uiuere debet.
Sic etiam per celestia elementa et planetas
etiamque insensibilia ordinauit ut vincula pa-
cis simul complectentur. **S**ic etiam ordinauit
gloriosos exercitus angelorum ut post eorum

descensu nulla est int' eos discordia sed pax
 plena atq; p̄f̄ta. Hec e illa gloriosa pax q̄
 fluctus malaz cogitationū eructat. mente
 fluctuantē illesam reseruat. q̄st̄iam pur-
 gat. Qui pacem cordis oris & opis nō habet
 xp̄ianus dici non debet. Qui in hac pte nō
 impat in lubrico vitam & pedem ponit.
 In tempestate nauē collocat. In p̄cipio se il-
 laqueat. In arena semen seminat. Hec est
 illa p̄fecta pax q̄ mentē a vicijs purgat.
 Vmē q̄s̄nē rodit. **O** pax hēmitaz mī. cenō-
 bitaz p̄. mōchozq; soroz. Tu p̄t̄archarū
 vinctū tu p̄phetaz vehiculū. tu ap̄loz refu-
 giū. tu martiz solaciū. tu q̄fessoz balneū.
 tu virginū tripodū. tu viduaz speculū. tu
 maloz p̄sidiū. tu tyrānoz odiū. tu latronū
 suspendiū. **O** pax dei edificū te nō possunt
 destrūc̄ principū fulmīa. insultus demonū
 te in nullo ledere p̄nt. tu paup̄em diuitē
 facis. tu diuitē mendicantē p̄ducis. tu cō-
 tenta in cūctis. tu ditior vniūsis. tu hoīes
 dei filios facis. **O** pax sine te regna nō va-
 lent. Nūquid sine te ieiunia orōnes ele-
 mosine cetiq; bona nobis p̄desse possunt?

Absit. **O** monache habeto pacē in tūctis nā
si fr̄i irascris si proximū odis tibi q̄d dicit ī
ore dūta. **Clamat** em̄ mōchus. **Dimitte**
nobis debita nra sicut & nos dimittimus
debitoribz nris. **O** mōche si pacē non diligis
si proximū odis q̄ iure quo pacto qua fr̄e
tibi petis dimitti qui primo rancore nō
dimittis. **Habete** ergo pacē cū omibz om̄
tū vicia odientes. **Habete** ī corde in ore in
ope pacem. **Nam** si cayn habuisset pacē
in corde non irruisset in fr̄em suū. **Si** ab
salon habuisset pacem in ore non in p̄c̄
guirasset. **Si** iudas pacē habuisset in ope
non fuisset ad laqueū. **O** q̄ bonū & q̄m
iocundū o q̄ dūm & habitac̄ fr̄es in vni
ut vni sit cor vna volūtas vna om̄ aīa
et forma viuēdi. **Nam** dyabolus intrare
non p̄t domū ul' mentē ī qua pax dūat.
O q̄ ergo iocundū est habitare fr̄es ī vni.
Tanta em̄ est supereminēcia istius v̄tutis
q̄ de ea p̄pheta prius miraret q̄ videret
quid eēt & quid vtilitatis habēt. **O** q̄m
grande admiracōez iposuit qū dixit Ecce.
O q̄ mirabile vtilitatem p̄dicauit qū sub

iurit qui bonu & q' iocundu. **S**z scire debe
 tis fr̄s mei q' qdam st' bona q' nō st' iocu
 da qdam iocūda q' nō st' bona. Verū gr̄a
Bone sūt vigilie ieiunia maceracōes et
 silia. **H**ec em̄ bona st' s' nō iocūda quia
 caro in hys nō iocūdat sed ledit. **I**ocū
 da quippe st' gressacōes et ebrietates sed
 non sūt bona. **H**ec agentes letant' cū ma
 le fecerint et exultant in rebus pessimis.
O mōche vix potes iuēire ī p̄nti vni qd'
 bonū sit et iocūdu. **C**upis tū illud vni i
 uēire pquire pacē et amplectē eā. **H**ec
 est em̄ sola v̄tus q' bonū habet & iocūdu.
Hec ē illa bonitas q' nos ḡstare facit vni
 moris in domo ut simul viue simulq; mori
 optamus. **I**n p̄nti em̄ simul habitamus et
 in futō capientes brauiū iocūditatis etne.
O par tu mētis sēntas aīmi t̄quillitas
 cordis simplicitas amoris vinculū carita
 tis ḡforatū. **H**ec ē illa sūma felicitas que
 simultatē tollit bella ḡpesat iras cōprimat
 sup̄bos calcat huīles amat discordes se
 dat inimicos ḡcordat cūctis placet a cū
 ctis optat' sed a cunctis malis illa q' bona

est pax subingit et odit ut mors. **O** pax tu
nestis extolli imozas inflari. **h**uius est qui te ha
bet. maledictus qui te odit et qui te impedit et
frangit in hoies: **q**ui antypus est et filius p dicio
nis. **O** pax qui te habet teneat. qui te no habet
pquirat qui te pdidit reqrat si filius ee pop
tat. **O** pax tle bonu es in rebus creatis ta mir
fici ta gloriofi q nichil dulcius solet audiri nil
delectabilius gaurisci nil vtilius possideri. **S**ps
em huanus nuq viuficaret mebra nisi fuerit
vnta. sic sps scs nuq nos viuficat si pace
vnta fuimus. **N**emo tu e ut diximus qui no
velit pace habe. **I**ntroga oes si pace desideret.
omnes vna voce dicent hoc amam hoc opta
mus hoc gaurimus hoc volumus. **S**i ergo frs
pae hoies amat ament et iusticia q due ami
ce kmie sut. **I**usticia em et pax ipe se osculant
sed si amica pacis no amant nuq ipa par
te amabit nuq et teai habitare voluit. **A**bsit.
Amate ergo pacem diligentes iusticia. **H**ec
em pax homibz bone volutatis ab angelis dat.
Nuquid et pne volutatis homibz pacem offerunt
angeli. **A**bsit. **E**t qui sut pne volutatis tm
qra illi qui supbo oculo et insanaibili corde nuq

dicunt suffiat. Tales nunquam putant pacem habere.
Athena frater mei ex quo mundum calcare incepi-
 mus arena despicit cuncta diuitias non appeti-
 mus ne nos qui pauperes in hemo fuimus ad
 superbiam diuitiarum extollamur. Nullo enim modo nos
 decet ut in hac vita solitaria ubi senatores sunt
 laboriosi fiant opifices otiosi: et quo venimus
 relictis deliciis qui fuimus peccatorum domini hic simus
 rusticis deliciis. Ille demum frater mei vere pacem habet
 qui nihil optat de seculo possidere. Hic tranquillus est
 hic gaudet de bonis cunctorum pagano illo dicen-
 te. Quiescentissima vitam agerent homines in terra si
 haec duo verba a natura rex omnium tolleret scilicet
 meum et tuum. **O** bona paupertas verberibus pacis plena
 ubique secunda ubique illesa ubique cunctorum amica. **N**am
 qui te amat veram pacem amat. Et qui te non amat
 tranquillitatem omnium ignorat. **S**ed dicit quod seruos dei.
Ecce diuites video superbos elatos ipsos et omni boni-
 tate praefra carentes unum enim appetit quod pacem habet
 adiuvare. **Q**uid ergo? Nunquid gaudere debes de
 eorum nequam discordia vel tristari? **N**estio. **I**n mona-
 che scias quod sicut multum nocet discordia inter bo-
 nos ita valde dolendum est dum vel quando par est inter
 malos. **T**unc enim agunt omnia pessima quae fieri vel

cogitari p̄ hōtes p̄t. q̄m mali pacifice viuūt.
sed dū in discordia viuūt tūc mūdus aliqua
lit̄ inq̄llat̄. Nam sicut̄ ḡordia maloz ḡtria
ē bonoz. ita optandū ē q̄ boni pacē habeāt
et mali discordes sint. Nam p̄ discordiā aliqui
mali optimi efficiūt̄ cognoscentes quid sint et
quid erūt. Nam dū tribulant̄ ⁊ coz facies ig
nomina replent̄. aliqui q̄rūt nomē d̄m qd̄ cū
tpe pacis nō fecerūt ul' ḡtempserūt. O q̄m ab
hōm̄abile erat in corde eoz. Orandū tūc est
ut et boni in bono teneant̄ usq̄ ad finē: et
mali ḡtiant̄ anq̄ ad finē p̄ueiant. Vos aut̄
fr̄es mei pacē adiuice amate. Que quidem
pax custodiat corda v̄ra ⁊ intelligencias v̄ras
que exupat omnē sensū. *De custodia lingue*

Silenciū fr̄es mei b̄nū ⁊ silentiū. *Simo xvi.*
Int̄ cetera vobis sume in h̄mo n̄cū est.
Om̄e em̄ qd̄ nō edificat in p̄iculū v̄t̄ dicen
tū ⁊ audientū. Lingua n̄ra sensū n̄ra sequat̄
⁊ rōnem: non volūtatem. Non em̄ tūc debem̄
oculos seruaē clausos sed et linguas inf̄ den
tes seruaē illesas. *Simo em̄ vanus vane con
sacientie index ē. Qualis em̄ es tales sermo
nes loq̄ris talis et mens q̄probat. O qualis*

suis in fas si talis approbaris in uerbis. **S**cultū
 em̄ valde ē qui nō prius ūbū ducat ad limā
 rōnis q̄ educat ad linguā oris. **Q**ualis ē hō
 in mēte talē ūbositās depingit in ore. **V**erbo
 sitas q̄ducit hōiem in uoculatorē hūane natūe
 dignitatē depōit. honores sibi rapit: inimicos
 infinitos acquirit. **I**nflāmat demq̄ lingue mo
 bilitas in adoleſcentia ad iocosa. in virili eta
 te ad fraudulenta: sed in ſenili etate ad de
 tractoria. **R**estringenda ē igit̄ hec p̄ua fauilla
 ne in magnā ūtat̄ flāmā. furculus ne creſcat
 in ſilua. gutta ne creſcat in fontem. **M**anus de
 m̄q̄ ē fr̄es linguā refrenat̄ q̄ cape ciuitatē:
 quia illud inſultat̄ extius ſed iſtud intius. **H**ic
 ſumūt̄ arma q̄t̄ repp̄m ſi ibi de alieno. **S**ūma
 em̄ b̄cundia eſt et depreſſa deiectio nō poſſe
 linguā refrenare et vile non poſſe ligare mē
 b̄ū. **E**cce lingua egredi q̄t̄ motū p̄quirit:
 tu vō o monache p̄ tyannā ipam̄ refrena ap
 pone ei peſſulū rōnis. circūade eā maturita
 te diſcretōis. **O** lingua tu piculū imminēs tu
 luttū p̄duas. diſcordiam ſepe ſugis: p̄ditōes
 pagis venenū detractionis panis et ad infer
 nū qui tibi credūt̄ ducis. **O** mōche recognoſce

linguā neq̄ ⁊ fuge eā despice eā. ⁊ fūde eam
si potes. sed nolo te insueſcē linguā tuā bñ loq̄
da ei moderatū motū. Prosa em̄ lingua nō
nouit nisi ūba dina semp̄ ⁊ struē. **Q**uī sūm̄ ē
os vnde semp̄ celeſtia eripūt̄ eloquia. **Q**uo
nache ꝑſidera te reddituz iocē de oī ūbo ocio
ſo: ⁊ tanto maiore q̄nto minus mūdo es obli
gatus. Non em̄ in foro ſꝫ in cella habitare de
bes nō familiā ſꝫ familiarū aīas orōne paſce
debes. Non ē igit̄ natē tibi multū loqui nec
m̄ hoīes querſari. nec mercantias ꝑtractāre
ut viuas. nā mercantiā in mōcho vſurā or
cultā eſtimamus. **I**ma igit̄ o mōche ſolitudi
nem ⁊ fuge multitudīe ne ꝑphendais in ūbo
ne ꝑſudaris in ſcō. **E**t ſi interrogatus fuīs me
lius ē ad ſingula r̄ndē breuī q̄ diuāus imo
rando ūba curioſa ꝑlyius ~~ꝑſtendē~~ extendere.
Verboſitas em̄ quid aliud ē q̄ ſemen qd̄ fruc
tū nō facit. **Q** ūboſe erubeſce: ⁊ ꝑſidera tuā
grande miſeriā. **Q**uid em̄ aliud es qm̄ ſal iſa
tuatū qd̄ ad nullū valet ꝑdimentū. **V**ere in
fructiferus es ⁊ iſi-uctiferos facis qui te liben
ter audiūt. **Q** ūboſe mendax raro veritatem
dicē voluisti. **Q** eloquax cognoſce teipm̄. nam

loqui nunq̄ erubescas nec osideras quid s̄ q̄ntū
 dicē possis. nō mēsuras ūbor s̄ntas s̄ tm̄ ut sa
 nens. **O** ūbore erubescite quia oīno cognoscetis
 quid agis. Nam tua q̄ditio ē oculta māsfes
 tare. nota ī quentibz p̄dicare. **S**ed si nescis
 sompnias laudita. fingis scire qd̄ nescis ut
 libent̄ audiaris a cūctis. **O** artifex menda
 cioz. **O** faber fabulaz lege qd̄ debes q̄ vir
 linguosus non diriget̄ nec diliget̄ in terra
 p̄missionis. **O** mōche et̄ tu libent̄ attendis nā
 qui nō refrenat̄ linguā suā huius vana est
 religio. **Q**ui non custodit̄ linguā suā mona
 chus non est. qui autē moderat̄ linguā suā
 prudentissimus est. verusq̄ mōchus ē. **E**ya er
 go fr̄es mei amate silentiū p̄mte custodia ori
 vō. **E**stote solitarij ut sitis cives scōz & domesti
 ci dei. **E**stote muti ut sitis loquaces. loquam̄
 deo ut sitis veraces. ḡtemplam̄ in hēmo ut cō
 templem̄ a sc̄is in celo. **E**levate capita ut ele
 uemini corde. **E**xtendite brachia ut extenda
 mini toto corp̄e volantes in celū. **A**d quod p̄du
 cat nos xp̄us deus nr̄.

Ates hui non solū silentiū v̄nda. **Smo xvij.**
 tenē debetis in hēmo sed & prudentiā imp̄e

festinate. **P**rudentia em̄ vobis n̄c̄ia est q̄a
docet quid fugiendū & quid tenendū sit. **P**ru-
dencia em̄ te docet ut nō sup̄bias nec nure-
ris de rebus t̄nsitorijs cū sint caduce ut ea
que possides tamq̄ aliena posside aduertas.
Prudentia docet ut q̄ non potes p̄etuo te-
nere fructuose p̄mittas abire. **P**rudentia
te docet ut in cūctis sp̄ idem sis tam ī p̄s-
pis qm̄ in adūsis. Sicut manus q̄ eadē
est et cū in palmā extendit & cū in pugnū
exstringit. **I**psa te docet quō rephensibilis
sit minima laudatio & imoderata vitupatio.
Illa quidē adulatōe sed ista suspecta malig-
nitate. **P**rudentia testimoniū veritatis non
amicie reddit. **P**rudentia cū disaratione
p̄mittit & p̄missū accelerat et amplius q̄
p̄miserat p̄stat. **P**rudentia docet quomō
p̄ntia ordines quō p̄ntoz reordeis & quō
futā p̄uideas. **O** q̄ b̄tus qui prudens ē.
O felix & v̄ felix qui prudens iuenit. **N**ā
si cūcta q̄ habet amittit clamat oīa mea
mecū sūt. **Q**ue sūt ista q̄ mea sūt nisi ius-
ticia tyantia fortitudo & prudentia. **O**b-
tempera teipm̄ prudens. **O**m̄ia em̄ q̄ eripit

50
pūt bona eēt non putatis: tū ergo prudens
sit in seipō gteuty q̄ oīa sine fine h̄at pos
sidere ideo in omībz eget. **E**stote ergo fr̄es
mei prudentes sicut serpentes & simplices
sicut columbe. **D**uo em̄ sūt q̄ gnera adūū
em̄ sūt ut vñū sine altō aut paz aut nichil
p̄ficiat. **S**implicitas em̄ sine astucia stulti
na reputat̄. **A**stucia sine simplicitate super
bia approbat̄. **A**stucia em̄ serpentis ī qua
tuor̄ diuidit̄ p̄tes. **P**rima ē q̄ totius corp̄is
venenū in gutture colligit et ibi prudens
docente nat̄a seruare studet ut si aliquē ne
cesse sibi fuit in p̄mptu habeat ut se dese
dere possit: sed in hac p̄te serpens quāq̄ de
capit̄. **M**ustela em̄ h̄ serpenti adūsat̄ et
an̄ forame cauerne serpentis se ponit et
eā puocando tam diu vmbra sue caude sol
let̄ illudat̄ donec ip̄m egredientē agnos
cat: tūc vō mustela desup̄ ascendit insidias
tendens ut cū caput serpentis videat capi
talem v̄ndictā sumat̄ de hoste quē nūq̄ di
ligere potuit. **P**uocat̄ itaq̄ serpens extra
forame cauerne caput emittit̄ & cū nichil
deorsū videat verso guttē resinat̄ sursum sed

mustela tempus cernēs aptū dentes īpmit
at̄ venenū siq; absq; p̄iculo īmucū occidit.
Hec ē enī p̄ma serpentis astutia ī qua fr̄es
mei t̄m̄di sapientes notant̄ quoz prudentia
nō in celestibz sed in terrenis tota vsat̄ quibz
dyabolus in vmb̄ visibilū rez alludit; allu
dendo decipit deapiendo occidit. ⁊ ne forte
valeant aspirare in ip̄is terrenis cupiditatibz
sepe eos cogit expunē. **S**cd̄a prudentia in
serpente ē q̄ q̄n in aq̄ descendē cupit venenū
reponit loco tutissimo sed recedens ab aquis
iter venenū resumit. **H**ec enī vestigia serpi
tis multi sequūt̄ qui post abrenūciationem
mūdane q̄sationis post habitū sc̄e religio
nis post iuramentū p̄fessionis post agnitōem
veritatis reūtūt̄ ad venenū p̄ue q̄suetudis
quibz melius ēet veritatē nō agnouisse q̄
post agnitōem retrorsū abire. In hoc enim
fr̄es mei imitari debemus serpentē q̄ ve
nenū deponit sed nō q̄ iter venenū resumit.
Tertia prudentia serpentis ē q̄n veterem
pellē p̄ singulos ānos exuē dedit quā de
positurus angustū forame inquit p̄ qd̄ tū
sciens cū dolore pellē relinquit sciens q̄ pelle

deposita pulchrior apparebit. **P** hoc em̄ fr̄es
 mei dat̄ intelligi ut nos pelle vicioꝝ depona
 mus ⁊ p̄ foramē stigmatū xp̄i t̄nc̄eamus et
 tūc pulchriores appēbimus. **P** hoc foramen
 dices ille zacheus int̄iuit q̄n̄ oīa bona sua
 paup̄ibz erogauit. **I**n hoc foramē maria mē
 trix in domo symonis mētricis habitū depo
 suit et plorans ad pedes saluatoris vestem
 sibi inuauit. **V**ita serpentis nā est q̄ dū
 ledi q̄rit̄ in capite ut vitā cōseruet totū corp̄
 ad p̄cussionē disponit q̄ licet corpus p̄cua
 atur si caput̄ ulesū reseruare potit̄ damp
 na t̄n̄ mortis non patit̄. **S**ic ⁊ nos cūcta
 uobis adisancia amore capitis idest xp̄i
 sustinē nō timeamus ut in b̄tā vita quies
 cere valeamus. **S**ic em̄ fecit petrus pro
 eo in cruce suspensus. **S**ic ⁊ bartholomeus
 viuus excoriatus. **S**ic ⁊ paulus capite t̄n̄
 catus. **S**ic ⁊ stephanus lapidibz uulneratus.
Sic ⁊ laurencius in craticula affatus. **S**ic
 ⁊ virgo illa sc̄ssima agatha rectora in pecto
 re manilla q̄ gloriante sic amputata sic
 uulnerata sic affluta ducebat̄ ad carcerem
 quasi ad epulas iuitata p̄abz se dnō sollert̄

comendabat. **E**stote **S** fratres mei prudentes et
vigilantes in oratione patientes omnia tormenta portantes
amore illius in quo salus vita et resurrectio
nostra consistit. **S**tentius prudentes in oratione. nam si-
cut angeli pure laudant deum in regione beatorum
ita et nos qui de die et nocte domino psallimus de-
bemus enim cum sanctis angelis puritate habere quod et
quod angeli patiuntur in celis ita et nos mortali facere
debemus in terra. In hac igitur fratres solitudine con-
stituti toto affectu orare debemus et patienter
portare et pati debemus omnia. **N**ec dicere presu-
mamus. **E**rit legumina ventosa sunt caseus sto-
machum gravat. lac capiti nocet. aque potum non
sustinet pectus. caules melancholiam nutriunt
colerem porri attendunt. pisces in non sapiunt.
Nolite hoc dicere fratres mei nolite vel cogitare
non enim scilicet reliquimus ut delicate pasceremur
in heremo. **N**on solum comedatis lac butyrum caules
vel legumina licet enim hec sumere nisi tantis diebus
solempnibus et illis diebus quibus visitamini a sancto
seno episcopo Valerio. **N**ocet autem cunctis diebus
aliis herbas crudas panem ordeaceum et aquam
sumatis non tantum sufficit tantum corpore abstinere.
sed et mentem ilesam servare debemus. **E**ra cxxx

fr̄es mei dilassimi quoz vita ut puto sc̄a est
 ut multi ex vobis viderūt & audierūt veni ad
 ciuitate yponesem & secare pueni q̄ ibi ep̄us
 erat sc̄is homo ille valerius nō em̄ credebam
 ep̄ari ideo secare pueni cū carissimus meis a
 miis euodio simplicio nebradio & alipio in
 meū diuitiaz portans & dei gr̄a me coadiuuā
 te fauoratus nō modicū a p̄dico sene valerio
 in h̄mo a gentib; segregatū multo labore fa
 tigatus edificare cepi mōsteriū et cū longiori
 amietate aggregaui in vniū seruos dei p̄ nemo
 ra habitantes & sic viuē vobiscū p̄ter cepi se
 cundu regulā ap̄licam om̄ia cōiter possidētes.
 Demq; placuit ei q̄ me segregauit de vtero
 m̄ris mee in dice ascende sup̄ius et cū magna
 molestia fr̄is sū ep̄us pb̄z. Et qm̄ vobiscū hic
 eē non poteram in domo ep̄i pb̄ros meū ha
 bere volui & cū eisdem p̄ter viuē cepi. Vos vō
 t̄es tuem quales desideravi castos benignos
 modestos huiles oī voluntate paupes obedi
 entes solitarios misericordes mūdū cū oī su
 pompa cāntantes. **S;** quid hec oīa sine p̄seue
 rancia. **E**stote ergo prudentes sicut serpen
 tes fr̄es mei p̄seuerantes in bono & vigilate

in orōibz q̄ dyabolus adūsarius regnat a quo
vos liberare dignet̄ dñs omp̄s Amē. **S**up̄lito
em̄ fr̄es mei ut non turbeint de recessu mes
dearuera em̄ diu me vos q̄solari ⁊ vobiscū
habitare usq̄ ad festū diuīte ascensionis. Sed q̄
adūsarius n̄r fortunatus ad p̄tes puenit id̄
redire yponē om̄o q̄pellor cupiens illū videre
et cū illo p̄r̄ disputāe. Ip̄e em̄ toto affcū dissi
pare conat̄ filios quos pepi in visceribz car
tatis. **O**rate p̄ me fr̄es mei ⁊ nolite deficere
ut fortunatū sicut publice sc̄e fidei infidiat̄
ita ⁊ nos cū suis cū dei gr̄a conuincante pub
lice sup̄are ⁊ gūte ad v̄nā vitatis possim̄s.

Fres kn̄ De cōmendacōe misericordie S̄mo
Anūcio vobis gaudiū magnū **xviii. 2^o**
quia fortunatū manicheoz p̄sbitez dei gr̄a
sup̄auimus et obstinatū in suo sensu velut al
ter filius p̄dicōis a plebe n̄r̄a recessit q̄fusus.
Post̄ cui⁹ recessit baptizauit se l̄e paganos q̄
sibi aliquatit̄ adherabant. Et ecce n̄o reuer
sus sū ad vos cupiens p̄ficē opus qd̄ incepi.
Beati igit̄ misericordes quā m̄iaz q̄sequet̄
O si diligent̄ q̄sidem̄us misericordiam dei ⁊ nob̄
possem⁹ habē miserendi form̄. **O** fr̄es mei qd̄

epm incarnauit nisi mīa. Quid eū subiecit
 nr̄e miserie? nisi sua clemētia. **P** via br̄a q̄
 sola gmeritū nr̄e salutis agnouit. **S**ola em̄
 nra ad deū dirigit hoīem. sola ad deū dedu
 cit hoīez. sola ad deū ducit hoīez. **H**ec ē sola
 mediatr̄e adūsos q̄solans. hec disūctos copu
 lat. hec sola diu hūilians nos sublimat. **P**
 qm̄ pia fuit dei descensio: ut et nra eēt glo
 riosa assūptio. **P** grandis mīa o infinita: tu
 sola potuisti deū trahē de celo ad terrā. de cri
 lio nos ad regnū subleuare. **P** magnū mīe
 vinculū quo deus ligari voluit & potuit & de
 homo ligatus vinculū iniquitatis nr̄e dirupit.
Mōche si tuā q̄sideres mīam in ope dei er
 ga te: nō tūcires n̄ mīaz. **M**isericordia ē si
 flagellat ut emendet si a p̄ccō p̄ tribulacōez
 liberet si ypocritas & tyrānos regnāe p̄mit
 tit. **H**ec em̄ oīa cū mīa facit: cupies nobis
 vitā et̄nā donāe. **A**tendite ergo fr̄es mei at
 tendite nā in pastore ut iudice debent simul
 eē mīa & iusticia. **M**isēdia em̄ sine iusticia des
 truit & i crudelitate gūtat. **E**t iusticia sine
 mīa nūquid accepta ē apud deū. **A**bsit. **I**us
 tis em̄ & iustis br̄is & dampnatis mīam cū

iusticia sp agit dñs omps: q̄ bñs dat gloria
quā merent̄ habē quibuscuq; in bonis q̄ missis:
et malis dat penā quā maiore meretur ha
bere de malis q̄missis. **E**stote igit̄ fr̄es unferi
cordes sicut p̄r bñ misericors ē. **E**stote igitur
fr̄es mei misericordes pensantes q̄tū moyses
in m̄ia floruit p̄t̄ p̄lin p̄ cui⁹ salute peccat̄ de
leri de libro vite: et q̄to uex zelo r̄atūdinis
cū obtinisset veniā aut ad p̄lin. **P**onat̄ vir gla
diū sup̄ fem̄ suū. **E**cce qui vitā om̄i ai sua mor
te petijt: paucorū vitā gladio destruxit inuis
igne amoris ⁊ foris accensus zelo iusticie ⁊ seue
ritatis. **V**robiq; foras legatus tam̄ p̄li apud
deū p̄abz: ⁊ tam̄ dei apud p̄lin gladius allega
uit. **S**tudeamus igit̄ fr̄es mei nūcū dū viuim⁹
rape. **L**ibet̄ a nob̄ esurēs. vestiat̄ a nob̄ nud⁹
recipiat̄ a nob̄ p̄grinus. q̄slet̄ p̄ nos pupil
lus. visitē a nob̄ infirmus. sepeliat̄ a nob̄
defūctus. **I**sta em̄ s̄t̄ opa nūc de quibz̄ it̄roga
ri debemus in die nouissimo. **S**ed dicetis. **E**cce
in h̄mo sumus paupes vidē nō possumus s̄
pupillos ⁊ viduas quō q̄solari valem⁹: mor
tuos sepelire quō possum⁹. **D** fr̄es bñ sc̄o vos
in h̄mo et nec paupes vidē vos credo nec mo

nasteriū exire vos cupio ut mirē ul' primū cō
 solari possitis. **Q**uāplures enī cognouit p' hac
 causa mōsteriū exisse. qui tū ad mōsteriū nūq'
 reuersi sūt: sub spē enī boni multa mala fiunt.
Ecce enī dyabolus dicit. **O** mōche an ignoras
 mirē tuā dolē. **E**cce nup' maritū amisit filiū
 sepeliuit possessionē vendidit infirmat' ad
 mortem nec ul' forsitan cōfiteri. **Q**uid ergo ī
 hēnis agis quid cogitas? **S**urge velocit' exe
 as mōsteriū ingredē ciuitatem penetra do
 nū p'ntū exerce in eis opa nūc. hoc enī deus
 ul' hoc fieri p'cepit. **D**ū enī seruus dei hec cō
 gitat aliqñ mōsteriū exiit credens bene face.
Et ecce domū appropinquat nūc filiū osculat'
 p' amplectit' p'ntes applaudūt dicentes. **N**oli
 nos delinquere frēs enī sumus. **E**cce enī p'ntes
 nūc antiquus ē tibi iurabit familia regere
Quid ergo amplius ad mōsteriū redire p'su
 mis? **E**t sic audiendo cōsentit' & cōsentiendo re
 mansit et in silo p'manendo omībz peior effi
 citur. et q'q' boni fecit amittit. **C**auete igit'
 frēs mei caute a malicia dyaboli. **E**xerere
 vos volo opa nūc: et si in silo nō habitatis
 nec mō gentes. exerce tū bñ opa nūc potestis

orando obseruando et deprecando p̄ orphans et
pupillis. Et si hoc nō videt̄ vobis sufficere pensare
debetis quō tentū et p̄les in mōstrio habitatis sil
et sepe infirmam sepe a dyabolo affligim̄ sepe
patim̄ et sepe morim̄. Exerce ḡ potestas etiam
int̄ vos opa m̄ie et pietatis. Sed dicit quis ex
vobis. p̄em in sc̄lo habeo et ego usq; ad mortem
in mōstrio viuē deo p̄misi. Ecce enī p̄ infirmat̄
non p̄t sine me viuē. Quid ago? Exire votū
frango: sed et stare p̄em mori p̄mitto. Quid er
go fr̄es attendite quid agē debetis: sicut p̄ n̄m
in occ̄rit. Nam si p̄ alicui⁹ sine filio mōcho
viuē nullatenus p̄t p̄curare debet filius quō
de bonis mōsterij p̄i subueniat. Et si mōste
riū ipotens fuit filius toto affc̄u videat quō
p̄i nō deficiat. Et si nō viderit tū dei b̄ndic̄o
mōsteriū de licētia maioris exeat et ūbo et ope
p̄i subueniat ut non deficiat ex negligentia.
Nec votū frangē credat: q̄ si post p̄em vi
uendo remanserit statim ad pristina vitam
redire non pigeat sc̄e et iuste viuendo sicut
incepat. et tanto fortius q̄to senserit se plus
paterno m̄stio vlt̄ necessitatem grauati. Nul
lus ergo erit qui se a n̄ia excusare poterit:

nec diues qui habet nec paup qui saltē aqua
 frigida nō caret. nec mōchus q̄ saltē orare de
 bet. **O** homo qui crudelis es in alti⁹ iusticia
 teipm̄ p̄mo agnosce nam si bonus es o mōche
 cadē facili⁹ potes. si diues es donū fortune ē
 nō nature. si sanus es ecce infirmitas instat.
 si sapiens es nō habes ostanciā. **I**git̄ c̄ta oīa
 tā sapientes q̄ insipientes tam c̄ta sanos q̄m
 infirmos. tā c̄ta nobiles q̄ ignobiles m̄iam
 habe. **O** homo quid de te erit si saluator tuus
 clemens ⁊ pius fuit ⁊ tu m̄iaz ignoraueris!
Pascat̄ fr̄es mei int̄ vos m̄ia non t̄a ex neg
 ligentia nō ex pusillanimitate non ex iudicac
 tione ul' deceptioe non ex animi infirmitate
 sed omibz mōis sit c̄r̄specta ut sic suū retine
 at p̄ū qd' iusticie non auferat̄ debitū. **O** mo
 nache vide s̄c̄t̄ ioseph m̄iam qua firm suoz est
 oblitus tuurā. legite fr̄es mei dauid clemenciā
 qui filij p̄sequentis deflebat̄ demenciā. **O** mo
 nache si clausers viscera m̄ie indigenti oīno
 tibi claudet̄ ianua paradysi. **H**ec ē enī porta
 dñi ⁊ iusti intrabūt in eam. **H**ec nouū testa
 mentū illuēnat ⁊ veteris rigorem extenuat.
Hoc ē lignū quo moyses aquas dulcorauit. **H**oc

est sal quo helzeus aquarū sterilitatem extirpauit. **H**ec ē farina qua helzeus mortē q̄ in olla erat extirpauit. **H**oc ē oleū qd̄ samaritanū infudit vlnerato. **H**ec ē iordanis qua curat lepra naaman siri. **H**ec ē sola vltis q̄ diuidit int̄ crudelē & piū int̄ regem & tyrānū. **O** mōthe ubi es si tibi dei mīa nō subuenisset. **S**i enī deus tecū ager districta sūa: nō posses cogitāe penā q̄ corrueret tuis meritis. **O**mnia enī attribue dei mīe & a simili mīaz expendas in vsū pximi. ut nō sis auarus in misendo cū sis exptus largitatem eē in deo. **A**mate ergo frēs mei misericordīa: q̄ nūq̄ vidi piū hōiēz mala morte finire. **Q**uā mīam faciat nobis deus Amen. **De obedientia & discretionē p̄a**

Herēs mei dilāssimi obedire **piētis s̄. r̄.** oportet deo in omibz si saluari in heremo cupimus. **E**t si difficile nobis videt̄ q̄siderare debemus obiām filij dei & nrām deponē q̄tumaciā non differimus. **I**p̄e enī dei filius obediens fuit usq̄ ad q̄tumeliā crucis. et nos q̄reptimus obedire eius p̄ceptis. **X**p̄us enī obediens fuit usq̄ ad mortē nō p̄ sua s̄ p̄ nrā vtilitate. **E**stote ergo nō p̄ sua s̄ p̄ vrā

voluntate in omnibus sibi obedientes. **E**re enim fides
 angelus in omnibus obedit deo & tu qui animus es
 & vniuersis contendas deo. **I**nsensibilia obediunt
 deo. sed et tu rationabilis resistis deo. **S**ol a sua
 semita non deuiat nec luna nec stelle. **O**mnia
 enim reuera suis indulgent officiis. tu vero dei
 voluntati quia in omnibus resistis. **A**d nutum dei
 campi floribus decorantur terra umbrarum fecundat
 frondibus crispatur silua in nemore ritharisat
 auicula. **O**mnia deo obediunt solus homo dei vo
 luntati resistit. **O** mōche lege quod dicitur. **A**zelos
 est obia quod victima. **Q**ue est anima nisi quod in victi
 mus aliena immolat caro? sed in obia voluntas
 propria & caro mactatur. **E**stote ergo fides mei
 obedientes: ut deum placare possitis de peccatis
 quousque. **T**anto enim citius placat homo deum. quod
 te reperta arbitrii sui superbia gladio precepti se
 immolat. **C**auete tamen inobedientiam fides sub enim
 potest latere fel draconis sub specie mellis: lupus sub
 pelle ovium. **N**on potest dula venenum sepe latitare
 quia in olla sepe mors ponitur. **A**tendant ergo
 qui precipit et qui obedire intendit. quod obia
 sit honesta et omni discretionem ornata seu deco
 rata. **N**am si discreta non fuit crudelitas eris

timanda est. Si uero honesta non fuerit nullatenus
obedire debemus. Vbi gratia fratres si uobis preceptum
quod deum non diligamus uel quod deum odio habeamus
numquid obedire debemus et numquid uel
ipse deus hoc preceptum preceperit. **H**onesti igitur fratres debent
preceptum et iusta. et si honesta uel iusta non fuerint
nullatenus obedire debemus. **E**tiam si apostolus hoc
nobis indicauit. **T**enete igitur fratres mei et in con-
siliis alligate quod obia sine discretionem cassa
et uana. non ex parte obedientis sed preceptis.
Et obia honestate priuata supbia est ex utroque
offensiuas et preceptis parte et in die nouissimo
pari pena punientur. **C**ustodite quid preceptis
caute et ponderate quid imponitis. nam quoties
cumque obia honesta et iusta non fuerit totiens ad
irregularitate deuenisse pastores agnouerunt.
Obedientia igitur fratres mei tunc uera tunc sancta
tunc mitioria. quoniam dicata est discretionem honestate
iusticia et humilitate. **I**sta enim sunt sociata o-
bedientie sine quibus omnia obia uana est et inutilis.
Hec est illa obia que concordia obseruat in angelis.
pace nutrit in monachis. tranquillitate generat
in ciuibus. **H**ec est illa obia sine qua respublica
libra stare non potest sine qua familia aliqua re-

si non p[er]t. **P** q[ui] enorme vitium q[uo]d obic[er]e q[ui]runt
 fuit. p[er] hoc drabolus celum p[er]didit. p[er] hoc homo
 paradysu[m] amisit. p[er] hoc saul regnu[m]. p[er] hoc salo-
 mon amore[m] divinu[m]. **P** sca[m] dei sponsa[m] obedie[n]-
 tia tu p[er] sca[m] scala qua[m] celu[m] ascendit tu quade[m]
 gra[m] qua[m] helyas vehit in paradysu[m] tu porta fi-
 deliu[m] paradisi est clausura reor[um] inferni. **O** sca[m]
 obia[m] tu humilitatem nutris. tu paciam p[ro]bas
 tu mansuetudine[m] examinas. **E**stote ergo fr[atr]es
 mei cu[m] abraham obedientes reddentes q[ui] s[un]t
 cesaris cesari & q[ui] s[un]t dei deo: tunc vero red-
 dimus cesari debitu[m] quu[m] dulia[m] p[ro]latas n[ost]ris
 reddimus. **H**ec eni[m] dulia consistit in reuerentia
 in reor[um] exhibicio[n]e et dilaco[n]e. **H**oc aut[em] face[re] de-
 bemus no[n] solu[m] pastorib[us] sed etia[m] fr[atr]ib[us] dei et
 tunc reddimus p[ro] obia[m] q[ui] s[un]t cesaris cesari.
Sz tunc reddimus q[ui] s[un]t dei deo quu[m] in latra
 pseuamur hoc eni[m] soli deo que[n]it hoc eni[m]
 consistit in oratio[n]e & gratia actione cultus exte-
 rioris ho[m]inis exhibicio[n]e & interioris mentis devo-
 tione. **N**o[n] face[re] & p[er]seuerare deus ip[s]e met-
 nu[m] nobis dignetur. Amen. **De commendaco[n]e**

Heres mei sicut p[er]seuerante **Smo xx.**
 ait ap[osto]lus Non potest conari nisi q[ui]

legitime citat. Nullus ergo legitime certat
nisi qui in campo usque ad finem citat: et si citat
usque ad finem legitime citat: ideo merito coronatur.
Non est igitur magnum bonum meliore quod bo-
num est sed consummare hoc solum profectum. Multi enim
magna aggrediuntur sed deficient in via. Multi
enim exeunt in desertum sed pauci perveniunt ad terram
promissionis. O fratres ne tedeat vos recipere mag-
na nec fastidiat tenere meliora scientes quod
perseverantia informat meritum. tolerat bonum pro-
positum. mali renunciat appetitum. currentem co-
ronat. pugnantem ducit ad brachium. adducit
curiosos ad portum. Hec est tunica calaris sancti io-
seph usque ad finem gerentes. Hec est tunica sacer-
dotalis usque ad pedes perveniens. Hec est cau-
da hostie quam tenent reddere deo et offerre. Hec
est calcaneum bone operationis quod contra ser-
pentis morsum debemus obviare. Hec est vir-
tus que deum ligat. Hec est que omne bonum infec-
mat. Hec est perseverantia qua laureantur mar-
tyres qua virgines coronantur qua sacerdotes
sublimantur et confessores. Hec est vestis sine
ruga. tunica sine macula. bonitas sine mali-
cia. O moche qui bene incepisti cave ne ca-

das. caue ne ad tempus virestas et in tpe
 afflictionis marrescas: caue insup ne feno
 apparens qd' nūc nascit' & statim marrescat.
Laboremus ergo frēs & laborantes pseuēim⁹
 laborem⁹ ut pseuerantiā habeamus. Labo
 rent mōchi omēs ut retineāt. laborent vir
 gines ut se informēt. laborent vidue ut
 in xpā pseuerent. **A**tendite in frēs nā dya
 bolus quāq; seruos dei ad bonū incitat et
 cōduat: ut de bono gūus eliciat malū. **C**ō
 tra hūc dyaboli insultū valet sola pseuerā
 tia ut bono fine bona gcludant' incia. ne p
 mū medio mediū ne disrepet in fine. Bonū
 em̄ inchoare et malo fine gcludē. quid aliud
 est qm̄ mōstruosas res gficere. **I**lla em̄ actio
 q̄ gmea est q̄ incū habet a rōe: sed fine
 a sensualitate. **C**ū em̄ sic agit' huāno ca
 piti ceruicē pictor equinā iligit et inducit
 infructuosas plumas. **C**auē ergo o mōche
 ne actio tua monstrū pariat. **E**normis em̄
 erit fetus ventris si capiti nō torrūdeat fi
 nis. **Q**uidā em̄ habent incū bonū quoz vi
 ta mōstrū mirabile. q̄ hōis caput p̄tendēs
 sed mediū ventrē in luxuriā descendit. et

ad vltimū in rapacitatem ouinā lupi pedes
ostendit. **D** mōche quid tibi pdest bonū in
choare & non finē occludē: si bonū virtutis
amictū amittis magnū dampnū incurris et
grande supplicū pmēris. **D** q̄ melius tibi
fuisset viā veritatis nō agnostē q̄ post ag
nitā retrouire p̄ īstanciā. **D** mōche tuā le
uis reputaris. apostasiā cū iuda īcurris. me
tis stabilitatē postponis. dū amittis amicos
spem pdis honoris. oderis a cūctis. et velut
omībz peior apostata q̄probaris. **I**n vita o
homo attende nisi pseuaueris morieris. **I**
gitur si cepisti edificare pfice si nō incepisti
inape. **S**i obtulisti florē iuuentutis tue dia
bolo: saltem fecē senectutis tue īmolare nō
differas xpō. **I**pē em̄ misericors ē et recipi
et te libent̄ et dabit tibi stolā candidā et
anulū in manu tua et calciamentū in pe
dibz tuis. **T**ūc īuetate olim diebz malis
renouabit̄ ut aquile iuuentutis tuā durās me
ternū. **I**nspite ergo frēs mei & pseuenite re
ducentes vobis ad memoriā a quō tpe recess
sit iudas & quō feruent̄ bene agē cepit lin
gua vobis expmē nullatenus possem. q̄mō

bene pseueraverit bñ satis. Ecce em salomō p
 iconstanciā corruit sic & saul sic et multi alij
 q̄ multoz mape fuit. sed pseuerandoz pius
 est nūs. **Cauete ergo quō caute ambuletis**
gsiderantes qd' qui se existimat stare caue
at ne cadat. Felix ergo ē qui bñfaciendo pse
uerat usq; in finē. Qd' donū p̄stet uobis
ille qui p nobis mori dignatus est Amen.

Res mei De ira & odio cauenda S̄mo xxi.

H dilāssim sicut om̄i habē meōriā et ī
 nullo erit nō huānitatis s̄ diuinitatis solū
 est. ita turbari obliuisci & pati solū huma
 nitatis ē et nō diuinitatis. Nam d̄s nō men
 tit̄ ut homo nec ut filius hois mutat̄. In
 manū est ergo fr̄es mei turbari & irasci
 & irā mēre bonoz & maloz q̄dicois est. sed
 in irā pseuare ul' iracūdia dyaboli est. Ad
 vos qui spūales estis maxime attendē debe
 tis ne irā in sinu scultoꝝ requiescat. fatu
 s em̄ statim iram suā indicat. fortit̄ tñ spm̄
 irascibilem gr̄ie maxime ē prudentie et
 p̄fois. **O mōche noli irasci nam me nomē**
et habitū scē religionis in hac vasta soli
tudine portamus. Custodite ergo vos ab

omni turbatione non enim decet seruos dei turbatione
mentis. **N**umquid enim vobis proderunt vestra ieiunia
vestra abstinentia vestra sacrificia. **A**b ira demps
fratres mei predicat rancore. **A** rancore odium quod est
ira inueterata in animo. **I**nde nascitur homicidium et
si non opere saltem voluntate. inde contumelia inde de
tractio. inde susurratio et iniuria que sub opera
carnis et dyaboli. **O** monache deponere iram. destitue
rancorem mitiga furorem ne filius perditionis efficiaris.
O quod melius est monacho in seculo pacifice
vivere quam in monasterio auctis bonis ornatos in
ira et furore litigare et odium in corde tenere. **N**ec
deum laudare nec ab eo exaudiri mentis qui odium
seruat in corde. **Q**uia fronte o monache
quo affertur qua deuotione a deo potes veniam
postulare si fratrem tuum odis. **P**etis quod tibi di
mittat sicut et tu debita dimittis. **C**rede
igitur mihi quod tui tibi dimittet quod tu et tu di
mittis alii. **D**imittamus ergo fratres vestra que
ire signum per leuaz quadriduanum fetidum quia
qui iram in corde portat feror infamie statim
eum corrumpit. **S**i ergo iram in animo nascitur mor
refrena eam. **A**llude eam ad petram suffoca eam
exemplo tui saluatoris. qui passus in vna

maxillaz mox frō p̄buit sibi alterā. Nam si p̄
 mo hoc nō fecisset in nūq̄ facē p̄cepisset. **En**
 ergo frēs mei disate ab illo qui se dixit eē
 huilem et mitē disate ope qd̄ sepe legitis
 ore. **Sol** nō occidat sup̄ iracundiā vram. **Si**
 em̄ fr̄ tuus in te peccauit vade ad eū et iūta
 ip̄m ad pacem et da sibi osculū et lucratus
 es frēm. **Tu** vero qui offendisti nō differas
 p̄gere non differas frēm reconciliare vade
 ad eū pete veniā et si ūbo offendisti et tu ūbo
 reconcilia. si vero frō qd̄ deus auitat placat
 eū frō. **Sic** em̄ decet seruos dei facere sic
 decet eos demones expelle et frōs angelos
 introduce. Nam ubi ira regnauit ibi oīno
 p̄nceps dyabolus erit. nec inde aliquid boni
 exire potit. **Fugiamus** igit̄ frēs mei irā que
 rōnē suffocat mensurā iusticie ignorat. solē
 iusticie nescit. amicitias rūpit. de facili aufert
 pacem mētis sapiām calcat. sapientes infa
 tuat. mōchos deuat. sacerdotes suffocat. cas
 titatē euacuat. ḡuitatem in pastoribz dila
 terat. nec ira repletus osily p̄r eē rapax. **D**
 mōche intue caput tuū. nam ī cruce positus
 p̄ suis crucifixoibz exorauit. **Et** primumerius

nūm̄ stephanus p̄ suis lapidatoribz; flexendo
genua clamauit. **D**ñe ne statuas illis hoc
p̄ccm̄. **E**t si nō tante p̄fōis simus ut bonū
p̄ malo soluanus saltem p̄ malo malū non
reddamus. **N**on tñ p̄ p̄uillūmitatē remit
tende s̄ tūne f̄ p̄ sapiam̄ que est in xp̄o ih̄u
O q̄ta fr̄es mei huus p̄cc̄ labes. **O** qm̄ qm̄
dis et lata miseria tam corp̄is qm̄ aīe. nam
corp̄is quietē sompnū et alacritatē amit
tit f̄ aīa vitam p̄dit et nā. **V**eniūt em̄ & re
uertūt̄ ad nos p̄ ur̄i p̄stina p̄cc̄ et sic cō
fundūt̄ & dampnāt̄. **N**os v̄o fr̄es mei qui
xp̄iam veritatē sumus relinquit̄ v̄ndictā
illi qui ait. in v̄ndictā & ego retribuam.
Quidq̄ em̄ ad te p̄tinet dimitte illi. **N**ūq̄
& ip̄e mirabiliores v̄ndictas facit q̄ nos ima
ginare possim̄? **N**on tñ hoc sibi petē debe
mus f̄ p̄ eis orare mente & puro corde. **N**ā
dū nr̄as nr̄as v̄ndicare volumus qd̄ dei
est vsurpamus. **O**rare tñ sine int̄missione
debemus ut v̄ndicet sanguine seruoꝝ suoꝝ
nō ad dampnatōem f̄ ad cor̄roem̄ qui est
benedictus in secula sc̄dolorum Amen. **D**e
p̄p̄itate conscientie **S**ermo breuissimus sc̄d̄us

Hod spūale gaudiū hodierna die fratres
 knū mrento vos iuitare. quod quide
 gaudiū nō opat̄ diuitiaz copia nō fallax mū
 di glā nō plus fecūditas non corpis sanitas
 sed tū gscie puritas. **O** felix conscie puri
 tas o felix scē conscie iocūditas q̄ verme
 mtiore excludis. q̄ a carce dolozs liberat
 iouem q̄ ab oī imūditia purgas mentem.
O mēs tā padysus deliaaz varijs opm bo
 noz vgritas consita varijs q̄ vtutū floribz
 spūrata foriter celesti grā irrigata. **Hec** est
 frēs mei padysus in qua plantat̄ lignū vi
 te ⁊ celestis sapientie. **Hec** est thalamus
 dei palatiū xpī. habitaculū spūs scī. **Hec** ē
 thronus salomomis lectus sponsi celestis in
 quo ipā gscia bona optime delectat̄ et re
 quiescit tū sponso. **O** gscia bona in te et
 tibi occit̄ rebera tū ysaac vementi de ag
In te iacob delectat̄ tū michelis quingio. **In** te
 sunamitis abisag regem dauid iocūdis so
 uet̄ amplexibz. **O** gscia scā in t̄ra adhuc es
 et in celis habitas. **Gaude** o aīa scā gscā
 decora gaude in celesti et etna glā. **In** ea
 frēs knū magdaleua illa ignifera xpīsto

preciosa offert vnguentum. Ibi maria optimam precem
elegit que non auferatur ab ea. **E**ya g. frater mei
hinc si ad hanc gloriam cupimus pervenire predictam
nostram gratiam diligentem discutiamus et ibi libere
luxurie plegamur. apertam superbie. notam aua
ritie. thera invidie perspiciamus. et deleamur
ea confessione per cordis gratitudoem per veram satisfac
tione et tunc merbum per gratiam adipisci gloriam
illam quam nec oculus vidit nec auris audiuit
nec in cor hominis ascendit. **O** frater mei et letitia
cordis mei festinem ingredi sancta sanctorum tunc enim
habebimus bonum quod non perdemus tunc perfectum
bonum quod non amittimus. **A**mae enim debemus
si ad hanc gloriam cupimus pervenire tempta
tiones fames tribulationesque singulas. **N**am
sicut in fornace purgatur aurum. sicut lima pu
rificat ferrum. sicut flagellum sepat a grano pu
leam. sic in fornace tribulationis patientia exer
cetur. fortitudo roboratur. gratia solidatur. spes
ad celestia iuvatur. **O** spes sanctorum turris fortitu
dinis eorum tu non confundis sed te expectanti
bus gratiam infundis. non tectas sed illuminas non
famelicas sed reficias. **O** felix spes celestis pa
trie tu numerum sancti expugnas. gratia solacoem non er

tu pas. p te timor non auget. p te falsa cupidi-
 tas no sompniat. p te luxuria coquassat. p te
 supbia auellat. p te inuidia no dnat. p te curi-
 ta bina eminat. **O spes celestis** curie in te reg-
 nat caritas q̄ credit omnia q̄ ad salute ptinet
 omnia sp̄at q̄ pmissa sūt. **O fr̄es mei** quis
 hom̄i p̄t̄ mente seruoꝝ dei infirmare? si a-
 pud deū spes celestis allegat. T̄ quo nocebūt
 tyrānoꝝ fulmina. fortune p̄cipua qd̄ agent.
O spes tu cogitacoēs dirigis tu in caritate
 altitudinē p̄mis ut in ea p̄seueremus usq̄ ad
 mortem. tu in caritate latitudinē extendis
 usq̄ ad uniuersū. **O spes celestis glorie** p te pa-
 triarche mala p̄acunt. sustinuerūt. p te p̄ph̄e
 cuncta mala portauerūt. p te gaudent. apli
 ad mortē p̄xerūt. p te m̄res afflicti sūt. p
 te virgines coꝝuste sūt. p te ḡfessoꝝ vitupa-
 ti sūt. in mūdo. p te sacerdotes induti sūt. p
 te vidue castitatem astringūt. p te maritate
 labos p̄tingūt. p te pupilli languentes et
 orphani sperant. ride. p te paupes ḡfidūt
 gaudere. p te peregrini sp̄ant. eminū. & ad
 finē laboris puenire. **O spes** tu omnia porta-
 re facis dulci & suauit. **Eya o fr̄es mei** h̄at

amate hanc tenere non tñ sine timore. quia qui
spat et non timet negligens est. qui autē timet
et non spat depressus est & descendit in p̄fundū
quasi lapis. A quo descensu liberet nos ille qui
de celo descendit ut nobis vitā & ascensu toma
ret xp̄us deus n̄r Amen. *De vtili t̄stia & cō*

Satote fr̄s mei *piationē lacrimaz effice r̄m*
hūi qd' post mūdi gaudia sequent' et̄na
lamenta. quia nemo potest hic & in fut̄o gau
dere. Ideo necesse ē ut vna amittat qui aliam
voluit possidē. Si ergo o mōche hic gaudere
cupis scias iam te ēē exilem p̄tē. sed si hic plo
raueris iam p̄tē celestis ciuis q̄staueris. bñ
inqt qui lugent quia q̄solabūt'. Sed dicet
quis. Quid flere debemus o p̄r'. Ego autem
filioli et fr̄s dico qd' flē debem' p̄cā q̄ cōmu
simus. Iste em̄ fletus sit panis n̄r. que comedē
cotidie debemus die ac nocte. flere etiā debe
mus p̄cā plōz quasi sint n̄ra vlnera. Sic em̄
paulus faciebat dū clamabat. Q's infimat'
et ego nō infimoz'. flere debemus de dilacoē
regni et̄ni. Qd' bñ ostendebat ille p̄ph̄a dauid
cū dicebat. Veni n̄ q̄ incolatus meus plonga
tus est. Iste em̄ sit t̄res miserie quibz terit'

lib' ihemie quide plangit p'ca die incolatu nu
 scire & dilacoem p'ie. hor' fletuū ymbrubz debe
 mus irrigare trā mentis nrē ut pariat fruct
 tus bonoz opm diuisosq; flores v'tutu. **I**sta q̄
 fletus sūt tres fluctus p' quos filij isrl' t'nsierit
 ad terrā p'missionis. **D**e p'ccōes ex egypto vi
 roz exeūt: mare rubz t'nsentes dū subm'gūt
 hostes & vicia suffocant. **V**ere cantant dno glo
 rose dū intrantes celestem iherlm deposita cor
 ruptibili veste sacis angelis sociati. **O** mōche
 fac ergo ut mens tua sit lib' quē vidit eze
 chiel i quo scriptū erat lamentationes & ve.
O mōche ad has lamētacoēs te gūtas hos do
 lores amplectē cūctis diebz vite tue. p'ca nō
 solū ut dirimus tua sed et p'rimi. **C**auē tamē
 ne fleuis mortem corpalem alicui' nec sub
 stantiāz amissionē nec corpis infirmitatē oīa
 em sūt necessaria omīa hec valde cōia. **P**
 nas ergo te in dei volūtate relinque sibi oīa
 ipē te reducet & gducet. **Q**uidq; tibi accide
 rit libent' suscipe deū in omībz lauda dem
 honorem & grām sibi exhibeas solūmō con
 die fleas q̄ cōmissisti. & q̄ cōmittē primo vide
 as q̄ tua sūt vlnera. **S**ic em' p'ccatū illa

non solū in domo symonis s̄ ecclā post aduētū
spūs s̄i hoc idem ardent̄ p̄fecit. semp̄ em̄ dole
bat. s̄ in vita sua flebat q̄ cōmiserat. **Sic** fecit
et maria m̄r̄ dñi nam dū iuxta crucē staret
non sua pecc̄a flebat q̄ nullū pecc̄a quiserat
ul̄ habebat. **Flebat** tñ nō tñ enā filij passionē
sed et iudeoz dampnationē. **Sed** dices. **Hoc**
tū fr̄em ul̄ am̄cū vides nālis infinitas me
tuitat̄ ad planctū. **Ego** autē tibi dico mona
che tēpa luctū tūi. **Non** em̄ tūi est mortuos
flere sed sc̄li. non tñ phibeo lacrimas nāles
quas nālis nāt̄as exprimit. **Nam** multa lac
mas fundūt. et q̄uis nāt̄a nos ad hoc fre
quent̄ tuitet̄ aīmus tñ sapientis imobilis p̄
seuerat̄. **¶** Tu qui sapiens eē vidis in sc̄lo
caue ne ofenaat̄ aīmus tuus mortuos de
plorare: stude ut luctus vincat̄ ab animo.
Caue ne absorbeat̄ aīmus tuus ab ifirmi
tate mēt̄is extenuet̄ spūs carnē iō sensualit̄
tatem. **¶** mōche si mors iminet̄ noli dolere
ppara te ad mortē p̄ mentis oftantā. **Tale**
te ppara ut mortē timē nō possis ut post me
tem viuē incipias sicut ante moriendo viuē
bas ul̄ viuendo moriebas. **¶** **Cupis** ergo o mo

nache se bene deponere fletu p terreis noli
 plorare q mundi sut et q uicia sut euenire.
 Depone oino fletu p terreis et assume lame
 tu p celestibz. Beati inquit qui lugent beati
 qui fletis q ridebitis. Diligamus ergo lac
 mas q diligende sut. diligamus ergo lacri
 mas q suaves sut diligenti bz deu. delctem
 semp in hac infima vita frs mei in fletu
 et lamento. **S**imus tm pm ad lamentu
 et fletu q tu fuimus ad culpa audaces. **Q**
 uis nobis fuit ad peccandu mteio. talis sit
 ad penitendu deuotio. **G**raua pecc grauis
 sumis lamentis indigent. **A**ccepte frs mei
 spuctionem quia sanctis aiaz est. remissio
 peccoz est et sacrificiu spuale e q des sume
 placet. holocaustu medullatu est cor patris
 humiliatu et lacrimis cordiamis irrigatu. **D**
 moche puge oclm meos ut lacrima pdeat
 spuctionis. **S**punctio qm scia et mirabilis
 pdicaris tu spuale lauacru es. tu flagel
 lu dei es p quod deus mutat. tu stamls
 p que ds ad hoiem inclinat. tu ligamen
 p qd deus fortit. **S**tringit. **S**punctio
 sancta et immaculata sine qua ad iudiciu

diu corpus recipiat sine qua est infructuosa
omnis confessio sine qua omnis satisfactio tamis est.
O opusculo lacrimosa o lacrima mente purgans
intentione fecundans confessione irigans animam
satisficans. Hec est lacrima scilicet opusculi sororum
quae motus illicitos extinguit. paradysum aperit in
fernū claudit. mundūque despice in tūctis facit.
O felix lacrima tu comitacionem carnalem extin-
guis. peccatorum morbum expellis. virus culpe euomis.
O felix tabula. o vitalis nauicula per quam
naufingus redire potest ad portum salutis. **O**
aqua saluatoris per quam omne peccatum destruit.
O vita per quam ad paradysum gradum. **O** spirituale
gductū per quod de tūcto ad viam trāsitur. **O**
felix lauacrum p̄m̄e lacrimarum quod tonans uales
ad purgandū quociens purgacione indiget
cor humanū. Hec est fides mei herba celestis
illius fullonis qua vestes seruorum suorum de
turpatis a sede cotidie purgat. Hoc est
celestis vitruū quod de rore diuine gratie deuo-
tū abstergit maculas peccatorum. Hoc est lūm
in quo maioris hominis caput optime abluit.
O lacrima tu contemnas minas hominum suauis so-
lacium quae passionis christi es vicaria contemnas peccata

65
ponens remediū ut p te totiens cogat xpūs
mori quociens labit in abyssu peccōz. **O** mō
che ergo a lacrimis quis se potit gēne. **I**ntre
mus obsecro ostriās nūās discutiamus eas. et
si risimus in iuuentute saltem in senectute
flecimus cogitantes quid xpō ⁊ quid dyabo
lo tpe nre iuuetutis psolumus. **E**t si anq̄ ad
hēmū puenis visus nos tauruauit p ꝑcipis
tentā. si gutt̄ p gulā si auditis p enormita
tem ūbor ul p spontaneā detractionis audi
cutiā. si lingua claudicauit in ūbo. si olfrūs
errauit in odoramento. si tactus fefellit in
suauitatem. si gressus ad furtū. si in hys ul
in aliquo istoz ūuenis culpam. abluē culpam
p lacrimā. **I**uxta q̄ritatem sordis mensura la
cimarū copiam assumendo pūāz q̄ mī ē om̄
bonoz. **T**imor etiā qui pūāz gāpistis q̄ritio
nem parit. **P**ūā enim illa digna ⁊ bona est
q̄ peccā peccā deplozat et ut deplozata itez
non gmittat. **Q**uid ergo pūā est nisi an
recta deflere et flenda itez nō cōmittē.
Nam qui sic peccā deplozat et itm̄ peccā cō
mittit adhuc pūām agere ignorat ul cer
te dissimulat. **I**risor est et nō penitens q̄

adhuc agit qd' penitet. Peniteamū igit' frēs mei
et penitentes pūat agite in fletu & lamento
ut digne ride possitis in gloria b'ōrum. Amē
De detestacōe supbie & gmedacōe huilitat' S. xiiii.

Frēs kmū ubi supbia fuit ibi et contumelia
et discordia dnābūt. Non ergo dect
seruos dei in hēmo gstitutos supbos cē sed
huīles. nō elatos sed mansuetos castos benignos
et omībz v'tutibz ornatos. Cauete em
frēs et vigilante semp attendite ne supbia
inflemī de bonis cōmissis. sciētes qd' sup
bia ex angelis demones feat. sed huilitas
hoīes silēs angelis gstituit. Supbia de cel'
glām deiecit angelicā. sed huilitas ad celos
ascendē feat infirmitatē huānam. **O** frēs
mei cauete ne orantes ul' legentes ul' stan
tes ul' sedentes ul' vigilantes dicatis ore ul'
corde hītantes in tūcē & cūcio ne cū phari
seo dicatis. **G**rās tibi ago dnē q' nō sum si
cut cetū homī. Hoc em solitariā vitā ducē
tes dyabolo instigante sepe cogitant sepe
hec dicē temptant ab inimico seruoꝝ & anī
corū dnī nrī ihū xpī. **D**ocuius em volo vos hē
mū exire qm talia dicē uel cogitare. **S** dū

temptamū herc assere ut de vobis ipis herc co-
 gitare mor clamate ⁊ vlulate et dicit. **E**go
 su vniū et non homo obpbzū homi et ab-
 lectio plebis. Et cū publicano dicit qbusq;
 vtitibus sitis ornat. **D**eus pncipus esto in
 ptozi. **A**tendat ergo caritas vza quid dicit
 ut vitas. **Q**ui maior est vziū fiat sicut mi-
 nor ⁊ qui pcessor est sicut mīster. **O** mona-
 che qnto maior es tanto te hūilia in omib;
 et iuemes grām coram deo et homib;. **O**
 scā ⁊ venerabilis hūilitas tu filiū dei de si-
 nu pās descendē fecisti in vterū scē vginis
 marie. tu eū feasti inuolui in vilib; pām culis
 ut nos induet virtutū ozimentis. tu circūci-
 disti eū in carne ut nos circūcidēt mente.
 tu eū pmissisti corpali flagellari ut nos li-
 beraret a flagello pām. tu eū coronasti spi-
 ritus ut et nos coronaret suis etnis rosis.
 tu enī eū infirmari feasti qui medicus aut
 torū erat et solo ūbo sanat vniūsa ut nos
 infirmos sanaret. **O** sancta hūilitas qm̄ dis-
 similis es supbie. nam ipā supbia frēs mei
 luciferū de celo eiecit sed hūilitas dei fi-
 liū incarnauit. **I**pā supbia adam de paradiso

repulit sed huilitas latrone in paradysu introducit.
Supbia gigantū linguas gfiandit. s̄ huili-
tatis ciuitas aggregauit dispersas. Supbia nabu-
godonosor in bestia trāsmutauit sed huilitas io-
seph p̄ncipē isrl' gstituit. Supbia pharione sub-
miser. sed huilitas moysen exaltauit. **Hec** ē illa
sc̄a huilitas que fecit nos solitarios q̄ fecit nos
p̄uatos mūdi. solacio q̄ fecit nos i quētu soli-
tarios omūbz v̄tūbz flore p̄fais. **Hec** ē illa sc̄a
huilitas q̄ philosophos trūdidiit in repbū sen-
sum excreauit. iudeos suffocauit paganos in-
flāmauit xp̄ianos. p̄mit obstinatos. deiecit
potentes in sede exaltatos. **Sed** supbia fr̄es
mei nō sic. s̄ quid n̄ qd̄ p̄latos p̄cūit. diuites
timorosos effiat. religiosos decipit. **Hec** hoies
cecat ne se agnoscant illud qd̄ sūt. **hec** em̄ fecit
tū p̄dit opis mentē hois ligat q̄ ab ea p̄ndi-
tur om̄e malū. **Hec** ē illa feruens olla quā
isemias vidit in qua decoquūt p̄ncipes &
pastores renobitaz sectatoz bonoz t̄paliū venatores di-
uiciaz qui p̄mas cathedras appetūt in sma-
gogis et saluari in foro et vocari ab hoibz
rabbi. **Hec** ollam succendit dyabolus dum
corda p̄ni inflat ad altiora. **Isti** sūt q̄tuor

venti qui totū orbem pflant arrogancia sibi
 ascribens qd non habet nisi in ppa solertia si
 bi appians qd alijs debet figura supbie q mul
 ta de se credit vltra qm verū sit. Cōtinuacia
 se erigens in platiū. Isti sūt qtuor fabri q to
 tū mūdū gaurūt et corda filioz dissipantes
 a quibus nos custodiat deus Amen. *De forti
 tudine gstantie in tbulacionib; Smo xxv.*

Quia in hac vasta solitudine dei grā in
 vnū sumus congregati ut vnaimes ha
 bitemus in domo et sint nobis omīa cōia.
 Adtea int ceteras vtutes fortitudinē apoz
 tet vos rape sequi et imitari nam si hanc v
 tutem amplexi fuerimus frēs mei fortune
 iacula non timebimus dyaboli blanda et spne
 mus irata. **O** frēs mei ligate her in cordib;
 vris q qui fortis est lib' est. non em' seruit for
 tune nō varietati mūdane. **O** frēs mei et le
 ticia cordis mei considerate quāta fuit i mar
 tīrib; fortitudo qui velut ipassibiles tormēta
 despiciūt tirānos gfundūt. tūctiq; mūdana
 despiciūt. qui licet decorati licet gbusi licet
 in tūctis mēbris afflicti licet in omībz corpe
 sint piecti non tū legimus mente eos esse

mutatos. **S**ed scire debetis fr̄es mei qd' multis
modis dicitur fortitudo ypotritax videlicet phi
losophoz & bonoz fidelū. **Y**portita demq; mul
ta sustinet multa portat foris in cūctis ap
paret. **S**ed ve ypotrite quia venando mūdi
gloriā eternā penā meret. **H**ic sic trahit
gloriā qd' nō habeat glām. **H**ec em̄ fortitu
do non virtus sed viciū non magnanimitas
sed infirmitas nō bonitas sed mubeallu
tas appellat. hanc p̄tendūt heretici hanc ra
piūt falsiq; fr̄es de quoz nuō dei grā vos
nūq; esse cognoui. **Q**uedā etiā fortitudo ē
in philosophis. **C**alcauerūt diuinas honoēs
pompas dignitates et aliqñ mēbra pprioz
corpū. sed hec fortitudo insufficiens erat ad
vite etne meritū. **Q**uare? **N**isi q; caritate
et dei timore carebant. **I**pā demq; caritas
est forma oīs bone actionis. **Q**ūntus vigor
fortitudinis fuit in platone. **Q**uotē & q̄ta
p̄tebat? q̄tia sed q; fundamēto fidei ca
ruit p̄tēa spes eam fortitudinē nō erexit.
caritas nō p̄sent ideo v̄tutis meritū oīno
amisit. **S**ed est & alia fortitudo qua boni
cotidie certant usq; ad mortem. tales sūt

fundati in deū. Ideo ut sup̄ diximus fr̄es nec
 ūba nec impiorū ūbera timent. Hec est illa mira-
 bilis fortitudo qua moyses asperitatem deserti
 uicit. Hic est panis celestis qui hebram in de-
 sero pauit. Hec est fortitudo q̄ mortē sp̄nit.
 Hec est clauis dauid qua domus dei pate-
 fecit et ap̄it. Hec est que habenas volupta-
 tis sub freno rōnis iacere cogit. Hec est in
 qua thoēs in deserto decorat. Hec est ī qua
 paulus hēmitaz forma beatificat. Hec est
 anthony aliozq̄ scōz p̄m̄ lorica et zona qua
 p̄nacti ⁊ armati in excelsis in deserta uoce
 cotidie clamare nō cessant. **O** fortitudo hē-
 mitaz baculus. cenobitaz cingulū. monachoz
 om̄iū sac̄mentū tu cont̄ paup̄tatem uales ut nō
 frangat̄ aīnus paup̄tatem amantis sed am-
 plior sit int̄ius et magis ditescat in mente
 q̄tō minus habundat in rebus fortune tanto
 plus ualeat fortitudo cont̄ mūdi insultū. **O** for-
 titudo si dolorem patis tu in om̄ibz gr̄as agis
 tu in tribulatione diuitias sp̄uales ⁊ delicias
 tuenis ut potius morbi cedant mētis incōmo-
 dū qm̄ corpus der̄mentū. **O** fortitudo crudeli-
 tatem om̄ez euacuas. carcerem resp̄uis. crucē

non metuis. et alicui amplectens. optas vincula spo-
tanea semp tuis ad mortem. **O** mōche nichil
valet cursus tu braui nichil tua opatio nisi
colūpna fortitudinis roboret. nichil valet edi-
ficiū boni opis nisi colūpna fortitudinis am-
plexeris sed colūpna fortitudinis fracta totum
edificiū bonoz opm ruit. **N**am si dauid tenu-
isset homicidū et adulterū non quassisset.
Si sampson hanc seruasset feina eū amias
nō tradidisset **S**i salomon hanc dilexisset
ydola non adorasset. **S**i petrus hanc tenu-
isset ad vocem ancille fidem nō negasset **S**i
fily isrl hanc habuissent. mīme in deserto in-
murassent. **E**ra ergo frēs mei estote fortes
in bello temptacōm infirmitatū iuaraz &
pugnate cū antiquo serpente et accipietis
regnū etnū. **Q**uod vobis concedat qui sine
fine viuit et regnat **A**men
Explicūť sermones bti augustini epi ad
frēs in hēmo. Deo gratias.

Ptinet regularib' i' t' traucto.

Dortuna erit solum amplioribus quia etiam
suis summis id est in terra quia in parte
nisi potest generaliter quia sua magis suo
desertum spiritus Tu u. q. v. ad semel
affirmationem magis defuit. Domine illam
in nobilitate uirtutis in odore ubi p. p.
illi facti ad factum exemplandum reprobatur
ad p. u. spiritus sancto et sua p. p.
p. p. A magis

Planet Regularis In Trueto.

Quoniam adhuc ro-
me remorare
mur volumus
disputatio que
vnde sit mali. Et eo mo-
disputatum. ut si possent
id quod de hac re dicitur aut
totum subditi credebant
eum ad intelligentiam nostram
omni differendo opitulante
deo agere possunt ratio consi-
derata et tractata producet.
Et qui constat inter nos
diligentiori discussa ma-
li non exortu nisi ex libero vo-
luntatis arbitrio. tres libri
quos eadem disputatio pepit
appellati sunt de libero arbi-
trio. Quorum secundus et tertius
in Africa iam eam hypone regio
presbit ordinatus. sicut
tunc potui terminam. In his
libris ita multa dissecta sunt
ut incidentes nonnulli quæstio-
nes quas vel enodare non po-
terant vel longa sinuatio-
ne in partem requirebant. ita
differrent ut ex utraque parte

vel ex omnibus eandem quæstio-
nem partibus in quibus non ap-
parebat quid potius congru-
eret veritati. ad hoc tamen ra-
tio anatio nostra concludet. ut
quodlibet eorum verum esse lauda-
dus credet deus vel eam os-
tendet. Inter eos quippe
disputatio illa suscepta est
qui negant ex libero volun-
tatis arbitrio mali originem
dum. et deum si ita est creato-
re omnium creaturarum culpam
dum esse contendunt. eo modo
volentes fieri. sue impietatis
errore (manichei enim sunt)
inmutabilem quandam et deo
coeternam introduce mali
naturam. De gratia vero dei qui
suos electos sic predestinant
ut eorum qui iam in eis videntur
libero arbitrio ipse eam vo-
luntates parat. nihil in his
libris disputatum est ut hæc
posita questione. Vbi autem
iudicet locus ut huius generis
fieret amercio transiret
amercio est non quasi non

2. sen. dist. 28.
ca. 1.

inde ager operosa rotina-
tione defensa. Aliud e cu
querere unde sit malum, et a-
liud e querere unde redatur
ad pristinum vel ad maius
pudicitur bonum. Quippe
nomi heretici pelagianum qui
liberum sic asserunt voluntatis
arbitrium ut gratia dei non relin-
quat locum, quinquide ea sunt
merita nostra dari asserunt
non se extollant, quasi eorum ege-
ri causa, quia multa in hys
libris dixi per libero arbitrio
quod illius disputationis causa
poscebat. Dixi quippe in li-
bro primo, a male facta iustitia
dei vindicari. Et addidi.
Non enim iuste vindicarentur
nisi fieret voluntate. Item in
ipam voluntate bona tam
magnum bonum monstrare
ut omnibus corporibus et ex-
ternis bonis merito ampo-
neret. Dixi. Undes iam igitur
ut existimo in voluntate
nostra esse constitutum ut hoc
vel suam vel careamus

2. de libero
arbitrio. ca. 1. a

esse

1. de libe. ar.
ca. 12. b
2. sen. dist. 28.
ca. alibi

tanto et tam vero bono. Quid vero
ei tam in voluntate, quam ipsa vo-
luntas sita est. Et alio loco.
Quid ergo cause est iniqua, nisi
dubitandum putem, quia si
numquam antea sapientes fu-
im in voluntate nos tam laudi-
bilem et beatam vitam voluta-
te turpe ac miseram mereri
degerit. Item alio loco. Ex quo
ostendit inquam ut quisquis esse
honestusque vult vivere, si id
velle prope fugatim rebus
lit, assequatur tantam rem tan-
tam facilitate ut nihil aliud
ei quam ipsum velle sit habere
quod voluit. Itemque alibi dixi.
Vbi est eterna lex illa ad nu-
mum incommutabilem stabilitate firmi-
tatis sit, in beatitudine autem et
miseria primum atque supplicia-
um. Et alio loco. Quid inquam
quisque sectandum et amplectendum
eligat, in voluntate esse
positum ostendit. Et in li-
bro non enim ipse inquam inquam hoc

Quid vero
si aut
ca. 1. a
ca. 12. b
ca. alibi
ca. 1. a
ca. 12. b
ca. alibi
ca. 1. a
ca. 12. b
ca. alibi

e aliqd bonu est. qd rre vi
 ue cu vult potest. Et alio
 loco dixi. **N**on fieri no posse
 nisi in eode libero voluta
 tis arbitrio. Et in libro 3.
Quid in qua opus e quei
 inqm vn iste motus exis
 tat quo volutas autit ab
 icommutabili bono ad mu
 bile bonu. cu cu non n ai
 et volutaru et ob hoc cul
 pabile ee fateam. oibz de
 hac re disciplina utilis ad
 id valeat ut eo motu ipba
 to atqz colubito volutate
 nam ad pfruendu sempi
 terno bono a lapsu tpalu
 duertam. Et alio loco. **Q**
 time inqm de te veritas da
 mat. Non em possu aliud
 sentire esse in potestate nos
 tra n qd cu volum **A**sciam.
Quapp nchil ta in nra
 ptate q ipa volutas e. **E**n
 ai prorsus nullo iternallo
 mox ut volum **P**roesto est.
Ite alio loco. Si em tu lau
 daris inqm videndo quid

face debeat cu id no videas
 nisi in illo qui e incommubi
 lis veritas. qnto magis ille
 qui et velle precept et vos
 se prebuit et non ipune
 nolle pmisit. Deinde sub
 iuxi dicens. **S**i ei hoc det
 quisqz qd accipit. et sic ho
 frus est ut nrao peccet. hoc
 debet ut peccet. Cu ergo pec
 rat debet qd facit. **Q**uod si
 scelus est dicit neine cogit
 na sua ut peccet. Et iteru
Que tandem esse poterit inqz
 an volutate causa volutat
Aut ei ipa volutas e et a
 radice ista volutatis no re
 cedit. aut non e voluntas
 et pcam nullu habet. Aut
 igit volutas e prima cau
 sa peccadi. aut nullu pcam
 e prima causa peccadi. **H**ec
 e au rre imputet pcam n
 peccanti. Non ergo est cu
 rre iputet nisi volenti. Et
 paulo post. **Q**uis inqz pec
 rat in eo qd nullo modo ca
 ueri pt. Peccat aut **C**auci

2 de libe ar.
 ca. 18 b.

2 sen. dif. 21
 ca. si aut
 2 de libe ar
 ca 18 a
 2 sen. dif. 28
 m. qd vero

de libe ar. ca. 18 b.
 de libe ar. ca. 18 b.
 de libe ar. ca. 18 b.
 de libe ar. ca. 18 b.
 de libe ar. ca. 18 b.

De nā et grā
ca. 6^a.

Ro. 6. 2.
Vol. 1. 8.

igitur potest. Quo testimonio
meo in quodam libro suo pe-
lagus usus est. Cui libro
cum respondisset titulus libri
mei esse volui De natura
et gratia. In his atque hu-
iusmodi verbis meis quia
gratia dei meorum non est
de qua tunc non agebat. putat
pelagianum vel putare putat
sua nos tenuisse sententia
Sed frustra hoc putat. Vo-
luntas quippe est quia et per-
cat et recte vivit quod hiis vi-
bis egimus. Voluntas ergo
ipsa nisi gratia dei liberetur
a servitate qua facta est ser-
va peccati. Et ut vitia super-
adiunget recte peccat; vitium
non potest a moribus. Et hoc
divinum beneficium quo liberat
nisi ea preveniret iam mei-
tis eius daret et non esset gra-
tia quae utique gratis dat. quod
in aliis opusculis nostris satis
egimus. istos inimicos huius
gracie novos hereticos re-
fellentes. Quamvis et in

his libris qui non contra illos
omnino. quippe illi nondum e-
rant. sed contra manicheos
compositi sunt de libero arbi-
trio non omnimodo de ista
dei gratia reticent quia ne
fandi impietate conantur
auferre. Dicimus quippe in
2^o libro. Non solum magna
sed etiam minima bona non esse
posse. nisi ab illo a quo sunt
omnia bona. hoc est deo. Et pau-
lo post. Virtutes inquit quibus
recte vivit magna bona sunt.
Especiales autem quorumlibet co-
porum sine quibus recte vivi-
potest minima bona sunt. Potest
tamen vero autem sine quibus recte
vivit non potest media bona
sunt. Virtutibus vero nemo
male vivit. Ceteris autem bo-
nis. id est mediis et minimis.
non solum bene sed etiam male
quisque bene potest. Et ideo virtute
nemo male vivit. quia opus
virtutis est usus istorum quibus
etiam bene uti possumus. Ne-
mo autem bene utendo ma-

le videtur. Quare abundan-
 tia et magnitudo bonitatis
 dei non solum magna sed etiam
 media et minima bona esse
 prestat. magis laudanda
 est bonitas eius in mag-
 nis quam in medijs. et magis
 in medijs quam in minimis bonis.
 si magis in omnibus quam si non
 in tribus. Et alio loco.
 Tu tamen inquam pietate icon-
 cussa tene ut nullum tibi bo-
 num vel sentienti vel intelli-
 genti vel quoquo modo co-
 gitanti occurrat quod non
 sit ex deo. Ita quod alio loco
dixi. Sed quoniam non sicut spiro
 te homo recedit. ita etiam spiro
 te surgere potest. porrectam
 nobis desuper dexteram dei. id
 est dominum nostrum ihesum christum firma
 fide teneamus. Et in li. 1. tno.
Cum dixissem illud. quo et
pelagius de meis opusculis
usu fuisse memoravi. Quis
enim inquam peccat in eo quod nul-
lo modo tunc potest. Peccat
autem. Cavet igitur potest. Co-
de na et gra. ca. 6A.

timo scribitur adiuvi. Et tamen et
 per ignorantiam facta quodam in-
 probant et corrigenda iudicia
 sicut in divinis auctoritatibus
 legimus. Aut enim apostolus. Misericordi-
am dei desecutus sum quia igno-
rans feci. Aut et propheta.
Delicta iuventutis mee. et
ignorantias meas ne memine-
ris. Sunt etiam necessitate fac-
ta iudicanda. ubi vult homo
recte facere et non potest. Nam
unde sunt ille voces. Non
enim quod volo facio bonum. sed
quod odi malum. hoc ago. Et il-
 lud. Velle adiacet mihi. proficere
autem bonum non. Et illud.
Caro concupiscit adversus
spiritum. spiritus autem adversus car-
 nem. Hec enim iure adversantur
ut non ea que vultis faciatis
sed hec omnia hominum sunt ex
illa mortis damnatione ve-
mentium. Nam si non est ista
pena hominibus sed natura. nul-
la ista peccata sunt. Si enim non
recedit ab eo modo quod na-
turaliter fructus est ita ut me

1. thimo. 1. d.

pe 28

2. sen. dil. 26
m. qd aut.
et ca. iud. at

Ro. A. C.

Gal. 1. c.

2. de li.
ca. 6A.
2. de li.
ca. 6A.
2. sen.
dil. 26
m. qd aut.
et ca. iud. at
2. de li.
ca. 6A.
2. sen.
dil. 26
m. qd aut.
et ca. iud. at

luis esse nō possit. ea q̄ de
bet fieri cū licet fiat. Si at
bonus homo eēt aliter eēt
Nūc aut̄ quia ita ē nō ē
bonus. nec habet ī ptate
ut bon⁹ sit. siue non vide
do qual' eē debeat. siue vi
dendo et non valendo esse
qualē debē esse se videt. pe
nā istam esse quis dubitet.
Ois aut̄ pena si iusta est.
p̄tā pena ē et suppliciu no
minat. Si aut̄ iusta est
pena qm̄ penā esse nemo
ābigit iusto aliquo dñan
te. hōi īposita ē. Porro qz
de omnipotentia dei et iustia
a dementis ē iusta hec pe
na ē et p̄ p̄cō aliquo p̄c
dit. Non enī quisqz ius
tus dñat. aut surripit hōi
nē potuit velut ignorate
deo. aut extorque iusto t̄p̄
in alidiori ul' terredo ul' cō
fugedo ut hōiem iusta pe
na t̄nuaet. Relinquitur
ergo ut hec pena iusta de
dampnatione hōis veniat.

Et alio loco. Approbae maḡ
falsa pro veris ut erret in
uitus. et resistente atqz t̄c
quēte dolore carnal' vindi
non posse a libidinosos o
perib⁹ t̄p̄p̄tē. nō est nā
īstituti hōis s̄ pena dāna
ti. Cū at̄ de libera volū
tate r̄e faciendi loquim̄
de illa scz in qua homo fac
tus ē loquim̄. Ecce tū lon
ge anteq̄ pelagiana heres
extitiss̄ sic disputauimus
velut iā cō illos dispūte
m⁹ Cū ei oīa bona dicit̄
ex deo. id ē et magna et me
dia et mīma. in medijs q̄
de bonis inuenit liberū vo
lūtatis arbitriū. q̄a et ma
le illo vā posum⁹ s̄ tū tale
est qz sine illo r̄e viuē ne
queam⁹ Bonus at̄ usū
eius iā virtus ē que i nū
m̄ ep̄it bonis quib⁹ ma
le vā nullus p̄t Et qua
oīa bona sicut dicit̄ ē et
magna et media et mīma
ex deo sūt. sequit̄ ut ex deo

2. sen. dist. 25
ca. et ideo

dubitare

fuisse

fit et bonus vsus libere vo-
 luntatis. que virtus e. et i mig-
 nis numerat bonus. Deim
 dictu est. Ex qua miseria p-
 nuntib' iustissime inflata li-
 beret dei gra. qa sponte ho
 id libero arbitrio cade potu-
 it non etiā surge. Ad quam
 miseriā iuste dānationis pti-
 net ignorantia et difficultas
 quā patitur ois homo ab
 exordio natiuitatis sue. nec
 ab isto malo liberat quisqz
 nisi dei grā. Quā miseria
 noluit pelagianū ex iusta dā-
 natione dei descende negā-
 tes originale pccm. quibz
 ignorantia et difficultas
 etiā si eent hois pccordia
 naturalia nec sic culpand'
 s' laudandus eet deus. sicut
 in eodē 3. libro disputau-
 mus. Que disputatio con-
 manicheos habenda e qui
 nō accipiūt scripturas scābz
 veteris instrumenti in qb'
 pccm originale narratur.
 et quicquid inde in lris

apostolius legit detestabi
 undecia inussu ee drendit
 a corruptorib' scripturarū
 tū non facit ab aplis dntū
 Con pelagianos aut hoc
 defendendū e qd vtraqz sēp
 tura dmendat quā se acci-
 pere pfitent. **Capituloz
 primi libri de libero arbi-
 trio sancti Augustini re-
 collecta annotatio.**

Q Deus au' et quō auctor
 mali sit. et mala cū nō dis-
 cūtur quō ab hoie fiant. p^m

R Difficile sit vnde ma-
 la fiant iuestigare. inuabit
 tū plūmū ad hoc crede de-
 ū oipotentē. oim creatore.
 iustissimū rectore. nec ulla
 adiutu in creando creatura.

Q Ex oibus **ca^m 3^m**
 plis et gentibus malū e
 adulteriu. nō quia vetat
 lege. s; ideo vetat lege quia
 malū e rōe libidīs seu cu-
 piditatis q sola in toto ma-
 lesaciēdi grā **ca^m 3^m** dnat

Quid inter sit inter me

de li
 v. ca
 v. d.
 v. m
 e
 for.
 v. ca
 v. si
 v. ca
 v. ad
 v. d.
 v. ca
 v. si
 v. d.
 v. ca
 v. ad
 v. d.
 v. ca
 v. si
 v. d.

tū et cupiditate. et si peccet
qui metu occidit hoīes **ca.^m 7.^m**

Si iuste sint leges admittē
tes vim vi repellere. et ea
de causa hoīem occidē. et
q̄ bona lex a nō bono fieri
p̄t. pudicia q̄ a violēto stu
p̄atore eripi nō p̄t **ca.^m 7.^m**

Quō lex eterna atq̄ iū
mutabilis leges tyales
moderet. **ca.^m 6.^m**

Si de viuens noscat se
viuē in quo homo excellēs
ut nulla ei bestiarū ip̄e at
multis possit ip̄are. et q̄d
sciē quidne sit intelligē
et q̄ scia ē mala nō pos
sit si experientia. **ca.^m 7.^m**

Quō homo ordinatissim⁹
sit cū rō siue mens dnet.
et q̄ multa nō solū cū pe
corib⁹ s̄ etiā cū arbutis
hēmus corā. quib⁹ oībus
quasda carū supam⁹. q̄
busda equam. et a nōnl
lis vinamur. **ca.^m 8.^m**

Quis sapiens. quisq̄
stultus sit. et si in stultis

sit mens. que suū nō exet
reat p̄ncipatū **ca.^m 9.^m**

Quid regnū mentis i q̄
nec aīn⁹ viuosus. nec iustū
aīn⁹ v̄tute armatū supat.
et q̄ oīs substācia viuens
non viuenti p̄stancior sit.
rationali autē sapienti me
ti nichil p̄eter deū p̄stā
cuis esse potest. **ca.^m 10.**

Concludit ex dictis nec
deū mente ip̄am cogē ad
p̄cām. s̄ liberū arbitriū. et
q̄ntas p̄ hoc ip̄o p̄dat penas
cū cupiditas in eo dnetur.

Cur tantas penas **ca.^m 11**
patiam. an quia an hanc
vitā alia quada vixerit
aīnus. et q̄ bona voluntas
oībus terrenis regnis. vo
luptatibusq̄ oībus corpis
longe anponēda sit. **ca.^m 12**

Prudenciā. fortitudinē.
tyanciā. iusticiā defunēt.
deducit talib⁹ virtutibus
p̄ditū cū qui bonā habet
voluntate. vitā q̄ illius lau
dabile. beatā et appetēda

conterā vō vitā miserā et
fugiendam. *ca. 13.*

C bone voluntatis hoīes
amēnt legē eternā cui et
subditi sūnt. nec t̄pali legē
indigent. male autē volū
tatis hoīes t̄pali legē sub
dūt. nec tū ab eterna
possunt ēē liberi. et qd v
traq; lex iubeat. que vera
libertas. et q̄liter lex t̄pal
habeat vim vltiscedi p̄m. *11.*

Epilogando reuertit ad
questionē principāle. quid
sit malefacē. et vnde mīle
faciam. et si deus nobis
liberū arbitriū donando.

Cur oēs hoīes cū *ca. 16.*
mōz auctor fuerit maloz
oībus modis btām vitā ve
lit nō oēs assequat. *ca. 12.*

Eiusdē dīni aurelii Augu
stini ep̄i. de libero ar
bitrio liber p̄mus incipit.

Deus autē et quō auct
tor mali sit. et mala q̄ nō
disiūtur quō ab hoīe fiāt.

Capitulū p̄m. **Quodius.**



De michi q̄
sote. v̄rū
deus nō sit
auctor ma
li. **Augus.**

Dicam si plani feceris. de q̄
malo q̄ras. Duob; ei modis
appellare solem; malū. Vno
cū male quicq; fecisse dicam;
alio cū mali aliqd esse p̄es
sum. **Quodius.** De vtroq;
scire cupio. **Augus.** At si
deū bonū esse nosti n̄ cre
dis. neq; aliter fas ē. malū
nō facit. Rursus si deū ius
tū fatem. nā et hoc negare
sacrilegū est. vt bonus p̄mu
a. ita supplicia mal; tribuit
Que vtiq; supplicia patie
tibus mala sūnt. **Exobre**
si nemo iuste penas huc.
qd n̄cē est credam; q̄nq; de
dina p̄uidētia hoc p̄missū
regi credim; illius p̄mi ge
neris malozū nullo modo.
hui; aut; scādi auctor est
deus. **Quodius.** Est ergo
alius auctor illius mali

al' male

1. Retract.
ca. a. b.

autem deum non esse optatum est.
Augustinus. Est certe, non enim
nullo auctore fieri possit. Si
autem quis, quisnam iste sit, di-
ci non potest. Non est unus ali-
quis est, sed quisque malus sui
malefactorum auctor est. Unde
si dubitas illud attende quod
super dictum est. Malefactorum ius-
ticia dei vindicari. Non enim
iuste vindicarent nisi fieret
voluntate. Quod dicitur.
Nescio utrum quisque peccet
qui non didicit. Sed si verum
est, quisnam sit ille a quo per-
tinet didicimus inquit. Augu-
stinus. Aliquid bonum ex-
istimas esse disciplinam? Quo-
dus audeat dicere, malum
esse disciplinam? Augustinus.
Quid si nec bonum nec ma-
lum est? Quo- videtur bonum
videtur. Augustinus. Bene et
sane. Si quidem sancta pillula
datur aut excreta, nec quisquam
non per disciplinam aliquid discit
An tu aliter putas? Quo-
dus Ego per disciplinam non nisi

bona disci arbitror. Augustinus.
Vide ergo ne non discant
mala. Nam disciplina non
a discendo dicitur. Quod dicitur.
Unde ergo ab hoc fuit si
non discitur? Augustinus.
Eo fortasse quod se a discipuli-
na id est a discendo auerit
atque abalienat. Et siue hoc
siue aliud aliquid sit, illud
certe manifestum est quod disci-
plina bonum est, et a discendo
dicitur disciplina, et mala
disci omnino non posse. Si enim
discant sub disciplina dicitur
tunc, atque ita disciplina non
erit bonum, bonum est autem
ut ipse concedis. Non igitur
discant mala, et frustra in-
terrogas a quo male facere discant
queris. Aut si discant mala
vitanda non faciendi discant
tunc, Ex quo male facere nesci-
unt, nisi a disciplina docuerit.
Quo- Pro: sus ego du-
as disciplinas esse putas, v-
nam per quam bene facere, aliam per
quam male facere discant? Augustinus.

discant
facere
discant

cu querēs utrū disciplina
bonū eēt. ipius boni amor
intentionē meā rapuit. ut
illa disciplina intuerer. q̄
beneficiendi ē. ex quo bo
nū esse respondi. Nūc aut
admoner ee alia. quā p
culdubio malū esse confirmo
et auis auctore r̄quico.

Augul. Salte intellige
na. non nisi bonū putas.
Quo. Ista plane ita bona
puto ut non videā quid
in hoīe possit ee prestā
us. nec ullo modo dixer
aliquā intelligenciā ma
lā esse posse. **Augustin**

Quo tu docet quisq. si
non intelligat. poterit ue
r̄ doctus videri. **Quodi.**
Omnino nō poterit. **Augul.**

Si ergo oīs intellige
na bona ē. nec quisq. qui nō
intelligit disat. oīs qui dis
at bene facit. **Oīs** ei qui
disat intelligit. et oīs qui
intelligit beneficia. **Quis**
q̄s igitur q̄rit auctore p̄ q̄

aliquid disam? auctore p̄
fecto p̄ que benefacimus
q̄rit. **Quap̄t** desine vel
le inestigare. nescio que ma
lū doctore. Si ei malus
ē. doctor non ē. Si doctore
malus nō est. **Et diffi**
ale sit unde mala fiat
inestigare. iuuabit m̄
plurimū ad h̄ credē de
ū oipotentē oīm creato
re. iustissimū r̄core. n̄
vlla aduitū in creando
creatura. Ca. 2. Quo.

A De iam qui sa
tis cogis ut fa
tear non nos
discere male face. Dic m̄
unde male faciam? **Augul.**
Cam questione mo
nes que me admodū ado
lescente vehementer exeruit
et fatigatu in hereticos i
pulis atq. deiecit. **Quo**
casu ita sum affluct. et tā
tis obrutus fabulacū ac
uis ianuū ut nisi in amor
inueniendi veri ope diuina

Esau a. b.

petra uisus. emerge in atz
in ipam prima queredi li
bertate respiraē nō posse
Et qm̄ meā sedulo actu
ē ut ista questione libera
ret. eo tem̄ agā ordine que
scant̄ euasi. **A**dert̄ cū deus
et nos intellige qd̄ credim̄
fanet. **P**receptū ei p̄ p̄phe
tā gradu qui ait. **N**isi cre
dideritis nō intelligetis. te
ne nos debem̄. si bñ nob̄
d̄s̄i sum̄. **C**redim̄ aut̄
ex vno deo oīa eē que sūt.
et tñ nō eē p̄cōz aucto
rē deū. **M**ouet aut̄ aūm̄
si p̄cā ex hys aiab̄ sūt
quas deus creauit. ille
aut̄ aūe ex deo. quō nō p̄
uo iternallo p̄cā referā
in deū. **E**uo. **I**onūc pla
ne abs te dictū ē. qd̄ me
cogitante satis exauinat̄
et qd̄ ad istā inquisitionē
roegit et traxit. **A**ugust.
Vniū aīo esto. et crede qd̄
credis. **N**ichil cū credit me
lius etiā si causa lateat

aut ita sit. **O**ptime nāq; de
deo existimāe. verissimū ē
pietatis exordiu. nec quisq;
de illo optime existimat̄
qui nō cū oīpotente. atq;
ex nulla p̄tāla d̄mutabi
lē credit. bonoz etiā oīm̄ cre
atore quibus est ip̄e p̄cā
aīoz. uozē quoz iustissimū.
coz oīm̄ que creauit. **N**ec
ulla adiuti esse natura in
creando quasi qui nō sibi
sufficit. **E**x quo fit ut de nūc
hilo creauerit oīa. de se aut̄
non creauit s; genucit. qd̄
sibi par eēt. que filiu deī v
nicū dixim̄. que cū plam̄
emācē conam̄. deī virtute
et deī sapiām noīam̄ p̄ qd̄
fecit oīa q̄ de nichilo fca sūt
Dub̄ d̄stituitis ad itelli
genā eius rei quā requir̄
opitulante deo utamur
hoc modo.

Dibus popalis et gen
tibus malū est adulterū
non quia vetatur lege
sed ideo vetatur lege qd̄

malū ē ratioe libidinis seu cupiditatis q̄ sola ī toto malefactōdi ḡne dīat. Ca. 3^m

Quod mala faciamus. Veris certe vix mala faciamus. Quis ergo discutendum est. quid sit male fact. qua de re et quid videat exprime. Quod si nō potes totū sūl breuit verbis apprehende saltem p̄cūlati malefacta ip̄a dīcorando sententiā tuā notā in fac. **Quoduis.** Adulteria. homicidia. sacrilegia. ut omittā cetera. quib̄ enūmerādis vel t̄p̄s v̄l mēoria nō suppetat. quis ē au nō malefacta videantur. **Augul.** Sic ergo prius. cur adulterū male fieri putes. An q̄ id facit lex vetat. **Quod.** Non sane ideo malū ē q̄ vetat lege. s̄ ideo vetatur lege. q̄ malū est. **Augul.** Quid si quispiā nos exagiter exaggerans delatio nes adulterū et quereō a

nobis aut hoc malū et dāna tione dignū iudicem. nūm ad auctoritatē legis d̄fugie dū censes hoīb̄. iā nō tū crede s̄ intelligē cupientib̄. Nā et ego teat̄ credo. et iconcisse credo. oībus q̄. plis at q̄. gētib̄. credendū ēe clamo malū ēe adulterū. si nūc molim̄ id qd̄ in fidem rē. p̄m̄. etiā intelligendo fac ac tēne fmissum. Considera itaq̄ q̄ntū potes et tūcia in qua nā rē adulteriū malū esse d̄gnoucis. **Quod.** Hoc scio malū ēē q̄ hoc ip̄e in vxore mea pati nollem. Quisq̄ aut̄ alteri facit qd̄ s̄ fieri non vult. male vtiq̄ facit. **Augul.** Quid si cuiuspiā libido ea sit ut vxore suā prebeat alteri. libenterq̄ ab eo corrupti patiat̄ in au^o vxore vtiq̄ cup̄pare h̄c licentiā. nichil ne mali tibi facit videtur. **Quoduis.** Immo plurimū. **Augul.** At non iste illa

Thob. e. c.
anath. A. b.

tua regula perat. Non ei id
facit qd pati nolet. Et obre
aliud t querendu est. vnde
malu esse adulteriu conu
nt. **EuO.** Et in vider malu
q huius omis hoies vidi se
pe damnari. **Augul.** Quid
pnt recte facta. nonne hoies
plenuq danati sunt. Recce
sephistoria. ne te ad alios li
bros mitta. carnam q omi
na auctoritate pcellit. Jam
finenes q male de aplo et
de oib mrib sentiam. si
placet nobis damnationem
rectu iudicau ee male facti.
ai illi oes damnatione digni
pnt. **Confessione sua iudicati**
sunt. Et obre si quicqd dam
nat malu est. malu eat il
lo tpe crede in xpm. et ipam
officere fide. Si aut no ee
malu e qd damnat. quere
aliud vnde adulteriu ma
lu esse doceas. **EuO.** Quid
t respondeat no uniuo.
Augul. fortassis ergo libi
de in adulterio malu e. Si

du tu foris in ipso frō qd iam
videt p malū queris patre
angustias. Nam ut itelligat
libidine in adultatio malū
ee. si an non contingat etia fa
cultas deubendi ai dunge a
liena. planu tu aliquo mo
fit id eu cape. et si ptao det
facturu ee. non min vrens
e q si in ipso facto deprehē
det. **EuO.** Nihil e oimonia
mifestus. et ia video no opo
ee longa smocinatio. ut in
de hoitidio sacrilegio ac pree
sus de oibus pntis psuadeta
tur. Claru est ei iam nihil
aliud q libidine in toto ma
lesaciendi gene dominari.
**Quid intersit inter me
tu et cupiditate. et si per
ret qui metu occiderit
hominem. Ca. m. qrtum**
Augul.
Cis ne caa ista
libidine alio no
mine cupiditate
vocari. **EuO.** Sao. **Augul.**
Quid int hanc et metum

nihil ne interesse aliquid pu-
 tas? **EUD.** Immo plurimum
 hoc ab iure distare arbitror
Augul. Credo te ob hoc ar-
 bitrari, quia cupiditas ap-
 petit, metus fugit. **EUD.**
Est ita ut dicit Augul.
Quid si ergo quispiam non
cupiditate adiuiscendo ali-
am rei, s. metues ne qd ei
mali accidat hoicem occidat,
num hoicida iste non erit?
EUD. Erat quidem, s. no ideo
 factu hoc cupiditatis dana-
 tu caret. Na qui metuens
 hoicem occidit cupit utiqz
 sine metu viuere. **Augul.**
Et pum t videt bonu sine
metu viuere? EUD. Magnu
 bonu est, s. hoc illi hoicida
 p facian suu puenire nullo
 modo pot. **Augul.** Non qro
 quid ei puenire possit s. qd
 ipe cupiat. Certe ei bonu
 cupit qui cupit metu libe-
 rari, et idcirco ista cupidi-
 tas culpanda no e, aliqui
 oes culpabim? amatores

boni. Punde cogim fateri
 ee hoicidum in quo nequeat
 male illius cupiditatis dna-
 tio ruri, falsuqz erit illud
 qm oibus patet ut mala
 sint libido dicit, a eic aliqd
 hoicidum qd possit non esse
 pcan. Si hoicidum e hoicem
 occide, pt tñ amide aliqui su
 pcan. Na et miles hoste, et
 iudex vl mster eius nocen-
 te, et au forte imto atqz ipru-
 denti telu manu fugat, no
 in vident peccare ai hoicem
 occidit. **EUD.** Assentor. S.
 hoicida isti appellari non so-
 let. **Aug.** Responde itaqz
 utru illu qui dnm occidit a
 quo s metuebat curiatus
 graues in eoz nro haben-
 du existimes qui sic hoies
 occidunt, ut ne hoicidaru q
 de noie digni sint. **EUD.**
 longe ab eis istu differre vi-
 deo. Nam illi vl ex legibus
 faciunt, vl non con leges,
 huius aut facian nulla lex
 approbat. **Augul.** Rursu

23 q. 7 ca
 si hoicidum

illi
 la me
 ni libe
 ram.

me ad auctoritate renouas.
Dz memisse te opz id nunc a
nobis esse susceptum ut itelli-
gamus quod credimus legibus
aut credimus. **L**emptandum
itaque est si quo modo possumus
id ipsum intelligere. utrum lex
que punit hoc factum. non pe-
ra puniat. **L**uo. Nullo modo
peccata punit. quoniam quodam pu-
nit eum qui volens et sciens
dominum necat quod nullus istorum
facit. **Aug.** Et quid ratio-
nalis te paulo ante dixisse.
in omni fratre malo libidine domina-
ri. et concupiscentia malum esse. **L**uo.
Recordor sane. **Aug.**
Quid illud? Nonne idem tu
dixisti eum qui cupit sine
metu viuere non habere mala
cupiditate. **L**uo. Et hoc re-
cordor. **Aug.** Cum ergo
ista cupiditate a seruo dominus
iterum. non illa culpabili
cupiditate iterum. **D**
obscure autem sit hoc factum ma-
lum nondum experiri. **C**oncedit
ei inter nos omnia malefacta

non ob aliud mala esse nisi quod
libidine. id est. imbanda
cupiditate fuit. **L**uo. Jam
mihi videtur iniuria iste dicitur
Quod quidem non audeat di-
cere si aliud habere quod dicitur.
Aug. Ita ne est prius? **P**
suasisti tantum scelus impu-
tum esse oportet. cum desideraret
utrum ille seruus propter facian-
das libidines suas metu
domini carere cupierit. **C**upe-
ri namque sine metu viuere non
tantum bonorum sed etiam malorum
omne est. **V**erum hoc interest
quod id bonum appetit autem do-
minum amore ab his rebus que sine
amittere periculo nequeunt
haberi. **M**ali autem ut his fru-
endis cum securitate iudicat
remouere impedimentum conatur
et propterea facinorosa scelera
que vitam que more melius
vocat gerant. **L**uo. **R**espon-
do et admodum gaudeo tam
me plane ignouisse quod
sit etiam illa culpabilis cupi-
ditas que libido nominatur. **Q**uia

libido
ad sic

ē iam apparet eam rem a
more quas p̄t quisq; iustus
amittere.

*Si iuste sint leges admit
tentes vim vi repellere et
ea de causa homine occide
bona lex et a nō bono fieri
potest iudicia a violen
to stupratore eripi non po
test.*
Ca. m. l. m.

Quare nūc age q̄
ramus si placet.
vtrū etiā in sacri
legis libido dnet que videm⁹
plura supstitione dmitti.

Aug. 9 Vide ne p̄p̄erū s̄.
Dnus enī in disautendum
videt. vtrū vel hostis irucēs
ul' insidiator: sitirius siue
p̄ vita siue p̄ libertate siue p̄
pudicia siue ulla int'ficia
ē libidine. *Euō.* Quō pos
sū arbitran' tunc istos libidi
ne qui p̄ hys rebus digla
diantur quas p̄t amittere
iusti. Aut si nō p̄t quid
opus ē p̄ hys usq; ad hoīs
nerē p̄gredi. Non ergo lex

iusta ē que dat p̄tate ul' via
tori ut latrone ne ab eo ipe
occidat occidat. ul' anpiam
viro aut feie ut violentē s̄
stupratore irruente an illa
tū stuprū si possit intemnat
Nā militi etiā iubet lege
ut hostē neget. A qua rede
si tēperauit. ab ipatore pe
nas hnt. Nūm istas leges i
iustas ul' potius nullas di
ce audebim⁹. Nam in lex
ē nō videt que iusta nō fu
erit. *Augul.* lege quide' satis
video ee munita cōū hūmī
tenoi accusatiōē; que in eo
p̄lo que regit minorib⁹ ma
lefactis ne maiora dmitten
tur dedit licēā. Multo est
cū mitius enī qui aliene vite
insidiat. q̄ cū qui suā tucē
occidi. Et multo ē imanius
iustū hoīem stuprū p̄eti. q̄
cū a quo illa vis infert' ab
eo an inferre conat' interi
ni. Jam vco miles in hoste
interficiendo mīster ē legis
quare officū sui facile nul

Al. dura

si dei iussu tulit

ta

la libidine impleuit. Porro
ipsa lex que tuendi ipsi cau-
sa lata est nullius libidinis
argui potest. Siquidem ille qui tulit
id est quod precepit eterna ius-
ticia crepare omnino libidinis
id agere potuit. Si autem ille cum
aliqua libidine hoc statuit
non ex eo fit ut ei legi cum libi-
dine obtemperare nature sit. quia
bona lex et non bono fieri potest.
Non enim si quis ubi causa
tyrannica potestate nactus ab
aliquo cum hoc adducit precium
accipiat ut statuatur nulli
licet vel ad coniugium fecerit ra-
pere propterea mala lex est quia
ille iniustus atque corruptus
hanc tulit. Potest ergo illi
legi que tuendae animi cum
vim hostilem eadem vi repelli
iubet sine libidine obtempe-
rari. Et de omnibus ministeris qui
iure atque ordine potestatis
quibusque subiecti sunt id dicitur
potest. Sed illi homines lege culpata
quod inculpatis queant
esse non video. Non ei lex eos

cogit occidere si relinquit in po-
testate. Liberum eis itaque est
necesse necare per huiusmodi rebus
quod iura potest amittere et ob
hoc amittere non debent. De
vita eius fortasse cupia fit
dubium. utrum autem nullo pacto
to auferat dum hoc corpus in-
tenet. Sed si auferri potest con-
temnenda est. si non potest nihil
metuendum. De pudicitia vero
quis dubitauerit quoniam in
in ipso animo constituta. quingentis
virtus est. Unde a violento
stupratore eripi nec ipsa potest
Quicquid igitur crepturum est il-
le qui occidit id totum in potestate
natura non est. quare que ad
modum nunc appellandum sit
non intelligo. Quapropter legem
quidem non reprehendo que tales
permittit interfici. sed que pacto
istos defendit qui interfici
autem non inuenio. Quo. Ali-
to minus ego inuenire possim
aut hominibus defensione queant
quos reos nulla lex tenet.
Augustus. Nulla fortasse. si

carū legū que apparēt et ab
 hoīb⁹ legūt. Nam nescio v
 tū nō aliqua vehemētiore
 ac secretissima lege teneat
 si nichil recū est qd nō ad
 nūstret diuina prudentia.
 Quō cū apud ea sūt ista p
 ato liberi. qui p hys rbus q̄s
 dtepm oportet. huāna rea
 polluta sūt. **Euō. Videtur**
 ergo nī et lege istā que p̄lo
 regendo scribit recte ista p
 mitte et diuinā prudentiā
 vindicāe. Ea cū vindicāda
 s̄ hec lex p̄li assumit que
 satis sūt cōaliande paci
 hoīb⁹ iperitis et q̄ita p̄rit
 p̄ hoīem regi. Ille v̄o culpe
 alias penas aptas h̄nt. a q̄
 bus sola nī videt posse libe
 tate sapiētia. **Aug⁹ Laudo**
 et p̄bo istā ḡnis ichoatum
 nunq̄q; p̄stam. tū fidentē
 et sublimia quedā petente
 d̄stinctionē tuā. Videt cū
 s̄ lex ista q̄ regendis ciuita
 tib⁹ fere multa d̄cedē atq;
 ipunita relinque q̄ p̄ diuā

m. prudentiā vindicant et
 recte. Neq; ei quia nō oīa
 facit ideo q̄ facit improbāda
 sūt. **Quomodo lex**
eterna atq; incommuta
bilis leges tēporales
moderatur. Ca^m 6. m

Sed dispiciam⁹ si placet dilige
 ter quousq; p le
 gē istam que p̄los in hac
 vita cohibet malefacta vl
 ascenda sūt. Deinde quid
 restet qd p̄ diuinā p̄uden
 ciā icuitabilius secretoz
 p̄minat. **Euō. Cupio** si mō
 pueni possit ad tūte rei tim
 nos. Nam hoc ego infinitū
 puto. **Aug⁹ Immo** adesto
 aīo et rōis vias pietate fic
 tus ingredē. Nichil ē cū tā
 arduū atq; difficile qd nō
 deo adiutate planissimū
 atq; expeditissimū fiat. In
 ipm itaq; suspensi ab eo
 auxiliū deprecātes qd insti
 tum⁹ q̄ram⁹ Et prius re
 sponde m. vtrū ista lex q̄

Al. dispensam⁹

lris pmulgat hoib' hanc
vita vimentab' opituletur.
Euo. manifestu est. Nam
ex hys hoib' vaq' pli cui
tatesq' assistit. **Aug.** Ho
ipi hoies et pli. eiusde ne
generis reu sunt. ut itei
re mutai ue no possint. et
niq' oino no sint. an vco
mutabiles tpiibusq' sub
iecti sut. **Euo.** Mutabi
le plane atq' tpi obnoxu.
hoc genus ee quis dubitet.
Augul. Ergo si plus sit
bn moderatus et grauis co
munisq' vtilitatis dilige
tissim' custos. in quo vn'
quisq' minoris re pua
ta q' publicam pendat. no
ne rre lex feret. et quia hu
ic ipi plo liceat sibi acare
magistratus p quos sua
res. id e publica admistre
tur. **Euo.** Rre p'isus. **Augul.**
Porro si paulati de
prauaty id e plus re pua
ta rei publice pferat atq'
licat venale suffragiu. co:

ruptusq' ab eis q' honores
amant. regnu in se factiof' ^{Al. in}
sceleratisq' dmutat. none ^{flam.}
ite. **Euo.** Rre. **Augul.**
Si quis tuc extiteit vir bo
nus qui pluimū possit. ad
inat huc plo p'ate dan
di honoes. et in paucoz bo
nozu vl' caia vni r' digat ut
bituū. **Euo.** Et id rre. **Augul.**
Cu ergo due iste leges
ita s' videant' conrie ee ut
vna caru honoz danoz plo
t' buat p'atam. auferat alte
ra. Et cu ista secūda ita la
ta sit ut nullo modo abe in
vna ciuitate sil' ee possint.
no ditem' aliqua caru ius
ta esse. et ferri nūme debu
isse. **Euo.** Nullo modo.
Augul. Appellem' ergo is
ta lege si placet t' pale. que
q'uis iusta sit dmutu tu ^{Al. in}
p' tpa iuste pt. **Euo.** Appel
lem'. **Augul.** Quid illa
lex que suma rō noiat' au
sp' obt'perandu e. et p' qua
mali misera. boni beatam

vita merent. p qua demiquil
la qua tpalem vocanda dix
im recte refert. recte q; mu
tat. pt ne cupia intellige
ti no icomutabil' et naq; vi
deri. An pt aliqn iustu ee.
ut mali miseri. boni aut be
ati sunt. Aut ut modestus
et grauis plus ipe s' magis
tratus creet. dissolutus vero
et nequa ista licentia careat.

Eu. Video hanc eterna es
se atq; icomutabile legem.

Aug. Si' etia te vide ar
bitror in ista tpali nichil ee
iustu atq; legitimu qd no
ex hac eterna s' hoies deri
uauerit. Na si plus ille
quoda tpe iuste honores de
dit. quoda rursus no dedit. h
vassitudo tpalis ut iusta
ee' ex illa eternitate tracta
est. qua sp iustu est. graue
iplin honores dare. leue no
dare. An tibi aliter videtur.

Eu. Assentior. Augustini
vt igr breuit et ne legis no
tionē que impressa nob e

quā valeo verbis explicem.
ea est qua iustu est ut oia
sunt ordinatissima. In si a
liter existimas. prome **Eu.**
**Quid t' vera dicenti dedita
non habeo. Augul.** Cum
ergo hec sit vna lex. ex qua
oēs ille tpales ad hoies re
gedos variant. nū ideo ip
sa variari ullo modo potest.
Eu. Intelligo oīno nō pos
se. neq; ei ulla vis. ullus
casus. vlla rerū labes. vniq;
efficit ut iustu nō sit oīa
esse ordinatissima.

**Si omne viuens nos
aut se viuē in quo homo
excellens ut nulla ei bes
tiarū ipse aut multis
possit ipare. et qd scire
qd ue intellegē. et q sa
encia mala esse nō pos
sit s; experientia Ca. A. Aug.**

A Ge nūc videā
mus hō ipe quō
in seipo sit ordi
natissimus. Na ex hoibus
vna lege sociatis plus co

stat q̄ lex ut dictū ē tpalis
ē. Et dic̄ in vācū certissimū
ē sit viue te. **Quo.** Hoc uo
quid certius responderim.
Augul. Quid illud. pote
nedinosce. aliud ēē viue. a
liud nosse se viue. **Quo.**
Eao quidē nēne se nosse
viue nisi uiuente. Sz utz
ois uiuens noueit se viue
ignoro. **Aug.** Quā uelle
ut ardis ita etiā scies pe
cora care rōe ato nra dispu
tatio ab ista questioē tran
siret. Sz qm̄ nescie te dicitis
longā smocanatioē moue
Deq; cū talis res est qua
p̄ternissa p̄ge in ea q̄ intē
dum̄ tanta a cōnexioē ois
q̄nta opus ēē sentio suum
Dic itaq; in cū sepe uideim̄
bestias ab hoib; domitas.
id ē nō corpus bestie tm̄. sz
et aīam ita hōi subuigata
ut uolūtati eius sensu q̄da
et consuetudine seruiat. vtrū
ē ullo mō fieri posse uideat
ut bestia q̄bz imanis uel

feritate ul' corpe ul' etiā sc̄tu
quolib; aceruina. pari uicē
hōiem subiugare conet. cum
corpus eius seu vi seu dam
multa iterum ualeat. **Quo.**
Nullo modo istud fieri posse
desentio. **Aug.** Bene sane
Sz utē dic̄ in. cū manifestus
uiribus ceteris; offiis; corpe
ris a plurimis bestijs hōies
facile superari. q̄ nam res sit
qua homo excellit. ut nulla
ei bestiarū. ip̄e aut̄ multo
ip̄erare possit. An forte ip̄a
ē que rōnalis itelligētia di
a solet. **Quo.** Non inuenio
aliud q̄nquidē in aīo ē id q̄
belius antecellit. Que si
exanimes eēt dicerē nos eo
p̄stare q̄ aīam habem; . Aut
uēo cū et illa sit aīalia. id q̄
eor; animis nō inest ut sub
dant nobis. inest aut̄ nō
ut eis meliores sum; qm̄ ne
q; nichil neq; p̄m̄ aliquid
esse animis apparet quid a
liud rectius q̄ rōne uocari.
Augul. Vide q̄ facile fiat

deo adiuuante qd hoies diffial
lumi putat. Na ego fateor t
questione ista que ut intelligo
tiniata e tadum nos ritentu
ra putauerat q fortasse oia
q dicta sut ab ipso nre dispu
tationis exordio. Quae acipe
ia ut dande ro inectat. Na
credo te no ignorae id qd scie
diam? nichil ee aliud q roe
habe preptu. **EuO.** Ita est.

Augul. Qui ergo fat se vi
ue. roe non caret. **EuO.** Con
seques e. **Augul.** Vniut at
bestie. et sicut ia emuaut ra
tionis ceptes sunt. **EuO.** Ma
nifestu est. **Augul.** Ecce igr
ia nosti qd te ignorae respon
deras. no ee qd vniut scie se vi
ue. qd ee quod se viue sciat
nro vniut. **EuO.** No m e ia
dubiu pge quo intenderas.
Aliud e viue ee. aliud viue
se scire. satis didia. **Augul.**
Quid ergo t hoz duoz vide
tur ee prestantius. **EuO.** Qd
putas n sciam vite. **Augul.**
Achor ne t videt vite sacra

q ipa vita. An forte itellige
supiore quanda et sintiore
vita ee sacra. qua scie ne
mo pt n qui intelligit. In
tellige aut quid e n ipa lu
ce metis illustrius pfectius
vite. Quae tu m n fal
lor no vite aliud aliquid
sauda vite meliore vita
pposisti. **EuO.** Optime oi
no et ignouisti et explicasti
sacra mea. Si m scia ma
la ee nuq pt. **Augul.** Mul
lo modo arbitror n ai trisla
to verbo sciam p experientia
diam. Expiri ei non semp
bonu e sicut expiri suppli
cia. Illa vero que pprie ac pu
re scia noiat quae roe atqz i
telligetia parat. mala esse
quo pt. **EuO.** Teneo et ista
differencia psequere cetera.

Et homo ordinatissim?
sit ai ratio siue mens domi
nat. et q multa non solu
ai peccorib? sed eia ai ar
bustis hominis communia.
quibus omib? quasdam

W. sententia

carū superam⁹. quibusdam
equamur. et a nonnullis
vnamur. Ca^m 8. Aug⁹.

Illud ē qd volo di
re. hoc quidquid
ē quo pecorib⁹
homo iponit siue mens si
ue spūs siue utrūq; rectius
appellat. nā utrūq; in dñis
libus ineam⁹. si dñetur atz
iperet ceteris qbuscūq; homo
stat tū esse hoīem ordina
tissimū. Videm⁹ eī habere
nos nō solū tū pecorib⁹ sed
etiā tū arbutis et stipitib⁹
multa cōia. Nāq; alimen
tū corpis sume. creste. gūg
ne. vige. arborib⁹ q; tribu
tū videm⁹ que infima qdā
vita cōtinēt. Vidē aut atz
audie et olfactu gustu et tac
tu corpalia sentire posse bes
tias et acius plerasq; q
nos cernim⁹ et fatemur.
Addē vires et valentiā. fir
mitatēq; mēbroz et celeri
tates. facillimosq; corporis
motus. quibus oib⁹ qsdā

carū superam⁹. quibusdā eā
mur. a nonnull⁹ etiā vincim⁹
Genus tū ipm̄ rerū ē nobis
terte cōe tū belius. Jam vō
appete voluptates corpis et
vitae molestias. ferue vut
ois actio ē. Vint alia quēdā
que iā cadē in feras non vi
dent nec tū in hoīe ipō su
ma sunt ut iocari et ridē.
Quod huānū quidē s; inf
nū hoīs iudicat. quisq; ex
natura huāna rāssie iudi
cat. Deindē amor laudis et
glorie et affectatio dñandi
que tū si bestiarū non sūt
nō tū carū rerū libidine.
bestis meliores nos eē arbi
trandū est. Nā et iste appe
titus tū cōi subditus nō ē
miseros facit. Nemo autē
aug⁹ miseria se iponendi
putavit. Hiscē igit motib⁹
aīe tū vō dñatur. ordinat⁹
hō dūcend⁹ ē. Non enī ordo
rāis. a ordo appellandus ē
oīno ubi deteriorib⁹ meliori
subiāntur. An t nō videt⁹.

Quo. Manifestū est. **Aug.**
Ratio ista ergo ul' mēs ul'
spūs ai irōnales ai moty
regit id scz dñat in hoīe
ai dñatio lege debetur.
ea quā eterna ēē cōpēim⁹

Quo. Intellego ac sequor.

Quis sapiēs, quisq; stul-
tus sit, et si in stultis sit
mens que suū non exerce-
at pñcipatū. Ca. 9. Aug.

Quoniam ergo ita ho
cōstitutus atq;
ordinatus est,
nōne ē sapiēs videatur.

Quo. Desco alius qd in
sapiēs hō vidēi possit si
hic nō videt. **Augul.** Ere
do etiā te illud scire plexoz
hoīes stultos ēē. **Quo.** H^o

q; satis cōstat. **Augul.**
At si stultus sapiēs ē cōn-
vius quō sapiēs cōpēri-
mus. **Quis etiā stultus sit**
pfecto iā intelligis. Quo.

Qui non appareat hūc ēē
in quo mens sumā pface
nō habet. Augul. Quid

igit dicendū ai homo ita est
affāis, deesse illi mentē an
q̄uis insit eā carere dñati.

Quo. Hoc potius qd ultimū
posuisti ul' subiecasti. **Aug.**

Quelle abs te audie qbus
documētis preptū habeas
mentē mēse hōī que suū
nō exerceat pñcipatū. **Quo.**

Utinā tuas istas ptes
face velles. Nā non nī faci-

le ē sustine qd ingeris. **Augul.**

Illud saltē facile ē t
recordari qd pauloan dixi

m⁹ q̄admodū bestie man-

suetē face ab hoīb⁹ ac do-

mite seruiāt. **Quod ab eis**

viassim hoīes (ut demōst
ut rō) paterent, nī aliquo

excelleret. Id aut nō iucie
bam⁹ in corpe. Ita aut ai

in aīo ēē apparet aliud ap-
pellandū esset q̄ rō non

cōpērim⁹. Quā postea et
mentē et spm̄ vocari rōz
dati sum⁹. S; si aliud rō,
aliud mens, constat certe
nō nisi mentē vti ratione

Al. mētis ēē
tonem.

Ex quo illud dicitur eum quod rationes
habet mente carere non posse
Suo. Probe ista immittor
ac teneo. **Augul.** Quid
illud, credisne domitores
beluarum non sapientes esse
non posse. eos enim sapientes
voco quos vocavi iubez vei-
tas id est qui regno mentis
omni libidine subjugatioe pa-
cati sunt. **Suo.** Ridiculum
est tales putare istos quos
vulgo mansuetarios nuntu-
pant vel canes pastores, aut
bubulcos, aut aurigas, qui
iubez omnibus domitum pecus
subiectum videmus, et quorum
industria idomitum subyca
Augul. Enigmata habes domi-
mentum certissimum quo ma-
nifestum fiat inesse mentem
horum sine donatu. Hys quippe
inest mens. Agunt enim tamen
que agi sine mente non pos-
sent. Non tamen regnat, nam
stulti sunt. Neque enim regnum
mentis non sapientium esse pre-
cognitum est. **Suo.** Animum

est hoc iam fuisse a nobis in su-
perioribus defectum, et in quo
respondere non potuisse in
mente venire. **Quid reg-
num mentis in quo nec ani-
mum viciosum nec iustum
animum virtute armatum
superat, eo quod se ipsa vi-
ues non viventi presentior
sit, conati autem sapienti-
mentis nihil propter deum pre-
tantius esse potest. Cap. 10.**

Sed alia dicitur
mens. Nam et et
regnum mentis hu-
mane humane esse sapientiam
et eam posse eam non regnare
cognitum est. **Augul.** Putas
ne ista mente cum regnum in
libidines eterna lege ceteris
sunt esse cognoscimus potentia
re esse libidine. Ego enim nul-
lo pacto puto. Neque enim esse
ordinatissimum ut ipotentia
re nature arbitror esse ut plus
possit mens quam cupiditas
corpore quo cupiditati recte

iusteq; dicitur. **Augul.** Ego q; ita sentio. **Augul.** Quid virtute om̄ ne dubitamus oī vicio sic antepone. ut v̄tus q̄nto melior atq; sublimior tanto firmiter iunctiorq; sit. **Augul.** Quis dubitaret. **Augul.** Nullus igit̄ viciōsus aī v̄tute armatū aī supat. **Augul.** Verissimū ē. **Augul.** Jam corpe oī qualēlib; aī meliorē potentiorq; eē nō te arbitror negaturū. **Augul.** Nemo id negat qui quod facile ē videt. aut substantiā viuente nō viuenti. aī ea que vitā dat ei q̄ accipit eē preferenda. **Augul.** Multo igit̄ min; corpus q̄le atq; id sit. aī v̄tute p̄ditū v̄nat. **Augul.** Evidentissimū est. **Augul.** Quid aī mus iustus mensq; us p̄ p̄m̄ ip̄erūq; custodiens. nū p̄t aliā mentē pari eq̄tate ac v̄tute ignante ex arte dicit atq; libidini sub

iugare. **Augul.** Nullo mō. nō solū p̄ter eandē in v̄traq; excellentiā. s; etiā q; a iustitia prior decidet fietq; viciosa mens que aliā facē conabit̄ eoq; ip̄o eī infirmior. **Augul.** Dñ̄ intelligis. q̄ re illud restat ut r̄ndeas si potes v̄tū t̄ videat̄ rōnali et sapienti m̄te esse quiddā prestans. **Augul.** Nichil preter dēū arbitror. **Augul.** Et mea ista sententia est. S; qm̄ res ardua est neq; nūc oportune querit ut intelligentiā veniat. **ad** s; q̄ robustissima teneat fide integra. nobis sit huius questiois diligens et cauta tractatio. **Cōclud̄** ex dictis n̄ dēū m̄te ip̄az cogē ad p̄am. sed liberū arbitriū. et q̄ntas p̄ hoc ip̄so penas pedat. ai cupiditas in eo dominat̄.

I **Ca.^m II.**
 p̄naa eī scie possum; q̄ntq; illa

natura sit. quā menti vti
te pollenti. fas ē excellē. in
iustā esse nullo mō posse.
Quare ne ista quide tam
etsi hēat ptatē cogēt men
tē seruire libidini. **Quod**
Istud proorsus nemo ē q̄ nō
sine ulla nūctatiōe fateat.
Augul. Ergo relinquitur
vt qm̄ regnanti mētī. copo
tiq̄ virtutis quitq̄ par ā
prelatū est nō eam facit
seruā libidinis. p̄t iustia
am. quitq̄ aut̄ inferus
ē non possit hoc face p̄t
infirmitatē. sicut ea q̄ int̄
nos ostiterūt docent. nulla
res alia mentē cupiditatis
comitē faciat q̄ p̄ria vo
lūtas et liberū arbitrium.
Quo. Nichil tam necm̄ res
tare video. **Aug.** Sequit̄
iā ut t̄ videatur. iuste illā
p̄ p̄tō tanto penas pende
Quo. Negare nō possum.
Augul. Quid igitur.
An ista ip̄a pena puā ex
istimanda. est q̄ ei libido

dnat. expoliatiq̄ v̄tutis opu
lētia. p̄ diuisa iōpem atq̄ in
digentē trahit. nūc flā pro
veris appbantē. nūc eadē de
fensitantē. nūc impbantē
q̄ antea p̄bauiss. et indulo
m̄ in alia falsa viuente.
nūc assensionē suspendēte
suā. et plerūq̄ p̄spicias rō
cinatiōes formidantē. nūc
desperantē de rō iuentione
veritatis. et stulticie tene
bris penitus inherente. nūc
tonantē in luce intelligen
di. rursusq̄ fatigatiōe deci
dentē cū intea cupiditātū
illud regnū tyrānicē seruat
et variis cōmissq̄ tēpestati
bus totū hoīs aīm vitāq̄
pturbet. hunc timorē inde de
siderio. hunc anxietate inde
iām flāq̄ leticia. hunc cū
atu rei amisse q̄ diligebat
inde ardore adipiscendē que
nō habebat. hunc acceptē in
iurie dolorib̄ inde faciabus
vuiditādē. quaquāuersum
p̄t coartāe auaricia. dissipat

lucruria. additè ambitio. in
flare supbia. torquere invidi
a. desidia sepelire. puicua
a cotatae. afflictiae subiectio.
et qaiq; alia inuicabilia vq;
ni illius libidis frequētāt
et exeret. possum⁹ ne tan
de nullā istā penā putare
quā ut tēnis oēs qui non
inherent sapiētie natē est
pētī. **Euo.** Magnā qdē
istā penā ēē iudico et oīno
iusta si quis tā in sublimi
tate sapie collocata inde des
cende ac libidini serue de
legit. s; utrū ēē quisq; pos
sit incertū est qui hoc aut
voluerit face aut velit. **Q;** q;
ei credam⁹ hoīem tā pfecte
cōditū a deo et in beata vi
ta i statutu ut ad etnās
mortal vite ipē inde pua
volūate delapsus sit. tū h
cū fmissā fide tenēa itelli
gētia nondū assecutus su. **C;**
rei diligētē inquisitionē si
nūc differendā putas me
uūto facis.

**Cur tātas penas patia.
m; an q; an hac vitā a
lia quadā vixerit aīn⁹
et q; bona voluntas oī
bus terrenis regnis vo
luptatibus; oībus cor
poris longe anteponen
da sit.** **Ca^m. 12.**

Uen illud qd me
maxie mouet
cur huiusmodi
acerbissimas penas patia
ni nos q certe stulti sumus
nec sapientes vniq; sumus
ut merito hec dicant pētī
ppter desertā virtutis arce
et electā sub libidine sūtu
tē. quin apias disputādo
si vales nullomō ē differe
dū ēē dēsserim. **Augusti**
**Ita istud dicit q; liquido cō
ptū heas nūq; nos fuisse sa
pientes. Attendis ei tepus**
ex quo in hac vitā nati sum⁹
D; cū sapia in aīo sit utrū
an cōsuetū hui⁹ corporis ali
a quadā vitā vixerit aīn⁹
et an aliqū sapient vixerit.

magna questio est magnū
secretū et suo considerandum
loco. Neq; ideo tū hoc quod
nūc habem⁹ si maib⁹ ipe
t quo min⁹ apiat ut potest
Nā quero abs te. sit ne ali
qua nobis volūtas: LUD.
Nesao. Augul. Non h
fare. LUD. Et hoc nesao.
Augul. Nichil ergo demer
me interrogas. LUD. Quae.
Aug⁹. Quia roganti tibi
rūdere nō debeo n̄ volenti
scire qd rogab. Deinde nisi
velis ad sapiam puenire
fmo de huiusmōi reb⁹ tecū
nō est habend⁹. Postremo
meus amicus ēē nō potes
n̄ velis ut bñ s̄ m̄. Jam vō
de te tupe videis vtrū tibi
volūtas nulla sit beate vi
te tue LUD. fateor. negari
nō p̄t habē nos volūtatē
Ugeiā vidam⁹ quid hīc
ficias Augul. Sed dice
cā prius vtrū et bonā vo
lūtatē te habē sentias L
UDULS. Quid est bona

volūtas: Augul. Volūtas
qua appetim⁹ rē honeste
q; vūc et ad sūmā sapias
puenire. Nōdo tu vide. vtz
rcām honestāq; nō appetis
vitā. aut ēē sapiens nō ve
hement velis. aut certe ne
gare audeas cū hoc volum⁹
nos habē volūtatē bonam.
CUP. Nichil horū nego. et
p̄tea me nō solū volūtatē
s̄ etiā bonā volūtatē iam
habē cōfiteor Augustin⁹
Quati pendis oro te hanc
volūtatē. Nūquid nā ei
vlla ex p̄te diuitias. a hono
res. aut voluptates corpis.
a hec sil' oīa fere da arbi
traris LUD. Auerteit de
istā scelerata demerā Aug
ul. Parū ne g⁹ gaudeō
est hīc nos quiddā in aīo.
hācipam dico bonā volūta
tē in aīo opatiōe abiecti
sūmā sūt ea q̄ d̄mōraum⁹
p quib⁹ adipiscēdis multa
tudine videmus hōim nul
los labores nulla pericula

h'ecmodi

h'ecmodi

recusare. **Suo.** Tandē dū
 vero ac plurimū. **Augul.**
 Quid hoc gaudio qui non
 fruūt. p̄uo dāpno eos affect
 tos putas tanti boni. **Suo.**
uo. Immo marci **Augul.**
 Vides iam ut existimo i vo
 lūtate n̄ra esse cōstitutū ut
 hoc v̄l fruam. v̄l caream
 tanto et tam v̄o bono. Ad
 cū tā in volūtate q̄ ip̄a vo
 lūtās sita est. Quā quisq̄
 cū habet bonā id certe habz
 qd̄ terrenis oībus regnis.
 voluptatibusq̄ oībus corpo
 ris longe an̄ponendū sit. Et
 q̄s aut non habet caret pro
 fecto illa re quā prestāiore
 oībus bonis in p̄tate n̄ra
 nō cōstitutis sola illi volun
 tās p̄ seip̄am daret. Itaq̄
 cū se ip̄e miserimū iudicat
 si amiserit gl̄osam famam.
 igentes opes. et q̄libet cor
 pis bona. tu cū nō miserimū
 iudicabis eā si talib̄
 abūdet oībus cū his inhe
 ret q̄ amittē faallē potest

neq̄ dū vult habet. caret at
 bona volūtate q̄ nec d̄para
 da ē cū istis. et cū sit tā mg
 nū bonū velle solū opus ē
 ut habeat. **Suo.** Verissimū
 est. **Augul.** Iure igit̄ ac
 merito stulti hoīes tamen
 si nūq̄ fuerūt sapientes (h̄
 cū dubiū et occultissimū e
 h̄mōi afficiūt miseria. **Suo.**

h̄mōi

Assentior. **Pudenciā.**
fortitudinē. tēperanciā.
iusticiā deficiens condu
dit talib̄ virtutib̄ pre
ditū eum qui bonam ha
bet voluntatem vitā q̄z
illius laudabilem beatā
et appetendā. contrariā
vero vitā miserā et fu
giendā. Cap. 13. Aug. 9.

Quoniam si videatur
 v̄tū ē videatur
 eē pudenciā ap
 petendam et vitandā re
 rū scā. **Suo.** Videt̄ **Aug. 9**
Quid fortitudo. Nōne illa
 est aīe affectio. q̄ oīa i cō
 moda et damna rerū non

Pudenciā

fortitudo

Expectancia

in nra pte dicitur con
terminum. Luo. Ita eris
tumo. Augul. Porro tpe
raa e affectio coartens et
cohibens appetitu ab hys
rebus que turpit appetit
An tu alit putas. Luo.
Immo ita ut dicas sentio,
Aug. Jam iusticia quid
dicam e e n virtute q sua
cuq; tribuit. Luo. Nulla
n alia iustiae notio est.
Augul. Quisq; ergo bona
hns voluntate de cuius ex
tellectia ia diu loqm hanc
vna dilectioe amplectetur.
q inter nichil nichil h
hac sese oblectet. hac dem
q; pfruat et gaudeat. si
derans ea et iudicab qnta
sit. quata q; iusto illi eripi
ul' surripi nequeat. no du
bitare poterim iustu adu
sari rebus oibus q hinc v
ni bono iunice sut. Luo.
Nate e oino ut aduersetur.
Augul. Nulla ne hinc
putam peditu ee prude

Iustitia

cia qui hoc bonu appetendum
et vitanda ea q hinc iunice
snt vider. Luo. Nullo mo
ni videt hoc posse quisq; si
prudencia. Augul. Si cur
hinc no ena fortitudine tri
buim? Illa quippe oia q in
ptate nra non sunt amare
iste ac plium estimae no
pt. Mala ei voluntate ama
tur cu ty iunice carissimo
suo bono resistat nate e. Cu
aut no amat hoc no dolet
amissa et oino dtepnit. Et
opus eet fortitudis ditum
atq; dtessum e. Luo. Tri
buam? sane. Non ei intelli
go que forte verius appella
re possim q; cu qui reb' hys
qs neq; ut adipiscam. neq;
ut obtineam q in nob' situ
e. equo et traquillo aio ca
ret qd hinc nro face copec
tu est. Augul. Vide iam
nuc. vtru ab eo tpanciam
alienare possim? cu ea sit
virtus q libidines cohibet
Quid aut ta iunice bone

voluntati q̄ libido. Ex quo p̄fecto intelligis istū bone volūtatīs sue amatorē resistē oī mō atq; adūsari libidīnib; et ideo iure tēperantē vocari. **Luo.** P̄ge. assentior.

Augul. Iusticia restat. q̄ quō desit hūc hōi nō sane video. Qui cū h; et diligit volūtātē bonā et obsistat eis ut dicitur ē q̄ hūc īmūga sūt male auq; velle nō p̄t. Sequit̄ ergo ut nemī faciāt īuriā. Qd̄ nullo pacto p̄t n̄ qui sua auq; tribuit. hō aut̄ cū ad iusticiā p̄tineat dicitur appbasse te ut p̄tō monūstī. **Luo.** Ego vō memī. et fateor in hoc hōmine qui suā bonā volūtātē magnūpendit et diligit oēs q̄tuor virtutes q̄ abs te pauloan̄ me assentiente descripte sunt ēē dptas. **Augul.** Quid igit̄ impeditur hūc vitā non dēdamus ēē laudabilē. **Luo.** Nichil p̄sus. p̄mo hōmīnē

ul' eā cogit oīa. **Augul.** Quid vitā miserā. potestne vllō mō non iudicāe fugiēdā. **Luo.** Et magnopere q̄dem iudico nihil aliud agēdū existimo. **Augul.** At laudabilē non fugiēdā p̄fecto putas. **Luo.** Quinēciā appetendā sedulo existimo. **Augustinus** Nō ergo miserā ē que laudabilis vitā ē. **Luo.** Hoc itaq; sequit̄. **Aug.** Nichil iam q̄ntū opinor diffractū ē ut assensuāis rēlinquit̄ eā scs q̄ miserā nō ē btām ēē vitā. **Luo.** Manifestissimū est. **Augul.** Placet igit̄ btām ēē hōicm dilectōrē bone volūtātis suē. et p̄re illa continentem qd̄cuq; aliud bonū dicitur cui amissio p̄t accidē eā cū volūtās tenēdi manet. **Luo.** Quid n̄ placeat q̄ supiora q̄ dēssimū nō trahūt. **Aug.** Dū intelligis. S; dic q̄so nōne

bona voluntate sua diligere
 et tam magnum estimare quam dominum
 est etiam ipsa bona voluntas est.
Quod. Verum dicitur. **Augustinus.**
 Ac si hunc recte beatum iudicamus
 nonne recte miserum qui contrarie
 voluntatis est. **Quod.** Rectis
 sumus. **Augustinus.** Quid ergo
 cause est cur dubitandum pu-
 temus etiam si nunquam antea sa-
 pientes fuimus. voluntate nos-
 trum laudabile et beatam vitam
 voluntate turpe ac miseram
 mereri ac degere. **Quod.** Fate-
 or huc certis et minime ne-
 gandis rebus esse puentum.
Augustinus. Vide etiam aliud.
 Nam credo te memoria tene
 quam dixerimus esse bona vo-
 luntate. opinor cum ea dicta est
 que recte atque honeste vivere ap-
 petimus. **Quod.** Ita meminimus.
Augustinus. Hanc igitur volunta-
 te si bona inde voluntate di-
 ligamus atque amplectamur. rebus
 que omnibus quas retinere non
 que volumus possimus. dampno-
 namque. Insequens ille beati-

tes ut ro donut animi nunt
 incolent. que hinc idipsum esse
 recte honeste que vivere. Et que
 fiat ut quisque recte honeste
 que vult vivere. si id se velle per
 fugatibus bonis velit. asse-
 quat tantam rem tanta facili-
 tate ut nichil aliud ei quam
 ipsum velle sit habere quod volu-
 it. **Quod.** Veret dicitur vix me
 stinco quin exdame lecta
 a. repetere in oborto tam mag-
 no et tam in facili instituto be-
 no. **Augustinus.** Inqui hoc ipsum
 gaudium quod huius boni adex-
 ptioe gignit cum tranquille et
 quiete atque. Instant erigit a
 nimium beata vita dicitur. ni-
 tu putes aliud dicitur beate
 vivere quam veris bonis certisque
 gaude. **Quod.** Ita sentio.
**Cur omnes homines cum omnibus
 modis beatam vitam velint
 non omnes assequantur.** **Capitulum 9e.**
Retract. Augustini.
R Sed censes ne
 quicquam hominum non
 omnibus modis velle atque

optare vita beata. **QUOD**
 Cuius dubitat oem hoicm
 velle. **Augul.** Cur igit ea
 no adipiscunt omnes. Dixe
 ram qd atqz conueniat int
 nos voluntate illa mereri
 hoies voluntate eia mise
 ra et sic mereri ut accipiant
 Aut vo existit nescio que
 repugnancia et n diligent
 diffidiam qd turbae nati
 supiore cu euigilata firma
 qd roem. Quo ei voluntate
 quisqz misera vita patitur
 cu omo nemo velit misere
 vita uiue. Aut quo voluta
 te beata vita dsequit ho.
 cu tu multi miseri sint. et
 beati oes ee velint. An eo
 cuent qd aliud e velle bn a
 male. aliud mereri aliquid
 p bona ul mala voluntate.
 Na illi qui beati sut. quod
 eia bonos ee oportet. no
 ptea sut beati qd beate vi
 ue voluerit. na hoc voluit e
 ia mali. s; qd rre vnie vo
 luit qd mali noluit. Qd ob

re nichil miru est qd miseri
 hoies no adipiscunt qd voluit
 id e beam vita. Illud ei au
 comes e. et sine quo ea neo
 digna e. nemo qd assequit
 rre s; vnie non inde voluit
 Nec ei eterna lex illa ad qd
 fidetione redire ia tps e.
 icomubili stabilitate firma
 lut. ut i voluntate meritum
 sit. i beatitate aut et mise
 ria pnuu atqz suppliciu. I
 taqz cu diam9 voluntate ho
 nunces ee miseros. non ideo
 diam9 qd miseri ee velint
 s; qd in ea voluntate sut qua
 eia hys iuitis miseria seq
 tur nate e. Quare no re
 pugnat supioy voi qd vo
 luit oes beati ee nec pnt.
 Non ei voluit oes rre vnie
 cui vni voluntati vita bea
 debet. n quid habes adu
 sus hec dicit. **Et bone vo
 luntatis hoies amet lege
 eterna cu et subditi sut
 nec tpali lege indiget. ma
 le aut voluntatis hoies tpa**

*Retract.
 in. 4. f.*

li legi subducitur, nec tñ ab
eterna pñt ee liberi, et qd
vtraq; lex iubeat q vca li
bitas & qle lex tpal habeat
vi blasfem pñt. Cam. pl.

Quo vero. Quod di.
nichil d; videri
mñia quo h' ad
ppositā illā questione de du
abus legib; referant. Aug.
fiat. Sed die in pus. vtru
qm vte viuē diligit, eoq; ita
delat ut nō solū ei rectus
s; etiā dulce atq; iocundu
amet hāc legē. heāt q; cha
rissimā q videt tributam
ee bone volūtati beata vi
tā male misera. Quo.
Amat dño ac vehemēt
Nā istā sequēs ita viuūt.
Augul. Quid cū hanc
amat, nūtabile aliquid
amat ac tpale. an stabi
le aliquid amat ac sēpiter
nū. Quo. Eternū sane
atq; icōmutabile Aug.
Quid illi q in mala volu
tate p̄seuerates nichilomi

n' beati ee capiūt, possūt
ne amare istā legē qua ta
lib' hoīb; misera melio
rependit. Quo. Nullo mo
arbitror. Augul. Nichil ne
amat aliud. Quo. Immo
plūma ea s; in quib; ad
piscendis ul' retinendis ma
la volūtatis illa p̄sistit. Augul.
Quo. Spinoz te dice diu
cias, honores, voluptates,
et pulchritudine corpis,
retea q; oīa que pñt et vo
lentes nō adipisci et am
tē iūti. Quo. Ista ipa sūt.
Aug. Nū hec eterna ee re
ses cū tpis volubilitati vi
deas obnoxia. Quo. Et
hoc vl' demētissim' senset.
Aug. Cū igit' sit alios ee
hoīes amatores rerū etna.
rū alios tpaliū. cū duas
leges ee duenerit, vna e
ternā aliā tpalē. si quid
equitatis sapis, quos isto
rū indignas etne legi, q's
tpali subdedos. Quo. Qu
to in p̄mptū ee qd queris

Nam beatos illos ob amorem
 ipoz et noz sub eterna lege
 age existimo. misericors vero
 tpalis iponit. **Aug.** **Ca.**
 iudicis diuino illud iconcus
 su teneas qd aptissime ia
 to demonstrauit eos q tpa
 li lege viuunt no ee posse ab
 etna liberos. **Vn** oia que
 iusta sunt iusteqz variat
 exprimi diam. **Eos** vo q
 legi etne p bona volutate
 herent tpalis legis non i
 dige. satis ut apparet intelligt
Aug. **Teneo** qd dicit **Au**
gul. **Iubet** igit etna lex
 auertere amore a tpalib?
 et cu mndatu iutere ad
 eterna **Aug.** **Iubet** vero.
Augul. **Quid** deinde cen
 ses tpale iube n ut her que
 ad tpe nra dia pnt qn eis
 hoies cupiditate inherent
 eo iure possideant quo par
 et societas huana seruetur
 qnta in hys rebus seruari
 pt. **Ca** sunt aut pmo hoc
 corpus et eius q vocat bo

ut integra valitudo. ac unie
 sensum. vires. pulchritudo.
 et si qua sut cetera. ptam ne
 cessaria bonis actib? et ido
 pluris pensanda. pti vilio
 ra. **Deinde** libertas. q qde
 nulla vca e n btoz et legi
 eterne adherentiu. **Et** ea
 nuc libertate dmeora qua
 se liberos putant. q dnos
 hoies no hnt. et qua desi
 derat hy qui a dno hoib?
 manumitti volut. **Deinde**
 pntes. frs. iur. liberi. p
 pingui. affines. familiare.
 et quicunqz nobis aliq ne
 cessitudine adiucti sut. **Ipa**
 deniqz ciuitas q parentis
 loco hu solet. honores eia
 et laus. et ea q dicit gloia
 pplaris. **Ad** extremu peai
 na. quo vno noie dntent
 oia quoz iure dnu sumus
 et quoz vendendoru atqz
 donadoz hie ptate vident
Hoz oim gradmodu lex il
 la sua auqz distribuatur diffi
 cile et longu est explicare

l. 4. 2. ca. totu.

et plane ad id qd posuimus
non necessariū. Datus ē a
vidē nō vltra porrigi huius
legis p̄tate in iudicādo. q̄
ut hec nichil aliquid horū
adimat atq; auferat ei que
punit metu. Coercet ergo et
ad id qd vult torquet et re
torquet miseror aīos q̄b̄
regendis accommodata est
Dū cū hoc amittē timent.
tenet in hys vtendis q̄da
modū aptū vinculo citatis
q̄lis et huiuscemōi hoībus
īstitū p̄t. Non at̄ ulasat
p̄tā cū amant̄ ista s̄ tūm
alijs p̄ ip̄robitate auferūt
Ex obre vide p̄tū iā p̄tē
tū sit ad id qd īfinitū m̄
tabas. īstitueram cū q̄re
q̄tens hēat vim v̄lascendi
ea lex qua ppli t̄rem ciuita
tesq; gubernant. Quod
Vides pueni. Augusti
Vides ergo eas illud q̄pe
na nō eēt sine q̄ p̄ iūria.
sine q̄ p̄ talē v̄ndictā in
fert homīb̄ si eas res que

ūnto auferri p̄nt nō ama
ret. Quo. Id q̄ vides. Aug
ust. Cum igit̄ reb̄ ei s̄
alius male alius b̄n v̄tat.
et is quidē qui male amare
inhereat atq; ip̄licet s̄z s̄b
ditus eis reb̄ quas sibi s̄b
ditus eē oportebat. et ea bo
na sibi īstituentis quib̄ q̄
dūmādis b̄nq; tractandis n̄
eē v̄q; debet bonū. ille at̄
qui rē hys v̄at ondat q̄e
bona eē sed nō sibi. nō ei cū
bonū meliore re faciūt sed
ab eo potius fuit. Et ideo nō
eis amare d̄glutinet. neq;
velut mēbra sui aī faciūt
qd̄ sit amādo ne aī reserāt
cepit eū auriatū ac tabe
fedent sed eis totus sup̄se
rat et habē illa atq; regere
aī opus ē. patūs. et amut
tē. aut nō habē paratio.
Cū ergo hec ita s̄nt. nū aut
argentū et aurū p̄t aua
ros acūsandū putas. aut
tibos. p̄ter voraces. aut vi
nū p̄t ebriosos. a mulie

bres formas. ut scortatores
 et adulteros. atq; hoc modo
 cetera. cu' p'sertim videas et
 igne bn' va' mediu'. et pane
 scelere beneficiu'. **LUD.**
 Verissimu' e'. no' res ipas s'
 hoies qui eis male v'nt
 esse culpandos. **Epilogo**
 reititur ad q'stionē p'ncipa
 le quid sit malefacē. et vñ
 malefaciam' et si deus no'
 bis libe'ū arbitriu' donā
 do nostroru' auctor fuerit
 maloru'. **Cap. 16.**

R Augustinus.
 Este. D' q'stiu'
 et quid valeat
 eterna lex. ut o
 p'ior vide' iā cepim'. et qñ
 tu' lex t'p'alis in viduando
 p'gredi possit. iuentu' e'. et
 teru' duo genera et'narū et
 t'p'alū. dnoq; rursus hoim'
 alioz et'nas alioz t'p'ales se
 quetu' et diligentū. satis
 apte q; distincta sunt. Quid
 autē quisq; sectandu' et am
 plectendu' eligat i' voluntate

eē positū d'stat. nulla q; re de
 arte dominadi rēoq; ordine
 mente deponi. n' voluntate. Et
 e' maifestū nō rem vllā cū ea
 quisq; male v'at. s' ipm' male
 v'tente. esse arguendū. Refe
 ram' nos si placet ad q'stio
 nē in exordio hui' sermonis
 p'posita et videam' v'tū solu
 ta sit. Nā que' i'statu'rim'
 quid sit male face'. et p' hoc
 oīa que dicta sūt. diximus.
 Quocirca licet nūc aiāduer
 te et d'siderāe v'tū sit aliud
 male face' qñ neglectis rebus
 et'nis quib' p' scipam mens
 fruit et p' scipam papit et
 q' amans amitte' nō p't. t'p'a
 lia et que p' corpus hoīs p'te
 vilissimā sentu' et nūqñ
 eē certa p'nt quasi magna
 et mirāda sectū. Nam hoc
 vno genē oīa malefacta. id e'.
 p'cā n' vident' indui. Tibi
 autē quid videat' expecto d'g
 noscē. **LUD.** Est ita ut dias
 et assentior oīa p'cā hoc vno
 genē d'nci cū quisq; autit

malefacē
 quid sit.

a diuis vèq; manētib; et ad
mutabilia atq; incerta dūti;
Que q̄q; in ordine suo rē lo
cata sint et sua quāda pul
chritudine pagat p̄si tamē
āi est et iordmati eis sequē
dis subyti quib; ad nutū
suū ducendis potius dīno ordīe
ac iure platus est. Et illud
sīl' m̄ vide iā videor absolu
tū atq; d̄p̄m qd post illa q̄s
tionē quid sit malefacere
deinceps quere istitueram;
vnde male facim; Nisi cū
fallor ut rō tractata mōst
ret id facim; ex libeo volū
tatis arbitrio. Sed q̄ro vtz
liberū arbitriū quo peccādi
volūtate h̄c dūam oport
tuit nobis dai ab eo q nos
fent. Videm; cū nō fuisse
peccaturi si isto crederemus
Et metūendū ē ne hoc mō
deus etiā m̄le factorū nrōrū
quitor existimet. Augul.
Nullo mō istuc timueris; s;
ut diligentius inquirat a
liud tps sumēdū est. Da h̄

sermoanatio modū cinnū
q; iā desiderat. Quia velim
credeis magnarū abditū
q; rerū inquirendarū quasi
fores et pulsatas. In quaz
penetralia cū deo dūce ve
nire ceperim; iudicabis p
fecto q̄ntū int hanc dispu
tionē et eas q sequit̄ interit.
q̄ntūq; ille prestent nō mō
inestigatiōis sagacitate sed
etiā maiestate rerū et dai
suna luce veritatis. metas
tū assistat ut nos dīna p
uidencia cursū quē iustitū
mus tenē et p̄fice p̄mittat
Suo. Credo volūtati tue et
ei meā iudicio et voto libe
tissime adiungo.

Qui aurely Augustini
hyponefis ep̄i de libero ar
bitrio liber p̄m; expliat.
Capituloꝝ scđi libri de libe
ro arbitrio sancti Augusti
recollecta annotatio
Et hō liberū arbitriū
si nō accepisset peccare nō
posset. et q nō ad peccādi

sed ad rē agēdū a deo ante
perit arguit iusta p̄nus in
nos vindicta. **Ca. 1. p. 1.**

Qu liberū arbitriū hōi
datū sit ad rē agēdū aut
ad peccandū iurē possit.
et quid inter arde et intel
lige intersit. **Ca. 2. 1.**

Quā prestāciū sit itelli
ge q̄ ee et vnie. et q̄ p̄ter
sensus extiores alius q̄ da
e interior tā in bestijs q̄m
hōib⁹ rō aut tñ inest hōi
bus q̄ et scipam scipsa rō
prehendit. **Ca. 3. 1.**

Quā sensus itior et sese
extiores et corūde obiecta
sentiat. rō at et hec et se
ipam discernit. **Ca. 4. 1.**

Quā sensus extiores q̄a
sunt in gene vniētū me
loes corpālib⁹ q̄ ab ipis se
tūc. sensus vō rōis vniōr
prestātiōr ipis sensibus
exterioribus. **Ca. 5. 1.**

Quā rō que in solis est
hōibus melior e sensu rōi
de qua ipa iudicat. itōmū

bile aut et eternū qd supra
rōem est. deus e. **Ca. 6. 1.**

Quā quilibet hōim distinc
tos habeat sensus extiores
et intiores. etiā rōem a rōe
et sensibus alior. et quō
vniū ideqz sensibile totū et
sil a plurib⁹ sensari p̄t se sibi.

Quā nūc nō sensu corpis
sed rōe ab oibus rōanātib⁹
apphendat. au let ignitio
plūmū iudicat ad itellectū
sacrarū lūmū. **Ca. 8. 1.**

Quā dū sapiēcia. et si vna
sit rōis oibus. a tot sunt sa
piēcie q̄ sapiētes. et quō
oia bonā et btām vitā appe
tūt. in via tñ multi errāt. et
q̄ nemo sine sapiā beatus.
quoz et noticiā mētib⁹ nrīs
ipressa anq̄ beati aut sapi
entes sum⁹. **Ca. 9. 1.**

Quā esse sapiām cōmū
oibus p̄ regulas sapiēcie
itōmūbiles et veras q̄ lu
mina sunt vntū dūat.

Quā sapiēcia et nūc. 10.
in scripturis sās dūctē po

sita unū sunt. nūc tñ quare
vilis sit multitudine homin.
et sapiētia rara. rō pulchri
ma assignat. et q̄ docti et
studiosi nūos et sapiam au
ro et argēto p̄ponant. **11.**

Qz una sit icōmūbilis ve
ritas oībus icōmūbilis et
vera certētā⁹ cōis mēti nos
tre nec inferior nec equalis sed
superior et excellentior. **12.**

Nostant p̄ multa q̄si
silia ad veritatis amore et
fructioē ut bñ sum⁹ beat⁹
ē cū qui fruit summo bono

Qz sumū bonū. **13.**
q̄ ē veritas et sapiā oīb⁹ rōe
sit. qd̄ nō amittit iūty. qd̄
p̄pat̄ obiectis sensū visus
et auditus. **Ca^m 14.**

Nz deus sume sit et ver
itas deus sit et bñ vita aīe
sicuti aīa vita ē corpis. et
q̄ insipientes cū adhuc sum⁹
sapiam tñ noscū⁹ quā ad
huc q̄ram⁹. **Ca^m 15.**

Qz nūc d̄fideatio i oīb⁹
rebus mēte elenet ad sa

piencie ignitione. **Ca^m 16.**

Nz nulla res formate se
possit. s̄ oē qd̄ est a forma
icōmūbili et semp manē
te format. ca p̄pter a deo o
nia sunt. ad cui⁹ laudē se
ferendū ē quicqd̄ laudabi
le in creaturis adūtit. **17.**

Qz deus sit. et ex ipō
oīa bona sunt. etiā libera
volūtas. q̄ p̄ptea qz male
ea vti possum⁹ i peccādo
nō est mala. qd̄ sibi⁹ p̄bu
tur. rā aut̄ ratiōe male
vti nemo potest. **Ca. 18.**

Qz oīa bona nō solu
magna s̄ et media et mi
nia a deo sunt. magnis at
bonis ut sūt v̄tutes nemo
male vti⁹ et in hys mag
laudāda bōitas dina. et
q̄ volūtas volūate vti⁹
sicut et rō rōe d̄gnosat. et
mēoria sui memorat. **19.**

Qz unde sit motus quo vo
lūtas auertit ab icōmū
bili bono ad d̄mūbile bonū
et q̄ nulla natura sit que

nō sit a deo. homo q̄ nō sic
sponte cadit eadē sponte sur
gere p̄t. Eusdē diu au
relij augustini hyponeis
epi de libero arbitrio liber
secundus incipit.

¶ Homo liberū arbit
rium si non accepisset pecca
re nō posset et q̄ non ad
peccandū sed ad recte a
gendū a deo accepit ar
bitrū iusta ip̄i in nos vi
dicta. Cam p̄m Eudius.



Am si fieri
potest ex
plicata michi
q̄re dedit
deus hōi
liberū arbitriū volūtatis.

Ad utiq; si nō accepiss̄ pec
tare nō poss̄. Augustin⁹

Ita c̄ certū ē atq; ignitū
ē deū dedisse hōi hoc qd̄ da
ri debuisse nō putas. Euo.

Incipit in superiorū libro itel
lige in visus sum. et hēim⁹
liberū volūtatis arbitriū
et nō nisi eo p̄tam. Aug⁹

Ego q̄ mem̄ in nobis id f̄m̄
ēē p̄p̄mū. ¶ Nūc interrogā
m utrū hoc qd̄ nos habē et
quo nos peccatē manifestū ē
deū nobis dedisse scias. Euo.

Nullū aliu puto. Ab ipso
cū sum⁹ et siue peccatēs siue
rē agētes ab illo penā me
mur a p̄mū. Augustin⁹

Hoc q̄ utrū liquido noue
ris an auctoritate cōmot⁹
libent̄ eadē itognitū credas
cupio scire. Euo. Auctōrita

ti quidē me p̄mū de hac
re credidisse firmo. ¶ Sed qd̄
verus q̄ de bonū ex deo ēē.

et de iustū bonū ēē. et pec
cātib⁹ penā. rēq; facētib⁹
p̄mū. iustū ēē. Ex quo cō
fiscat a deo affia. et peccā
tes miseria. et rē facien
tes beatitate. Augustin⁹

Nullū resisto. ¶ Sed quero ill⁹
alterū quo noueris nos ab
ipso ēē. Neq; ei hoc nunc
s̄ ab ipso nos ul' penā ul' p̄
mū mereri explicasti. Euo.

Hoc q̄ non aliudē video

ē manifestū n̄ q̄ iā stat
deū vindicāre p̄m̄. Siquidē
ab illo ē oīs iusticia. Nō ē
ut alian̄ ē bōitatis alienus
prestare bñficia ita iusticie
vindicāre in alienos. Vnde
manifestū ē ad eū nos p̄ti
nē q̄ nō solū in nos benignus
insum̄ in prestando s; eam
iusticiam̄ in vindicādo ē.
Deinde ex eo qd̄ ego posui
tu q̄ concessisti om̄e bonū
ex deo ēē. etiā hōiem ex deo
ēē intelligi p̄t. Hō ē ipe
ingritū homo ē aliqd̄ bo
nū est q̄ rē vniē cū vult
p̄t. **Augul.** Plane si hec
ita sunt soluta ē questio
quā p̄posuisti. Si eī homo
aliqd̄ bonū est. et nō possi
n̄ cū vellet rē facē debuit
habē liberā volūtate sine
quā rē facē nō posset. Nō
ēi q̄ p̄ illā etiā peccat̄ ad
hoc eam deū dedisse crede
dū est. **Datis** ergo cause
ē cur dari debuerit qm̄
sine illa hō rē nō potest

vniē. Ad hoc autē datā ul' iur
intelligi p̄t q̄ si quis ea vsus
fuerit ad peccandū dicitur
in eū vindicāre. Qd̄ iuste
fiēt si nō solū ut rē vniē
s; etiā ut peccaret libera
ēēt volūtatis data. Quō eī
iuste vindicāret in eū quā
hāc rē vsus ēēt volūtate
ad quā data ē. Nūc vero
deus cū peccante p̄mit qd̄
videt ē aliud dicē. n̄ tū nō
ad eā rē vsus es libera volū
tate ad quā t̄ eā dedisti. hoc
ē ad rē faciendū. Deinde
illud bonū quo emendatur
ip̄a iusticia in damnandis p̄
catis rēq; fas honorandis
quō ēēt si hō caret libero vo
lūtatis arbitrio. Non eī
aut p̄m̄ ēēt aut rē fr̄m̄
qd̄ non fiēt volūtate. Itē
hoc pena iusta ēēt et p̄
mū si homo volūtate nō
h̄ret liberā. Debuit autē
in sup̄bia et in p̄m̄o esse
iusticia. qm̄ hoc vniē est bo
noz q̄ sunt ex deo. Debuit

Retract.
ca. 4. h.

igitur deus dare homini liberam vo-
luntate. **Cum liberum arbitri-
um homini datum sit ad
recte agendum tunc ad pec-
candum converteri possit. et
quid inter credere et in-
telligere iter sit. Ca. 2^m Eud.**

Iam concedo eam
deum dedisse. Sed
nonne tibi videtur quod
si ad recte faciendum data
est quod non debuit ad peccan-
dum posse duci. sicut ipsa ius-
ticia que data est homini ad bene
vivendum. Numquid ei potest
quispiam per iustitiam suam ma-
le vivere? Sic nemo posset
per voluntatem peccare si volun-
tas data esset ad recte faciendum.
Aug⁹ Donabit quidem deus
ut spero ut tibi valeat respon-
dere. ut potius ut ipse eadem
quod summa omnium gratia est ve-
ritate intus docente respon-
deas. Et paulisper mihi volo
dicere. si id quod abs te quasi ve-
rum certum et ignitum tenes.
deum nobis dedisse liberam

voluntate. utrum oporteat dicitur
dari non debuisse quod dedisse
confitemur deum. Si enim incertum
est utrum dedit. recte quoniam potest
bene sit data. ut cum invenimus
bene data esse inveniat etiam illud
dedisse a quo ante data sunt
omnia bona. Si autem inveniri-
mus non bene data esse. non eum
dedisse intelligamus quod cul-
pare neque est. Et vero cer-
tum est quod ipse illa dedit oportet
fateamur quod modo data est
neque non dari neque aliter ea
dari debuisse quam data est. Ille
enim dedit amicus fratrem recte rep-
hendi nullo modo potest. **Eud.**
Et quod hoc inconcussa fide te-
neam tamen quod cognitio non dicitur
teneo ita gratiam quod omnia inc-
erta sunt. Video enim ex hoc quod
incertum est utrum ad recte facien-
dum voluntas libera data
sit tamen nulla etiam peccate pos-
simus fieri etiam illud incertum
utrum dari debuit. Et enim
incertum est ad recte faciendum
data esse. incertum est etiam

Al. homini.

10. 72.
dari debuisse. At p hoc etiā
vtrū eā deus dederit incertū
erit. q̄ si incertū ē dari de
buisse. incertū est ab eo dari
ēē que nephas ē credē de
diffe aliquid qd dari non
debut. **Augul.** Illud sal
tem t̄ certū est deū ēē. **Luo.**
Etiā hoc non dēplando.
s̄ credendo iconcussū teneo
Augul. Si quis ergo il
lorū insipientiū de quibz
scriptū est Dixit insipies
in corde suo. nō est deus. h̄
t̄ dicit nec vellet tēū credē
qd credis s̄ ignoscē vtrū
vera credideris. relinqueres
ne hōiem. an aliq̄ mō qd
iconcussū tenes psuadēdū
ēē arbitraretis. p̄sertim si
ille nō oblectat p̄uaciatet
s̄ studiose id vellet agnos
cē. **Luo.** Hoc qd vltimū
posuisti satis me admonet
quid ei m̄de debere. Certe
em̄ q̄nis ēēt absurdissimū
v̄cederet m̄ cū doloso et p̄
uaciat de nulla oīno. et max

ime de re tanta nō ēē disse
rendū. Quo d̄cesso p̄ior
mētū ager vt sibi credere
bono aīo em̄ istuc quere ne
qz aliqd in se qd ad re h̄at
attinet doli ac p̄uaciat la
tere. **Luo.** Ego demonstrē
qd cuius facillimū p̄uaciat
quāto ēēt equus cū sibi ex
oculis ai sui q̄ ip̄e nescit.
vellet alterū credē qui non
noscet vt etiā ip̄e tantū
vroz libris qui se ai filio
dei v̄uisse testamentū h̄at
reliquerūt. esse deū credēt
qz et ea se vidisse sc̄pserūt
que nullo mō fieri possent
si non ēēt deus. Et nimis
stultus ēēt si me r̄p̄ehen
dēt q̄ illis credideri q̄ sibi
vellet ne credere. **Luo.** Nam v̄o
qd recte r̄p̄ehēdere nō va
leret nullo mō r̄p̄eret cur
etiā nollet mutari. **Augul.**
Si igit vtrū sit deus satis
ēē existimas q̄ nō tēne
tantis viris credendū esse
iudiciū. aut nō q̄to ēē

de hys q̄ rebus q̄s t̄p̄ inc̄
 tas et plane incognitas q̄re
 infatum? s̄c̄l̄e putas eorū
 de viroz auctoritati sic ee
 credendum ut de īvestigatio
 ne earū nichil ap̄lius labo
 rem? **Suo.** Sed nos id
 qd̄ credim̄ nosse et itellige
 cupim̄? **Iugul.** Recte me
 nisti. qd̄ etiā in exordio sup̄
 oris disputationis a nobis
 positū ee negare nō possu
 nisi ei eēt et aliud credē et
 aliud itellige. et p̄mo credē
 dū eēt qd̄ magnū et diuī
 itellige cuperem? frustra p̄
 pheta dixisti. Nisi crediderit
 nō intelligētis. Ip̄e q̄ d̄ns
 n̄ et d̄as et f̄as ad credēdū
 p̄mo hortatū ē quos ad salu
 tē vocauit. Et postea cū de
 ip̄o dono loq̄ret qd̄ eēt datu
 rus credentib? nō ait. hec
 ē aut̄ vita eterna ut credat.
 s̄. Hec ē inquit vita et̄na
 ut ignoscat te deū verū. et
 que misisti ihm̄ xpm̄. De
 inde iā credentib? dicit Que

rite et iucietis. Nam neq̄ i
 uentū dia p̄t qd̄ incognitū
 credit. neq̄ quisq̄ iuciendo
 deo fit idoneus nisi antea
 crediderit qd̄ ē postea igni
 tur? Quapropter d̄m̄ p̄cep
 tis obteperātes q̄ramus
 instanter. Quod ei horta
 te ip̄o q̄ram? eodē ip̄o demō
 trāte iuciem? quātū h̄ in
 hac vita et a nobis talibus
 iueniri queūt. Nam et a
 meliorib? etiā dū has ter
 ras incolūt. et certe a boīs
 et p̄ys oībus post hanc
 vitā euidētius atq̄ p̄fec
 tius ista carni obtineriq̄
 credendū ē. et nobis ita fo
 re sperandū est. et ista co
 temptis t̄rens et huānis
 oī mō desiderāda et dilige
 da sunt. **Et** prestācius
 sit intelligē q̄ esse et viuē
 et q̄ preter sensus extiores
 alius quidā sit intior t̄m̄
 in bestijs q̄ hoībus. vō
 aut̄ t̄m̄ inest hoībus q̄ et
 seipsam seipsa comprehē

cor.
 ia.
 a.
 a. b.
 ia.
 ia.
 ia.

Dit. Ca. 5.^m

Quamvis hoc ordine si placet
Primum quomodo manifestum est deum esse. Deinde
vtrum ab illo sint. quocumque in
quatuor sunt bona sunt
Postremo vtrum in bonis
numeranda sit voluntas libera.
Quibus optis satis apparebit (ut opinor) vtrum
recte homini data sit. Quare prius
abs te quomodo ut de manifestissimum
capiamus exordium. vtrum tu ipse sis an tu
fortasse metuis ne in hac
interrogatione fallaris. cum vtriusque
si non esse falli omnino non
posses. **Quo.** Perge porro
ad cetera. **Augusti.**
Ergo quomodo manifestum est
esse te nec est aliter manifestum
est nisi vives. id quod manifestum
est et te vives. intelligi
ne ista duo esse verissima.
Quo. Porro intelligo.
Augusti. Ergo etiam hoc
cum manifestum est hoc est intelligi

te. **Quo.** Manifestum.
Augusti. Quid in his edo
tibi videtur excellere. **Quo.** In
telligentia. **Augusti.** Cur
et hoc videtur. **Quo.** Nam
cum tria sunt hoc esse vives. in
telligere. et lapis est. et petrus
vivent. nec tamen lapide petro
vives aut petrus intelligit. Quod
autem intelligit cum et esse et
vives certissimum est. quare non
dubito id excellens in
telligere cum omnia tria insunt quomodo
id cum duo vel vnum desit Nam
quod vives vtriusque et est sed non
sequitur ut etiam intelligat.
Quale vides esse petrus ar
bitror. Quod autem est non vtriusque
sequens est ut vivat et intelli
gat Nam esse cadaverem pos
sum fateri. vives autem nullus dicit
rit. Jam vero quod non vives
multo minus intelligit. **Augusti.**
Tenemus. Tenemus vides
hominem tamen duo deesse cadaverem
vires. vnum petrus. nichil horum.
Quo. Verum est **Augusti.**
Tenemus. etiam id esse in his

tribus presens qd' hō cum
 duobus ceteris nō habet. id ē.
 itelligē qd' hntē sequit' et ēē
 et vnic. Quo. Tenemus sa
 ne. Augul. Dic mihi iā
 vtrū illos vulgatissimos cor
 poris sensus habe te noueis
 videndi et audiendi et olfa
 cendi et gustandi et tāgēdi.
Quo. Nom. Augul. Quid
 putas p̄ncē ad videndi sen
 sum. id ē. quid putas nos vi
 dendo sentire. Quo. Que
 aīq; corpalia. Augul. Nū
 etiā diuina et mollia vidēdo
 sentim'. Quo. Non Augul.
 Quid ergo p̄ncē ad oculos
 p̄ncet qd' p̄ eos sentimus.
Quo. Color. Augul. Qd'
 ad aures. Quo. Sonus.
Augul. Quid ad olfactum.
Quo. Odo. Augul. Quid
 ad gustū. Quo. Sapor. Augul.
 Quid ad tactū. Quo. Sol
 le ul' durū. lene ul' asperū.
 et multa alia. Augul. Qd'
 corporū formas magnas bre
 ues quadras rotundas et

75
 si quid huiusmodi ē nōne et tāgē
 do et vidēdo sentimus. Et
 ideo nec visū p̄ncē nec tac
 tu tribui p̄ncē. s; vtrūq; Quo.
Augul. Intelligo. Augul. In
 telligis ergo quedā singulos
 sensus habe p̄ncē de quib' 9
 renūciat. et qdā quosdā
 habe cōiā. Quo. Et hoc in
 telligo. Augul. Quid igit'
 ad quēq; sensū p̄ncē. et
 quid inter se. ul' oēs uel qdā
 eorū cōiā hēant nō possum 9
 villo eorū sensu diiudicare.
Quo. Nullo mō. s; quodā
 mōiore ista diiudicant. Augul.
 Num fortasse ip̄a est
 ratio qua bestie carent. Nā
 ut opinor rōe ista d̄prehēn
 dim' et ita sese habe d̄gnos
 cam'. Quo. Magis nos ar
 bitror ratiōe d̄phēnde esse
 mōiore quēdam sensū ad q̄
 ab istis quīq; notissimis se
 sibus cūcta referūt. Nāq;
 aliud ē quo videt bestia. a
 liud quo ea q̄ vidēdo sentit.
 ul' vitat ul' appetit. Ille cū

sensus in oculis e. ille at intus
in anima ipsa. Quod non solum
ea que videntur sed etiam ea que au-
diuntur queque ceteris capuntur
corporis sensibus. ul' appetunt
aialia delectata et assumunt.
ul' offensa deunt et respiciunt.
Hic autem nec visus nec
auditus nec olfactus nec
gustus nec tactus dici potest sed
nescio quid aliud quod omnibus
comit' perficit. Sed cum rationem apprehendam
ut dixi hoc ipsum
tamen rationem vocare non possu-
m. quoniam et bestis esse manifestum
est. Aug. Agnosco istud quod
quod est et cum interiori sensu ap-
pellare non dubito Sed nisi
et istum transcat quod ad nos re-
fertur a sensibus corporis pue-
rit ad animam non potest. Quod
quod est etiam istum rationem apprehensum
tenemus. Namque autem (ut de
ceteris taceam) nec colores au-
ditu nec voces visu posse
sentiri. Et cum hoc scimus
nec oculis nec auribus scimus
neque illo sensu interiori quo non

bestie caret. Non enim accenduntur
et eas nosse nec auribus senti-
tore luce. nec oculis voce. quoniam
ista non nisi rationali animo discit
et cogitatione discernimus.
Quo. Non possu' dice' h' me
habe' perceptum. August.
Quid si cum sensu illo interiori
quo eas non caret. Deo hoc
quod dyudicant. nec colores au-
ditu nec visu voces posse sen-
tiri. Nisi etiam putas eas pos-
se discernere ab interiori colore
qui sentit et sensu qui in o-
culo est. et interiori illi sensu
apud animam et rationem que ista
singillatim definiunt et diu-
merantur. Quo. Nullo modo
August. Quid ista ratio possit
hec quatuor discernere ab interiori
et definitionibus terminare nisi
ad eam referretur et color per co-
lorum sensum et ipse rursus per
illum interiori qui ei perficitur et
ide' interiori per seipsum si tamen iam
nichil aliud interpositum est.
Quo. Non video quomodo aliter
posse. August. Quid hoc?

Videsne sensu coloru colore
 sentiri. eund aut sensu eode
 sensu no sentiri? Non em
 quo sensu colore vides. hoc
 eode vides eam ipm videre
Quo. Non omo Augul.
 Emte etia ista dyndicare.
 Na ardo te no negat. aliud
 colore ee et aliud colore vi
 de. et ite aliud eam cu color
 no subest habe sensu quo
 videri possi si subest. Quo.
 Discerno et ista et inter se
 differre ardo. Augustin
 An horz tm quicq vides
 oculi nisi colore? Quo.
 Nichil aliud. Aug Dic g
 An videas alia duo. no a
 ea no visa posses discernere?
Quo. Nefao quid aliud
 ee. fao nichil amplius. Aug
gul. Nefas igr vtru iam
 ipa sic ro. an ulla vita sit
 qua sensu intiore vocam?
 Prellente sensib? corpis. an
 aliquid aliud? Quo. Nefao
Aug Illud tn fas. ea de
 finiri n roe no posse. neqz

roem id face n de hys q sibi
 examinada offerunt Quo.
 Certu est Augul. Quicqd
 igit est aliud quo senti pt
 ee qd sam? misteriu rois
 e au offert et renuat qe
 quid attingit. vt ea q sen
 tiunt discerni suis simibus
 possunt. et no sentedo tm
 sed etia sciendo coprehedi
Quo. Ita est Aug Quid
 ipa ro que mistros suos et
 ea q suggerunt discernit ab
 invice. Et ite quid inter h
 et seipam distet agnoscat.
 seqz ill? potentiore esse co
 firmat. nu alia re seipam
 n seipa. id e. roe coprehedit.
 An alit scires te hie roez n
 id roe papes? Quo. Veni
 simu est. Augul. Qm g
 cu dolore sentim? no inde
 sensu ipo nos sentie etiam
 sentim? neqz cu audimus
 sonu nrm eam audim? au
 ditu. neqz cu olfacim? rosa
 olet nobis aliquid et ipe ol
 factus. neqz quicq gustantib?

sapit in ore ipse gustus, n' tã
gētes aliquid ipm etiã tã
gendi sensu possum strange
manifestu est quiaqz istos sensu
nullo eoz sensu posse sentiri.
quibus eis corporalia queqz sen
tiant. Eud. manifestu est.

**Et sensus interior et sensu
exterioribus et eorundem ob
iecta sentiat. ratio autē
et her et seipsum discunt.**

Cap. 1. m. Augusti.

Abitio nius.
etiã illud esse ma
nifestu sensu il
lu interiore nō etiã tñ sen
tire q̄ accepit a quicqz sensi
bus corpis sed etiã ipsos ab
eo sentiri. Non etiã aut ves
tia moueret se ul' appetē
do aliquid ul' fugiēdo nisi
se sentire sentiret. nō ad sa
ciēdū nā hoc rois ē sed tñ
ad mouēdū. qd nō utiqz a
liquo illoz quicqz sentit. Et
si adhuc obscurū est elucel
ret si aduertat qd exēpli
grā. sat ē in vno aliqz sensu

velut in visu. Nāqz apire con
lū et moue aspiciēdo ad id
qd vide appetit nullo modo
posset n' oculo clauso ul' nō
ita moto se id nō vide sen
ret. Si aut sentit se nō vide
dū non videt nāc ē etiã se
tiat se vide dū videt. qz ai eo
appetitu nō mouet oculū vi
dens quo mouet nō videns
et iudicat se utiqz sentire
Et utrum et seipsum her vita
sentiat que se corporalia senti
sentiat. nō ita clarū ē n' qd
se quisqz intus interrogat
uenit oem re viuētē fugi
morte. Que etiã sit vice con
ua nāc ē ut vita etiã seipsum
sentiat q̄ conū suū fugit
Quod si adhuc nō liquet
omittat ut nō ritam ad id
qd volumus n' certis mani
festisqz documētis. Manifesta
etiã sunt sensu corpis senti
corporalia etiã aut sensum
hoc eodē sensu nō posse sen
tiri. Sensu autē interiore et
corporalia sensu corpis senti

et ipm corpis sensu. rōe vero
et illa oīa et eandē ipsā no
tā fieri et sciētia dānci. an
t nō videtur. **Quod.** Videt
sane. **Aug.** Age nūc inde
vnde sit questio ad au? solu
tionē puenire cupietes iam
diu ista molim̄ via.

Sensus exteriores q̄a
sūt in genere vinctū me
iores sūt corporalib⁹ que
ab ipsis sentiūtur. sensus
vero communis interior p̄
tantior est ipsis sensibus
exterioribus. **Ca. 1m**

Quanti **Quod.**
memi trū illaru
questionū quas
pauloante ad d̄tendū ordi
nē hui⁹ disputatiōis posuim⁹
nūc p̄ma versat. id ē. quō ma
nifestū fieri possit q̄nus tena
assimē finissē q̄ credendū
sit deū esse. **Augul.** Recte
hoc tenes. **Sz** eāam illud
diligent tene te volo. cū de
tempo querere v̄tū te ēē no
ueris. nō solū hoc s̄ eāa ali

a duo nobis apparuisse igno
ueris. **Quod.** Id quoz tenes.
Augul. Nūc ergo vide ad
qua re istarū trū intelligas
ptine omē qd̄ corpis sensus
attingit. id ē. in quo rerū ge
nē t̄ ponendū videat. q̄cqd̄
v̄l oculoꝝ ul̄ alio quolibet
īstrumēto corpis n̄ sensus
attingit v̄tū in eo q̄ tm̄ est.
an in eo q̄ eāa v̄vūt. an in
eo q̄ eāa intelligit. **Quod.**
In eo qd̄ tm̄ ē. **Augul.** **Quod.**
ipm̄ sensū in quo genē trū
hoꝝ ēē r̄tes. **Quod.** In eo qd̄
v̄vūt. **Augul.** Quid igit
hoꝝ duoz melius ēē iudicās.
sensū ipm̄. an qd̄ sensus at
tingit. **Quod.** Sensū salicet.
Aug. Quare. **Quod.** Na
melius ē id qd̄ eāa v̄vūt q̄
id qd̄ tm̄ ē. **Augul.** **Quod.**
illū sensū intico que quide
infra rōem et adhuc nobis
eōem cū bestijs sup̄ius idā
gaum⁹. dubitabis nē hui⁹
sensū p̄ponē quo corp⁹ atti
gim⁹ et que iā ipsi corpori

ponedū eē dixisti. **Aug.**
Nullo mō dubitaueri. **Aug.**
Aug. Etia hoc aut nō dubi-
tes volo abs te audire. Non
ei potes dicere huc sensum
intore iā ab eo genere trū
illoz eē ponedū q̄ eā i
telligit s̄ adhuc in eo q̄ et
ē et uiuit eā si itellu ca-
ret. Iste ei sensus iest et bes-
tys quib⁹ intellūs nō iest
Que tū ita sint quero aut
ponas sensū intore huc
sensū quo corpalia sentiū-
tur tū sit uterq; in eo genere
qd̄ uiuit. Sensū aut̄ istū
qui corpa attingit ideo p̄o-
sisti corpb⁹ q̄ illa sūt in
eo genere qd̄ tū est. iste vō
i eo qd̄ eā uiuit. In quo
tū et ille intore repiat tū e-
ū meliore putes dic̄ michi.
Si ei dixeris. q̄ ille istum
sentit. nō te credo mentu-
rū regulā qua fidē possim⁹
de sentac̄s melius eē q̄ id
qd̄ ab eo sentit. ne fortass̄
ex hoc etiā cogam dic̄. eē

intelligēs melius eē q̄ id qd̄
ab eo intelligit. Hoc ei fili-
sū ē q̄ hō intelligit sapias
et nō est melior q̄m ip̄a sa-
pientia. **Obic̄** vide q̄ tanta
ē visu sit sensū intore huc
sensū quo sentim⁹ corpa eē
p̄ferendū. **Aug.** Etia modo
ratore et iudice quēdā illū
hū eē ignosco. Na et si qd̄
huc in officio suo absuerit
ille t̄p̄ debitū a m̄st̄ro flagi-
tat sicut pauloan dissona-
tū ē. Non ei se vide aut nō
vide sensus oculi videt. Et
q̄ nō videt nō p̄t quid sibi
desit aut qd̄ satis sit iudici-
re. s̄ ille intore quo admo-
net et eā bestie ap̄ire oca-
lū clausū et qd̄ deesse sc̄it
iplere. Nulli aut̄ dubiū ē
eū qui iudicat eo de q̄ i-
ditat eē meliore. **Augul.**
Cernis ergo istū etiā corpb⁹
sensū de corpb⁹ quodamō
iudicē. Ad illū ei p̄inet
voluptas et dolor. tū n̄
leniter ul' aspe corpe attri-

que nā hant ille iūior qd de
 sit ul satis sit qd illos sensu
 iudicat fieri sensus onlo
 in quod dicit ul satis sit co
 loqz iudicat. Itē sicut ille
 iūior de auditu nō iudicat
 vtrū min q an sufficient in
 tentus sit. sic iudicat audi
 tus ipē de verbis quod ear
 lonter inflet aut aspe per
 strepat. Non nūc est recto
 sensus corpus psequi. Tam
 cū ut opinor adiueris qd
 velim dicit. ita sēs sensu illi
 iūiore de istis corpis sensib
 iudicat cū eoz et integrita
 tē pbat et debiti flagitat
 qd admodū et ipi corpis sen
 sus de corpib' iudicant assu
 metes in eis lenē tactū ven
 neces qd contrū. **LUD.** Eano
 sane et verissima ea esse co
 sentio. **¶ Ratio que
 in solis est hominib' inc
 hoc sic sensu cōmuni de
 quo ipsa iudicat. inco
 mutabile at et et nū
 qd supra vocē ē de q est**

Capitulu 6. Augul.

Atendē iā vtrū iō
 eā de hoc iūiore
 sensu iudicat. Iā
 cū non qro vtrū eā meliore
 illo cē dubites. qz nō dubito
 id te iudicat. qz ne id qdē
 iā quēndū putē vtrū de isto
 sensu iudicat iō. Itaqz in
 huiusmodi q infra eā sūt. id ē.
 i corpib' et in sensib' corpis
 et isto iūiore sensu quō aliud
 sit alio melius. et q sit illis
 pstantior ipa. q tamē nisi
 ipa veniat qd pfecto nul
 lo mō poss; n de hys ipa iu
 dicit. **LUD.** Manifestū est.
Aug. Cū ergo eā natura
 q tm ē. nec vnit n' intellig
 sicut ē corpus examine pce
 dat ea natura q nō tm est.
 si eā vnit nec intelligit sicut
 n ē aīa bestiarū. et rursus
 hac pcedit ea q sil et est et
 vnit et intelligit sicut i hōie
 mēs rōnalis. nū arbitris in
 nobis. id ē. in hys in quib'
 nā nra dplet ut hōies sūm'

aliquid inueni posse postmanus q̄
hoc qd̄ in hys tribus t̄no loco
possumus. Nā et corpus nos
h̄re manifestū est et vitā q̄
dā qua ipm̄ corp̄ d̄iat atq̄
vegetat̄ que duo etiā in bes-
tis agnoscamus. et t̄m̄ q̄dā
q̄i aīe n̄re caput aut oculū
aut si quid cōgruentius de
rōe atq̄ itelligētia d̄ia p̄t.
quā non h̄z natura bestia-
rū. Quare vide obsecro vtz
aliquid inuenire possis quod
sit in natura hoīs rōe subli-
mius. Quo Nichil oīno me-
lius video Augul. Quid
si aliquid inuenire potuerim
qd̄ nō solū esse nō dubites
s̄ etiā ip̄a n̄ra rōe p̄stāus
dubitabisne illud q̄q̄ sit. de
ū dīc̄. Quo. Non cōtinuo
si quid melius q̄ id qd̄ in me
a natura optimū ē inuenire
potuerō deū ēē dīc̄. Nō
ē in placet deū appellāe qd̄
meārō ē infior s̄ quo nullū
ē superior Augul. Ita pla-
ne Nā ip̄e hūc tue rōi dēd̄.

tā de se pie vereq̄ sentit
queso te si nō inuenis esse
aliquid supra n̄ram rōem
n̄ qd̄ et̄m̄ atq̄ icōmūibile
ē. Dubitabis ne hūc deū d̄-
c̄. Nā et corpa mirabili-
a ēē agnoscas et ip̄am vi-
tā qua corpus d̄iat p̄ affe-
ctus varios mirabilitate non ta-
rē manifestū est. Et ip̄a rō-
n̄ mō ad verū puenire mi-
t̄ mō nō m̄tatur. et aliq̄
puerit aliq̄ nō puenit. mir-
abilis ēē p̄fecto d̄iat. Quo
si nullo mō adhibito corp̄e
instrum̄to nec p̄ tactū n̄
p̄ gustū. n̄ olfactū. n̄ p̄ au-
res. n̄ p̄ oculos. nec p̄ vllū
sensū se sciret s̄ p̄ scriptū
tenet et̄m̄ aliquid et icōm-
mūibile. s̄ et scriptam īfiorē.
et illū op̄z deū suū ēē fate-
at. Quo. Hūc plane fate-
bor deū quo nichil superius
ēē d̄stareit Augul. Bene
habes. Nā in satis est oīd̄
ēē aliquid h̄mōi qd̄ aut fa-
teberis deū ēē. a si aliquid

sup̄ ē cūpm̄ dēū ēē rēdes.
 Quare siue sup̄ sit aliqd. si
 ue nō sit manifestū ēit dēū
 esse. tū ego qd̄ pm̄isi ēē su
 pra rōem. eodē ip̄o aduūpā
 te monstrauerō. Quo. De
 monstra ergo qd̄ polliceris

Quilibet hominū distinc
 tos habet sensū extēiores
 et interiores. etiā rationē
 a ratione et sensibus ali
 orū et quō unū idēmq̄
 sensibile totū et simul a
 pluribus sentiari potest
 sensibus. Ca. m. Am.

Hic Augul.
 Deo prius q̄ro
 utrū sensus cor
 poris mei idē sit qui tuus. Aug.
 et tuus nō sit n̄ tuus. Quo.
 si nō ita esset nō possē per
 oculos meos vidē aliqd̄ qd̄
 tu nō vidēs. Quo. Concedo
 proisus. q̄nus eisdē generis
 tū singulos nos h̄re sensū
 videndi ul̄ audiendi ul̄ q̄s
 libet alios rētorū. Non ēi
 solū vidē s̄ etiā audīre aq̄s

hōm̄ p̄t qd̄ aliis nō audiat
 et aliud aliqd̄ qd̄libz alio se
 su quisq̄ sentit qd̄ aliis nō
 sentiat. Quo. manifestū ē et
 tuū nō n̄ tuū et meū sensū
 nō ēē n̄ meū. Augul. Hoc
 idē respondebis de illo etiā
 sensu itiore. an aliqd̄ aliud.
Quo. Nichil sane aliud.
 Nā et ille utiq̄ sensū meū
 sentit meus. et tuū sentit
 tuus. Nā ideo plerūq̄ inter
 rogor ab eo q̄ aliqd̄ videt.
 utrū hoc etiā ego vidēt. q̄
 ego me vidē aut nō videre
 sentio nō ille q̄ interrogat
Augul. Quid iam rōem. nō
 ne vnusq̄sq̄ nēm̄ habet suā.
 Quidē fieri p̄t ut ego ali
 quid itelligā tū tu id nō in
 telligis. nec utrū itelligā tu
 scire possis ego aut sciam. Quo.
Quo. Manifestū est etiā rōna
 les mētes singulos quosq̄
 nēm̄ singulas h̄re. Augul.
 Nū etiā potēs dicē singu
 los soles nos h̄re q̄s videmz
 a lunas a luaferos a rētea

an vero meus nō sit n̄ meus.

hinc quibus suo quisque ac pro
sensu ista videat. **Quod**
Nulla modo istud dixerit **Augul**
epul. Possunt ergo videri
vnu aliquid multi fil' cu' sit
sensus nri nob' singulis sin
guli. q'bus oibus illud vnu
sentiam qd' sit' vident. vt
quibus alius sensus me' sit
et alius tuus possit tui fieri
ut id qd' vident no' sit ali
ud meū et aliud tuū. sed
illud vnu p'sto sit vtriq' nos
tū et fil' ab vtroq' videat
Quo. Manifestissimu' est.
Augul. Possunt etiā v
na aliqua voce fil' audire
ut quibus alius sit auditus
meus alius tuus. no' sit
tū alia mea et alia tua vox
quā fil' audim. vl' alia ps
cus auditu meo capiatur
et alia tuo. si q'q' sonuerit
et vnu et totū audiendum
fil' assit ambob'. **Quodius**
Et hoc manifestū ē **Augul**
Iam etiā de ceteris sensibus
corpis licet alādūtas quod

diam. neq' oīno illos qd' ad
hac rē attinet ita se h'c ut
illos duos oculor' et aurū
neq' oīno nō ita. Na' quia ex
hoc vno acre et ego et tu p'p'
sum. ipse spiramentū et ex
acris affectione odorē sentit.
et ite q' ex vno melle vl' quo
lib' alio abo seu potu ambo
gustare possunt et ex affec
tione sapore sentit. quibus il
le vnus sit nri at' sint les'
singuli t' tuis et m' meus.
vt vnu odorē vl' vnu sapore
cū abo sentiam. nec tu tunc
cū meo sensu sentias nec e'
tuo nec aliquo vno qui vtrūq'
vnu possit eē eorū s' p'cess'
m' sensus me' sit et tuus
t'. etiā si vnus aut odor aut
sapor ab vtrūq' sentiat. Hic
ergo isti sensus inueniūt ha
be aliquid tale quale illi duo
in visu et auditu. Sed in eo
disparēs sūt q'ntū ad id qd'
nūc agim' p'tinet. q' c' si v
ni acre narib' ambo e'gim'
aut vnu abū gustādo imp'

mus. nō tñ eā pte acis duro
 quā tu. nec eandē pte abusu
 mo quā tu. s; alia ego. alia
 tu. Et ideo de toto acre cum
 spuro duro pte quāta in sa
 tis ē. et tu itē de toto alia
 quāta t satis ē duas. Et a
 bus quibus vnus et totus ab
 utroq; absumat. nō tñ et a
 me totus et a totus absumi
 pt. Quo verbū et ego totū
 audio. et tu totū sil. Et spe
 cie qualibz quāta ego vi
 deo. tantā et tu sil s; ab il
 lationis alia ps in me alia
 in te trāseat nāc ē An pa
 tū ista itelligis. **Lud.** Im
 mo vō aptissima et certissi
 ma ēc dēntio **Augulla.**
 Nūcenses tangedi sensum
 tōpandū ēc oailoz et auri
 ū sensibus i care dē q nūc
 agitur. qua nō solū vnū
 ambo possum; sentie tange
 do s; eā eandē pte tu q;
 poteis tange qua ego tēti
 gero. vt nō solū idē corpus
 s; eandē q; corpis pte pos

sum ambo sentire tangedo.
 Nō enī sicuti abū aliqūe ap
 positū nō possum; et ego totū
 et tu totū capere cū ambo illo
 vefam. sic enā in tangedo am
 dit. s; et vnū et totū qd ego te
 tigero eā tu potes ut id abo
 tangedo nō singul; pab; sed
 totū singuli. **Lud.** fateor
 hoc mō duob; illis supiorib;
 sensib; hūc tangedi sensū ēc
 simillimū. S; in hoc video
 ēc dīfīlem q; sil id ē vno tpe
 et vidē aliquid vnū totū ā
 bo possum; et audie. tange
 aut possum; quidē totū ali
 qd abo vno tpe s; pab; singu
 lis eādē aut pte nō nisi tm
 bus singul; Nam nulli pti
 quā tactu capis possu; meū
 tactū admoue n; tu amouis
 tuū **Aug.** Vigilatissime
 rpondisti S; opz te etiam
 illud vidē cū hoz dūm q; sen
 tim; alia sint q; ambo alia
 q; singuli sentiam;. ipos vō
 sensus nros suos q; q; sin
 guli sentiam;. vt neq; ego

sentia sensu tui neq; tu meu.
qd de his reb; q; sentiunt a no
bis p; corpis sensus. id e. quod
de corporali; rebus. no possu
m; sentire abo s; singuli.
n; q; ita sit utri ut hoc i nos
verte et mutare possimus
sicuti e abus et potus cui
nulla pte qua ego ppepo
et tu pape potes. Quia
et si nutrices alimenta masa
ifantib; reddunt illud tamen
qd inde gustus rapucit atq;
i madentis viscera comuta
ueit nullo mo reuocari pote
rit ut i estia refundat infa
tis. Gula ei cu aliqd iocui
de sapit etia si exigua tu
ireuocabile pte sibi vedi
cat. et hoc cogit fieri qd na
tue corpis ducit. qd n; ita
cet nullus imanet sapor
in ore posteaq; fuerit ma
sa illa reddita atq; desputa
Qd etia de acis pib; rre
dia pt qe naribus duam;
Na etia si aliquid acis qd
ego reddidero possis etiam

tu ducit no tu potes etia illud
qd in alimentu meu cessat
q; nec reddi pt Na etia nati
bus alimentu nos cape me
dia docent. qd alimentu et
spirando solus sentie possu
et reslando restituere no pos
su ut abs te etia ductu na
ribus sentiat. Na rreca sen
sibilia q; quos sentiam mo
tu ea sentiendo i uerum corp;
corrupta mutant; possu
ea huc uno tpe siue singul;
vriusim tpb; ambo sentie
sic ut vel totu ul; ps ipsa qua
sentio abs te etia sentiat.
qualia sut siue lux siue son;
siue corpa q; attingim; no
tu ledim;. **Quo.** Intelligo
Augul. Manifestu e ergo
ea q; no mutant; et tu senti
m; corpis sensibus et no p
tine ad natura sensum nro;
et ptea magis nobis ee rra.
q; in uerum ppaui et q; pma
tu no vertit atq; mutant;
Quo. Proxius assentior.
Augul. Non ergo et quali

privati intelligendū ē quod
 unusquisq; nēm sibi ē. et qd
 in se solus sentat qd ad sua
 natura p̄ue p̄inet. Cōc at
 et q̄si publicū qd ab oib; se
 nentib; nulla sui corruptioe
 atq; dmutatioe sentatur. **Quo.**

Ita est. **¶ Numerus**
 non sensu corporis sed ra
 tione ab omnibus ratioa
 natibus apprehendatur
 nūq; et cognitio plurimū
 conducat ad intellectum
 factarū hārū. **Cap. 8^m**

A **Gen. Aug.**
 attende et dic
 in utrū uiciat
 aliquid qd oēs roanantes
 sua quisq; tōc atq; mēte cō
 munit videat. cū illud qd
 videt p̄sto sit oibus. nec in
 usu eorū quib; p̄sto ē dmut
 tet quasi abus aut potio. s;
 corruptū integrūq; p̄mane
 at. siue illi videant siue nō
 videat. **An forte nihil hmoi
 ēē arbitraris. Quo. Immo
 multa eē video. Et quibus**

unū dmeorari satis ē. q̄ rō
 et veritas numeri oib; rō
 anātib; p̄sto ē ut oib; eā
 dputator sua quisq; ratioe
 et itelligencia conet appre
 hede. Et alius id faalius.
 alius difficilius possit. ali
 us oīno nō possit. cū tamē
 ipa equalit oibus se p̄beat
 valentib; eā capē. **Nec cū**
 eā quisq; papit in sui prep
 toris quasi alimētū vertat
 atq; mutet. **Nec cū in ea**
 quisq; fallit ipa defiaat.
 s; ea vera et integra p̄ma
 nēte ille i errore sit tanto ā
 plus q̄nto min; eā videt
Augul. Recte sane. **Sed**
 video te t̄p non tūde hārū
 rerū ato uicisse qd dices.
 t̄n si t̄ aliq; dret nūos is
 tos nō ex aliq; sua natura
 s; ex hys rebus q̄s sensu cor
 poris attingun; i p̄stas eē
 dno nro q̄i quasda imagies
 quozūda visibilū. qd respo
 dres. **An tu q̄ id putas.**
Quo. Nullo modo id puta

ueri. Non ei si sensu corporis
pcepti ninos idcirco eam roem
ptraois nioz ul' copulati
onis sensu corporis pape po
tu. Hac ei lux mentis re
fello eu quisq; in addendo
ul' in retrahedo du' coputat
falsa summa remanent.
Et q; sensu corporis tango
veluti e hoc celu et h' terra
et q; in eis alia corpa se
tio q; du' futura sint nescio
Septē aut et tria decē sut
et nō solū nūc s; etia semp
Neq; ullo modo aliq; sep
tē et tria nō fuerūt decem.
ā aliq; septē et tria nō erūt
decē. Hac ergo incorruptibi
lē nū natura dixi m et au
libet roanati esse cōmune
Augul. Non resisto t' ve
rissima et certissima r'sponde
ti. Sed ipos q; ninos nō p
corpus sensus attrantos ee
facile videbis. si cogitauis
q;libz nūm tot vocai quo
nens vnu habucit Verbi
grā Si bis habueis vnu

duo vocant Si ter. tria. Et
si decies hnt vnu. tuc vocat
decē. Et quilibz dno nioz
quocies habet vnu. hunc il
li nome est et tot appellat
Vnu vco quisq; verissime
cogitat. pfecto inuenit cor
poris sensib' nō posse senti
Quicqd ei tali sensu attige
iā nō vnu s; multa ee du
tit. Corpus ei est et idcirco hā
inuiabiles ptes. S; ut mu
nitas quasq; minusq; art
culatis nō psequat q;ntu
tūq; illud corpusculū sit h
terte aliā pte dextera. aliā
sinistra. aliā supiore aliam
infiore. ā aliā vltiore aliam
interiore. ā alias finales ā
liā media Hec ei nate est
qualibet exiguo corpus mo
dulo iesse fatcam Et ptea
nullū corpus vē pureq; v
nū ee cōcedimq;. i quo tū
nō possent tā multa nūa
ri n illiq; vnu d'ognitioe d'f
creta. Cū ei quero vnu in
corpe. et me nō inuenit nō

71. veritate

dubito. noui utiq; quid ibi q̄
 tā et quid nō inueniā et nō
 posse inueniri ul' potius om̄o
 ibi nō esse. Vbi ergo noui
 q̄ non ē corpus vnu. vnu
 ē si nō nossem multa i cor
 pore numeratē non possem
 Vbiatq; aut vnu nouerim
 nō utiq; p̄ corpis sensū no
 u. q; p̄ corpis sensū nō no
 u. n corpus qd̄ vē pureq;
 vnu non ē cōiūctam. Por
 ro si vnu nō p̄cepim⁹ corpis
 sensū. nullū numerū eō se
 su p̄cepim⁹. eoz dūtaxat
 numeroz quos itelligētia
 cūm⁹. Nullus ei ē ex hys
 q̄ non tot vocet quoties hēt
 vnu cū⁹ p̄ceptio corpis sen
 su nō fit Cuiuslibet ei cor
 pusculi ps dimidia quantis
 duabus totū d̄stat habet et
 ipa dimidia sua. Sic ergo
 sūt ille due ptes in corpe ut
 nec ipē simpliat due sūt.
 Quis aut ille qui vocat̄ du
 o qm̄ bis habet illud qd̄ si
 pliat vnu est nō p̄ ps ei⁹

dimidia. id ē. illud ipm̄ qd̄
 simpliat vnu ē nō p̄ ruis
 habē dimidia pte ul' tiam
 ul' quotilibet qm̄ simplex
 et vē vnu. Deinde qm̄ ter
 tes ordinē nūoz post vnu
 duo videm⁹. q̄ iūis ad vnu
 collatus duplus inuenit. du
 plus duoz nō d̄sequet ad
 iūgit. s; inposito ternario
 q̄ternarius sequit. q̄ dupl⁹
 ē duoz. Et hec rō p̄ oēs ce
 teos nūos certissā et itom
 mūbili lege p̄tendit ut p̄
 vnu. i. post primum om̄ nu
 meroz ipō excepto p̄m⁹. Sic
 q̄ duplū ei⁹ habet duo eū
 sequitur. Post scādu at
 .i. post duo. ipō excepto scā
 dus sit qui duplū ei⁹ habet
 Post duo ei⁹ p̄m⁹ ē tinaris
 scādu⁹ q̄ternarius dupl⁹
 scādu. Post t̄m. i. tinarū
 ipō excepto t̄m⁹ sit. qui du
 plo ē eius. Post t̄m ei. i.
 post tinarū p̄m⁹ ē q̄tna
 rius. scādu⁹ q̄narius. t̄m⁹
 senarius. qui dupl⁹ ē t̄m

Atq; ita post q̄rtū. ip̄o excepto
q̄rtus habet duplū ei⁹. Post
q̄rtū cū. i. quartenariū p̄m⁹
ē quariū. secūduū senari⁹.
terciū septenariū. q̄rtus
octonariū q̄ duplex ē q̄rti
Atq; ita p̄ oēs ceteros r̄p̄ies
hoc qd̄ in p̄ma copula nūo
rū. i. vno et duob⁹ iunctū ē
ut quotus quisq; nū̄s ē ab
ip̄o p̄ncipio totus post illū
sit duplo eius. Hoc ergo
qd̄ p̄ oēs nūos ēē imobile.
firmū. incorruptūq; Aspiciam⁹
vnde Aspiciam⁹. Non cū
ullus vllō sensu corp̄is oēs
nūos attingit. Innūabiles
ēi sūt. Vnde ergo nouimus
p̄ oēs hoc ēē. aut q̄ fantasi
a ul' fantasinate t̄p̄ certa
veritas nū̄ p̄ innūabilia tā
fident nisi in luce itiore cō
spiciat qua corp̄alis sensus
ignorat. Hys et talib⁹ ml
tis doamētis cogūt fateri
q̄bus disputatib⁹ deus do
nauit igenū. et p̄tinacia
caliginē nō obduat. vocem

veritatēq; nūoz et ad sensus
corp̄is nō p̄tinē et inestiga
bile sincerāq; Asiste et oib⁹
rōanātib⁹ ad videndū ēē cō
mune. Quap̄pter cū multa
alia possunt occurrē q̄ cōter
et t̄p̄ publice p̄esto sūt rō
anātib⁹. et ab eis videant
mēte atq; rōe singulorū quo
rūq; cernētū. eaq; inuolata
et inōmūabilia maneāt. non
tū iustus acciperi q̄ ista rō
et vitas nū̄ ē potissimū oc
currēt cū ad id qd̄ inuoga
uerā in dē voluisses. Nō cū
frustra in libris sapiēcie cō
mētus ē nū̄s ubi dicitur est. Cū
Curium ego et idnam cor
meū vt scire et fideare et
q̄rere sapiam et numerū. p̄. 10
Q̄d sapiam et si vna sit
cōis oib⁹. aut tot sint sa
piē q̄t sapiētes. et quo
oia bona et beatā vitam
appetūt. in via tamē mul
ti errant et q̄ nemo sine
sapia beatus. quoz et no
tia mentibus nostis i

*pressa sit anteqm̄ beati
aut sapientes simus.*

Uerū *Ca. m. 9.*
 quesito te quid de
 ip̄a sapia putas
 existimandū. Singulas
 quasq; suas arbitrans sin-
 gulos quosq; hōes habē sa-
 pientias. An v̄o vna p̄sto
 ē cōt̄ oībus. an q̄nto m̄gt̄
 quisq; sit p̄ticeps tanto est
 sapientior. *Quo. Quā*
 dūis sapiam nondū scio.
 Video quippe varie videri
 hōibus quid fiat dicatur v̄
 sapient. Nā et q̄ militant
 sapienter s̄ facē vident. Et
 qui cōtempta milia tolen-
 do agro curā atq; opem ip̄e
 dūt. hoc potius laudat̄ tri-
 buitq; sapienc. Et qui as-
 tuti sūt ad excogitādos mo-
 dos cogitādos pecūie sibi vi-
 dent̄ ēē sapientes. Et qui
 hec oīa negligūt ul' abici-
 unt. et queq; sūt hinc t̄pa-
 lia et totū studiū suū ad i-
 neffigationē cōferūt vitati

vt semetip̄os deūq; ignos-
 cunt magnū hoc ēē sapie-
 nūm iudicāt. Et qui hinc
 otio q̄rendi et cōtemplādi
 veri nolūt se dare s̄ potius
 laboriosissimus curis et of-
 ficiis agūt ut hōibus cōsu-
 lat̄ et in rerū huānarū ius-
 te moderatū et gubnā-
 datū actioē versent sapie-
 tes se ēē arbitrat̄. Et qui
 vāq; horū agūt et p̄tīm vi-
 uūt in cōtemplatioē verita-
 tis p̄tīm i laboribus officio-
 sis quos huāne societati de-
 bei putāt. s̄ palma sapie-
 tene videntur. Om̄tō
 niabiles sectas q̄rū nulla
 ē q̄ non sectatores suos p̄-
 ponēs ceteris eos solos ve-
 lit ēē sapientes. Et obrem-
 tū id nūc agatur int̄ nos
 ut nō quid credam̄ respon-
 dendū sit s̄ quid dilucida i-
 telligētia teneam̄. nullo
 mō ad id qd̄ interrogasti
 responde potero n̄ qd̄ crededo
 teneo. Itēplando etiā et

rae cernedo noueri que sit
ipa sapia. **Lugul.** Num
alia putes ee sapiam nisi
veritate in q cernit et tene
tur sumu bonu. Na illi
oēs quos amozasti diuer
sa sectates bonu appetit
et malu fugunt. s; ppra
diuisa sectant. q aliud a
ly videt bonu. Quisq;
ergo appetit qd appetedu
non erat tamen si id non
appetet n ei videt bonu.
erat tñ. **Errae** aut neq;
ille pē qui nichil appetit. ne
q; ille qui hoc appetit quod
det appetē. In qntu igitur
oēs hoies appetit vitā be
ata nō errat. In qntu aut
qsq; nō eā tenet vite viā
q ducit ad bñtudine ai se
fateat et pfitreat nolle nisi
ad bñtudine puenire. in
tantu errat. **Error** ē enī
ai sequit aliqd quod nō ad
id ducit quo volum⁹ pue
nire. Et qnto magis in vi
a vite quib errat tāto mi

nus sapit. Tanto ei magis
longe ē a veritate i qua cer
nit et tenet sumu bonu.
Dūmo aut bono affectu
et adeptu beatus quisq; fit.
qd oēs sine controuersia vo
lum⁹. **Ut** ergo istat nos
beatos ee velle. ita nos co
stat velle ee sapietes quia
nemo sine sapia beatus ē.
Nono ei bñtus ē n sumo bo
no qd in ea vitate qua sapi
entia vocam⁹ cernit et tene
tur. **Sicut** ergo ang⁹ beati
sum⁹ metib⁹ tñ nris ipres
sa ē notio beatitatis. p hāc
ei sum⁹ fident⁹ et sine vlla
dubitatioē diuin⁹ bñtes nos
ee velle. ita etiā priusq; sa
pientes sum⁹ sapie notioē
i mente hēim⁹ ipressa. pē
qua vnusq; nēm si intro
get velit ne esse sapiens
sine vlla maligne dubita
tioē. se velle videt. **Quā**
si iā. **Istat** int nos q sit sa
pientia qua fortasse verbe
explurare nō poterat. **nam**

si ea nullo modo a te cernes nisi
lo modo scires et velle te esse
sapiente et velle debet. quod te
negaturu esse non arbitror.

Volo iam dicas in utraque etiam
sapientiam sicut nunquam rationem atque
veritatem omnibus rationantibus
rationem se prebere arbitris.

An quoniam tot sunt mentes hominum
quot homines sunt. unde nec ego de
tua mente aliquid certo nec tu
de mea. tot etiam putas esse sa-
pientes quot potuerunt esse sa-
pientes. **Eud.** Si summum bo-
num omnibus unum est. oportet etiam
veritatem in qua cernitur et tenetur
sapientiam omnibus unam esse rationem.

Augul. An dubitas summum
bonum quod illud est omnibus homi-
nibus unum esse. **Eud.** Dubi-
to sane quia diversos diversis
rebus gaudeo video tam summis
bonis suis. **Augul.** Velle
quidem ut de summo bono ita ne-
mo dubitaret ut neco dubi-
tat quicquid illud est non nisi eo-
dem modo posse fieri homines beati
quod quoniam magna questio est

et longum sermonem forte desi-
derat. putem? omnino tot summa
bona esse quae sunt ipsae res diuise
quae a diuisis tam summa bona
appetuntur. nunquam ideo sequitur
ut ipsa sapientia etiam non sit una
eius omnibus. quia illa bona quae
in illa cernunt et eligunt ho-
mines multa et diuersa sunt.

Si enim hoc putas potes et de
luce solis dubitare quod una
sit. quia multa et diuersa sunt
quae in ea cernuntur. **De** quibus multis
eligit quisque pro voluntate quod
feruat pro oculorum sensu. **Et**
alius altitudine montis a-
liam inuenit libentem et eo gau-
det aspectum. Alius capi pla-
nitiem. alius duera vallium.
alius nemorum viriditatem.
alius mobile equitatem ma-
ris. alius haec omnia. vel quedam
horum sicut pulchra consistat ad
letitiam viuendi. **Sunt** ergo
ista multa et diuersa sunt
quae in luce solis homines vident
et eligunt ad finiendum lux tamen
ipsa una est in qua videt et te-

net quo fruatur vniuersaliter
intuentis aspectus. ita etiam
et si multa sunt bona eorum
diuersa e quibus eligat quod
quod vult idque videndo et te-
nendo ad fruendum summum
sibi bonum recte vereque institui-
at. fieri tamen potest ut lux ipsa
sapientie in qua hec videtur et
teneri potest omnibus sit vna
corum. **Quod** fateor fieri pos-
se nec impedire aliquid ut non
sit omnibus corum vna sapientia
etiam si multa et diuersa sit
summa bona. Sed velle scire
an ita sit. **Quod** ei credimus
fieri posse ita ut sit non conti-
nue ita esse credimus. **Augustinus**
Tenemus inter se sapientiam
Sed utrum sit corum vna omnibus
an singuli sapientes suas ha-
beant sicuti animas vel men-
tes suas hoc nondum tene-
mus. **Quod** Ita est.
Vna esse sapientiam corum
omnibus per regulas sapie-
incommutabiles et veras
que lumina sunt virtutum

conuincatur. **Capitulum 10.**
Quod **Augustinus**
hoc quod tenemus
vult esse sapientiam
vel sapientes et beatos esse
omnes homines velle ubi videmus
Nam hoc te videtur et verum esse
nullo modo vanaque dubitauerunt
Hoc ergo verum sic videtur ut
cogitatione tua quam si michi
non enunties ego proorsus
ignoro An ita ut intelligas
et a me videtur posse habere verum
tametsi in abs te non dicitur
tur. **Quod** Immo ita ut
abs te quoque etiam me iusto
videtur posse non dubitare. **Aug-**
ustinus Quod ergo vni ve-
ri videmus ambo singulis
mentibus nonne vtriusque vnum
corum est. **Quod** manifestis
sunt. **Augustinus** Itaque credo te
non negare sciendum esse sa-
pientie atque hoc verum esse
concedere. **Quod** Proorsus non
dubito. **Augustinus** Hoc item
verum et vni esse et omnibus qui
hoc sciunt ad videndum esse

comune. quibus unusquisque id in
mea nec tua nec cuiusquam al
terius sed sua mente respiciat
cum id quod respiciat omnibus consue
nentibus contra presertim sit
numquid negare poterimus.

Quod. Nullo modo Augusti
Ite iuste esse vivendum detei
ora melioribus esse subdenda
et paria paribus comparanda
et propria suis quibusque tribuen
da. nonne fateberis esse vestigi
um. et tamen in quibus tamen atque omnibus
id videntibus presertim esse com
muniter. **Quod.** Assentior.

Augusti. Quid corruptum
melius esse corrupto. eternum
temporalis. inviolabile violabili.
poteris negare. **Quod.** Quis
potest. **Augusti.** Hoc ergo
verum potest quisque suum proprium
dicere cum incommutabiliter contem
plandum assit omnibus qui hoc
contemplari valent. **Quod.**

Nullus hoc verum dicit suum esse
proprium cum tamen sit unum atque om
nibus eodem quod verum est. **Augusti**
Ite a corruptione auertere du

am atque ad corruptionem con
vertendum esse. id est non corruptio
nem sed in corruptionem diligen
da esse. quibus negat. Aut
quibus cum verum esse fateatur non
etiam incommutabile intelligat.
atque omnibus mentibus id
valentibus intueri contra presertim
to esse videat. **Quod.** Veris
simum est. **Augusti.** Quid
etiam vita que nullis adusi
tatis de certa et honesta
sententia demouet dubitat
aliquis esse meliorem. quam etiam que
facile incommodis temporalibus
frangit atque subvertitur.

Quod. Quis dubitavit.
Augusti. Nam hinc plura
non queram Satis enim est quod
tas sunt regulas et quodam lu
mina virtutum et vera et in
commutabilia et siue singu
la siue omnia contra adesse ad
contemplandum eis qui hec
valent sua quisque voce ac me
te conspice pariter mecum vi
des certissimumque esse contemdis
Sed sane quero utrum hec t

videant ad sapienciā p̄tine.
Nā credo videt eū qui sa-
penciā affectus eē sapie-
tē. **Quo.** Videt oīno. **Au-**
gul. Quid ille qui iuste
vuit. posset ne ita vuit
n̄ videt que inferiora q̄bus
potioribus subdit et que
paria sibi met̄ copulet et
q̄ p̄tina suis quibusq̄ distri-
buat. **Quo.** Non posset.
Augul. Eū q̄ hoc videt
tū eū negabis sapienter
videt. **Quo.** Non nego. **Au-**
gul. Quid ille qui p̄-
dent vuit nōne eligit in
corruptionē et eā corrup-
tioni p̄ponendā eē decernit.
Quo. Manifestissime. **Augul.**
Eū q̄ id eligit quo cōuertat
aīm ad id qd̄ eligendū eē ne-
mo ambigit. nū negari p̄t
sapienter eligē. **Quo.** Nul-
lo mō negauerit. **Augustu.**
Eū ergo ad id qd̄ sapienter
eligit cōuertat aīm sapie-
ter utiq̄ cōuertit. **Quo.**
Certissimū e. **Augul.** Et q̄

ab eo qd̄ sapienter eligit et quo
sapienter ducit nulli t̄tib⁹
penisq̄ expellit. sapienter sine
dubio facit. **Quo.** Profectus
sine dubio. **Augul.** Manifestis-
simum e igit̄ omnes has
quas regulas dixim⁹ et lumi-
na virtutū ad sapiētiā p̄tine.
Enquidē q̄nto magis q̄sq̄
ad agenda vitā eis v̄tutū.
et s̄. hoc agit vitā. tanto
magis vuit facit q̄ sapienter
Oīne aut̄ qd̄ sapienter fit nō
p̄t recte dici a sapiētia eē sepa-
tū. **Quo.** Oīno ita e. **Augul.**
Et ergo vere atq̄ icōmuta-
biles sunt regule nūoz. q̄n̄
roem atq̄ veritate icōmuta-
bilit̄ atq̄ cōit̄ oīb⁹ eā certē
tib⁹ p̄t̄ eē dixisti. tū sunt
v̄e atq̄ icōmutabiles regule sa-
pientiē. de quib⁹ pauas nūc
singillatim̄ interrogatus dixisti.
eē veras atq̄ manifestas. casq̄
oībus qui hoc intuei valent
cōdes ad d̄t̄plandū adesse con-
cedis. **Sapientia et m̄-**
merus in scripturis sanctis

conuicte posita vni sunt.
 numerus tñ quare vilis
 sit multitudine hoim et
 sapia cura ratio pulchret
 una assignatur et q̄ doc
 ti et studiosi nios et sapias
 auq̄ et argeto ponat. II.

Ubi Quoduis.

tare nō possu. S̄
 puelle fare vñū

vno in aliquo genere cōtineat
 hec duo sapia sc̄ et numer⁹
 q̄ diuata etiā in scripturis sc̄
 hec posita eē cōmēciasti. An
 alterū existat ab altero. aut
 alterū in altero cōsistat. velu
 ti numerus a sapia. ul' in sa
 pientia. Na sapiam existe a
 numero. a. Niste in nio. non
 ausim dice. Nescio quo ei mō
 q̄ multos non numerarios
 a. niatores ul' si quo alio no
 mine vocandi sunt qui sume
 atq̄ mirabilit̄ cōputant. sa
 pientes aut p̄ntos aut for
 sitan nēme. longe venēabi
 hor in occurit sapia q̄ nu
 merus. Augul. Ne dias

quā ego q̄ mirari soleo. Na
 tñ icōmutabile veritate nu
 meroz meā ip̄e. Nscio et
 eius q̄si. tūbile ac penetrabile
 ul' regione quāda ul' si qd
 aliud nome aptū inueni p̄t
 quo noicm⁹ quasi habita
 culū quoddā sedēq̄ niozū
 longe remoueor a corpe. et
 inuenies fortasse aliquid qd
 cogitare possim. nō tñ aliqd
 inuenies qd verbis p̄ferre
 sufficiat. vdeo tñ lassatus i
 hec nra ut loqui possim. et
 ea q̄ an̄ oculos sita sūt dico
 sicut dia solent. Hoc in acci
 dit etiā tñ de sapia (quantū
 valeo) vigilantissime cogi
 to. Et p̄tēa multū miror
 tñ hec duo sint in secretissia
 certissimaq̄ veritate. atq̄ de
 te etiā testimo scripturā
 quo dīcōram diuicte illa po
 sita. plurimū miror (ut dixi)
 q̄re nūs vilis sit multitudine
 hoim. et cura sapia. S̄ ni
 mirū illud ē q̄ vna quēda
 eadēq̄ res est. Verū tñ qm̄

nichilomin⁹ in dimis libris
de sapia dicit q̄ attingit a
fine usq̄ ad fine fortit et dis
ponit oia suauit. ea potera
qua fortiter a fine usq̄ ad fine
attingit. nūc fortasse dicit
Ea vero q̄ disponit oia sua
inter sapia p̄re iā vocat
cū sit vtrūq; vni⁹ eiusdēq;
sapientie. Sed quia dedit
nūc oibus rebus etiā infi
nis et in fine rerū locans.
et corpa ei oia q̄nis i reb⁹
extrema sunt hinc nūc su
os. sapere aut nō dedit cor
porib⁹ neq; aū oibus sed
tm̄ rōnalib⁹ t̄q; in eis sibi
sedē locauerit. de q̄ disponit
oia illa etiā infima quib⁹
nūc dedit Itaq; qm̄ de cor
porib⁹ facile iudicam⁹ t̄q;
de rebus q̄ infra nos ordina
te sūt. quib⁹ ip̄ressos nūc
infra nos ee certum⁹. et eos
p̄tēa vilis habem⁹. Sed
cū reperim⁹ t̄q; susu vers⁹
recurrē iuenum⁹ eos etiā nos
tras mētes trāscende atq;

irōmūbiles in ip̄a mane ve
ritate. Et qz sapere pauca pos
sūt nūare aut etiā stultis
dresu est. mirant hoies sa
pentiā nūos; dtempnūt
Docti aut et studiosi q̄ntū
remotiores sunt a labe t̄cū
tato magis et nūm et sapiat
in ip̄a veritate cōtuent. et
vtrūq; catū h̄nt Et in eius
p̄paciōe nō solū eis aurū et
argentū et cetera de q̄bus
hoies dimicat s; ipi etiā vi
lesūt sibi Nec mireris nūc
ideo vilescē hōibus et catū ee
sapiam. qz fralius p̄nt nūc
re q̄ sapere cū videas tantū
illos habē aurū q̄ lumē lu
cēne. cū p̄paciō aurū videt
S; honorat amplius res
longe inferior. qz lucernā sibi
et mendicis accedit. aurū
vco pauca h̄nt. q̄p̄ sapiant
absit ut in cōpaciōe nūc in
ueniat inferior cū eade sit.
si oculū quo certū possit iū
rat S; q̄admodū in vno
igne cōsubstācial ut ita d

ra) sentit fulgor et calor nec
 separari ab invice pnt. tu ad ea
 calor puenit q me admovent.
 fulgor vero etia longius lati
 usq diffudit. sic intelligeas
 potentia q inest sapie puiq
 ora feruescunt sicut aut
 rationales. ea vero q remotiora
 sunt sicuti corpora no attingit
 calore sapiendi si pfundit
 lumine nro. Qd t fortal
 sis obscuru e. No ei vlla vi
 sibilis similitudo invisibili rei
 pt ad oem convenienciam co
 aptari. Tm illud attende qd
 et questio qua suscepimus
 satis e. et humiliorib' etia me
 tib' qles sum' sese manifestat.
 qz et si daru nobis esse
 no pt. vtru in sapia ul' ex
 sapia nis. an ipa sapientia
 ex nro an in numero sit.
 an vtruqz nome vni' rei
 possit ostendi. illud ete ma
 nifestu est vtru veru esse
 et icommutabilit veru.

Quina sit icommuta
 bilis veritas oibus inco

mutabilia et vera cernē
 tibus. communis meti nec
 nec inferior nec equal' s
 superior et excellentior.

Quapropt Ca. m. p.
 nullo mo nega
 veris ee icomu
 bile veritate her oia q inco
 mutabilit vera sut q tunc
 te. qua no possis dice tua
 ul' mea ul' cuiusq hois. s
 oibus icommutabilia vera
 cernētib' tñ' multis modis
 secretu et publicu lumen
 presto ee ac se pbere cōter
 Qd aut qd cōt oibus rōa
 natib' atqz icelligētib' psto
 e. ad vllius eoz pprie natu
 ra ptine quis dixerit. Mei
 nisti ei (ut opinor) quid
 de sensib' corpis pauloante
 tractatu sit Ca scz q oculoꝝ
 ul' aurii sensu cōter tāgi
 m' sicuti sut colores et soni
 quos ego et tu sil' videm' sil'
 sil' audim'. no ptine ad oculo
 tu nroꝝ aurii venaturu.
 s ad sentiendū nob' ee coia.

Sic ergo etiam illa que ego et tu
nuntiat propria quisque mente
cospiciamus neque in dixeris ad
mentis aliam. In primis pertinet
naturam. Duorum est oculi quod
sibi vident nec huius nec illius
oculos esse poteris dicere. sed
aliquid tertium in quod utriusque
conferat aspectus. **Quod**
aptissimum atque verissimum
est. **Augustinus.** Hanc ergo ve-
ritate de qua diu loquimur
et in qua vna tam multa conspi-
cuntur. excellenter putas
esse quod mens nostra est. an equalis
mentibus nostris. an etiam infe-
rioris. Sed si esset inferior.
non fore illam si de illa iudi-
caremus sicut iudicamus de re-
pugnans quae infra sunt. et dicimus
ea plerumque non tamen ita esse vel
non ita. si ita vel non esse debe-
re. **Sic et de animis nostris non solum**
ita esse animi nouimus. si ple-
rumque etiam ita esse debere. **Et de**
reprobis quidem sic iudicamus
aut dicimus minus candidum
esse quod debuit. a minus quod diu

et multa sibi. **De animis vero.**
minus aptus est quod debeat. a
minus letus. a minus lenis.
a minus vehemens. sicut nos-
trorum morum se tulerit ratio.
Et iudicamus hoc fore illas
teriores regulas veritatis quod
tunc tertium. **De ipse vero**
nullo modo quis iudicat. Cum
est quis dixerit etiam temporalibus
esse potiora. a septe et tria de
te esse. nemo dicit ita esse de
buisse. si tamen ita esse ignorat
non examinatore corrigat sed
tamen letat inuentore. **Si autem**
esset equalis mentibus nostris. ver-
itas mutabilis etiam ipsa esset.
Veritas est in re aliqui etiam in
nisi aliqui plus vident. et ex
hoc fatent se esse mutabiles
aut illa in se manens nec per-
nat aut plus a nobis videt.
nec definit aut minus. si in te-
gra et incorrupta et conuersos
letificet lumine. et auerfos
punit creatate. **Quid ergo**
etiam de ipsis mentibus nostris fore
illa iudicamus aut de illa nullo

nō iudicāe possim. Dicam
 cū min⁹ intelligit q̄ debet. a
 tantū quātū debet intelligit
 Tantū aut̄ mēs det̄ intelligē
 quātū pp̄us admoueri atq;
 inhere potuit irōmutabili
 veritati. Quare si nec itēior
 nec equalis ē restat ut sit
 sup̄ior atq; excellentior.

*hortamur p̄ multa q̄ si
 similia ad veritatis amo
 rē et fruitionē ut beati
 simus. beatus est ei qui
 fruit sumo bono. Ca. 13.*

Donūsera aut
 si memisti me
 t̄ demonstratuz
 ēe aliquid qd̄ sit in te nra
 atq; rōe sublimi. Erre tibi
 ē ipsa veritas. Amplectē il
 lā si potes. et fructe illa. et
 delectare i dño et dabit tibi
 petitionēs cordis tui. Quid
 ei petis ap̄ius q̄ ut beati
 sis. Et quid beatus eo qui
 fruit in dñssa et irōmubi
 bili et excellentissima veri
 tate. An vōs clamant

hōies beatos se ēē cū pulchra
 corpora magno desiderio deſup
 ta sine coniūi sine etiā me
 trici amplectant. et nos in
 āplexu veritatis btos esse
 dubitam⁹. Clamant hōies
 se btos ēē. cū estu aridis fuit
 ab i ad fontē abūdante sa
 lubre q; pueniūt. aut esuri
 entes prandū. cenā ve or
 natā copiosaq; reperūt. et
 nos negabim⁹ btos ēē cū
 irrigam⁹ pasam⁹ q; veritate.
 Dolem⁹ audire voces clāmā
 tū se btos si iaceant in rosa
 et in alijs florib⁹. v̄l unguē
 tis odoratissimis p̄fruant.
 Quid fragrantius. qd̄ ioan
 nis inspiratioē veritatis.
 Et dubitam⁹ nos in ab il
 la iſpiram⁹ dicē btos q̄ ul
 ti btam vitā in cātu vocū
 et nervoz. et tibiariū sibi
 cōstituiūt. et cū ea sibi deſūt
 se miseros iudicant. cū aut̄
 affūt. efferūt leticia. et nos
 cū mētib⁹ nris sine villo stre
 pitu ut ita dicā canozū et

80
fandū quoddā silentiū verita-
tis illabit. aliā beatā vitam
quā. et tā certa et pūte nō
frumur. Luce aurī et arge-
ti. luce gemarū et alioz co-
lorū. siue ipius lucas q̄ ad o-
culos p̄inet. siue ī ignibus
terrenis. siue in stellis et lu-
na. v' sole. clauitate et iocūdi-
tate delectati hoīes. cū ab is-
ta leticia nullis molestiis.
nulla idigētia reuocant. bñ
sibi vident. et p̄t̄ hec semp
volūt viuē. et nos in luce
veritatis beatā vitā colloca-
re metuum. Immo vero
qm̄ in veritate agnoscat et
tenet summū bonū. eaqz ve-
ritas sapia ē. certam in-
ca tencam qz summū bonū
coqz p̄suam. Beatus ē quip-
pe qui finit summo bono. hoc
cū veritas ostendit. Oīa bona
q̄ vera sunt q̄ sibi suo cap-
tu itelligentes hoīes v' sin-
gula uel plura eligūt q̄ bñ
fruant. **De** q̄admodū illi
q̄ in luce solis qd̄ libenter
eligūt

aspiciāt et eo aspici letificāt
in quibz si qui forte fuerint
vegetioribz sanisqz et fortissi-
mus odio p̄dit nihil libeā q̄
q̄ ipm̄ sole cōtinent. qui eam
cetera quibz infirmiores odii
delectant illustrat. Sic fortis
aures mentis illustrata cum
multa vera et icōmutabili
a certa iocē. **Aspexerit** diget
se in ipam veritate qua nū-
ta monstrat. eiqz inherens
tq̄ obliuiscat cetera et i illa
sil' oibus fruit. **Cauē** enī
iocūdiū est in ceteris veritatibz
vbiqz veritate iocūdiū ē. **Et**
ē libertas nra tū isti subdūm
veritati. **Et ipē** ē deus noster
qui nos liberat a morte. a
cōditōe p̄tā. **Ipā** cū veritate
enā hō cū hoīb' loquēs ait
credentibz sibi. **Si** māscentis
ī vbo meo v' discipuli mei
estis. et agnoscentis veritate
et veritas libeabit vos. **Et**
summū bonū (qd̄ ē veritas
et sapia) oibus cōmune
sit. quod nemo amittit

*mutus. quod coparat
obiectis sensum visus et
auditus. Cap. 12^m*

Nulla ei re fruitur
aia in libertate n
qua fruitur in secu
ritate. Nemo autem securus e in
hys bonis qd pccuntis amitte
Veritate aut atq; sapiam ne
mo amittit iustus Non eni
longe separari ab ea quisq; pot
est ea qd dicitur a veritate atq;
sapia separatio pua sa volu
tas e qua inferiora diligunt
Nemo autem vult aliquid no
leis Habemus igit qd frua
mur des equaliter atq; coit
Nulle sunt angustie nullus in
ea defectus. Des amatores
suos nullo mo sibi iudos re
cipit et oibus cois e et singu
lis iusta e Nemo aliam dic
terede vt eam ego amplectar
Des inherent. ipaz omis ta
gunt Eius eius nulla ex p
te discrepit Nichil de ipsa
bibis qd ego no possim No
e ab eius coione in priuati

tu mutas aliquid Sed qd
tu de illa capis et in manet
integru Quod te inspirat
no expecto ut reddat abs te.
et sic ego inspiret ex eo. No
ei aliquid eius aliqn fit cu
usq; vnus aut quorundam
pprii s; sil' oibus tota e cois
Hinc ergo ea q tangimus
ul q gustamus ul q olfacimus
hinc sunt veritati filia. s; ma
gis ea q audimus et terrimus
q; et de verbu a quib; audi
tur. totu audit ab oibus. et
sil' a singulis totu Et spes
ois q oculis adiacet. quata
videt ab vno tanta et ab
alio sil' Sed multu longo
intuallo sunt ista filia Nec to
ta ei sil' sonat quelibet vox.
q; p tpa tendit et pduatur
et aliud eius prius sonat.
aliud posterius. Et species
ois visibilis tpe intumesat
p locos. nec vbiq; tota e. Et
terte oia hec auferunt iusto.
et quo minus eis frui possim
qbusda impedim angustis.

Nā celi possi eē cuiusq̄ sua
nis cantus sempiternus. et
studiosi eius certatim ad eū
audiendū veniret. coartā
rent sese atq; pugnaret de
locis. quō cent plures ut cā
tanti eēt quisq; p̄uinquor
Et in audiendo nihil tene
rēt mane sem̄ si oībus vo
cabus fugientib; tangerēt
Sole aut̄ istū si velle intue
ri atq; id p̄tinacit possim
et in otasū me dēserēt. et
subducēt in nūbilo et multis
alijs obstacul voluptatem
videndi eū intus amittere
Postremo etiā si adesset sp̄
suauitas et lucas videnti
et vons audirei. quid mag
nū ad me pueniet cū in eēt
cōe in belus. At illa veri
tatis et sapiē pulchritudo. tm̄
assit p̄seueras volūtas fru
endi. nec multitudine audi
entū cōspicata sedudit ve
mentes. nec pagit tpe. nec
migrat locas. nec nocte iter
tipic. nec vmbra intercludit

nec sensib; corpis subiacet. Et
toto mūdo ad se cōuersis qui
diligūt eā oībus p̄xima est
oībus sempiterna. In illo loco
ē. nusq; dēest. foris admoni
tus docet tenetes se. Cō
mutat oēs i melius. a nul
lo i deterius cōmutat. nul
lus de illa iudicat. nullus
sine illa iudicat bñ. Ac p̄ h̄
eā manifestū est mētib; nris
q̄ ab ipa vna fuit singule
sapientes. et nō de ipa. sed p̄
ipam de ceteris iudices sine
dubitatione eē potiores.

*Deus sume sit et
vitas de' sit. et bñ vita
nre sicuti aia vita e' cor
pis. et q' sapientes n' ad h'
sum' sapias n' nosam'
qua' adh' q'm' e' a' in p'.*

U aut̄ cōcessio
si quid sup̄ me
tes nras eē nō
strare dēu te eē. Messurū si
adhuc nihil eēt sup̄ius.
Quā tuā cōcessione atq;
eius dixerā satis eē ut dē

Comēda sapie.

monstrare. Si ei aliquid est
 excellens ille potius deus
 e. si autem non est iam ipsa veri-
 tas deus e. Dicit ergo illud
 sit siue non sit. deum tamen esse ne-
 gare non poteris. quod nobis eam
 ad differendum et tractandum
 questio instituta. Nam si te hi-
 mouet quod apud sanctos
 disciplina christi in fide recepi-
 mus esse primum sapientie mem-
 to nos eam hoc in fide acce-
 pisse quod etiam primum sit equalis
 que ab ipso genita est sapientia
 Unde nunc nichil querendum est
 si inchoata fide retinendum est
 et deus et vere summeque e. Sed
 iam non solum indubitatum quod
 tamen arbitror fide retinemus
 sed etiam certa quibus adhuc te-
 nuissima forma cognitionis at-
 tingimus quod questionem sus-
 cepte sufficit. ut cetera que ad
 te pertinet explicare possim.
 Nisi quid habes aduersus ista
 que opponas. Quod dicitur.
 Ego vero inaccessibili omnino. et
 quam tibi verbis explicare non

possis leticia perfusus amplexus
 ista et clamo esse certissima.
 Clamo autem voce interiore.
 qua exaudiri cupio ab ipsa
 veritate et illi inherere. quod non
 solum bonum sed etiam summum bo-
 num et beatissimum esse concedo.
Augustinus. Recte sane. etiam ego
 plurimum gaudeo. Sed quod
 te nunquam iam sapientes et
 beati sumus an adhuc te edim-
 eo ut id nobis esse perveniat.
Eugeneus. Ego nos potius ten-
 de existimo. Augustinus. Vnde
 ergo ista apprehendis que bus
 veris que certis gaude te cla-
 mas. et hoc ad sapientiam per-
 tine decedis. An quisquam insi-
 piens potest nosse sapientiam.
Eugeneus. Quod dicitur insipiens e
 non potest. Augustinus. Tu ergo
 iam sapiens es. aut nondum
 nosti sapientiam. Eugeneus. Non
 sum quidem adhuc sapiens. sed
 nec insipiente me dixerim
 in quantum nomen sapientiam. quoniam et
 certa sunt ista que nomen et ad
 sapientiam pertinere negare non

possi. **Augul.** Dic q̄so te
nōne fateberis eū qui non
ē iustus iustū esse. et q̄ nō
ē prudēs ipudentē eē. et
qui nō est tēperans tēpe
rante. In dubitai de hys a
liquid p̄t. **Quo.** fateor ho
minē q̄n iustus nō est ius
tū esse. hoc etiā de prudētē
et tēperate m̄derim **Aug.**
Cur ergo et q̄n sapiēs non
ē. nō sit insipicēs. Quodi.
Hoc q̄ fateor q̄n quisq̄ sa
piens nō est eū esse insipic
tē. **Augul.** Nūc ergo tu
quid hor. es. **Quo.** Quod
lib: hor me appelles nondū
audeo me dicē sapientē Et
ex hys q̄ d̄cessi video eē cōse
quēs ut me insipientē nō du
bitē dicē **Augul.** Nōm̄
go insipiens sapiam Nō q̄
sicut iā dictū est certus eēt
velle se eē sapientē idq̄ ope
tē n̄ notio sapie mēt̄ eius
theret sicut carū verū de q̄
bus singillatim īterrogatū
m̄disti que ad ipam sapias

p̄nēt quoz d̄gnitōe letari
es. **Quo.** Ita est ut dicit.

Ex numeri d̄sideratio
in oibus rebus mentem
elevant ad sapientie cog
nitionem. Cam. 16.

Quid **Augul.**
igit aliud agim̄
cū studem̄ esse
sapientes n̄ ut q̄nta possum̄
alacritate ad id qd̄ mētē cō
tingim̄ totā aiām nrām q̄
dāmo colligam̄ et ponam̄
ibi atq̄ stabilit̄ insigam̄ ut
nō iā puato suo gaudeat qd̄
iphant̄ rebus tr̄scentib̄. s̄
cuncta oibus t̄pm̄ et locoz af
fectioib̄ apphēdat id quod
vni atq̄ idem semp̄ ē. Sicut
cū tota vita ē aiā. sic b̄tā vi
ta aiā deus ē. Quod dū agi
m̄ donec pagam̄ i via su
mus Et qd̄ istis veris et cer
tis bonis. q̄m̄s adhuc in h̄
torebroso itinē coruscantibus
gaudē d̄cessū est. vide vtrū
hoc sit qd̄ scriptū ē de sapiā
quid agat cū amator b̄ suis

tu ad eā veniūt et eā querūt
 Dicitur est om̄. In vīs oñdit
 se illis hilariter. et oī pūde
 na occurret illis. Quoquo
 ei te verteis vestigijs q̄bus
 dāq; opibus suis impressis
 loquit tibi et te in extiora
 relabente ip̄is extior formis
 intro reuocat. ut quicq; te de
 lectat in corpe et p̄ corporeos
 illius sensus videas eē nu
 merosu et quas vnde sit. et
 in temp̄m redeas atq; itelligis
 te id quod attingis sensib; i
 corpis pbare aut ip̄bare nō
 non posse n̄ apud te habeas
 quasda pulchitudis leges
 ad quas referas queq; pul
 chra sentis exteriūs Intue
 re celū et terram et mare et q̄
 tūq; in eis uel desup fulget
 uel deorsū repūt v̄l volant
 uel natant formas habent q̄
 mēadime ill' hec. nichil erūt. A
 quo ergo sūt n̄ a quo nume
 rus. quinquē in tantū illis
 ē esse inquatū numerosa
 eē Et om̄ quidē formatū

torporearū artifices hoīes in
 arte hñt nūos quib; coapit
 opa sua. et tādū man; atq;
 instrumēta in fabricando mo
 uent donec illud qd format
 foris ad eā que intus ē. luce
 nūoz relatiū qntū p̄t ip̄etret
 absolute. placeatq; p̄ int̄
 p̄ete sensū interno iudia su
 p̄nos ~~intuenti~~ **Quere**
 dande artificis ip̄is mēbra
 quis moueat. numer' erit
Nā mouent eā illa nūose
Et si detrahas de manibus
 opus et de animo intēio
 nē fabricandi. motusq; ille
 mēbroz ad delatōez refera
 tur. saltatio vomit. **Quere**
 ergo quid in saltatiōe delat
Respondet t' numerus
Eae sum. Inspice iā pulch
 tudine formati corpis. nū
 tenent in loco. Inspice iam
 pulchitudine mobilitatis
 in corpe. et nū versant in
 tpe Intra ad arte vnde is
 ti p̄cedūt. q̄re in ea tpe et lo
 cū. nūq; erit. nisiq; erit. vni

* nūos

in ea tñ nñs. Nec eius vgio
spacioz ē. nec etas dicari. et
discende arti tñ cū se accō
modant qui se artifices fieri
volūt. corpus suū p̄lora et
tp̄a mouent. aūm vero p̄ te
pora **A**ccessu vco t̄p̄is periti
ores fiūt **T**rascende ergo
et aūm artificis ut nūm se
piternū videas **I**am t̄ sapi
encia de ip̄a intēiore sede ful
gebit et de ip̄o secretario ve
ritatis **E**tue si adhuc lāgin
diorē aspōn̄ tuū reuerbeat
refer oculū mentis in illam
viā vbi se ondebāt hilarit̄
Memento sane distulisse te
visionē quā fortior sanior
querpetas. **V**e qui delinquit
te ducē et oberat in vesti
gis tuis. qui nutus tuos
p̄ te amat. et obliuiscitur
quid iuuas. **O** suauissima
lux purgate mentis sapia
Non ei cessas inuē nobis
q̄ et q̄nta sis **E**t nutus tui
sūt de araturarū deus **E**t
artifex ei quodamō inuit

spectatori opis sui de ip̄a ope
ris pulchritudinē ne ibi totū
hercat. s̄ spēm corp̄is fabri
cati sic p̄curat oculis ut i
eū qui fabricauit recurrat
affectu **D**iles autē sūt hoī
bus qui ea q̄ facis. p̄ te amat.
qui cū audiūt aliquē factū
dū sapiētē. dū nūmis suau
tate votis eius et structuras
sullabarū apte locutarū aū
de audiūt amittūt fr̄gari
p̄ncipatū cuius illa vba
t̄p̄ signa sonuerūt. **V**e qui
se auertit a luce tuo et obsta
ritati sue dulat inherēt **T**a
qm̄ ei dorsū ad te ponentes
in carnali ope velut i vmb̄
sua defigunt et tñ etiā ibi
quod eos delat ad huc hñt
de carnis fulgētia lucis tue.
S vmbra dū amat lau
guidiorē facit oculū aī et in
ualidiorē ad p̄ferendū con
spectū tuū **P**tea magis ma
gisq̄ hō tenebrat dū sectat̄
libentius quicq̄ infirmus
et tollerabilis excipit. **E**t

quo inapit nō posse vidē qd
 sumū est. et malū putare
 quicquid fallit ipundū aut
 illat idignū aut captū ex
 tūat. ai ea patiat p mei
 to auisionis sue. et quicquid ius
 tū ē malū ēē nō possit. Si qd
 qd mutabile aspercis uel
 sensu corpis ul' ai. Moderatio
 ne cape non potes n aliqua
 nioz forma teneat. qua de
 tracta i nihil recidat. Noli
 dubitae ut ista mutabilia
 nō interceptant s' dimesis
 motibus et distincta vaieta
 te formaru quasi quosda v
 sus tpm pagant ee aliqua
 forma eterna et icōmūbile
 q neq; cōmūcat et quasi diffu
 dat loū. neq; utendat atq;
 vaiet' tpm. p qua cūcta
 ista formai valeant. et pro
 suo genē iplere atq; age lo
 roz ac tpm nūos

Nulla res formare
 se possit. s' omē qd est a
 forma icōmutabili et sp
 manete format. ea ppter

a deo omnia sunt. ad cuius
 laudē referendū est qd qd
 laudabile in creaturis ad
 uertitur. **Ca^m 11.**

Omnis ei res mu
 tabilis etiā forma
 bilis sic nate est
 Sicut aut mutabile diam⁹
 quod mutari pōt. ita formabile
 quod formari pōt appellaueri
 Nulla aut res formae seip
 sa pōt. qz nulla res pōt dare s'
 quod nō habet. Et utiq; ut ha
 beat formā format aliquid.
 Quappt quelibz res si quā hz
 formā nō ei opus ē accipere
 qd habet. Si quā uero nō hz
 formā nō pōt a se accipere quod
 nō habet. Nulla etgo res ut
 dixim⁹ formae se pōt. Quid
 aut de mutabilitate corpis et
 ai diam⁹. Superius em sa
 tis dictū ē. Confiat itaq; ut
 corpus et ai⁹ forma quada
 icōmutabili et sp manete for
 met. Cui forme dictū ē. Mu
 tabis ea et mutabit' tu aut
 idē ipē es et ai⁹ tui nō defi

Ps. 101.

Sap. 6. 1. d.

neque Annos sine defectu pro
et iustate posuit prophetica lo-
tuno. De hac ite forma dicit
e. q. i. seipā manes inouet
oia. Hinc etiā comprehendit
oia prudentia gubernat. Si
ei oia que sūt forma peit
subtracta nulla erūt. forma
ipā icōmutabilis y quam
mutabilia circa subsistunt.
vt formam suarū nūc im-
pleant et agantur. ipā est
eorū prudentia. Non ē ista
ecēt si illa non cēt. Intui-
tus ergo et desiderans vniu-
sa creaturā. quūq; iter ag-
ad sapiam. sensit sapiam
in via se s. onde hilariter
et in oī prudentia occurrere
sibi. et tanto alacrius ardes-
at via istā pagē qūto et ip-
sa via y illam pulchra est
ad quā exestuat puenire.
Tu aut si pret id qd est si
nō vuit et id qd est et vi-
uit neq; itelligit. et id qd
est et vuit et itelligit me-
neris aliqd creaturaz genū

Sap. 6. 1. c.

tūc aude dicē aliqd bonū ēē
quod nō sit ex eo. Et vā ēi her
duob; etiā nōib; enūciari
pnt si appellent corp; et vi-
ta. qz et illa q; tm vuit ne-
q; itelligit. q;lis est peccorū.
et her que her itelligit sicut
ti ē hōm rāssune vita dicit.
Her aut duo id ē corpus et
vita. q; quidē creature depen-
tant. nā et creatoris ip; sūt
dicit. et ea sūma vita ē. Itē
igit due creature corpus et
vita qm formabilia sūt sicut
ti supius dicta docuert. am-
saq; oīno forma i nichilo re-
ndūt. satis ondūt se ex ista
forma subsistē q; sp; eiusmo-
di ē. Quāob; quātūq;
bona sūt magna q;uis
nūma nō ex deo ēē nō pnt
Quid ēi manus i creaturis
q; vita itelligens. a qd ma-
nus pnt ēē qm corp;. Cū
quātūlib; deficiant et eorū
dant vt nō sint tm aliquo
forme illis remanet. ut q;
quo mō sint. Quūq; aut

forme cupiā rei deficiētia re
manet. ex illa forma ē q̄ nes
at deficē. motusq; ipōs rerū
deficiētū ul' p̄ficiētū ex
redē nūoz suoz legē nō sinit
Quāq; igit' laudabile ad
uerit' in rerū natura siue
exigua siue ampla laude dig
nū iudicet ad excellētissimā
et ineffabile laudē referēdū
ē conditoris Nisi quid hēs
ad hoc.

Deus sic et ex ipso
omnia bona sunt eā h
bera volūtas. que p̄tēa
quia male ea vti possu
mus in peccando non ē
mala, qd' sibi bus p̄batur
vā aut' vōe male vti ne
mo potest. Ca^m 18.

Satis. Quodv?
michi p̄suasum
esse fateor. et q̄
admodu manifestū fiat, qm̄
tū in hac vita atq; int' ca
les q̄les nos sum' potest
deū eē et ex deo esse oīa bō.
qm̄ quidē oīa que sūt siue

q̄ intelligit et viuūt et sūt
siue q̄ tū sūt ex deo sūt Nūc
iā tertiā questione videam'
vtrū expedi possit int' bo
na eē nūanda libera volū
tate Quo demonstrato sine
dubitatioē dēda deū dedis
se nobis eā dariq; oportuit
se. August. Bene memis
ti p̄posita et secūda questio
nē iā explicatā vigilanter
aduertisti S; vidē debu
isti eā istā tertiā iā soluta
p̄tēa quippe t' videri diceas
dari nō debuisse liberū vo
lūtatis arbitriū q̄ eo quisq;
peccat Cui ego sentētie tue
tū ego intulisse recte fieri nō
posse n̄ eodē libero volūta
tis arbitrio. atq; ad id po
tius hoc deū dedisse assue
rare. m̄disti liberā volūtatē
ita nobis dari debuisse ut
iustitia data ē qua nemo n̄
recte ut vti Que responsio
tua in tātos circuitus dispu
tationis nos ire cōpulit q̄ bus
t' p̄barem' et maiora et mi

i. Retinat.
m. g. i.

nera bona nō eē nisi ex deo
 Qd nō tā diluade ostendi
 poss; n̄ prius aduersus om
 niones ipse stulticie q̄ dicit
 insipiens in corde suo. non ē
 deus. q̄lisaiq; de re tanta p
 modulo nro imita rō. eode
 ipō deo in tā p̄uoloso iti
 ne nobis opitulante i ali
 quid manifestū intenderet
 Que duo tñ id ē deū esse.
 et oīa bona ex ipō esse. q̄
 q̄ iconuissa fide eā autē
 tenerent. sic tñ tractata sē
 vt hoc q̄ tertiu int̄ bona
 eē nuāndū libera sez volū
 tate manifestissime appare
 at. Jam cū supiore disputa
 tione patefactū ē istitūq;
 int̄ nos. naturā corpis i fe
 uore gradu eē q̄ animi na
 turā. ac p̄ hoc aīn maus
 bonū eē qm̄ corpus Di go
 in corpis bonis iuenimus
 aliq̄ quibus nō recte vti hō
 possit nec tñ p̄p̄ta dicim; q̄
 nō ea dari debuisse. qm̄ eē
 istem bona. quid mirū

si et i aīo sūt quedā bona
 quib; eā nō recte vti possi
 mus. si q; bona sūt non po
 tuert dari n̄ ab illo a quo sūt
 oīa bona. Vides em̄ q̄ntū
 boni desit corpi cui desit ma
 nus. et tñ manū male v
 tit qui eis opat vel sena ul
 turpia Sine pedib; alique
 si aspiceres. fateris desesse
 integritati corpis plūimū bo
 nū. et tñ cū qui ad nocēdū
 nūp̄ia ul̄ sc̄p̄m̄ delinēstū
 dū pedib; v̄tēt. male vti pe
 dib; nō negares. Quis
 hanc lucē videm; formalis;
 internofam; corporis. idq;
 et speciosissimū est in nro
 corpe. vnde in fastigio q̄da
 dignitatis hec mēbra locū
 sūt et ad salutē tuendam
 multaq; alia vte rōmodū
 refert vsus oculoꝝ. oculis
 tñ plerq; plerq; agit tur
 pit et eos militie cogit li
 bidinū Et vides q̄ntū bonū
 desit in facie si oculi desint
 Cū autē assit. quis hos cōdū

in bonorum omnium largitor deus.
 Quoadmodum ergo ista probas
 i corpe et non intueus eos qui
 male hys vntur laudas illu
 qui her dedit bona. Sic libe
 ra voluntate sine q nemo pot
 re vnie opz et bonu ee et di
 mmitus datur. et potius eos
 damnados qui hoc bono ma
 le vntur q cu qui dedit dac
 no debuisse fatearis. **Quo.**
 Quis ergo velle ut in pba
 res aliqd bonu ee libera vo
 luntate. et ego dcedere deum
 illa dedisse nobis. qz fateor
 ce deo oia bona ee. **Augul.**
 Ita ne tandem non pbam ta
 to molimine superioris dispu
 tationis. cu oem spem forma
 qz corpis a summa oim reru
 forma. i. a veritate subsiste
 fateris et bonu esse dcedes.
 Ita et capillos nros nuatod
 ee ipa in euagelio loquitur
 veritas. De nu aut sumi
 tate et a fine usqz ad fine
 pcedente potentia. q locu
 ti fuerunt. exadit t. Que

igit ista e tanta pueritas ca
 pillos nros qz int exiguu
 et oio abiectissima tu int bo
 nuare. nec iuenie tu auctoi
 tribuant in bonoz oim codi
 tori deo. qz et maxima et minima
 bona ab illo sut a quo e ome
 bonu. et dubitae de libera vo
 luntate sine q re vni no pos
 se dcedit etia qui pessie vi
 uunt Et certe nuc vnde qso
 quid t melius ee videat in
 nobis. sine quo re vni pt.
 an sine quo re vni no pt.
Quo. Jamia pte qso. pudet
 ceatatis Quis ei ambigat
 id longe ee prestancius. sine
 quo recta vita nulla est.
Augul. Jam ergo tu nega
 bis lusai hoem re posse
 vnie. **Quo.** Absit ta ima
 nis amencia **Augul.** Cu
 ergo i corpe oculu concedas
 ee aliquod bonu quo amif
 so tu ad re viuendu no im
 pedit. voluntas libera t vide
 tur nullu bonu sine q re
 nemo vuit. Intueis cu

iusticia qua nemo male vtitur
Hec inter summa bona q̄ in ip̄o
sūt hoīe nūat. oēsq; v̄tutes
aī quib; ip̄a r̄a vita et honer
ta d̄stat. Nam neq; p̄nden
tia neq; fortitudie neq; tē
perācia male quis v̄titur. E
nā in hys ei oīb; sicut ī ip̄a
(quā tu cōmōcasti) iusticia
r̄a r̄o v̄iget sine qua v̄tutes
eē nō p̄nt. R̄a aut̄ r̄o m̄le
v̄ti nemo potest. **Et oīa
bona non solū magna sed
et media et mīma a deo
sūt. magnis aut̄ bonis
ut sūt v̄tutes nemo ma
le v̄titur. et in hys ma
gis laudanda bonitas di
vina. et q̄ voluntas vo
luntate v̄titur. sicut r̄o
r̄o d̄gnosatur et mēoria
sua mēoratur. Cap. 19.**

Ita ergo magna
bona sūt. Sed
memisse te op̄
nō solū magna s; etiā mī
ma bona non eē posse nisi
ab illo a quo sūt oīa bona

1. Retract.
ca. 9. 9.

hoc ē a deo. Id ē superior d̄sp̄n
tatio p̄suasit. au togēs r̄a
letus assensus es. **V̄tutes**
igit quib; r̄a v̄vūt magna
bona sūt. **Sp̄es aut̄ quorū
lib; corp̄m sine quib; r̄a v̄
ui p̄t mīma bona sūt. Do
t̄ae v̄o aut̄ sine quib; r̄a
v̄vū nō p̄t media bona sūt.
V̄tutib; nemo male v̄titur.
Ceteris aut̄ bonis. i. medijs
et mīmis nō solū bene sed
etiā male quisq; v̄ti p̄t. Et
ideo v̄tute nemo male v̄titur
q̄ opus v̄tutis ē bonus
v̄sus istoꝝ quib; etiā nō b̄n
v̄ti possūm. Nemo at̄ bene
v̄tendo male v̄titur. Quare
abūdancia et magnitudo boni
nitatis d̄i nō solū maḡ sed
etiā media et mīma bona
esse p̄stāt. Magis laudan
da ē bonitas eius ī magnis
q̄ ī medijs. et magis ī
medijs q̄ ī mīmis bonis.
s; magis ī oībus q̄m si
nō oīa t̄ b̄v̄s. **LUD. Affen
tior. S; illud me mouet q̄m****

de libera voluntate questio e
et videmus ipam bn vti ceteris
ul no bn, quo et ipa int illa
quib vti mianda sit.

Augul. Quis oia q ad sa
cram ignosam roe ig
nosam, et in eam ipa ratio
ut illa nuat q roe ignos
am. An oblitus es ai que
iam q roe cognoscant, con
fessu te fuisse eam roem roe
cognosca. Noli ergo mirari
si ceteris p libera voluntate
viam eam ipa libera vo
luntate p ea ipam vti nos
posse ut quodam sepa v
tas voluntas q vti ceteris,
sicut seipam ignoscat roe
que cognoscat et cetera. Na
et meoria no solu cetera
oia q manum dphendit
s eam q no oblitiscam nos
habe meoria ipa se meo
ria quodam tenet i nob
q non solu alior s eam sui
mement. vl potius nos et
cetera et ipam p ipam me
mum. Voluntas ergo que

medum bonu est ai inheret
icomutabili bono, ei qz coi
no ppro sicuti e illa de q
multu locuti sum, et nuly
il digne duxim, veritas, te
net homo btam vita. Eaqz
ipa vita bta. i. ai affectio i
heretis icomutabili bono
prou et pmu est hois bonu
In eo sunt eam vtutes omis
quib male vti nemo potest
Na hec quis mag in hoie
et ima sunt ppa tu ee vni
ustamuzq hois no coia satis
intelligitur. Veritate ei atz
sapia que cois e oibus oes
sapientes et beati sunt inhe
rendo illi. Beatitudie aut
alteius hois no fit alt bnis,
q et ai eu urutat ut sic inde
appetit bnis fieri. vnde illu
fcm videt, illa scs icomuta
bili coiqz veritate. Neqz pru
dentia cuiusqm fit prudens
alius, aut fortis fortitudine,
aut temperans quantia, a ius
tus iusticia hois altius qf
qm effiat, si coaptado am

ill' icōmutabilib' regulis lū
mibusq; vāitū que icorrupti
biliter vūit in ipā veritate
sopā q; cōi. quibus et ille co
aptauit et fixit aūque istis
virtutib' pōitū sibi ad imita
dū pposuit. Volūtas ergo ad
herens cōi atq; icōmutabi
li bono ipetrat pma et mīg
na hoīs bona. cū ipā sit me
dū quoddā bonū Volūtas
aut auersa ab icōmūbili et
cōi bono et cōuersa ad ppiū
bonū aut ad exterius aut
ad inferius peccat. Ad ppiū
cōuertit' cū sue ptiāis vult
esse. Ad exterius cū aliorū
pria ul' quecūq; ad se non
pntent. Ignoscit studet. Ad
inferius cū voluptate cor
poris diligit. Atq; ita homo
supb' et auosus et lasciuū
effusū excipit ab alia vita
q; in cōpātie supioris vite
mōis est. Que tñ regit ad
mīstratioē dīne pūdenāe.
q; dgrus sedibus ordinat
ōia. et p meritis sua auq;

distribuit. Ita fit ut neq; illa
bona q; a peccātib' appetit
ullo modo mala sunt neq;
ipā volūtas libera quā in
bonis quibusdā medijs in
merāda eē dperim' si ma
lū sit auersio eius ab inē
mutabili bono ad mutabi
lia bona. Que tñ auersio
atq; cōuersio qm nō cogit
s; est volūtaia digna et iul
ta eā misere pena subsequēti.
**Unde sit motus quo volū
tas auertatur ab icōmū
tabili bono ad icōmutabi
le bonū et q; nulla natū
ra sit que non sit a deo.
homo quoq; non sicut spō
te recidit etiā sponte sur
gere potest. Ca^m 20.**

Sed tu fortasse q
situr' es qm mo
uet volūtas cū
se auerterit ab icōmūbili
bono ad mutabile bonum.
vnde ei iste motus existat
qui pfecto malus ē tamen
volūtas libera q; sine illa

nec rē vni p̄t i bonis nu
 merāda sit. Si eī motus iste
 i auersio volūtatis a dno
 deo sine dubitatioe p̄m
 ē. nū possun⁹ auctore p̄m
 deū dicē: Non est ergo is
 te motus ex deo. Unde igr
 erit. Ita quēti t̄ si r̄spon
 dia nesciē me fortasse eris
 tristior. Si tū vera respon
 derim. Sicut eī nō p̄t quod
 nichil ē. Tu tū pietatē mō
 tūsa tene vt nullū t̄ bonū
 vl̄ sentienti ul̄ intelligenti
 uel quoquomō cogitanti oc
 curat qd̄ nō sit ex deo. Ita
 si nulla natura occurr̄ que
 nō sit ex deo. Cōm quippe
 rē vbi mēsurā et mīm et
 ordinē vidēs deo artificia tri
 buere nō aucteris. Unde at
 ista p̄tūs detraheris nichil
 dno remanebit. q̄ et si ē ma
 serit aliq̄ forme alim⁹ in
 choatio vbi neq; mēsurā
 neq; mīm neq; ordinē vnic
 mas. q̄ vbiūq; ista sūt for
 ma p̄fca ē. op; auferas eā

ipam inchoationē forme que
 tū materies ad p̄figendū sub
 iace videt̄ artificia. Si eī for
 me p̄fectio bonū ē. nōnullū
 iā bonū est et forme inchoatio
 Ita detracto penitus ei bono
 nichil oīno remanebit. Omne
 aut̄ bonū ex deo. Nulla ergo
 natura ē que nō sit ex deo.
 Motus ergo ille auersionis
 qd̄ fatem̄ eē p̄m qm̄ defec
 tiuus motus ē. oīs aut̄ defec
 tus ex nichilo ē. vide quo p̄
 tineat. et ad deū nō p̄tine nō
 dubites. Quia tū defectus qm̄
 ē volūtarius in nra p̄positus
 p̄tate. Si eī times illū op; ut
 nolis. Si aut̄ nolis non
 erit. Quid ergo securus q̄
 eē in ea vitā vbi nō possit
 t̄ euenire qd̄ non vis. Sed
 qm̄ nō sicut hō sponte rea
 dit ita etiā sponte surgere
 p̄t. porrectā nobis de super
 dextera dei. i. dnm̄ nīm̄ istū
 xpm̄ firma fide teneamus.
 et expectem⁹ certa spe. et ca
 ritate audenti desideremus.

1. kerac.

ca. 9. 6.

2. sen. dist. 2A

ca. si igne.

Si quid autē de origine peccati
diligēter querendū adhuc pu-
tas. nā om̄o ego iā opus ee
nō arbitror. si quid tū putas
i alia disputatione differe-
dū est. **LXX.** Sequor sane
volūtate tuā ut in tēpus a-
liud quod hinc moueri possi
differam. Nā illud ē non cō-
tesserim ut satis iā inde que-
siti putes.

¶ Dum aurely augustini
hyponchis epi de libero arbi-
trio liber secundus exphat.

Capitulorum tertiū libri
de libero arbitrio sancti
Augustini recollecta an-
notatio.

¶ Unde aut si naturalis
et quō culpabilis sit motus
aī quo ab icōmutabili ad
cōmutabilia mouetur. **Ca. 1. m.**

¶ Quo fieri possit ut et de-
us sit p̄saut om̄i futuror. et
nos nulla nēcitate peccem.
opiones varie de prudentia
enumerat et d̄fuit. **Ca. 5. m.**

¶ Et oīa q̄ deus p̄saut

necessario eueniat. nichil at-
tā in nra p̄tate q̄ ipsam vo-
lūtate nram et p̄tē ca nō
bis libera esse. **Ca. 5. m.**

¶ Et nō aduersent p̄saut
dei et nrm liberrū arbitrium
qm̄ deus nēcē ad peccandū
cogit. p̄uidet aut̄ eos q̄ ip̄s
volūtate peccabūt quos et
iuste iudicabit. **Ca. 5. m.**

¶ Et autē etiā p̄as sordidi-
te meliores sunt oī corp̄. etiā
lucē visibili. nec dūcēdū me-
lius fuisse ut nō eent. nec a-
lit fieri debuisse. quāq̄ etiā
vera rōe melius occurrūt de-
us feat. nec eas q̄s in peccā-
di volūtate māsuras p̄saut
mūq̄ curare debuit. **Ca. 5. m.**

¶ Quis nāc sit fieri peccā-
q̄ deus p̄saut ip̄i tū deputā-
da nō sūt et q̄ nemo v̄c d̄cē
poterit malle nō esse q̄ mi-
ser ee. s̄ de oībus et i oībus
grē sūt agende conditor. **Ca.**
¶ V̄tū bonū sit esse qd
et miseri et b̄tū volūt. et hoc
ip̄m amado deo p̄pinquam.

et q' oia co ipso quo fut iure
laudanda sunt sic ei bo fut. **Ca^m 11.**

¶ **¶** Absurdū sit dicē mal
lē nō esse qm̄ miser ēē. nec
rē quis elige p̄t ut non sit.
et de hys q' seipos iterimūt.
rē in quo sensus et opio dif
ferat. nemo etiā in eo q' est.
bonitati creatoris sit. **8^m**

¶ **¶** vniuersitatis p̄fectio
gagat ut nec oēs creaturē p̄
fate sint ne eadē peccatūtes
āie desint. et qre peccās crea
tura supior araturis i serio
rib⁹ p̄nuat. et quo creatura
vna altera diuisimode omnet.

¶ **¶** diabolus **Ca^m 9^m**
hōiem nō vi s̄ suatione capi
ens iure equissimo v̄dicabat.
dei autē filius nō diabolū s̄
hōiem ab eo deceptū nō vio
lēto dñatu s̄ lege iusticie li
berauit. **Ca^m 10.**

¶ **¶** angeli nō peccatē
et āie peccatūtes diuisimode
vniuersitatis p̄fessione omnet.
et quo spūales creature et
cōiungunt et distinguuntur.

et q'lit aia peccatūtes sic meli
or corpe celesti **Ca^m 11.**

¶ **¶** nichil possit intur
bare vniuersitatis ordīne et de
i creatoris iperū etiā si oēs
āgeli peccassent **Ca^m 12.**

¶ **¶** oīs natura i qntū
natura bona sit et i corrup
tibilis melior corruptibili.
Deus autē ineffabile bonū
ita in oībus laudandū ut si
ne eius laude nec laudari pos
sim⁹ nec vitupēari. et q' cō
tra natura sit oē viciū etiā
eius rei cuius ē viciū. **13.**

¶ **¶** An aliq' natura sine vi
cio suo corrupti possit. nō em̄
oīs corruptio viciosa ē. rei vō
cui⁹ viciū vituperat natura
laudabilis ē. vitupatio eiq'cē
vicioz ē laus naturarū. **14.**

¶ **¶** de dōm conditor na
turarū etiā in earū viciis lau
dandū ē. et qui defectus pos
sint rē vitupari. **Ca^m 11.**

¶ **¶** deus gratuito oia
prestat ea p̄pter creature oia
illi debent ex eo aut qd' non

accipit nullus reus e. nec fieri
potest ut peccata nostra tribuantur crea-
turae nostrae **Ca. 16.**

¶ Cum non nisi propria volunta-
te quisque peccet. illius volun-
tatis causa perquirat. et quomodo
avaritia sit radix omnium malorum.

¶ Quis nemo peccat. **11.**
reus in eo quod nullo modo ca-
verit potest tamen per ignorantiam a ne-
cessitate quaedam scriptura
ipso peccat. et gravissima pena
sit peccati ut qui reus facit cum pos-
sit noluit. amittat possessionem.

¶ Cur ad id et velut. **18.**
quia peccatis nos illius peccati
penas ignorantiam scilicet difficul-
tate patimur. et quoniam haec duo pro-
pria peccati sunt **Ca. 19.**

¶ Quibus causa et modo ori-
ginale peccatum cum peccatis suis a
primis parentibus ad posterum de-
rivet iuxta diversam de avaritia
originem opinionem. **Ca. 20.**

¶ De avaritia origine o-
piniones indefinite et linguae
sunt. quantum vel intersit de cre-
atore et creaturis aliter quam se

res habet sentire. et quomodo divina
auctoritati credendum sit. **Ca. 21.**

¶ Et nihil quod naturaliter
inest aie deputari possit in re-
su. et quoniam ignorantia excusetur.

¶ Cur punitur hic corpore. **22.**
varios miracula preferant cum
hinc nihil fecerit. aut quare nat-
uraliter subito moriturum. quod de
ipsis iudicium futurum. et quod ipse
non dicitur ignoratibus per se huius
tismus. peccata in super aut tamen
patiantur incommoda quae nihil in-
venit mali nihil sperat boni.
et quomodo omnes creature motus et
species creatoris unitate in similitudinem.

¶ In homo creatus sit. **23.**
sapiens aut stultus. et quomodo stul-
ticia quisque reus stultus dicitur
possit. in quo peccata homo ante factus
sapiens sit et postquam iam sapiens
factus est peccat. mediumque inter
sapiam et stulticia esse dicitur.

¶ Et quomodo in voluntate. **24.**
non sit ab obiectis non movetur
in eis in potestate sicut est assensus
vel dissentit et quomodo obiecto
motus peccantur diabolo qui

hominem seduxit. et quia sit
pulchritudo lucis eterne.

Eusebii diui auctori au-
gustinum hypomochi epi de
libero arbitrio liber terti-
us incipit.

Vnde aut si naturalis
et quo culpabilis sit motus
an quo ab incommutabili ad
mutabilia mouet. Ca. 1.

Euodius

Quonia satis in mai-
festum est in
bona et ea

quidem non minima uiuenda
esse libera uoluntate. ex quo
eius fatere cogimur ea dimitti
data esse durius oportuisse. iam
si oportunitate existimas capi
o pte agnosce unde ille mo-
tus existat quo ipsa uoluntas
auertit a communi atque incommuta-
bili bono et ad propria uel alic-
na uel infima atque omnia commu-
nabilia conuertit bona. **Aug.**
Quid aut opus est hoc scire.
Euod. Quia si ita data est

ut naturale habeat istum motum
iam necessitate ad hoc conuertitur
neque ulla culpa deprehendi potest
ubi iam necessitas dominatur. **Aug.**
Placet ne est iste motus
an displicet. **Euod.** Displi-
cet. **Aug.** Reprehendis
ergo eum. **Euod.** Vtque re-
prehendo. **Aug.** Reprehendis
igitur aut motum culpabilem.
Euod. Inculpabile aut motum
non reprehendo. Nescio an ul-
la culpa sit relicto incommuta-
bili bono ad mutabilia con-
uertere. **Aug.** Reprehendis
ergo nescias. **Euod.** Non uero
primis ita ei dixi. Nescio an
ulla culpa sit. ut intelligi uo-
lueri sine dubio culpa esse.
Ita hoc uerbo quod dixi. nescio.
satis profecto uersi dubitatio-
ne de re manifesta. **Aug.**
Vnde quid sit certissima uer-
itas que te cogit tam cito ob-
liuisci quod paulo ante dixisti.
Di enim natura uel necessitate iste mo-
tus existat culpabilis nul-
lo modo potest. Tu uero esse culpa

bile ita firmissime tenes ut du-
bitatione de hac re tam gra-
uaa irridenda putauis. Cur
ergo t' ul' affirmadu' ul' etc
tum aliq' dubitatioe dictu'
visu' est qd' p' spicere falsum
ee' ipse conuincas. **Quis** t'
Si ita data e' voluntas libera
vt niale heat istu' motu. iam
necitate ad hoc conuertit. neq;
vlla culpa deprehendi potest
vbi nia necitasq; dicit. Nul-
lo mo' aut' dubitac' debuisti
no' ee' ita data qm' istu' motu
culpabile ee' no' dubitas. **E-**
uodius. Ego ipm' motu' cul-
pabile ee' dixi et ideo mi' dis-
plicet et reprehendendu' ee' dubi-
tate no' possum. Nam vero
q' isto motu' ab icom'ubili bo-
no ad imutabilia detrahit
nego ee' culpanda' si eius nia
talis e' ut eo natio moueat.
Augul. Cur e' iste motu'
que p'fecto culpandu' ee' con-
cedis. **Euodius.** In aio' cu' video.
si au' sit nescio. **Augul.**
Nunquid negas eo motu' ai-

ma' mouei. **Euodius.** Non nego.
Augul. Negas ergo motu'
quo mouet lapis motu' esse
lapidis. Neq; ei' illu' dicto mo-
tu' quo cu' nos mouem' vel
aliq' vi aliena mouet veluti
tu' in celu' iacet. si cu' quo ad
terra' nutu' suo vergit et ca-
dit. **Euodius.** Non equidem nego
motu' quo ita ut dicit' inclina-
tur et ima petit motu' esse
lapidis. si niale. Si aut' hoc
mo' caa' illu' motu' habet au'
p'fecto caa' ipse nialis e'. nec
ex eo quo nalis mouet recte
vitupari potest. qz caa' si ad p'm-
ae mouet natiue tu' sue nati-
tate appellat'. Porro qz istu'
motu' no' dubitam' ee' culpa-
bile oimodo negandu' e' ee'
nalem. Et ideo no' est silis
illu' motu' quo nialiter moue-
tur lapis. **Augul.** Equis
ne aliquid superiorib' duab'
disputatioib' e'. **Euodius.** E-
quis sane. **Augul.** Credo
ergo memisse te in p'ma dis-
putatioe satis ee' co'p'tu' nul-

119
la re fieri mente serua libidinis
n. ppua voluntate. Na neq; a
supiore neq; ab equali ea pos
se ad hoc dedecus cogi q; ius
tu e. neq; ab inferiori q; no pt.
Restat igit ut eius sic ppus
iste motus quo fruendi volu
tate ad creatura a creatore co
uertat. **Qu** motus si culpe
deputat unde qui dubitat
verisimilitudine digni tibi visus est.
no e utiq; nalis s; voluntarius
In eoq; silis e illi motu quo
deorsum versus lapis fertur.
q; sicut iste ppus e lapidis
sic ille ai. Verum in eo disti
milis q; no in pte no habz
lapis cohibe motu quo fer
tur inferius. am q; vero dum
no vult no ita mouet ut su
piorib; desertis infiora deli
gat. Et ideo lapidi nalis e
ille motus. ac vero iste volu
tarius. Hinc e q; lapide si
quis dicat peccare q; ponde
suo tendit in infima no di
ca ipso lapide stolidior s; pro
fecto demens iudicat. Am

vero pta argum; ai cu diuam
superiorib; desertis ad fruendu
inferiora ppone. **Alia** quid 1. Retract.
opus e quere unde iste motus m. s. k.
existat quo voluntas auertit
ab icomuibili bono ad comu
bile bonu. cu eu no nisi ai et
voluntariu et ob hoc culpabi
le ee fateam. osq; de hac re
disciplina utilis ad id vale
at ut eo motu ppato atq;
cohibito voluntate nrām ad
fruendu sempiterno bono a
lapsu tyalū conuertamus.
Quo. Vnde et quodammodo ta
to ac teneo vera ee que dicit
No ei quicq; ta sume atq; in
time sentio q; me habe vo
luntate. eaq; me mouei ad
aliquid fruendu. quid autē
meū dicit proorsus no incio
si voluntas q; volo et nolo no
e mea. **Quappt** qui tribue
du e si quid pilla male fa
tio n; michi. Cu ei bonis
deus me fecit. nec bn aliqd
fuaa n; p voluntate ad h; po
tus data ee a bono deo satis

apparet agotus aut quo huc
atq; illuc voluntas conuertat
n̄ eet voluntarius atq; in
n̄ra positus p̄tate neq; lau
dandus cū ad supiora neq; lau
culpand⁹ hō eet cū ad infio
ra detorquet quasi quedā
tardine voluntatis neq; oīo
monedus eet ut istis neg
lectis etna vellet adipisa.
atq; ut male nollet viuē.
velle aut bñ. Hoc aut mo
nendū nō ee hōiem quisq;us
existimat de hōim nūo ext
minandus est. **Quomō
fieri possit ut et deus sit
presans omnī futuro
rū et nos nulla necessi
tate peccem⁹. Opiniones
varie de p̄uidencia e
numerant et futāt.**

Que cū **Ca. 2^m**
ita sunt ieffabi
lit me mouet.
quō fieri possit ut et deus p̄
sans sit oīm futuroꝝ et nos
nulla n̄tate peccem⁹. Est
quis cū dixerit alit euenire

posse aliqd q̄ deus an̄ p̄sant.
p̄sant deī destrue ī sanissima
ymetate molit. **Quapp̄** si
p̄sant deus peccaturū esse
p̄mū hōiem qd̄ n̄tē ē d̄cedū
m̄ quisq; meā oīm futuroꝝ
p̄sant fatet deū. Si ergo ita
ē nō dico nō eū facēt bonū
ēi feat nec obesse quicq; d̄o
poss̄ p̄mū eius q̄ bonū ip̄e
feat. imo in quo faciendo
bonitātē suā oīdeat. **On
dit eā in p̄uēdo iustitiā
et liberādo n̄iam. Nō itaq;
dico nō eū facēt. si hoc d̄o
qm̄ peccaturū ee p̄sancat.
n̄tē cat id fieri qd̄ futurū
ee p̄sancat de⁹. Quō ē igit
voluntas libeā ubi tā iēuita
bilis apparet n̄tās. **Al
gustinus. Pulsaisti velic
ment. n̄ia deī affit ap̄iatq;
pulsantib⁹. Verūtū maxi
mā p̄tē hōim ista questioē
torqueri nō ob aliud acedū
deū n̄ q̄ nō p̄ie q̄rūt. volo
tioresq; sūt ad excusatioē
q̄ ad c̄fessionē p̄oꝝ suoz****

Aut enim nulla diuina prudentia
 fuisse rebus humanis libenter
 opinari. Dūq; fortuitis comit
 tut casib; et a nos et corpora su
 a tradit se ferendos et dila
 mandos libidimb; diuina in
 diuina negantes huana fallē
 tes. eos a quib; accusant for
 tune patrocino pulsae se
 iudicat. Quā tū tam effugit
 ac punge. Infucit. ut a me
 hoies ea sunt a q; se regi arbi
 trant. aut se q; tū eadem tenta
 te et sentit ista fatcant et di
 ce. Nec ei talib; absurde eā
 dedit casib; eos age oīa qn
 agendo cadūt. Sed adūsus
 hāc opionē plenā stultissimi
 et demētissimi erroris satis
 ut arbitror secūda nra sino
 tnatōe dūsertū ē. Alij vero
 q; negat nō audeat pside
 huane vite prudentia de ma
 lū tū eā ul' ihermā ul' iust
 tā ul' malā nefario errorē ac
 de q; sua pāa pietate suppli
 a. Hīci. Qui oēs si psuadei
 paterent ut tū de optimo

et iustissimo et potētissimo cogi
 tant bonitate et iusticia et po
 tētia dei longe maiore. Supro
 reg; eē crederet q; ad cogita
 tiōe dūpuit. Adiderantesq; se
 metipos grās deo se debē in
 telligeret eā si aliqd iferius
 eos voluiss eē q; sut. oibusq;
 ossibus et medullis. Sac sue
 clamarēt. Ego dixi dñe mi
 fere mei cura aiaz meā quā
 petam t. Ita certis ituncib;
 dñe mīe in sapiam ducant.
 ut neq; iuentis rebus inflati.
 neq; nō iuentis turbulenti.
 et ignoscendo istantioēs sic
 rēt ad viuendū et ad quēdū
 ignorado mitiores. Tibi vō
 au iā hoc psuasū nō dubito
 vide q; facile de tā magna q;
 tiōe respondeā tū m' prior;
 interroganti pauca respondeis.

**Et oīa que deus pre
 sant necessario euēniāt.
 nihil tā in nra potesta
 te q; ipsā volūtate nos
 trā. et pterea eā nolū
 libera esse. Ca. m. 5. m.**

De. 20.

eē

autē

Quare ei hoc te mo-
net et hoc mira-
ris quō nō sunt
congrua et repugnātia. ut et de-
us p̄satus sit om̄i futūoz et
nos nō negitate s̄i volūate
peccem⁹. Si ei p̄satus est
deus inquis peccaturū ēē
hoiēm. nātē ē ut peccet. Si autē
nātē ē nō ergo ē in peccato
volūtatē arbitriū s̄i potius
icūtabilis et fixa nātās.
Qua rōnatiōe hoc videlicet
ne d̄ficiat times. ut aut de⁹
futūoz om̄i p̄satus ip̄e ne-
get. aut si hoc negatē nō pos-
sum⁹ fateamī nō volūate
s̄i nātate peccari. An aliqd
aliud te mouet. **Quod.**
Nihil interī aliud **Aug⁹.**
Res ergo vniūsas quū de-
us ē p̄satus nō volūate
s̄i nātate fieri putas **Quo.**
Quo ita fieri puto **Aug⁹.**
Ex p̄sate tandē teq̄ ipsū
paululū vituere. et dic mī
si potes q̄le sis habiturus
uas volūatē. vtrū peccandi

an itē faciendi. **Quo.** Reso-
Aug⁹. Quid. deū vidē nāt-
re hoc putas. **Quo.** Nul-
lo modo id putaueri. **Aug⁹.**
Si ergo volūate tua creatū-
nā nouit et om̄i hōiū suū
qui sunt siue qui futūi sunt
futuras p̄uidet volūates.
multo magis p̄uidet quōdā
iustis ip̄isq̄ factur⁹ sit. **Quo.**
Propt̄er si meoz op̄m p̄satu-
deū duo multo fidētius ei
dicari p̄sare opa sua. et q̄
sit factur⁹ certissimē p̄uide-
Aug⁹. Nōne igit̄ caues
ne tibi dicat. etiā ip̄m quāq̄
factur⁹ ē nō volūate s̄i nāt-
ate facturū si oīa quorū de-
us p̄satus ē nātate fuit nō
volūate. **Quo.** Ego tū ex-
terē nātate vniūsa fieri q̄
deus futura p̄saut. ea sola
ituebar q̄ in creatūa ei⁹ fuit
nō autē q̄ in ip̄o. Nō ei ea fi-
ūt s̄i sūt sempiterna **Aug⁹.**
Nihil ergo in sua creatura
opat⁹ deus. **Quo.** Jam sel-
statuit quāmodū fecit

ordo eius vniuersitatis quā con-
didit. Neque enim aliqd noua vo-
luntate adūstrat. Augusti
Nuquid neque beati fuerit.
Cuo. Sicut vero Augusti
Cue vtiq; fuerit qm̄ ille fit.
Cuo. Ita est. Augusti. Si
igit vbi gratia post annum
beatus futurus es post annū
te bñm factur⁹ est. Cuo.
Cua. Augusti. Jam ergo p-
sat hodie quid post annū fac-
turus es. Cuo. De hoc p-
nt. Nūc q̄ hoc cū presae cō-
sentio si est ita futurū. Aug
gul. Dic queso. nūc tu crea-
tura eius nō es. aut tua bñtu-
do nō in te fiet. Cuo. Im-
mo et creatura eius su. et in
me fiet q̄ beatus ero. Aug⁹
Nō ergo voluntate si vnitate
in te fiet bñtudo tua deo fa-
cente. tu ergo iustus bñs
es. Cuo. Voluntas illius in
ē vnitatis. Si ei in cēt p-
as vt esset bñs. iā p-fecto cōm
Volo ei eā nūc et non sum.
q̄a nō ego sed ille me beatū

fuerit. Augusti. Optime de
te veritas dicitur Non enim
possū aliud sentie cē in p-
te nra n̄ qd cū volum⁹ faci-
mus. Quappt nichil tā in
nra p-ate q̄ nra voluntas ē
Ea cō prioris nullo inenal
lo mox ut volum⁹ p-cto est
Et ideo rē possū dūcere
nō voluntate vni⁹ si nra
tate. a nō voluntate moui
si nra. et si quid aliud
hmoi Non voluntate at vo-
lum⁹. quis vlt̄ delius aude
at dūc. Quāobrem q̄m̄
p-iat deus nras voluntates
futuras. nō ex eo tūc fiat
ut nō voluntate aliquid veli-
mus. Nam et de bñtudine
qd dixisti nō abs tēpō bea-
tū fieri. ita dixisti q̄ si hoc ego
narraueri. Si dūc cū futu-
rus es bñs nō te iustū sed
volētē futurū. Cū igit pre-
saut deus sit futūc bñtudis
tue. nec alit̄ aliquid fieri pos-
sit q̄ ille p-iauit. alioqui nul-
la p-iaenaa ē. nō tūc ex eo cō

1. Retrac.
ca. 9. l.

1. Retrac.
ca. 9. c.
2. Sen. dis. 28.
ca. alibi.
2. Sen. dis. 21
ca. si aut.

Al. negaueri

gunt sentie qd absurdissimu
est et longe a veritate seclusu.
no te volente beati futuru
Dicit aut volutate bñtudis
tu ee tepeis bñtis no tibi au
fert pñtia dei q hodie de tua
futura bñtudie certa e. sic e
aa volutas culpabilis fo qua
in te futua e. no pñtia volu
tas no erit qm deus cu futu
ra ee pñtia. Attende et qso
qñta reatate dicit si pñtia
deus futura volutate mea.
qm nihil alit pt fieri q pñ
tia. nate e ut velim qd ille
pñtia si aut nate e non ia
volutate si nate e id me vel
le fatendu est. **O** stulticiam
singulare. **Q**uo ergo no pt
aliud fieri q pñtia deus si
volutas non erit qua volu
tate futua ille pñtia. **O**
mitto illud eq monstruosu
qd pauloan dixi. unde hoies
dicit nate e ut ita velim. qui
nate e supposita auferre ni
hil volutate. Si ei nate e ut
velit. unde volet tu volutas

no erit. **Q**uod si no hoc modo
dicit si dicit se q nate est
ut velit ipam volutate in pñ
te no habe. ocaueret ex eo qd
ipe dixisti tu qere. bñtia tu
tus bñtis sis futur. **R**ndisti
ei qia ees beatus si pñtia q
set in te. velle ei te si non du
posse dixisti. **U**bi ego subien
de te damasse veritate. **N**o
ei negare possum q hie nos
pñtia n tu nobis qd volu
mus deest. **D**u aut volunta
si pñtia volutas deest nobis no
vñtia volunta. **Q**uod si fieri
no pt ut du volunta no veli
mus adest vñtia volutas vo
lentib. **N**ec aliud quisp est
in pñtia n quod volentibus
adest. **V**oluntas igit nra nra
voluntas eet n eet i nra pñ
tia. **D**uo quia e in pñtia.
libera e nobis. **N**o ei e nobis
liberu qd in pñtia no habem
aut pt no esse qd habemus
Ita fit ut et deu no negemus
esse pñtia omi futuo. et nos
tu velim qd volunta. **C**um

ei sit p̄saut voluntatis n̄re
 aut est p̄saut ip̄a eit. Vo
 luntas ergo eit q̄ voluntatis
 ē p̄saut Non igit̄ p̄ eius p̄
 sciētia in p̄tas admittit̄
 q̄ p̄tea in certior adoit. q̄
 ille aū p̄saut nō fallit affu
 tura in eē p̄saut Euodi.
 Certe iā nō nego ita n̄re eē
 fieri quāq̄ p̄saut de⁹ et ita
 cū p̄ta n̄ra p̄saut ut mane
 at tū nobis voluntas libera
 atq̄ in n̄ra posita p̄sate.

**Et non aduſent̄ p̄saut
 dei et n̄m liberū arbitriū
 qm̄ deus nemine ad
 peccandū cogit. p̄uidet
 autē eos qui propria vo
 luntate peccabunt quos
 et iuste iudicabit.**

Capitulū. 2^m. Augul

Quid ergo te mo
 uet. An forte ob
 litus quod p̄ma
 n̄ra disputatio p̄git nega
 bis nullo cogēte a sup̄iore
 a inf̄iore a equali. s̄ canos
 voluntate peccare. Euodi.

Nihil hom̄ p̄saut audeo ne
 gare. S̄ tū fateor nondū vi
 deo quō nō sibi aduſent̄ hec
 duo. p̄saut dei de p̄tas n̄ris
 et n̄m in peccādo liberū ar
 bitriū. Nā et iustū deū n̄re
 ē fateam̄ et p̄saut. S̄ fare
 vellem̄ q̄ iusticia p̄niat p̄
 tata q̄ n̄re ē fieri. Aut quō
 nō sit n̄re fieri q̄ futura eē
 p̄saut. Aut quō nō creatori
 deputandū ē quicquid in eius
 creatura fieri n̄re ē. Augul.
 Unde ē videt̄ aduſum eē li
 berū arbitriū n̄m p̄saut dei.
 q̄ p̄saut ē. an q̄ dei p̄saut ē.
Euod. Quia dei potuit
Augul. Quid ergo si tu p̄saut
 peccaturū eē aliq̄. non esset
 n̄re ut peccaret. Euodi.
 Immo n̄re eēt ut peccaret
 Nō ē alit̄ eēt p̄saut mea
 n̄ certa p̄sautem Augustinū
 Non igit̄ q̄ dei p̄saut ē
 n̄re ē fieri que p̄saut sed
 tūmodo q̄ p̄saut est. Que
 si nō certa p̄saut utiq̄ nul
 la ē Euod. Consentio. S̄

quos sum ista: **August.** **Da**
n fallor no cotinuo tu peccat
cogeres que peccatum esse
psares. Neq; ipa pfaa tua
peccat cu coget qm sū du
bio peccatur? eēt **No** em
aliter id futurū eē psares.
Sic itaq; nō s adūsant hec
duo ut tu pfaa tua noueris
qd alius sua uolūate factu
us ē. ita deus nēme ad pec
candū cogens pūdet tū eos
qui ppa uolūate peccabūt
Cur ergo nō iudicet iustus
q̄ fieri non cogit pfaus. **Sic**
ēi mēoria tua nō cogis frū
eē que pteierūt. sic d' pfaa
sua nō cogit faciendū q̄ fa
tura sunt. **Et** sicut tu qdū
q̄ fecisti mēuisti nec tū que
mēuisti oīa fecisti. ita de
us oīa quoz ipē auctor est
presat. nec tū oīm q̄ presat
ipē auctor ē. **Quoz** at nō
ē malus auctor iustus est
ultor. **Hinc** ergo iā intelli
ge q̄ iustitia deus ppa pu
nat. q; q̄ nouit futura nō

facit. nā si ptea nō dēt iustitia
eē suppliu peccatib; q; p
iudet peccaturos. nec iū fac
entib; dēt pma iustitiae q̄
et iū facturos iudicant
pūdet. **Immo** uō fatigant
et ad pfaam eī pteie nō q̄
eū lateat futurū. et ad iustit
nā ut ppa q; uolūate co
mittitur. ita iudicio eius ipē
ne nō fiat sicut pfaa nō
cogit fieri. **Et** **animo**
eā peccatis sordidate
meliores sunt omni cōp
eā luce uisibili. nec co
tendū melius fuisse ut
non essent. nec alit fieri
debuisset. qd qd eā uo
ra rōe melius occurrit.
deus fecit. nec eas quā
in peccandi uolūate
māsuras p̄ stuit mū
turare debuit. **Ca.** **m. q.**
Am illud qd tanto loco posu
isti quō non creatori deputa
dū sit quicq; in eius creaturā
fieri nō ē. regulā illā p̄cta
tis facile nō mouebit quā

memisse nos dicitur gratia
 actioes nos debet creatori nostro
 Cuius perfectio largissima boni-
 tas iustissime laudat et etiam
 si aliquo inferiore creature
 gradu nos didicisset. Quis
 enim anima nostra peccatis tabefacta
 sit sublimior est tibi et melior
 quam si in hac luce visibile ver-
 teret. Et vides perfectio de huius
 lucis emittentia quantum laudet
 autem deum eam corporis sensibus
 dedit. Quapropter non te iam
 moueat quod vitupant anime
 peccatrices ut dicas in corde
 tuo melius fuisse si non essent.
 In sui enim imperio vitupant
 dum cogitat quales essent si pe-
 rare nolissent. Institutorem tamen
 eam deus peccatissime per huius
 na facultate laudat et non
 solum quia peccatorem eas iuste or-
 diat sed etiam quia tales existunt
 ut eam peccatis sordiditate nullo
 modo lucis corporalis dignitate
 superent. de qua iure laudat. Illud
 quod monco caueas ne forte non
 dicas quidem melius fuisse ut

non essent sed dicas aliter fieri e-
 as debuisse. Quicquid enim tibi
 vera ratio melius occurrerit
 scias fecisse deum tempore bonorum
 omnium conditorum. Non est autem
 vera ratio sed iusta infirmitas
 in aliquid melius faciendum fu-
 isse cogitaueris. in nihil ali-
 ud inferius velle fieri. tempore si per-
 specto celo nolles terram framm
 esse vniuersum omnino. Recte enim rephic
 dices si permissio celo terra
 framm vides. quoniam dices ita eam
 fieri debuisse si autem posses co-
 gitare celum. Cuius ergo eam illud
 ad autem spiritum volebas terram
 producere framm esse per spiritus. non autem
 hoc terram sed relictu vocari. credo
 quod re meliore non fraudat ut
 inferior quam aliquid fieret et terra
 esset nequaquam iniuste deberes
 In qua terra rursus sunt partes e-
 ius tantas est varietas ut
 nihil quod ad terram pertinet species
 cogitatum occurrat quod non in
 tota eius mole deus omnino co-
 ditor fecerit. Namque a terra fe-
 ratissima et amenissima usque

at. unigue

ad falsissimā et iterūdistimā
 ita gradatū p̄ medias p̄uenit
 ut nullā reprehendē audeas
 n̄ in sp̄atīe melioris. Atq;
 ita p̄ oēs gradus laudis ascēdis
 ut qd̄ summū genū t̄re iūuenie
 ris celū t̄ri eē nolīs. Jā v̄o
 m̄ totā terrā et celū quā
 distātia ē. Int̄ ponit̄ em̄
 humida flabilisq; natura.
 Atq; ex hys quorū elemētis ali
 ē inuābiles nobis n̄iate at
 deo. rerū sp̄es formeq; vaiān
 tur. Et ergo eē aliquid iūer
 natura qd̄ tua rōe nō cogitat̄.
 Nō eē aut̄ qd̄ v̄a rōe cogita
 nō p̄t. Neq; cū tu potes ali
 quid melius in creatura cogi
 tāe qd̄ creature artificē fu
 gūit. Huāna quippe aīa
 nālit̄ d̄nis ex quib; p̄cedet
 rōnera rōib; aī d̄iat̄ meli;
 hoc fiet q̄ illud si v̄erū d̄iat̄
 et videt̄ qd̄ d̄iat̄ i ill' quib;
 Inexa ē rōibus videt̄. Cre
 dat ergo deū f̄asse qd̄ v̄era
 rōe ab eo faciendū fuisse cog
 nouit̄ eā si hoc in r̄b; f̄as

nō videt̄. Quia eā si celū o
 m̄ videt̄ nō possit̄. et t̄n ratiō
 v̄era tale aliquid faciendū f̄
 isse colliget̄. v̄ede debuit̄ f̄
 esse quīs id̄ ocul' nō videt̄.
 Non em̄ cogitatioe videt̄
 fuisse faciendū nisi in hys
 rōibus quib; facta sūt oīa.
 Quod aut̄ ibi nō ē tā v̄erū
 p̄t v̄erū cogitatioe videt̄ quī
 nō est v̄erū. In eo plerūq; lu
 mines erāt. q; meliora t̄m
 m̄te. sp̄exerūt nō in seculū
 cogitū. ea oculis quāt. Velut
 si quisq; p̄stām rotunditatem
 rōe sp̄hendēs stomachetur
 q̄ t̄m in nute nō iūcit̄. si
 nullū v̄nq; corpus rotundū
 p̄ter huūst̄mōi poma con
 sp̄xit. Nam ita quidā cum
 rōe v̄erissima vidēt̄ me
 liore eē creaturā q̄ quīs h̄
 beat̄ liberā volūtate deo t̄ri
 sp̄ infixa nūq; peccauit̄. it̄
 entes p̄ā hom̄ nō v̄t̄ p̄c
 tāe desinat̄. s; q; facti sūt ex
 lent̄ dicentes. Tales nos fa
 ret̄ ut sp̄ icōmūbili ei. v̄erū

tate p̄fui nūq̄ aut peccatē vel
 lemi. Non dāmet nō succē
 scant. q̄ neq; ip̄os idō cog
 peccatē q̄ fecit. quib; p̄ntem
 v̄tū vellent dedit. et sūt t̄p
 les quidā angeli qui neq; p̄
 trauerūt v̄nq; neq; peccatur
 sūt. **¶** Obic si te delectat
 creatura q̄ p̄seueratissima
 voluntate non peccat. nō est
 dubitandū q̄ eā peccatū rē
 voc̄ p̄ponas. s; sicut eā tu co
 gnatioē p̄ponis sic eā creator
 deus ordinatioē p̄posuit. **¶** Ex
 ce ē tale in sup̄iorib; sedi
 bus et in sublimitate celoꝝ
 q̄ si bonitate conditor p̄bu
 it ad eā condendū au; p̄u
 dit futura p̄a. nullo mō
 nō p̄beret eā bonitate vt cre
 aturā condēt quā peccaturā
 nō ēē p̄sunt. **¶** Habet ei illa
 sublimis p̄tūa b̄titudine
 suā in p̄tūū finēs crea
 toꝝ suo quā p̄tūa tenē
 de iusticie voluntate p̄mēt
 Habet deinde ordine suū
 etiā ista peccatrix amissa

in p̄tūa b̄titudine s; nō dimis
 sa r̄cipande b̄titudis facultate
 te q̄ p̄fecto sup̄at eā quā p̄
 cūdi voluntas tenet. **¶** Int quā
 et illa p̄uore p̄manētē in vo
 lūtate iusticie hec medicta
 te quādā demonstrat q̄ pen
 tēdi humilitate alitudine suā
 recipit. **¶** Nā neq; ab illa creatu
 ra quā p̄sunt deus nō solū
 peccaturā s; etiā in peccatū
 voluntate m̄sura abstinent
 largitate bonitatis sue ut eā
 nō condēt. **¶** Sicut ei melior ē
 ul' oberrans equus q̄ lapis.
 p̄tēa nō aberrans q̄ p̄prio
 motu et sensu caret. ita est
 excellētor creatura q̄ libera
 voluntate peccat q̄ que p̄tē
 a nō peccat q̄ nō h̄ libera
 voluntate. **¶** Et sicut laudare
 vinū in suo genere bonū. in
 quo vinū iebuatū hoīem vi
 tuperare. et t̄m eūdem hoīem vi
 tūm laudato illi vino de q̄
 ebrius factus ē anponere. Ita
 corp̄alis creatura i suo ḡdū

ure laudanda e cu illi vitupe
radi sunt q eius imodeato
vfu a veritatis preptioe au
tut. qm yde rursu ia pu
si et quodamo temuleti eide
creatur in ordine suo lauda
bili au) auditate euannu
rut no ia merito vicioz sed
adhuc nature dignitate pfe
rut. Quia igit ois aia oi
corpe e melior oisqz peccati
aia quocunqz cadit nulla
comutatione corpus effiat
nec omo illi aufert q aia e.
et ideo nullo pacto amittit
q corpe e melior. In corpib)
aut lux tenet p mu locum.
conseques e ut primo corpi aia
extrema pponatur. fieriqz pos
sit ut corpi aliau) aie aliqd
aliud corpus anteferat. ut at
ipi aie nullo mo. Cur ergo no
laudet deus et ineffabili pdi
tione laudet qui cu fecerit
eas que i legib) eent iusti
ne p mature fecit etia alias
aiaas quas ul peccatiuas ul
in peccis eia p seucaturas

ee pvidebat. cu et tales adhu
meliores sunt eis q qm nulli
hnt rationale ac liberu volun
tas arbitriu peccae no pnt.
Que cu adhuc etia ipe me
liores sut q corpm quocunqz
qualibz splendidissim q fulgore
que p ipius sumi dei substia
cia quida qm cu magno et
roze venerat. Quod si i or
dine corporearu creaturaru
ab ipis sideru thoris usqz ad
min capilloz mox ita gra
tim bonaru reru pulchritudo
coterit ut ipetitisse dicat.
quid e hoc. ut quid hoc.
Dia ei ordine suo creata st.
qntu ipetitius de qnqz au
d. q ad quatalibz sui decore
dimutione defectuqz puenit.
oim corpm dignitate sine
vlla dubitatioe superant. A
lit ei estimat ro. alit vsub
No estimat luce veritatis
ut ro iudicio subdat minus
maiorib) Vsub aut) iuctu
dine comoditatis plerunqz
iclinat ut ea pluris effiat

q̄ veritas minorā ēē rōnat
 Cū ei corpa celestia corpi b⁹
 terrestrib⁹ mag⁹ diffēntia rō
 pōnat. q̄s tū carnaliū homī
 nō mallet v⁹ plura dēesse
 in celo sicata q̄ vna arbustu
 la in agro suo a vactā mar
 mēto: Sed sicut etate ma
 iores hoīes v⁹ oīno cōtemp
 nūt v⁹ certe patient corri
 gēda expectant iudicia p
 miloz. qui exceptis q̄busdā
 quoz amōe letant quēlibet
 homī reteroz mori malunt
 q̄ passere suū et multo ma
 ius. si hō sit ille tribul. passer
 aut canoz et pulch⁹ Ita hū
 qui p̄uerti sūt ad sapiām. p
 fecerūt iheritos rerū existā
 tores cū iuenerūt deū laudā
 tes in creaturis minorib⁹ qui
 cas carnalib⁹ suis sensibus
 accommodatus adhibent. in
 supiorib⁹ v⁹ atq; mediob⁹
 ptim eū nō laudātes. min⁹
 ve laudātes. ptim eā vi
 tūpare aut emēdare conā
 tes. ptim nō credentes q̄

eorū ille sit conditor talium
 diuā v⁹ oīno dēpne si cor
 rige nequeat v⁹ donec cor
 rigan⁹ equo aīo tolēare ac
 sustulē consuescant.

Quis necesse sit fieri
p̄tā que deus presant
ip̄i tamē deputāda nō
sūt. et q̄ nō v⁹ dūc po
terit malle nō ēē q̄ mi
ser esse s; de oībus et in
oībus grāe sint agēde
conditori. Ca. m. 6. m.

Que cū ita se habe
 ant. tantū abest
 a vero q̄ creato
 ri deputāda existant p̄tā
 creature q̄nis nūc est fiat
 q̄ ip̄e futura p̄sant. ut cū
 tu dixeris nō te iuenerē quō
 nō ei deputet quicq; in ei⁹
 creatura fieri nūc est. ego
 tōn nō iuenerā modū neq;
 iueneri posse atq; oīno nō
 ēē confirmē quo ei depu
 tur q̄q; in eius creatura
 ita fieri nūc ē vt volūtate
 peccatū fiat. Si ei quis

dixit. nō eē q̄ miserū me eē
malle. **R**espondebo. metuis
Nā et nūc miser es nec ob
aliud mori nō vis n̄ ut sis.
Ita tu miser nolis eē eē vis
tū. **A**ge igit̄ gr̄as ex eo qd̄
es volens ut qd̄ iustus es
aufeatur. **V**olens eī es et
miser iustus es. **E**t si iustus
es in eo q̄ eē vis iure cogis
eē qd̄ non vis. **E**x illo igit̄
q̄ eā iustus hēs qd̄ vis
creatoris laudo bōitate. **E**x
illo aut̄ qd̄ patris iustus
qd̄ nō vis ordinatoris lau
do iusticiā. **S**i dixeris. **N**ō
ideo mori nolo q̄ malim mi
ser eē q̄ oīno nō eē si ne p̄
mortem miserior sum. **R**nde
bo. **S**i hoc iustum eē nō eis
sic si aut̄ hoc iustum eē lau
dam⁹ eū quā legib⁹ sic eis.
Si dixeris. **V**nde p̄suma
p̄ hoc iustum eē nō sic ero.
Rndebo. q̄ si eis in tua p̄ta
te a miser nō eis. a tupe
te iuste regendo iuste eis
miser. a voledo et nō va

lendo te iuste regē nō eis in
tua p̄tate et aut̄ in nulli⁹
a in alterius. **S**i in nulli⁹ aut̄
iust⁹ a volēs. **S**i iust⁹ n̄
il eē potes n̄ te vis aliq̄ sup̄
aveit. **P**orro nulla vi supari
p̄t̄ q̄ est in nulli⁹ p̄tate. **S**i
aut̄ volēs in nulli⁹ eis p̄tate
ad h̄ rō recurrit ut sis in
tua. **E**t aut̄ te iuste regēdo
iuste miser sis a qm̄ qd̄ lib̄
volens eis hēs adhuc unde
gracias agas bōitati creatoris
tui. **E**t si in tua p̄tate non
eris. aut̄ potentior p̄fecto a
iustior te habebit in p̄tate.
Et si infirmior tua culpa
et iusta misera. **P**otēs eī
iustior supare si volēs.
Si aut̄ potentior te iustior
ore hēbit in p̄tate. nullo
mō tā vāram ordinatione
rē iustā putabis. **V**nde
igit̄ dictū eē. **S**i hoc iustum
est nō sic eis. si aut̄ iustum
laudam⁹ eū aut̄ legibus
sic eis.

Quātū bonū sit esse

quod et miseri et beati
volunt. et hoc ipsum ama-
do deo propinquamus
et quod omnia corpora quo sunt
iure laudanda sunt. sic
enim bona sunt. Ca^m A^m.

S Dixeis Ideo ma-
gis volo ul mi-
ser ee qm omo no
esse qm sum. si aut p usq
ecm possem duli. eligere no
ee potius qm ut ecm miser.
Aut ei qm tunco no ee m mi-
ser sum ad ipam miseria p-
tinet q no id volo qd velle
debere. Nac vero fateor me
quid malle vl miseru esse
q m m. si tanto stultus
id volo qnto miserus. Ta-
to miserus aut qnto beus
video no hoc me velle debu-
isse. Respondebo. Cane po-
tius ne hic eris vbi te bi-
de veru putas. Na beatus si
ees vtiq esse q no ee mal-
les. Et nuc miser cu sis ma-
nus tn ee vl miser q omo
no ee cu esse nolis miser.

Considera igit qntu potes q
magnu bonu sit ipm ee qd
et boni et miseri volunt. Na
si hoc bn dsideabis videb-
te in tantu ee miseru in qn-
tu no ppinquas ei qd sume
e. In tantu aut putare me
lius ee ut quisq no sit qm ut
miser sit in qntu non vides
qd sume e. et ideo tn te esse
velle qm ab illo es q sume
e. Si vis itaq miseria fu-
ge ama in te hoc ipm q esse
vis. Si ca magis magisq
ee volueris ei qd sume est
ppinquabis. Et gratias age-
nuc q es. Quis ei beatis
sis ificioz supior tn es q ea
q no hnt vl bñtudis volu-
tate quoz tn multa etia a
miseris laudant. Quia tn eo
ipso quo sunt iure laudanda st
q eo ipso quo sunt bona sunt.
Quato ei amplius ee ama-
ueris tanto amplius vita
eterna dsideabis teq; ita
formai exoptabis ut affec-
tioes tue non sint tyales de

tpalū rerū amorib⁹ iuste et
impreſſe. **D**ue tpaha et an
q̄ ſunt nō ſūt et cū ſūt fu
gūt et cū fugerit nō erūt
Itaq; cū futura ſūt nō dū ſt.
cū aut pteita ſūt nā nō ſūt
Quō igit tenebūt vt ma
neat quib⁹ hor ē mape ut
ſint qd̄ eſt pge ut non ſint
Qui aut amat eē pbat iſ
ta inq̄ritū ſūt et amat qd̄
ſp̄ ē. **E**t ſi variabat in amo
re iſtoꝝ munit in illius. **E**t
ſi deſtuebat in amoe tūcū
tū. in pmanētis amoe ſoli
dabitur. et ſtabit et obtine
bit ipm̄ eſſe qd̄ volebat cū
timebat nō eē et ſtāc nō po
terat irretitus amoe fugie
tū. **N**on igit t̄ diſpliceat
imo maxie placeat q̄ manus
eē vl̄ miſer q̄ p̄tea miſer
nō eē q̄ nichil eris. **H**uc
ē exordio quo eē vis ſi ady
tas magis magiſq; eē eō
ſurgis atq; extrucriſ in id
qd̄ ſūme ē. atq; ita te ab oī
labe cohibebis q̄ tūſit ut

nō ſit qd̄ in fine ē et ſcōa
mātis vres ſubruit. **H**uc
fiet ut q̄ manuit nō eē ne
miſer ſit q̄ nō eē nō poteſt
reſtat ut miſer ſit. **Q**ui at
plus amat eē q̄ odit miſer
eē. adyaciendo qd̄ amat qd̄
odit excludat. **C**ū cū in ſuo
gñe p̄ferte eē tepit miſer
non erit. **E**t **a**bſurdū
ſit dicē malle non eſſe
q̄ miſer eſſe. nec recte
quis elige poteſt ut nō
ſit et de hys qui ſeipſos
interimūt. item in quo
ſenſa et opūno defferat.
nō eē cā i eo qd̄ ē boīta
ti creatoris igratū ſit. **C**ū
Nam illud vide q̄
abſurde atq; in
conuenient̄ dicit
q̄ malle nō eē q̄ miſer eſſe.
Qui cū dicit. malle hor q̄
illud eligit aliquid. **N**ō eſſe
aut nō eſt aliquid ſi nihil
et ideo nullo pacto poteſt
elige qm̄ qd̄ eligas non eſt
Dias velle te quidē eē cū

sis miser si hoc nō velle de
 buisse Quid igit velle debu
 isti: Nō esse inquis Potius
 si hoc velle debuisti hoc est
 melius Sed aut nō est me
 lius ēē nō pōt Non ergo id
 velle debuisti Veratior qz se
 sus ē quo id nō vis q̄ opi
 natio p̄ qua te id velle de
 buisse arbitras Deinde qd
 quisqz rē eligit appetendū
 tū ad id puenit nūc ē me
 lior fiat. Melior aut ēē nō po
 teit qui non eit Nemo igit
 rē pōt elige ut nō sit Neqz
 ei moueri nos opz eorū uidi
 tio qui uigete miseria sese
 iteremerūt. Aut ei eo cōfu
 gert ubi melius fore s̄ putā
 tūt. et nō est conuū uō nūc
 quoq̄ mō putauerūt Aut si
 nullos se futuros oīno credi
 derūt. multo min⁹ falsa e
 lectio nichil eligētū cōmo
 uebit Quō ēi seq̄ eligētē
 a quo si quera quid eligat.
 t̄n debet nichil. Nā qui eli
 git nō esse. profecto se nichil

elige eam si hoc nolit t̄ndē cō
 uiat Verūta ut de hac tota
 re (si potero) diū qd sentio
 Nemo m̄ videt cū seipm̄ ne
 rat a quolibz mō emori cup
 hē in sensu q̄ post mortē
 nō sit futur⁹ t̄metsi aliqñ
 tū hoc in opione hēat Nam
 opinio a in errore a in verita
 te rōtinatis ē ul̄ aedētis. De
 sus aut aut dsuetudinē aut
 natura ualeat posse aut fieri
 ut aliud sit in opione aliud
 in sensu. ul̄ ex hoc Ignoscere
 facile ē q̄ plerūqz aliud fa
 ciendū ēē credim⁹ et aliud
 factū delectat Et aliqñ uerā
 tior ē sensus q̄ opinio si ulla
 de errore ille de natura est
 uelut cū eger plerūqz aqua
 frigida tū nō obest dulciter
 delectat quā tū credit si bi
 beret ēē nociturā Aliqñ uerā
 tior opinio q̄ sensus si credit
 arti mediane obesse frigida
 tū re uera oberit et tū bibē
 delectet Aliqñ utruqz i uer
 tate ē cū id qd p̄dest non

M. condumbilit

III. bibe

solum ita credit si etiam libet.
Aliquid utrumque in errore est tunc
id quod nocet et potest credit
et libere non desinit. Dolet
autem et tunc opinio prava corru-
git consuetudine et prava o-
pino tunc depravata nam
Tanta vis est in dicitur et
principatu rois. Cum ergo quod
quod credes quod per mortem non
erit intolerabilis tunc molestus
tunc ad totam cupiditate mar-
tis impellit et deternit atque
arripit mortem in opinione huius
errore omnimode defectionis
in sensu autem desiderium quietis
Quod autem quietum est non est
nihil. imo etiam magis est
quod id quod inquietum est. Inquietum
vero est variat affectiones ut
altera altera permittat. quies
autem habet instantiam in qua
maxime intelligit quod dicitur
est. Quis itaque ille appetitus
in voluntate mortis est. non ut
qui mori non sit sed ut qui
est in itinere. Ita tunc errore
credit non se futurum nam tunc

quietus est hoc est magis esse
desiderat. Quare sicut in
lo pacto fieri potest ut non est ali-
quod libeat. ita nullo pacto
fieri potest ut ex eo quod est quisque
bonitati creatoris ingratus.

De universitatis p-
fectio exigat ut nec omnes
creature perfecte sunt ne ei-
dem peccatrices anime
desunt. et quare peccata crea-
tura superior super crea-
turis inferioribus puniat
et quo creatura una altera
diver sumode ornet. Ca. 9.

Sid dicit. non erat
ita difficile aut
laboriosum oipo-
tentia deo ut omnia quaeque fecit
sic haberet ordine suum ut ni-
la creatura usque ad miseriam
perveniret. Non est hoc a oipo-
tes non potuit a bono iudicium
Respondere ordine creatu-
rarum a summa usque ad infima
gradibus iustis ita deinde ut
ille iudicet quod dicit ista non
est iudicet etiam ille quod dicit.

nale

ista talis eet. Si enim tale vult
 ee q̄lis ē superior. nulla ē et
 rata ē ut adua ei nō oport
 teat q̄ p̄fecta ē. Qui ergo
 dicit. caa ista talis eet. aut
 p̄fecte superiori vult adde et
 erit imoderata et iniustus. a
 ista vult iteime et est malus
 atq̄ inidus. Qui aut dixerit.
 ista nō eet. nihilominus est
 malus et inidus. in ea non
 vult ee quā inferiori lauda
 re adhuc cogit. Velut si di
 cat nō eet luna in caa luc
 ne claritate longe inferiori i
 suo in q̄re pulchra et tremis
 tenebris detota atq̄ aptam
 noctinis visibus atq̄ i oibus
 p̄ suo modulo vtiq̄ laudabi
 le aut fateat aut stultissime
 ut attentose neget. Quo
 ergo r̄e dicit audebit luna
 non eet in rebus qui si dicit.
 lucerna nō eet deridendu se
 ee sentiet. Sed si nō dicit.
 luna nō eet si q̄lem sole vi
 det tale dicit luna ee debu
 iffe. nō intelligit nihil aliud

se dicit q̄ nō eet luna s̄ eeēt
 soles duo. In quo dupliciter
 erant q̄ reru p̄fectior et adde
 aliquid cupit in desiderat
 alteru sole et minuire cum
 luna vult detrahi. Hic for
 tasse dicit. ideo nihil se de
 luna coqueri q̄ splendor ei
 ita minor est ut miser nō sit.
 de aiaru aut nō obscuritate
 si miseria se dolo. sedulo co
 gitet ita lune splendore nō
 ee miseru ut nec splendor
 solis sit bitus. Quamvis ei
 corpora celestia sunt. corpora sunt
 in q̄ntu ad lucē ista p̄tinet
 q̄ p̄ corporcos oculos senti p̄t
 Nulla at corpora q̄ntu ad se feat
 tinet ul bita p̄nt ee vl mise
 ra q̄q̄ bitoz aut miseroz cor
 pora p̄nt esse. Si de illis lu
 nubus silitudo adhibita id do
 cet q̄admodu corporu diffe
 rentias contemplado videns
 alia clariora iuste p̄tis au
 ferri q̄ obscuriora spereris
 a clarioribz adequari. Sed
 ad p̄fectione vniuersitatis re

feres oia. quito magis minus
ue int se clara sut. cato ina
gis certus ee oia. Nec t' or
rit pfecta vniuersitas n' ubi ma
iora sic pressa sut ut minora
no desint. Sic eam differencas
auaru cogites in quib' hoc q'
memes ut miseria qua do
les ad id q' vale' ignoscas
ut vniuersitatis pfectioi nec
ille desint aie que misere fi
eri debuert q' peccatres aie
ee voluerit. Cautiq' abest
ut deus tales face non debu
erit ut eam retens creaturas
laudabiliter fecerit longe i'e
riores aie miseris. S' adhuc
videt minus intelliges qd' dic
tu est habe qd' condicat. Di
at em. Si vniuersitatis pfer
tione coplet eam nra mise
ria defuiss' aliquid hinc p
fectioi si bti sp' essent. S'
ppt si ad miseria n' peccado
no puenit aia eam p'ca nra
necia sut pfectioi vniuersita
tis qua conuocit deus. Duo
ergo iuste p'ca punie q' si

defuissent creatura ei' p'le
na et p'ra no eet. Hic t'no
no p'ca p'ca ul' ipam misere
tia pfectioi vniuersitatis ee
necia. h' aias inquit aie si
q' si velint peccat si pecc
uerit misere fuit. Si ei' p'ca
tatis caru detractis miseria
pseuerat a eam p'ca p'cedit.
re deformat d' ordo atq' ad
mistratio vniuersitatis. Kar
sus si p'ca fiant et desit mi
seria nichilominus dehorat
tat ordine iniquitas. Cum
aut no peccatib' adest bti
tudo p'ra e' vniuersitas. Cu
vo peccatib' adest miseria
nichilominus p'ra e' vniuersi
tas. S' aut ipse no desunt
aie quas ul' peccantes scatur
miseria ul' re facietes bti
do sp' natus oibus vniuersi
tas plena atq' p'ra e' Non
ei' p'ca et sup'plum p'ca ma
ture sut queda s' affectioes
natura. illa volutaia ista
penalis. S' volutaia que
in p'ca fit turpis affectio e'

Cuius p[ro]p[ri]etate penalis adhibet
 ut ordinet ea ubi tale esse
 no[n] turpe sit et deoru[m] vniu[er]
 sitatis congruere cogat ut
 p[ro]p[ri]etate dedecus emendet pena
 p[ro]p[ri]etate. Hinc fit ut peccat[us] cre
 atura superior[um] creaturis inferi
 orib[us] p[ro]nuat, q[uod] ille ta[m] su[m] i
 fine ut ornari eam a turpi
 bus a[n]i[m]is possunt atq[ue] ita de
 to[n] vniu[er]sitatis congrue
 Quid ei ta[m] magnu[m] e[st] i[n] domo
 q[uod] ho[m]i[n]i et quid ta[m] abiecti et i
 finu[m] q[uod] cloaca domus.
 Decorus t[ame]n in tali p[ar]te de
 lectus ut nudande cloace
 dignus habeat ornate eam
 eam turpitudine sua, et veni
 q[uod] ho[m]i[n]i. Turpitude seru
 et nudatio cloace in co[m]mune
 tu[m] et redactu[m] in quada[m] su
 gnis vniu[er]sitate ita disposita
 domui coaptat atq[ue] sub
 terit[ur] ut ei vniu[er]sitati or
 dinatissio deore conueniat
 Qui t[ame]n seruus si peccare
 noluisse no[n] defuisse domes
 tice discipline alia p[ro]p[ri]etate

qua[n]ta n[on]a m[un]daret. Quid ita
 q[uod] ta[m] infimu[m] in rebus q[uod] cor
 pus de terreni. Hanc t[ame]n
 corruptibile t[ame]n peccat[us] cre
 atura sic ornari ut ei specat de
 cetissima p[ro]beat motu[m] vi
 tale. Habitatio ergo celest
 ti talis a[n]i[m]a no[n] cogit p[ro] pec
 catu[m]. terrestri aut[em] congruit p[ro]
 suppliciu[m], ut quodlib[et] eleget
 ut sp[iritus] sit pulchra vniu[er]sitas
 decentissimus p[ro]bat[ur] ordinata
 nu[m] e[st] conditio et admistio
 deus. Na[m]q[ue] optime a[n]i[m]a t[ame]n
 cu[m] infimus creaturis habitat
 no[n] eas ornate miseria sua
 qua[m] no[n] h[ab]et s[ed] usu earu[m] bo
 no. Si aut[em] peccat[us] a[n]i[m]a p[ro]
 mittant habitare i[n] sublimi
 b[us] locis i[n] honestu[m] e[st] q[uod] non
 conuenit illis quib[us] nec b[on]i
 vti p[ro]nt nec ornamenti aliq[ui]d
 conferunt. Ideo q[uod]q[ue] orbis iste
 t[er]ren[us] rebus corruptibilibus
 deputatus sit t[ame]n seruus q[uod]
 tu p[ro]t[us] imaginat[ur] superior[um] ex
 nobis et iudicia quoda[m] de
 monstrat[ur] no[n] cessat. Si ei

bonū et magnū aliquē vīrū
honestate honestatis officio vi
deantur ignib⁹ q̄ntū ad corp⁹
attinet cōcremari. nō hoc vo
tam⁹ penā p̄m̄ s̄ fortitudinē
et paciēcie docimētū. cui⁹
magis diligim⁹ tū sediffia
corruptio corporea mēbra
eius absumat q̄ si nichil
hūmōi patēt. A hūmōi quippe
āi natura mūbilitate corp⁹
nō mutari. Atvero crudelis
sunt latrois mēbra tū tali
supplicio. Ista aspiciam⁹ app
bam⁹ ordine legū. Denat
ergo ambo illa tormēta. s̄
ille merito v̄tutis iste pecca
ti. **Itē** post s̄ illos ignes ul
cra an illos optimū vīrū
illū d̄mūtū ad d̄gruētia
celestis habitatiōis ad s̄ide
ra videm⁹ attollī vtiq; leta
rem. **Si** autē sceleratū lat
nē siue an suplicium siue p̄
supplicium tū eadē malitia vo
lūtatis ad sedē hōis sēpit
nā leuati videm⁹ in celū qd
non offendetur. Ita fit ut

inferiores creaturas ambo cenā
re potuerūt supiores aut vni
illozū. Ex quo admonemur
adiūtē mōilitatē carnis hūmōi
et p̄mū hōiem cenasse ut p̄
tato pena cōgrueret. et d̄mū
nem ut a p̄o mīa liberaret.
Nō autē sicut iustus potuit
in ip̄a iusticia p̄manēs cor
pus hūc mōile. ita iustus d̄mū
iustus ē ad imōilitatē p̄u
nire scōz. sicut sublimē et
āgelitā nō corū angelozū
de quib⁹ ap̄tus ait. **Uelatus**
qz angelos sunt iudicatiū
s̄ corz de quib⁹ d̄ns ait. **Et**
erūt cāles dei. **Quia** ei cāli
tate angelozū desiderat. **Uti**
ianē gloriā suā nō ideo vo
lūt equales ēē angelis sed
sibi. Itaq; in tali volūtate
p̄seuerātes cābunt suplicia
o p̄uaitatorib⁹ angelis p̄m
te suā potius q̄ dei op̄ote
tis diligētib⁹. **Talib⁹** ei ad
sinistra. **Istitutis** qz nō que
sicut d̄mū p̄ humilitatis in
mīa quā in seipo d̄ns ih̄s

xps ostendit et misericordit
supbeq; vixerit dicit. Item
igne eternu qui patus est
diabolo et angelis e.

Et diabolus hoiem no
vi sed suasionē tunc in
re equissimo venditabat,
dei autē filius non dia
bolu sed hominē ab eo
deceptum non violento
dominatu sed lege ius
titiē liberavit **Ca. 10.**

Quoniam ei due sunt
origines pccorū
vna spōtanca
cogitatioē altea p suasionē
alteus. quo ptine arbitror
qd. phetia dicit. Ab oculis
meis munda me dñe et ab
alienis pre seruo tuo Van
q; volutarū ē quidē Nam
sicut pua cogitatioē nō pec
tat iustus. ita dū consentit
male suadeti nō vñq; n vo
luntate d sentit. **Dz** tñ gra
uius ē nō solū nullo suadē
te ppa cogitatioē peccatē sed
etiā ad peccandū altei p iu

diāa volūq; suadē q; ad pec
candū alterius suasioē tradu
a. **S**eruata ē ergo in vñq;
pccō iusticia dei puentis.
Nā et illud appetū ē eqta
tis examine ut nec ipius
diaboli pccati negaret homo
q; sibi male suadēdo subie
reat. **Iniqui** ei erat ut ei
q; ceperat nō dñaretur.
Nec fieri ullo mō pt ut dei
sumi et vci pfecta iusticia
q; usq; q; p tendit deserat
etiā ordinandas ruinas p
cātū. **Et** tñ q; mūq; pecca
uerat hō q; diabolu. idipm
ei valuit ad repandā salu
tē qd. scz pncipi hui; mu
di partis vetū scz hui; mōr
lis atq; ifime hoc ē pncipi
o oim pccō. et pposito mor
tis usq; ad mōrlitate car
nis additus ē. **I**ta ei d. ssa
mōrlitatis timid; et ia a
vilissimis et abiectissimis
bestis vl. etiā minutissim;
molestias atq; iteritu refo
mudans iertusq; futuroz

et illiatis tōmbē letinas et
maxie supbia cui⁹ psuasioe
deiectus est. et quo vno vno
mīe mediana respuit frā
ge et edomare. Inuenit. **Ed**
ei tā opus habes mīa q̄ mi
ser. Et quid tā indignum
mīa q̄ supb⁹ miser. **Ex q̄**
fām est ut illud dei vbu p̄
qd̄ frā sūt oīa et quo frui
tur oīs angelica bñtudo usq̄
ad miseria nram demētia
suā porriget et vbu caro fi
get et habitaret i nobis.
Dic ei posset panē angelo
rū hō manducare nondū a
gelis adequatus si p̄ais ipse
angeloz hōib⁹ dignaretur
adequari. **Rec** sic descedit
ad nos ut illos deserēt sed
sū integer ill⁹ integer nob.
illos intri seaus pasces p̄ id
qd̄ deus est nos fori seaus
admonēs p̄ id qd̄ nos su
m⁹ idoneos faat p̄ fidem
q̄ p̄ spem pascat eq̄litez.
Quia ei ronalis creatura
vbo illo tq̄ optimo cibo suo

pascat. hūana autē aīa ronal
ē q̄ mortalib⁹ vīalib⁹ p̄
pona tenebat. ad hoc dem
nitionis ē redacta ut p̄ con
tinas rerū visibilū ad rō
ligenda iuisibilia mīet. ab
ronalis creature frās ē vi
sibilis. nō rōmutatioe na
ture sue s̄ habitu mōdū
tis nre ut visibilia rōtate
ad se iuisibile rōtaret. **Et**
cū aīa que supbiens relū
rat foris hūilem mīat. im
tatura eius hūilitate visi
bile et ad iuisibile alatiō
nē rōditura. **Atq̄** verbū dei
vnicū dei filius diabolū
q̄ sp̄ sub legib⁹ suis habuit
et habuit hōie indutus ē
aīa hōi subingauit. nihil
ei extorques violento dūa
tu s̄ supans cū lege iustitiae
ut qm̄ feia decepta et deit
to p̄ feiam vno oem plon
pmū hōis tq̄ peccat ut legi
bus mortis malitiosa qd̄em
aviditate s̄ tū nre equis
suno vendicabat. tā dū po

Joh. 1.

16. AA.

testas eius valēt donec int
 fiet iustu in quo nichil dig
 ni morte possi onde. no so
 lu qz sine cinice ortus est
 s etia qz sine libidine na
 tus. au subiugauerat ille
 quos ceperat. ut qiqz inde
 nasceret tñ sue arboris fruc
 tus praua quide habendia i
 piditate s tñ no in quo
 possidendi iure retinet Ius
 tissime itaqz dimitte cogit
 credentes in eu qz iustissime
 occidit. ut et qz tyaliter mo
 tuit debitu exoluat. et qz
 sy viuūt in illo vniat qui
 p eis qd non debebat exoluit
 quibz aut infidelitatis pse
 ueritaa psuasiss iuste scari
 habet in ppetua danatione
 consortes. Ita fin e ut neqz
 diabolo p vim eripet homo
 q nec ipse vi s psuasioe ce
 perat. et qui iusto plus hu
 miliaty e ut seruiret cui ad
 malu dscenderat iuste p eu
 cui ad bonu dscendit libere
 tur qz minqz iste i dscendit

qz ille in male suadendo pec
 tauerat. **Et angeli no
 peccantes et anime pecca
 trices diuisimode vniuer
 sitatis pfectionem or
 nent. et quomodo spirita
 les creature et conuigū
 tur et distinguuntur. et
 qualiter aia peccatrix sit
 melior corpe celesti Ca. II.**

Naturas igit oes
 deus fecit. non
 solu in virtute
 atqz iusticia pmasuras sed
 etia peccaturas. no ut pec
 carēt s ut essent ornature
 vniuisum siue peccatē siue
 no peccare voluissent. Di
 ei rebus deessent aie q ipm
 fastigiu ordinis in vniuisa
 creatura sic obtineret ut si
 peccatē voluissent infuma
 ret et labefactaret vniuisi
 tas magnu quidda deess
 creature Illud ei deess q
 remoto stabilitas reru atz
 Inexio turbaret Tales st
 optime et scē et sublimes

creature celestium vel superceles-
tium potatum quibus solus deus
imperat vniuersus aut mundus
subiectus est. Sine istarum offi-
cibus iustas atque perfectas esse v-
niuersitas non potest. Item si des-
sint que siue peccaret siue non
peccaret nihil vniuersitatis
ordinem minueret etiam si
plurimum deesset. Ille sunt enim
rationales et illis superioribus
officio quidem impares sed non
pares. quibus adhuc inferioribus
sunt multi et tamen laudabiles
a summo deo institutum quod
reum. Illa ergo natura subli-
mioris officii est que non solum
si non esset sed etiam si peccaret
minueret ordinem vniuersita-
tis. Inferioris officii est ista
que tamen si non esset non autem
si peccaret aliquid minus haberet
vniuersitas. Illi data est pote-
tia omnia dandi officio pro
quod reum ordinem deesse non pos-
set. Nec ideo in bona volun-
tate permanet quia hoc accepit
officium sed ideo accepit quoniam ab

illo qui dedit per maiestatem
est. Nec tamen sua maiestate con-
net omnia sed inherendo illius ma-
iestati et eius imperijs deiciunt
sine obtemperando a quo et
per que et in quo facta sunt omnia.
Hinc autem datum est quidem non
peccati potissimum officium con-
tinendi omnia non tamen per se
illa tamen ei que peccatiua pro-
mittitur est. Habent sane spiritus
talibus queque inter se et conue-
tionem sine cumulo et seueri-
tationem sine diuinitate ut ne-
que adiuuaret illa in actionibus
sue facultate tamen hec sunt di-
gnetur neque difficilius illi actio
fiet si hec officium suum peccato
deseret. Non enim locus et mole
corporum sed paruitate affectu-
um iniqui et dispauitate scien-
tiarum sunt spirituales creature. quibus
uis corpora sua queque possident
autem. In corporibus autem inferioribus
atque mobilibus per primum or-
dinata regit corpus suum non
omnino modo pro arbitrio sed sic
leges vniuersitatis sunt.

ideo in talis aia inferior e cor-
 pe celesti cui corpi eia corpa
 terrena subiecta sut. Pan-
 nosa quippe vestis danati ser-
 uo multo est inferior veste
 bu meriti et in honore mag-
 no apud dnm dstituta. sed
 ipe seruis melior e quali-
 bet veste paosa q homo e
 Illa ergo inheret deo et in
 celesti corpe angelica pta
 te eia treste corpus ornat
 et regit sicut iubet ille au-
 nutum ineffabiliter intuetur
 Ista vero moribus et membris o-
 nerata vix hoc ipm q pre-
 mit administrat intrinsecus
 et in ornat qntu pt. Cetera
 vero extrinsecus adiacentia lo-
 ge infimior opatioe extrin-
 sis effiat sicut pt. **Et**
nihil possit inturbare
vnusitatis ordine et
dei creatoris imperiu eia
si oes angeli peccassent.

Unde Ca. 12.
 colligit no defu-
 turu fuisse oitu

congruentissimu infime corpo-
 re creature eia si ista pec-
 cae noluisse qm que totu pt
 rege eia pte regit. **Quae**
aut nunq pt non continuo
pt a pliora. Defectus ei me-
dicus eia scabiem sanat et
ficat. ac no danus qui sca-
bioso vultu dfulit vniuse-
luane valitudini mederi
pt. Et ro quide si certa dspi-
at qua manifestu fiat ee opor-
tuisse creatura que nuq pec-
cantur nuq peccatura sic.
 eia illud eade ro renunciat
 a pto illa libera voluntate ab-
 stine neq coacta no peccare
 si sponte. Verutu eia si pec-
 caret qd non peccant sic
 ea non peccatura pstant de-
 us. tu si eia ipa peccat sul-
 fiet dei ptas ineffabilis po-
 tentie ad regeda ista vnusi-
 tate. ut oibus dgrua et rodig-
 na retribuens nihil i toto
 iperio suo turpe aut iderou-
 ee pmittet. Quia siue p ul-
 las ad hoc ipm conditas pta

tes si ois angelica natura ab
eius pceptis peccato defec-
set maiestate sua decessi-
me atq; optime rgeret oia
nec sic iudens creature spiri-
tali ut esset qui etia corpalem
peccatib; q; spiritalib; longe
inferiore tanta largitate bonita-
tis instituit ut nullus sit ce-
lu in cuiq; rationabilis intuens
oculq; naturas visibiles i su-
is generib; moderatas fortis
ordinatas. qui ul' aliu a credit
artificem oim ee q; deum ul' no
eu ineffabilis laudandū esse
fateat. Quicquid e melior
rerū ordinatio n pntis angelica
nature excellētia et bonitate
voluntatis in dispositioe vni-
uersitatis supereminet eam
si oes peccassent angeli nul-
la iopia foret ad regendū
ipera sui creatori angeloz
no ei ul' bonitas eius quasi
aliquo tedio ul' oipotētia dif-
ficultate deficeret ad creandū
alios quos in eis sedibus
collocaret qe peccato alij de-

seruissent a creatura spiritali
quātilib; nunci p suis mei-
tis dūaret. angustia e possi-
ordine qui dūerient et dū-
ter exapit quosaiq; dūan-
dos multos. Quaatq; se ip-
tur consideratio nra conuer-
teit ineffabilis laudandū iue-
nit deū naturarū oim corp-
torū optimū et admistore
iustissimū. Postremo ut re-
linquim; cōtemplationē pul-
chritudis rerū hys qui eu
no nunc vide pnt nec
ad ineffabilia cōtūenda vbi
conem adducit et hū pnt lo-
quaces a infirmos a nisi
diosos hoies tāta questudō
breuissima cōplexione pa-
gamus. **Et omnis na-
tura in qntū natura bona
sit. et incorruptibilis me-
lior corruptibili. deus autē
ineffabile bonū ita in o-
bus laudandū ut sine e-
ius laude nec laudari pos-
simus nec vituperari et
q; contra naturā sit omne**

*vicium etiam eius rei cuius
est vicium. Ca. 13.*

Omnis natura quae minus bona fieri potest bona est et omnis natura dum corrumpitur minus bona fit. Aut enim non ei nocet corruptio et non corrumpitur. aut si corrumpitur nocet ei corruptio. et si nocet minus aliquid de bono eius et eam minus bona facit. Nam si penitus eam perdat omni bono quodque eius remanebit in corruptum non poterit quod nullum erit bonum cui adeptio non possit nocere corruptio. Cum autem non potest nocere corruptio non corrumpitur. Porro natura quae non corrumpitur incorruptibilis est. Est ergo natura quod absurdissime minus est dicitur corruptioe facta incorruptibilis. Quapropter quod verissime dicitur. Omnis natura in quantum natura est bona est. quod si incorruptibilis melior est quam corruptibilis. si autem corruptibilis est quam dum corrumpitur minus bona fit sine dubita-

tione bona est. Omnis autem natura aut corruptibilis est aut incorruptibilis. omnis ergo natura bona est. Natura vero quae et substantia dicitur solet. Omnis igitur substantia aut deus aut ex deo. quod omne bonum aut deus aut ex deo. Quibus institutis atque firmatis tamen in capite rationationis nostrae attendere quid dicitur. Omnis ergo natura rationalis quae tamen libero voluntatis arbitrio condita est si manet in finiendo summo atque incorruptibili bono praeambulo laudanda est. Et omnis quae recedit ut maneat ipsa etiam laudanda est. Omnis autem quae non in eo manet et non vult agere ut maneat. in quantum ibi non est et in quantum non id agit ut ibi sit vituperanda est. Si ergo laudatur rationalis natura quae est facta. nemo dubitat laudandum esse quod fecit. Et si vituperatur nemo dubitat eius conditorem in ipsa est vituperatioe laudari. Cum enim propter vituperationem hanc quam summo et incorruptibili bono. r-

creatore suo fieri non vult. illi
sine ulla dubitatione laudamus.
Quintum ergo bonum et quod inel
icessabiliter linguis omnibus uel
icessabiliter cogitationibus omnibus
predicandum et honorandum est cre
ator omnium deus. sine cuius lau
de nec laudari possumus nec
vitupari. Non enim vitupari pos
sumus quia in eo non manemus
nisi quia magni et summi et pri
mi nostri bonum est manere in
illo. Unde autem hoc nisi quia ille
icessabiliter bonum est. Quod ergo
inueni potest in multis partibus unde
ille vitupetur. quoniam vitupatio
partium nostrorum nulla est. nisi ille
laudetur. Quod quod eadem in
ipsis rebus quae vitupantur nul
lus vitupat nisi vitium. nullus
autem vitupat vitium nisi cuius
natura laudatur. Aut enim
sua natura est quod vitupetur
et non est vitium. tunc magis
emendandum est ut recte vitu
perare non eis quod illud quod
non recte vitupatur. aut si vi
tium est ut recte vituperari

possit. eadem tamen naturam sine
esse est. Omne quippe vitium eo
ipso quo vitium est tamen naturam
est. Si enim naturae non nocet nisi
vitium est. si autem quia nocet ideo
vitium est ideo vitium est quia con
natura est. Si non suo se
alieno vicio aliqua natura corrumpi
tur iuste vitupatur. et quoniam
omnino est vitium illa natura non corrumpi
pat vicio suo cuius vicio po
tuit alia natura corrumpi. Sed quod
est aliud vitium nisi vicio corrum
pi. Porro natura quae non vitiat
taret vicio. tamen autem vicio
alia natura corrumpit. habet vitium
quod vitium. Quod ergo vitiosum
est et prius corrumpit vicio suo
cuius vicio alia quae corrumpi potest
Ex quo colligitur tamen namque
de vitium eadem eius rei cuius
vitium. Quippe quoniam in qua
aliqua re non vitupatur nisi vitium.
ideo autem vitium est quia tamen namque
eius rei est cuius est vitium nullus
rei recte vitupatur vitium nisi cuius
natura laudatur. Non enim est recte in
vicio displicet nisi quia vitiat

qd in natura plaret. **In**
aliqua natura sine vicio su
o corrumpi possit. no em
ois corruptio viciosa est.
rei vero cuius viciu vitupe
ratur natura laudabilis
est. vituperatio equide
viciozu est laus natura
rum. Cap. se.

Undon e caa ill
 viciu ve dicit a
 liqua natura na
 ture alterius vicio corrupi
 nullo aduato vicio suo. Si ei
 natura q accedit cu vicio suo
 ad alia corrupenda no i ea
 corruptibile aliquid inuenit
 no ea corrumpit. Si aut inue
 nit aduato eius corruptioes
 eius opat. Potentior ei ab in
 firmiore si corrupi nolit no
 corrupit. Si aut velit pns
 inapit suo vicio corrupi qm
 alieno. Equalis aut ab eqli
 nichilominus si corrupi nolit
 no pt. Na qucuq; na cu vi
 cio ad ea que sine vicio e ut
 corrupat accedit. eo ipo no

accedit equalis s infirmu
 or vicio suo. Si ved poten
 tior iualidior e corrupit. a
 vtriusq; viciosa si vtriusq;
 prava cupiditate fit. a vicio
 potentioris si nature tata psta
 tia e ut inferior qua corru
 pit etia viciosa predat. De
 re vitupauit frans terre
 q hoies eis no vtat bene.
 corruptiq; vicio suo corrup
 pat eos abuteo ad luxuri
 am. ai tu dubitac demetis
 sit pstantiore potentior e q
 se hois nam etia viciosa
 q no viciosa qsq; fruges.
 Et etia fieri ut aliqua infio
 re potentior na corrupat et
 hoc nullus earu vicio fiat
 Siquidem viciu diam q
 vitupatioe dignu est. Quis
 aut ul fugate hoiem nich
 il aliud de frugibus q sub
 leuameta nature qritate
 vitupare audeat aut easde
 fruges q vsu labor eius co
 rrupantur. Talis em nec v
 sitate corruptio dicit qua

W. Supplementa

maximè vini nómē solet esse
 corruptio. Nam et illud in rebus
 facile aduertitur potest quod plerumque
 in nonnullos usus explede
 indigencie sue natura potest
 tior infiore corripit ut iustitiae
 ordine dum vindicat culpam.
 Ex qua regula illud dictum
 est ab apostolo. Si quis templi
 dei corrumpit corrumpet
 illum deus. Vel ordine mutabilium
 rerum sibi redentium secundum
 leges congruentissimas per va
 leniam cuiusque partis vniuersi
 tatis datus. Neque enim si cuius
 quod oculos per naturae suae mo
 dulo ferende lucis invalido
 sol fulgore corripat. aut ad
 explenda indigencia sui lu
 minis eos diuitiae putan
 dus est. aut id facere villo vi
 tio suo. aut saltem ipsi oculi vi
 tuperandi sunt quod et domino suo
 resisterit ut contra legem aperiri
 retur. et ipsi lucis ut corrumpe
 rent. Cum igitur corruptio
 nisi sola quae vitiosa est corrup
 tio recte vitupatur. ceterae autem

aut nec corruptioes quod dicitur
 de suis aut recte quod vitiose non
 sunt dignae vitupatione esse non
 possunt. Nam et ipsa vitupa
 tio quod soli vitio parata id est
 apta et debita sit inde tract
 esse vocabulum creditur ut vitu
 patio dicitur. Viciū autem ut dicitur
 re ceperit non aliter malum
 est nisi quod nature aduersat eius
 ipsius rei cuius est viciū. Viciū
 manifestum est hanc eandem rem
 cuius viciū vitupatur natura
 esse laudabilem. ita ut omnino
 hanc ipsam vitupationem vitio
 rum naturarum laudem esse fa
 ctam eam scilicet quarum vicia
 vitupant. Quia enim viciū na
 turae aduersat. tantum addit
 malitiae vicioz quantum naturam
 in integritati minuit. Cum
 ergo vitupas viciū id perfectum
 laudas cuius integritatem
 desideras. Cuius autem in na
 turae integritate. Natura
 enim perfecta non solum nulla vi
 tuperatione sed etiam laude in
 suo genere digna est. Quid ergo

perfectio nature deesse pspex
eris id vocas vitium. satis t
ea place deestans q' ut vitu
patione imperfectionis eius
velles ee perfecta

Sed deus omnium con
ditor naturarum etiam in ea
rum vitijs laudandus est
et qui defectus possunt
recte vituperari. Ca. 11. 1.

Sicut vituperatio
rerum parum etiam
quarum sunt vitia
naturarum deus dignitate
q' imedat, quanto magis de
us conditor omnium naturarum e
na in earum vitijs laudandus
e. ai et hoc ab illo habeant
q' nature sunt et in tantum vi
tiose sunt in quantum ab eius
a quo facte sunt arte discedunt
et in tantum recte vituperantur
in quantum earum vituperator ar
te q' facte sunt videt, ut hoc
in eis vituperet qd' ibi non
videt. Et si ars ipsa per qua
facta sunt omnia hoc e summa
et incomprehensibilis sapientia dei ve

summe q' e sicut e, respice q'
tendat q' ab ipsa discedit
Quia in defectus non esset
vituperatio digna nisi esset
voluntarius. At tunc ei q' so
vitiu recte vituperes qd' ita e
sicuti ee debuit. Quod dicitur
Non opinor si vitia q' no
ita e ut debuit. Augustinus
Nemo autem debet quod non
accepit. Et quisq' debet tunc
debet nisi a quo accepit ut de
beat. Nam et q' redditur
tralegando ei redditur qui t'
legauit. Et qd' creditorum
iustis successoribus redditur
ipsis vitia redditur quibus isti
iure succedunt. Alii non red
ditio si cessio vel amissio vel
si quid aliud huiusmodi
notanda e. Quia propter omnia
temporalia q' in hoc rerum ordine
locata sunt ut nisi deficiant
non possint preteritis futura
succedere ut tota tempus in suo
genere pulchritudo pagatur.
absurdissime dicimus non
debe defice. Quia tunc ei ante

perit. tantū agit et tantū
reddit ei cui debent q̄ sūt
inquitū sūt Qui ei dolet
ea deficere sermone suū opz
attendat. eo certe ip̄o q̄ ista
dicit si iustū et prudentia
p̄fectū eē arbitrat. cui ser
mois qd̄ ad somn̄ eius at
tinet si quis vna p̄ticulari
diligat. nec eā velut ceteris
dificiendo locū dare. q̄b̄ de
credentib̄ et succedentib̄ totū
ille sermo dicitur mirabilis
demerere iudicabitur In hui
igit reb̄ q̄ ideo deficiūt q̄
nō vltra esse acceperit vt
suis t̄p̄ib̄ oīa pagant nec
defectū rē vitupat q̄ nec
p̄t dicit debuit p̄manē. tū
acceptas metas t̄sire nō
posset. In creaturis at rōna
lib̄ quib̄ siue peccatib̄ si
ue non peccatib̄ vniuersalis
pulchritudo modis congruen
tissimis terminat. a nulla p̄
tata sūt qd̄ absurdū diffini
ē dicit peccat ei salte qui ul
dānat quasi p̄tā q̄ nulla

sūt. aut nō sūt vitupanda p̄
tata. qd̄ nichilominus absurdū
ē Inuenient quippe nec
rē frā laudari et tota turba
bit huāne metis intetio in
tāq̄ subuerteret. aut vitupa
bit frā qd̄ ita frā ē ut de
bit. et execrabilis infamia ul
ut mitius loq̄r error miser
rūm̄ oriet. aut si cogit veis
sima rō sicuti cogit. ut et vi
tupent p̄tā et q̄ rē vitu
pat. ideo vitupatur q̄ non
est ita ut esse debuit Quic
quid debeat natura peccatū
et inuicē recte frā Quere
tū debeat et inuicē deo A
quo ei accepit posse rē face
tū velit. ab eo accepit ut sit
etia misera si nō fecerit. et
beata si fecerit Quia ei nec
supat leges oīpotēns crea
toris nō sūt aīa nō reddi
debitū Aut ei reddit b̄n v
tendo qd̄ accepit. aut reddi
amittendo quo b̄n vti nolu
it. Itaq̄ si nō reddi faciedo
iusticiā reddet p̄tā q̄ nulla

seria. quia in utroque verbu
illud debiti sonat. Hoc em
etiam modo dici potuit quod dicitur
tu est. si non reddit faciendo
quod debet reddet paciendo
quod debet. Nullo autem tempore
in principio ista diuiduntur ut
quasi alio tempore non faciat quod
debet et alio paciat quod de
bet ne uel puto tempore uniu
salius pulchritudo impetitur
ut sit in ea parte de deus sine
decore uindicta. Sed in fu
turu iudicium seruat ad ma
nifestationem atque arguendi
sensu miserie quidquid nunc
occultissime uindicta. Et
aut ei qui non uigilat dormit
sic quisquis non facit quod
debet sine inualo patitur
quod debet quoniam tanta est beati
tudo iusticie ut nemo ab ea
non ad miseriam possit abire
de. In omnibus ergo defectibus
aut non accipere ultra esse
quod deficiunt. et nulla culpa
est. sicut et tunc sunt qui non
accipere amplius esse quod sunt

nihilominus nulla culpa est
aut noluit esse quod si uellet
esse acciperet. Et quia bo
num est reatus est si noluit
Et deus gratuito omnia
prestat ea propter creatu
re omnia illi debent. ex eo
autem quod non accepit nul
lus reus est. ne fieri po
test ut peccata nostra tribuantur
creatori nostro. Cap. 16.

Deus autem nulli
debet aliquid quia
omnia gratuito
prestat. Et si quisque dixerit
ab illo aliquid deberi mei
tatis sumus certe ut esse non ei
debebat. Non ei erat tunc
debet. Et tunc quod meritum est
conuertere ad eum ex quo es ut
ex ipso etiam melior sis ex quo
habet ut sis. Quid ergo
ei prognus ut tempore debitu pos
tas quoniam si nolles ad eum co
uertere nihil ei deesset. tibi
autem ipse sine quo nihil esse.
et ex quo ita es aliquid ut
non conuertendo te ad illum red

videis ei qd ab ipso est. nō q
de nichil si miser tñ eris.
Quia ergo illi debent pmo
q̄q̄ sunt inq̄tū nature
sunt. Deinde q̄q̄ melius
pnt ee si velint q̄q̄q̄ ac
reperit ut velint a qd̄q̄
opz eas esse. Ex eo igitur
qd̄ nō accepit nullus reus
est. ex eo vero qd̄ nō facit
qd̄ debet iuste reus ē. De
bet autē si accepit et volū
tate libera et sufficiens
sumā facultate. Usq̄ ad
aut dū nō facit quisq̄ qd̄
debet nulla culpa ē. Adito
ris ut et laus sit qm̄ quod
debet pati. et in corpore
q̄ vitupat nō faciedo qd̄
dēt nō nisi laudet ille au
det. Si ei tu laudis vide
do quid facit deas. cū id nō
videas nisi in illo qui est
irōmutabilis vitas. q̄nto
magnis ille qui et velle p̄
tepit et posse p̄buit et nō
ip̄ime nolle p̄misit. Si
ei hoc dēt quisq̄ qd̄ accepit

1. Retract. ca.
9. 11.

1. Retract. ca.
9. 11.

et sic hō fuit ē ut nō peccet
hoc debet ut peccet. Cum
ergo peccat qd̄ debet facit. Qd̄
si scelus ē dicitur neque natura
sua cogit ut peccet si nec ali
cui. Non ei quisq̄ dū id qd̄
nō vult pati peccat. Nam
si iuste patit nō in eo peccat
q̄ pati iustus si in eo peccat
ut q̄ ita fecit volens ut qd̄
nollet iure patitur. Si autē
iuste patit quō peccat. Nō
ei iuste aliquid pati si ius
te aliquid facit peccat. Et
si neq̄ sua neq̄ aliena na
tura quis peccare cogit. vel
tat ut ip̄ia volūtate peccat
tur. Qd̄ si tribuere volue
ris conditori peccante p̄u
gabris qui nichil p̄ter sui
conditoris instituta dimisit.
Qui si iuste defendit nō pec
cavit. Non ē ergo qd̄ tribu
as conditori laudem. ergo
conditori si p̄t defendi pec
cator laudem. si nō potest
Si ei iuste defendit nō ē
p̄tor. laudi ergo creatori.

Si ei defendi non potest in tantum
 parte est in quantum se a creatore
 auerit. lauda ergo creatore
 Quia igitur non inuenio nec in
 ueniri posse et prius non esse
 confirmo quod tribuat peccata
 sua creatori meo deo quoniam et in
 ipso eum laudabile inuenio. non
 solum quod ea punire sed etiam quod tunc
 fuerit tunc ab eius uoluntate recte
 dicitur. **Quod** Accipio ista libe-
 tissime ac probo et omnino uerum
 esse. Desentio. nullo modo fieri
 posse ut creatori meo recte pec-
 cata sua tribuantur.

**Cum non nisi propria uo-
 luntate quisquis peccet
 illius uoluntatis causa
 perquiratur. et quomodo
 auaritia sit radix omnium
 malorum. Ca. 11.**

Sed tamen scire uel-
 lem si fieri possit
 quare illa natu-
 ra non peccet quam non pecca-
 tura prestat deus. et quare ista
 peccet quam ab illo peccatura
 prius est. Non enim iam puto

ipsa dei prestat uel ista peccare
 uel illa non peccare cogi. Sed
 tamen si nulla causa esset non
 ita dispareret creatura ratio-
 nalis ut alia nunquam peccet
 et alia in peccando perseueret
 alia quasi media inter utraque
 aliquando peccet aliquando ad recte
 faciendum conuertat. **Quae**
 causa in has tres partes ea-
 dem distribuitur. **Sed** nolo mihi res-
 pondeat uoluntas. Ego enim
 causa pro ipsius uoluntatis.
Non enim sine causa nunquam uoluntas
 illa peccare nunquam ista non
 uult quodam uero aliquando uult
 aliquando non uult tamen eiusdem
 generis omnes sunt. Hoc solum
 enim mihi uide uideo non sine
 causa esse istam tripartitam uo-
 luntatem rationis creature
 si quae causa sit nescio. **Augustinus**
Quoniam uoluntas est causa pec-
 cati. tu autem causa ipsius uo-
 luntatis quare. si hanc inuenire
 potuero nonne causa eadem est
 eius cause quam inuenta fuerit
 quasi situr res. Et quis erit

quendi modus. quis finis p
uitandi ac differendi. cui te
ultima radice quere nichil o
porteat. **C**ave ei ne putes
quicquid potuisse dici verius
quod id quod dictum est. radice omnium
malorum esse auaritia. hoc est.
plus velle quam sat est. **T**antum
autem sat est quantum sibi exig
nature in suo genere. **S**erua
de modis **A**uaritia est quae
grece. — philarguria
dicitur non in solo argento
vel in numis. **V**ni magis
nomen duxisse resonat. argen
to est numi vel mixto argen
to frequentius apud veteres
fiebant. **S**i in omnibus rebus
quae immoderate cupiunt intelli
genda est. ubique omnino plus
vult quisque quam sat est. **N**ec
autem auaritia cupiditas est
cupiditas porro improba vo
luntas est. **E**rgo improba vo
luntas malorum omnium causa est.
Quae si secundum naturam esset
conseruaret utique naturam
nec ei peniosa esset et ideo

non esset improba. **V**ni colligit ra
dix omnium malorum non esse secundum
naturam. quod sufficit aduersus
omnes qui volunt accusare natu
ras. **E**t autem si huiusmodi radice
causa quae sit. quomodo erit ista ra
dix omnium malorum. **I**lla est erit
quae causa huiusmodi est quia cum in
ueniens ut dixi. eam ipsius
causa quaeritur. **N**ec. et quod
nullum habebis modum. **S**ed
quae tandem esse poterit an volu
tate causa voluntatis. **A**nt
est ipsa voluntas est et a radice
ista voluntatis non receditur.
aut non est voluntas et penam
nullum habet. **A**nt igitur ipsa vo
luntas est prima causa peccandi
aut nullum penam est prima causa
peccandi. **N**ec est an recte ipse
recte penam non peccanti. **N**on
ergo est an recte ipse non vo
lenti. **S**ed neque an aliquid
te quaerere libeat. **D**einde quae
cumque illa causa est voluntatis
quae iusta perfecta est a iusta. **E**t
iusta quisque ei obtemperat
non peccabit. **S**i iusta non

ei obtemperet et non peccabit

Quis nemo peccet in eo quod nullo modo caveri potest tamen per ignoranciam aut necessitate quedam facta scriptura improbat, et quod iustissima pena sit peccati, ut qui recte facere non possit noluit, amittat posse cum vult. **Ca.**

N forte. 18.

violenta est et cogit iutu.

Aeadem rationes replicantur summi. Remissio superiorum quam a nobis in multa de peccato et voluntate libera dicta sunt. Sed si laboriosum est omnia mandare memorie hoc brevissimum tene. Quicunque ista causa est voluntatis si non ei potest resisti sine peccato ei creditur. Si autem potest non ei creditur et non peccabit. Aut forte fallit iutu. Et ergo caveat ne fallat. In tanta fallacia est ut cavei omnino non possit. Si ita est nulla peccata sunt. Quis ei peccat

in eo quod nullo modo caveri potest. Peccat autem. Cavei igitur potest. Et tamen etiam per ignoranciam facta quodammodo improbantur et corrigenda iudicantur sicut in divinis auctoritatibus legimus. Aut enim apostolus in Romanis dicitur. Titus scilicet quod ignoras scilicet. Actus et propheta Delicta iudicantur tibi mee et ignoranciam meam ab ne memineris. Sunt etiam necessitate facta improbata ubi vult homo recte facere et non potest. Nam ubi sunt ille volentes. Non enim quod volo facio bonum, sed quod nolo malum, habeo. Et illud Velle adiacet in peccato autem bonum non invenio. Et illud Caro dicitur perisat adversus spiritum spiritus autem adversus carnem. Hec enim iure adversantur ut non ea quae vultis faciatis. Sed haec omnia hominum sunt ex illa mortis damnatione venientium. Nam si non est ista pena hominis sed in nulla ista peccata sunt. Si enim non receditur ab eo modo quod

1. Petrus. ca. 2. p. et t.

2. sen. dis. 28. m. qd vero. De ira et gra m. 6A.

1. thimo. 1. d.

Ps. 2. e.

2. sen. dis. 28. m. qd aut. et ca. illud at

Ro. 7. e.

Galath. 2. e.

117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

naturalit' fruis e' ita ut me
lius ee non possit ea q' det
facit cu' hec facit. Si aut bo
nus ho' eet alit' eet. Nunc
aut q' ita est no' e' bonus.
nec habet in p'tate ut bonu'
sit, siue no' videdo q'lis ee
deat, siue videndo et no' va
lendo esse q'le debe' ee se vi
det. pena ista ee quis du
bitet. Dicit aut pena si
iusta e' p'ia pena e' et sup
pliciu' no'iatu'. Si aut in
iusta e' pena qua' pena ee
nemo ambigit iusto aliq'
dnante ho'i imposita est.
Dicit q' de oipotencia dei
et iusticia' demeritis e' iusta
hec pena e' et p' p'ao aliq'
pendit. No' em' quisq' i
iustis dnat. aut surripe
ho'em potuit velut igno
rate deo aut extorquere
iusto t'p' i' malidiori ul' ter
redo vel coflugo deo ut ho'i
no' iusta' t'na' et pena.
Relinquit ergo ut hec pe
na iusta de danatioe ho'is

veniat. Nec miradu' est q'
vl' ignora' do no' habet arbi
triu' liberu' voluntatis ad di
gendu' quid r'e' faciat vel
resistete' carnali' consuetudine
q' violencia' morlis successio
nis quodamo' naturaliter
tolent' videat qd' r'e' facit
du' sit et velit nec possit im
plete. Illa e' ei p'ia pena
iustissima vt amittat vniu'
quisq' quo bn' vti' voluit
cu' siue vlla possit difficul
tate si vellet. Id e' aut ut
qui faciens r'e' no' facit amit
tat scire quid r'e' sit, et q'
r'e' facit cu' possit voluit a
mittat posse cu' velit. Na'
sunt reuera' o'i' peccati' aume'
duo ista penalia ignora
tia et difficultas. Ex igno
rantia dehonestat error, ex
difficultate truciatus affli
git. Et appbare falsa pro
bens ut erret iustus, et re
sistatq' torquere de loco car
nalis vniu'ali no' posse a li
bidinosi' opibus teperare

2. sen. dif. 26
ca. et ideo.

dubitac

1. sen. dif. 26
ca. et ideo.

nō est natura īstituti hoīs
s; pena dānati Cū autē de
libera volūtate recte faciē
di loquimur de illa s; in q̄
homo frūs ē loquimur.

Cur adam et eua peccā
tibus nos illius peccati pe
nas ignorātia scilicet et
difficultatē patimur. et
quando hec duo p̄ua pec
cata sint. Ca. m. 19.

Hic occurrit illa
questio quā int
se murmurant
tes hoīes rode. Inueniunt
qui quodlib; aliud ī peccā
to q̄ se accusatē pati sunt
Dicit ei. Si adam et eua
peccauerūt quid nos miseri
sciam; ut cū ignorācie rea
tate et difficultatis tūcia
tib; nascemur et p̄mo crea
rem; nescientes qd̄ nobis ef
fet faciendū. Deinde ubi no
bis inaperet agni p̄cepta
iusticie velleim; ea facē et
penitētē carnalis dampnificā
nescio qua necessitate non

valemus. Quibus breui
ter respōdet ut quiescat et
adūsus deū murmuratē de
sistat. Recte ei fortasse q̄re
ret si erroris et libidinis
nullus hoīm victor existēt
Cū vero ubiq; sit p̄ns qui
multis modis p̄ creaturā
s; dño seruente auersum
voret doceat credentē tōso
let sperante diligētē ex
hortet conātē adiuuet ex
audiat deprecantē. nō ē de
putat ad culpā q̄ inuitus
ignoras; neq; illud q̄ vulne
rata mēbra nō colligis sed
q̄ volentē sanare d̄temis. Is
ta tua p̄ua peccāta sūt Nulli
ei hoī ablatū ē scire vtilit
qd̄ inutilit ignorat. Et hū
lit d̄ficendū ē ībecillitatē.
ut q̄renti et d̄fictū ille sub
ueniat qui nec errat dū sb
neit nec laborat. Nā illud
qd̄ ignoras quisq; nō recte fac
et qd̄ recte volēs facere nō p̄t
ideo dicit p̄ua q̄ de p̄uo
illo libe volūtatis originem

si q̄ negligis
q̄re qd̄ ignora

dicunt Illud ei p̄cedēs meru-
it ista sequētia Nā sicut li-
guā dicim⁹ nō solū mēbrū
qd̄ mouem⁹ in ore dū loq̄-
mur s̄ etiā illud qd̄ hui⁹
mēbrū motū d̄sequitur. v̄
formā tenoreq; v̄borū. s̄ q̄
modū dicit alia lingua
græca alia latina. sic non
solū pat̄m illud dicim⁹ qd̄
ip̄e vocat̄ pat̄m. libera em̄
volūtate et ab faciente. mit-
tit. s̄ etiā illud qd̄ iā de h̄
supplicio d̄sequat̄ n̄rē est
Dic etiā ip̄am n̄rē aliter
dicim⁹ cū ip̄e loquim⁹ na-
tura hōis in q̄ primū i suo
genē iūlpabilis fuit ē. a-
liter istā in q̄ ex illius dā-
nati pena et mōrtes et ig-
nari et carni subditi nas-
cim⁹. Juxta q̄ modū dicit
ap̄l̄us. sum⁹ em̄ et nos na-
turaliter filij ire sicut et
reteri. **Quibus causa
et modo originale pecca-
tū cum penis suis a pri-
mis parētibus ad poste-**

ros deriuetur. iuxta di-
uersam de animarū ori-
gine opinionem. Ca^m

Autē. 20.
de illo p̄mo di-
gno et cū ignora-
tia et cū difficultate et cū
mōrtate nascim⁹. qm̄ illi
cū peccauissent et in errore
et i cūna et in morte pa-
pitati sūt. rerū modeatorū
sūmo deo iustissime plagut
vt et in ortu hōis origina-
lit̄ apparet iusticia p̄uictis
et i p̄uictū m̄ia liberantis.
Non ei dānato p̄mo hōi sic
adempta ē b̄tudo ut etiā
scāditas aduict. Potēat
ei et de ple eius q̄uis car-
nali et mōrli aliqd̄ in suo
genē fieri deus d̄mētū q̄
terrari. Ia v̄o ut meliore
gignēt q̄ ip̄e eēt nō erat
equitatis s̄ ex d̄iſiōe ad d̄
ū vt vinctet quisq; sup̄plia
ū qd̄ origo eius ex auerſiōe
merueat nō solū volente nō
phibi s̄ etiā aduicti op̄e

tebat. Sic ei rerū creator ostendit quāta facilitate potuissit hō si voluissit retinere quod factū ē cū ples eius potuit etiā supare quod natū ē. Deū si una aīa frā ē ex qua om̄i hōm̄ aīe trahuntur nascētū quib̄ pot̄ dicit nō se peccasse cū p̄m̄ gulle peccavit. Si aut̄ singillatī fuit in vnoquoq̄ nascētū nō ē p̄uersū p̄mo p̄uicentissimū et ordinatissimū apparet ut malū meritū p̄oris natūa sequētis sit et bonū meritū sequētis natūa p̄ioris sit. Quid ei indignū si etiā sic voluit creator ondē usq̄ adeo excellē creaturis corporeis aīe dignitatē ut ab eo gradu possit ēē ortus alterius ad quē alterius p̄ditus ē occasus. Nā cū ad ignorātia difficultatēq̄ p̄uenit illa peccatrix ideo pena rē dicit q̄ melior an̄ hāc penā fuit. Si ergo al

tera talis ēē cepit. nō solū an̄ p̄m̄ s̄ an̄ oem̄ vitā suā an̄ q̄lis alia post vitā culpabile frā ē nō p̄m̄ bonū habet unde conditori suo grās agat. q̄ ip̄e ortus ei⁹ et inchoatio quouis p̄fecto corpore est melior. Non ei medioctia bona sūt. nō solū grātia ē qua natura iam oē corpus p̄cedit s̄ etiā q̄ facultate habet ut adiuuante creatore seipm̄ extolat et p̄io studio possit oēs acquirē et cape vitute p̄ quas et a difficultate auertente et ab ignorātia recate libet. Quod si ita ē. nō erit nascitib⁹ animis ignorātia et difficultas supplicii p̄m̄ s̄ p̄ficiendi admonitio et p̄fectiois ex ordiū. Nō ei an̄ oē meritū boni opis parū ē accepisse naturale iudiciū quo sapientia p̄ponat errori et quietē difficultati. ut ad hanc nō nascendo s̄ studeo p̄ueniat

Ad si age noluerit p̄a te
a iure tenebit t̄q̄ que non
b̄n̄ vsa sit ea fragilitate qua
accepit. Et q̄ in ignorantia
et difficultate nata sit nō
t̄n̄ ad p̄manēdu in eo q̄
nata est aliq̄ n̄titate cōp̄
mitur. Neq̄ ōmo potuit
n̄ deus ōipotens ēē etiā ta
lū creator aīarū q̄s et nō
dilatū ip̄e faciat et diligēs
eas reficiat et dilatū ip̄e
p̄ficiat. Qū et nō existi
bus p̄stat ut sint et ama
tibus eū a quo sūt p̄stat
ut beate sint. Si vero in
dei aliquo secreto iā existe
tes aīe mittūt ad insp̄a
da et regēda corp̄a singu
lorū quorūq̄ nascentū ad
hoc vtiq̄ mittūt officium
ut corp̄ qd̄ de pena p̄a
hoc ē mortalitate p̄mi
hoīs nascat b̄n̄ ad m̄strā
do. v. castigando p̄ virtutes
et ordinatissimē atq̄ legiti
me seruītiū subiūcēdo et
ip̄i cōparent ordīe atq̄ t̄pe

oportuno celestis icorruptio
nis locū. Que n̄ introcūt i
hac vitā subeūt q̄ gestāda
mēbra mōrta. subeant etiā
nate est et obliuionē vite p̄
oris et p̄ntis laborē v̄n̄ illa
ignorantia et difficultas n̄
quit qd̄ in p̄mo hoīe suppli
cū mōrtales fuit ad aī ex
pendēda miserā. in istis at
ianua mysterij ad repanda
corp̄is icorruptio. Na hoc
hoc q̄ modo nō dicit ista
p̄a. n̄ q̄ caro de p̄p̄ne
veīens p̄tōris veīentibus
ad se aīe h̄ac ignorantia et
et difficultate facit q̄ neq̄
hys neq̄ creatori t̄q̄ culpa
da tribuat. Dedit ei ille et
facilitatē b̄n̄ opandi i labo
tiosis officijs et viā fidei in
obliuionis tentate. Iudicū
illud v̄l maxie q̄ aīa oīs
et q̄rendū ēē credit qd̄ in
utilit̄ nescit. et p̄senerant
i officiosis laborib̄ emittēdu
ad emēcēda rē faciendū
difficultate et opē a creator

147
ploranda ut conante adiu-
uet qui ul' extrinsecus lege l'
i intus cordis allocauioe
tonandu ee precepit et ipa
tat bassime ciuitatis glaz
triphantib' de illo q' pri-
mu hoicm ad ista miseria
pduxit vutu pessia suasi-
one. qua miseria isti susa-
piut ad eu vincendu opti-
ma fide No ei pue glorie
militia e diabolū vincere
eode suscepto supplio quo
se hoicm vutu pduxisse glo-
riat' Quisq' aut hoc ista
vite captus amoc neglex-
erit nullo pacto iuste fla-
griu desertiois sue regis
impio deputabit si erit po-
tius sub omi dno in ei' p-
tib' ordinat' au' turpe su-
pendiu ut castra sua dese-
ret adamant' Si aut ali-
bi aie d'itate no mittit
a deo si sua sponte ad iha-
bitanda corpa veniut. fa-
tale e ia hoc vide q'p' igno-
rante difficultatisq' secu-

tu facit eam. p'ia voluntate
nullo modo createe hinc ee
culpandu. Inquide eam
si eas ip'e misiss' quib' eam
i ipa ignoracia et difficul-
tate libera voluntate petedi
et q'rendi et conadi no ab-
stulit datur' peteb' de-
monstratur' quereb' pul-
santib' aptur'. omo extan-
culpa eet. Hac ei ignora-
cia et difficultate studios
et benivolis euicendu ad
tona glorie vale prestaret.
negligentib' aut et p'ia su-
a de infirmitate defende-
volentib' no ipam ignora-
cia difficultateq' pro ciuic
obuicret. si q'ia in eis potui-
p'mane qm studio q'rendi
atq' discendi et huilitate
d'itendi atq' orandi ad ve-
ritate ac facultate puenire
voluerit iusto supplio vin-
dicaret.

**De aiaru origine
opinionis indefinite re-
linquende sint. quatū**

ve in se sit de creatore et cre-
aturis aliter qm se res
habet sentire. et quod di-
vine auctoritati credendu
sit. *Cam. 21.*

Hic aut quatu-
or de aia sente-
ntiam vti de p-
pagine veniat an in singu-
lis quibusq; nascenb; nove-
fiant. an in corpora nascen-
tia alicubi existentes ul' mut-
tal' dinitus ul' sua sponte
labant. nulla tenie affir-
mae oportebit. Aut ei no-
du ista qstio a dinoz. libro
vii catholici tractatoribus
p merito sine obscuritate et
plexitate enoluta atq; il-
lustrata e. Aut hia fm e
nondum in manus nras hu-
iuscemodi hie puenit. Im-
affit fides nihil de substa-
tia creatoris falsu indign-
nuq; sentiendi. Ad illu ei
tedim q itine pietatis. Si
ergo aliud de illo sensei-
mus q e intentio nostra

no in beatitate s; in vauitate
nos ire depellet. De creatura
vero si quid aliud q se habet
senserim. dūmo id non p
cognito pceptoq; teneam
nullu pialu e. No em ad
creatura iubem tendē ut ef-
ficiam beati s; ad ipm crea-
torē. de quo si aliud q oport-
tet ac sese res habet nobis
psuadet pmaosissio errore
decipim. Ad hoc ei ppendo
qd aut no est. aut si e non
facit beatos. ad beata vitam
nullus puenire pt. Sed ad
cōtemplanda veritatis eter-
nitate ut ea pfrui ei q; inhe-
re valeam. Infirmitati nre
via de tpalib; parata est
ut qntu itineri sufficiat ad
etna tendētū pterita et
futura credam. Que fidei
disciplina ut auctoritate p-
polleat dina nra gubnat
Pntia vco qntu ad creatu-
ra pntet in corpis etai mo-
bilitate et mutabilitate q;
transcētia sentiunt. In quib;

q̄q̄ nō experimur Ignitione
 qualūq̄ tene nō possum⁹
 Quicūq̄ ergo nobis de q̄
 buscūq̄ creaturis vl' p̄tei
 ta ul' futura dina auctori
 tate credenda narrant q̄
 nis p̄tam p̄uisq̄ ea sentire
 potuim⁹ p̄terierit. p̄tam
 nondū in nros sensus p̄ue
 nerunt. tñ q̄ plurimū va
 lent ad roboranda spem
 nostrā et exhortanda dilec
 tionē dū nobis d̄m̄endat
 p̄ ordinatissimā serie t̄pm
 q̄ nō negligat libertationē
 nrām deus sine vlla dubi
 tationē credenda sūt Sed
 quisq̄ error p̄sonā s̄ dine
 auctoritatis assumit ea
 maxie rōe refellit si aut
 aliqua ul' mutabile spem
 in substantia dei credē aut
 affirmac̄e d̄m̄at. ea q̄ s̄bsta
 nā dei ul' plus ul' minus
 q̄ t̄m̄tate ee d̄tendit Cui
 t̄m̄tati p̄ie sobrie q̄ itelli
 gēde ois exaubat vigilan
 na xp̄iana et ois ei⁹ p̄uēctq̄

intendit De t̄m̄tatis v
 mutate et eq̄litate et singu
 larū in ea p̄sonarū quada
 p̄uēctate non hic locus est
 differēdi Nā d̄m̄corare
 quedā de d̄no deo auctore
 et formatore et ordinato
 re rerū oim̄ q̄ ad saluberrimā
 fidē p̄tincat et quib⁹ lac
 tens atq̄ terrenus in celestia
 sese attolle māpnēs vti
 lit̄ admirabile m̄tēto et
 factu facillimū et a plerisq̄
 iam f̄m̄ ē D̄tractare aut
 istā totā atq̄ ita versare q̄
 tionē vt p̄spicere rōi q̄ntū
 in hac vita dat̄ ois hūana
 itelligēcia subiugēt nō mo
 eloquio s̄ ne cogitac̄e qu
 d̄ ul' auq̄ hōim̄ vl' certe no
 bis satis expeditū et faci
 le aggrediendū v̄dēi p̄t.
 Nunc ergo ut qd̄ institū
 m⁹ q̄ntū adiuuam̄ et q̄ntū
 suum pagam⁹ Quicūq̄
 nobis q̄ntū ad creatura p̄
 tinet ul' narrat̄ p̄teita ul'
 p̄nūctiant futura q̄ ad co

* p̄t creaturā dei ā aliqua mu
 tabilē spem.

medanda valeat integrā i-
lignone excitando nos ad si-
cerissimā dilectionē dei et
proximi sine dubitatione cre-
denda sūt. Aduersus inardu-
los autē hacten⁹ defendenda
ut vlt' mole auctoritatis in-
fidelitas eoz obierat vel
eis oīdat q̄ntū p̄t p̄mo
q̄ nō sit stultū talia nō cre-
de. dem q̄ sit stultū talia
nō crede. Verūtū falsam
doctrinā nō tā de p̄ntis et
futuris q̄ de p̄ntib⁹ et mē-
tū de icōmutabilib⁹ opor-
tet refelle. et q̄ntū datur
p̄spiciā rōe dūcē. Sane
in miscia t̄paliū inq̄sitiōi
p̄teritorū futuroz expecta-
tio p̄ferenda ē. Enquidē
etiā in diuis libris ea que
p̄terita narrat ul' p̄figura-
tione futuroz ul' pollicita-
tione ul' testificatione p̄-
sentū gerit. Et reuera
q̄ in hys etiā q̄ ad hāc vi-
tā p̄tinēt p̄speris aduisis
q̄ rebus quid quisq̄ fuerit

nō satis curat. In id vō qd'
futuū speratur sese oīs cu-
ram estus agglomerat. Nef-
no quo quippe intimo natū-
raliq; sensu ea q̄ nobis ac-
ciderūt qm̄ insacta sūt sic
habent ad momētū felia-
tatis et miserie q̄ nūq̄ ac-
cidissent. Quid igit' multū
obest si esse qm̄ reperī nes-
cio tū esse me nouerū n' fu-
tuū eē desperē. Nō em̄
i p̄teita me attēdo ut taq̄
errore p̄niciosissimū verear
si aliter de hys sensero q̄
fuerit. Et in hys qd' futū-
rū cursu diggo dūcē mīa rō-
ditōris mei. De hoc igitur
qd' futū-
rū sū et de illo ap-
q̄ futū-
rū sū si alit' q̄ vitas
se se habet credidero aut se-
sero vehement' tūcēd' est
eror ne m̄ aut nāra nō p̄-
rē ad eūp̄m finē p̄positi
mei dū aliud p̄ alio m̄ vi-
det' p̄uere non possim. Et
obrem sicut ad d̄panda ves-
tē nichil m̄ obest si p̄teite

hinc oblitus eam. obessit
 aut si futurum frigus imminet
 non credere. Ita nihil obicit
 anime mee si oblita est quid forte
 protulerit si modo diligenter
 aduertat et teneat quo se
 demerere parare moneat.
 Et sicut ubi gratia romana
 ingenti nihil nocet si ex
 tidissis quo a quo litore na
 ui soluet dum in ab eo loco
 ubi esset non ignorat quod pro
 ra dirigit. nihil autem pro
 desit meminisse litoreis ubi
 iter exorsus est si de romano
 portu falsum aliquid existimat
 in saxa incidit. Ita neque si
 non tenuero unquam tempore vite
 mee quicquam in obicit facti
 quo sine requiesca nec pro
 desit aliquid illa sine memoria
 sine recollectione inchoate vite
 si de ipso deo qui unus labo
 rum anime finis est aliter quam dig
 num est opinatus in scopu
 los errorum irruere. Nec iste
 sermo ad id valuerit ut
 quisquam nos prohibere arbitretur

ut quantum potuerit secundum sapientiam
 tuas dimitte inspiratas v
 tuam animam de anima proaget. an
 sine cuius animi singule in
 ipso fiant. an ad regendum
 animandique corpus diuino nutu
 alicunde mittat. vel propria vo
 luntate se immuet. si vel aliquid
 expediende nature astutis id
 flagitat ista. Considera atque
 diserte. vel a rebus ingris
 necessarius omnium ad hec que
 veda et differenda dedit.
 Verum ad id potius ista dix
 erit ne quis in re tali tem
 nie surreseat ei quod sine opi
 moni humaniore fortasse du
 bitatione non redit. aut etiam
 si quid hinc certi quisquam et
 liquidi apprehendit ideo pu
 tet alium spiritum perdidisse fu
 tuorum quod perita exorsa non
 recolat.

**Et nihil quod na
 turaliter inest anime de
 putari possit in creatum
 et quando ignorantia ex
 auset. Cap. 22.**

Quoquo modo autem
se istud habeat
sive omnino omittit
dum sive nunc differendum et a
hac considerandum sit primum in
questio non impedit quo minus
appeat integerrima et ius
tissima et incorrupta atque in
commutabili maiestate et
substantia creatoris suppli
cia propter suorum animas luere
Que propter ut iam dicitur disse
runt non nisi propter voluntati
eatum tribuenda sunt nec ul
la ultior propter causa que
reda Ignorantia vero et diffi
cultas si naturalis est inde inci
pit anima proficere et requie de
nec in ea proficiat vita beata
promoveri Que profectum in
studius optimis atque pietate
te quorum facultas ei non ne
gata est si propria voluntate
neglexerit iuste in graviore
quam iam penalis est ignorantia
difficultateque propter de
rectissimo et ducentissimo
rectum moderamine in istis

ordinare. Non enim quod naturaliter
nescit et naturaliter non potest hoc autem
deputet in reatu. si quod scire
non studuit et quod digna fra
litati comparare ad rem facerem
dum operam non dedit loqui ei
non nosse atque non posse natura
nale est. Que ignorantia diffi
cultasque sermo non modo incul
pabilis sed grammaticorum legi
bus si etiam humanus affect
tibus blanda et grata est. Non
ei villo vicio vlla facultate
operare negligit, aut villo vi
cio quam operare amittit. Ita
atque si nobis in eloquentia esset
bilitudo ista, atque ita
tunc dicitur cum peccatur in
lingue sonis quodammodo cum
peccat in actibus vite, nullus
vitiis argueret infantem quod
ab ea esset excessus ad dissequen
dam eloquentiam, si plane merito
darnaret si sue voluntatis
perversitate vel ad eam radisset
vel in ea immasisset. Sic etiam
et nunc si ignorantia veri et
difficultas in naturalis est hor

ad ignorantiam

vñ inapat in sanē q̄ctisq̄
 bñitudinē surge. null' h̄at
 ex uicō nāli recte arguit. Et
 si p̄ficē noluit. aut a p̄fai
 reatorū relabi voluit. in
 re mētorū penas luet. Cre
 ator v̄o eius v̄biq̄ lauda
 tur. v̄l q̄ eā ab ip̄s exor
 dūe ad sumi boni capan
 tate inchoauerit. ul' q̄ eius
 p̄fectū admittet. ul' q̄ imple
 at. p̄ficente atq̄ p̄finaat.
 ul' q̄ peccatē. aut ab uicij
 suis sese ad p̄fectionē attol
 le recusante. aut iā ex p̄fai
 aliquo relabente iustissima
 damnatioe p̄ meritis ordinat
Nō ei p̄tēa malā creant
 q̄ nōdū tanta ē quāta ut
 p̄ficiēdo eē possi accipit. cū
 eius exordio p̄fectioes om̄is
 corp̄m longe iustiores sunt
 quas tñ in suo ḡnē lauda
 biles eē uideant q̄s q̄ de re
 bus sanctis iudicat. Et q̄
 ignorat qd s' agendū sit ex
 eo ē qd nōdū accepit. sed
 hoc q̄ accipiet si hoc qd ante

pit bñ v̄sa fuerit. Accipit at
 vt pie et diligent querat
 si volet. Et qd agnosces qd
 s' agendū sit nō d̄tinuo va
 let imple hoc q̄ nōdū ac
 cepit. p̄cessit enī quedā p̄s
 eius sublimior ad sentien
 dū rē facti bonū. s; quedū
 tardior atq̄ carnalis non
 p̄sequit̄ in sententiā duat
 ut ex ipsa difficultate admo
 neat eūde implozāe adiu
 torē p̄fectiois sue q̄ inchoa
 tiois sentit auctore. ut ex
 hoc ei fiat curior dū nō su
 is v̄tib' s; cū' bonitate
 habet ut sit eius m̄ia suble
 uat ut b̄tā sit. Q̄nto aut
 curior illi ē a quo ē tāto in
 eo firmius am̄esat et tāto
 v̄berius eternitate ei p̄fru
 itur. Et ei arboris nouellū
 et inde virgultū nullo mō
 recte sterile dicim'. quib'
 aliquot estates sine fructu
 bus transiat donec oportu
 no t̄p̄e exp̄mat feracitate
 suā. cur nō auctor aīe debi

ta pietate laudat si ei tale
tribuit exordium ac studendo
ac perficendo ad frugem sapi-
entiae iustitiaeque perveniat tantum
quod illi possit dignitatis ut
in eius eadem pietate ponat si
vellet ad beatitudinem tendere.

**Cur pueri hic corporibus
varios cruciatus perse-
vant cum mali nichil fe-
cerint, aut quare nas-
cantur subito mortui
quod de ipsis iudicium fu-
turum, et quid ipsis non
dum agnoscerentur profic
baptismi. peccata in
tanta patientia incommo-
da quod nichil meruerit ma-
li nichil sperat boni, et quod
modo omnium creature motus et
species creatoris unitatem
insinuat. Cap. 53**

Hic autem disputa-
tioni obvia ab ipse
ritis solet quodam
calumnia de mortibus puulo
cum et de quibusdam cruciati-
bus corporibus quibus eos sepe

videm affligi. Dicitur enim quod
opus eam ut nascatur quod antequam
inret ullum vite meritum excessit
et vita. Aut quibus in futuro in
dicio deputabitur tunc neque inter
iustos locis est quoniam nichil re-
fecit. neque inter malos quoniam
nichil peccavit. Quibus in
datur. Ad universitatis duplex
nam et totius creature vel per
locos vel per tempora ordinatissimam
dixione non posse superfluum
creari quod licet quod hominem ubi fo-
lum arborum nullum superfluum
crearet. Sed sane superfluum quod
in de meritis eius quod nichil
meruerit. Non enim metuendum
est ne vitam esse potuerit media
quodam inter rectum finem atque peccatum.
et scelerata iudicis media esse
non possit inter primum atque super-
plum. Quo loco etiam illud
plurimum homines solet, scilicet
tunc baptismi christi quod puulo
possit tunc eo accepto plerumque
mouit primum ex eo quicquid
agnosce potuerit. Quia in
re satis pie recteque creditur

De
Dicitur
c. 112

pdesse puulo eoz fide a qb
 Secandus offert Et hoc ec
 clefie imendat salubrima
 auctoritas ut ex eo quisq; se
 tiat quid sibi pfit fides su
 a qn in alioz q; bnficium
 q. pua no du hnt pt aliena
 imodari Quid ei in filio
 vidue pfit fides sua qua
 btq; mortuis no habebat
 cu tn pfit mris ut resur
 get. Quid ergo potius
 fides aliena pt dñle pu
 lo cu sua pfidia no pt i
 putari De cunctatib; aut
 tempis qb; affligit puuli
 quoz p etate nulla pta
 fut si aut quib; aiantur
 no pmsq; ipi hoies ee re
 perit maior qrele et qh
 mias deponi solet cu d.
 Quid mali fecerut ut is
 ta patentur. Quasi pos
 sit ee innocae meriti an
 q; quisq; aliquid nocē pos
 sit Cu aut boni aliquid ope
 rat deus i emedatioe ma
 ior cu puuloz suoz q eis

cui fut dolorib; ac mortibus
 flagellant. cui ista no fiant
 qn cu traherit p no factis e
 rit in quib; fca fut. p qe
 aut fca fut aut melioes erit
 si tyalib; itomodis emedati
 rectius elegerit viuē. aut ex
 causatioes in futuri iudij
 suplicio no habebut si vite
 hui; angorib; ad etna vi
 ta desideriu dverte nolue
 rit. Quis aut nouit quid
 puulis de quoz cunctatib;
 duritia maior. dñdit a
 exectur fides a ma pbatu.
 Quis go nouit quis ipis
 puulis in secreto iudicioz
 suoz bone ppefatiois refer
 uet deus. Qm qm nihil
 rē fecerit tn nec peccates
 aliqd ista pessi fut No ei
 frustra caa infantes illos
 q cu dñs ihus nemous ab
 heod qreitur orasi fut in
 honore mrim iceptos dñe
 dat caa qm isti calūmosi
 et talu qstioni no studio
 sissimu examatores s loq

De origine aie
 ad ieo. ca. 18. c.

m. 2. c.

De origine aie
ad 100. ca. 10

missimi ventilatores, etiam de pe-
torum doloribus et laboribus so-
lent minus eruditorum sollicitu-
dine fidei, cum dicunt Quid e-
rit pericula vel meruerit mali
ut tanta patientia incommoda,
vel sperant boni quod tanta ex-
centur incommodis. Sed hoc di-
cunt vel sentiunt quod nunquam
de rebus existimant, quod cum
summi boni quod et quantum sit
aspiciant nequeant, tanta volunt
esse omnia quae putant esse summi
boni, propter enim summa corpora
quae caelestia sunt minus cor-
ruptio subiacet summi bo-
ni cogitatione non potest, ideoque
inordinatissime flagitant
ut nec morte nec ulla cor-
ruptione patientia corpora
bestiarum, quia non sunt mortalia
cum sunt ista, a ideo mala
sunt quia sunt caelestia meliora
Dolor autem quod bestiae sentiunt
aeris etiam bestialium ut quia
da in suo genere mirabilem
laudabilemque imedunt Hoc
ipso enim satis appetit regedis

amandis; suis corporibus quoniam
sunt appetentes unitatis
est enim aliud dolo in quidam sen-
sus divisionis vel corruptionis
in partibus. Unde luce clarus
appetit quod sit illa anima in sui
corporis unitate auida y-
nitatis et tenax quae nec libe-
ter nec idiffert si potius
venit et reluctant in te-
dit in ea passione corporis sui
per qua eius unitate atque in-
gritate labefactari moleste
accipit Non ergo appareret
quantus inferioribus creaturis
aerialibus esset appetitus unita-
tis nisi dolore bestiarum Sed
si non appareret minus quod op-
eret admonem in illa summa
et ineffabili unitate creato-
ris esse omnia ista instituta Et
revera si pie ac diligenter
attendas, quibus creaturae species
et motus quod in anima humana co-
sideratione cadit eruditio-
ne naturam loquitur a diversis
motibus et affectionibus quia in
quodam varietate linguarum

vndiq; clamās atz itrepans
 Ignoscendū ēē creatorē Nal
 la cū res ē earū q̄ nec dolore
 nec voluptate sentiūt q̄ nō
 aliq̄ vnitatē deus p̄uige
 neris assequit̄ ul' om̄o na
 ture sue q̄ lēuq; stabilita
 tē Nulla itē res ē earū q̄
 ul' doloris molestias ul' blā
 dias sentiūt voluptatis
 q̄ nō in corpō q̄ dolore fu
 giūt voluptatēq; appetūt
 Quēruptionē se fugē vni
 tatēq; appetē fateatur Inq;
 ip̄s rōnalib; aūs oīs appe
 titus Ignitiōis q̄ illa nā
 letat̄ et ad vnitatē r̄fert
 om̄e qd̄ papit, et in errore
 nichil fugit aliud q̄ rē pre
 hensibili abiguitate d̄fud̄
 Om̄e aut̄ abiguit̄ vñ mo
 lestū ē n̄ qz certā nō habet
 vnitatē. Ex quo apparet
 oīa siue cū offendūt ul' of
 fendūt siue cū delant̄ vel
 delant̄ vnitatē insinuare
 atq; p̄dicāre creatoris Si at
 ignorātia et difficultas a

quib; istā vitā natē ē inape
 nō sūt aūs naturales, restat
 ut aut officio suscepte sint
 a iurrogate supplicio De q̄b;
 iā satis ēē arbitror d̄sp̄m̄.

**An homo creatus sit
 sapiens aut stultus, et
 qd̄ stulticia q̄sue recte
 stultus dici possit, in quo
 p̄terea hō anteq̄ sapiēs
 sit et postq̄ iā sapiēs
 fuit est peccat, mediuq;
 vit sapiam et stulticiam
 esse cōiūat. Cap. 24.**

Quap̄t̄ ip̄e p̄m;
 hō qualis factū
 sit magis q̄ren
 dū est q̄ quō eius postēita
 p̄pagata sic d̄vultū cū sibi vi
 dent̄ ante p̄ponē questionē
 q̄ dicūt Si sapiēs fuit est
 p̄m; hō aut̄ scd̄nt̄ ē. Si
 aut̄ stultus fuit ē quō nō
 ē deus auctor vicioz cū sit
 stulticia maximū viciū. Q̄
 si vxo nā hūana p̄ter stulti
 cia et sapiam nullā mediā
 rapiat affectionē q̄ n̄ stul

Al. di
 capno
 ven

ticia nec sapia dici possit.
Tunc ei homo inquit a stultus
esse aut sapiens. ut alterum ho-
mum appelleret tunc iam possit nisi
negliget hanc sapiam ut vi-
tiose stulticie sit voluntas
rea Non enim quisquam ita desi-
pit ut stultum appelleret ista
re. quous sit absurdior si ve-
lit appellare sapiente Ut
ergo infans nec stultus nec
sapiens dici potest quous iam
homo sit. et quo apparet nam
hominis capere aliquid medium quod
neque stulticia neque sapia-
re potest appellari. ita etiam
si quisquam tali affectioe aua-
tus esset que hinc illi qui per
negligentiam sapiam tarent.
nemo enim stultum re dicit
que non vitio si naturale
videret Est enim stulticia re-
tum appetendum et vitium
datum non quolibet si vitiosa
ignorantia Vnde neque animal
irrationale stultum dicitur quous
non accipit ut sapiens esse
posset. Appellamur tamen ple-

rius ex similitudine aliquid non proprie
Nam et certitas cum maximum
vitium sit oculorum non tamen in ta-
tulis nascentibus vitium est
nec proprie certitas dici potest.
Si ergo ita factus est homo
ut quous sapiens non dicitur esse.
preceptum tamen posset accipere
tamen vitium obtemperare debet
Nec illud iam mirum est quous se
dici potuit. nec iniustum quous
precepto non obtemperas pe-
nas luit. nec creator eius
auctore vitiorum est. quous non hanc
sapiam nondum erat vitium
hominis si nondum ut habere pos-
set accipat Sed tamen habebat
aliquid quo si vitium vitium vellet
ad id quod non habebat ascen-
deret. Aliud est enim esse rationa-
le aliud esse sapiente Ratione
fit quisque precepti capax tamen
fidem debet ut quod precipitur
faciat Sicut autem natura ratio-
nis preceptum capax sit precepti
observatio sapiam Quod
est autem natura ad capiendum
preceptum hoc est voluntas ad

obseruadu Et sicut rationalis
 natum tñ meritū est p̄cep
 ti accipiendi. sic p̄cepti ob
 seruatio meritū ē accipie
 de sapie. Ex quo autē ma
 gis hō p̄cepti eē capax ex
 illo incipit posse peccare.
 Quob' autē modis peccat
 aūq' fiat sapiens. Si a se
 nō accōmodet ad accipie
 dū p̄ceptū aut tū accipit
 nō obseruet. Sapiens at
 peccat si se auertere a sa
 pientia. Sicut ē p̄ceptum
 nō ē ab illo qui p̄cipit sed
 ab illo qui p̄cipit. sic sapi
 entia nō est ab illo qui il
 luminat s' qui ab illo q
 illuminat. Quid ergo est
 vitio no laudand' sic hōis
 creator. Bonū est ei ali
 qd hō et melius q' peccat
 ex eo q' ē p̄cepti capax. Et
 hoc melius cū p̄ceptū iam
 cepit. Rursus h' melius cū
 p̄cepto paruit. Et hys oī
 bus melius cū etno lumine
 sapie btus ē. Declaratū at.

malū ē in negligētia ul' ad
 capiendū p̄ceptū ul' ad ob
 seruadu ul' ad custodiendū
 decipiatōes sapie. Ex quo
 itelligit etiā si sapiēs p̄m'
 hō factū ē potuit tū seduci.
 Qd p̄ceptū cū eēt in libeō ar
 bitrio iusta diua lege pena
 dēcuta ē. Ita dicit etiā ap̄le
 paula. Dicitēs se eē sapien
 tes stulti fa' sūt. Supbia
 ei auerit a sapia. Auersio
 nē aut stulticia dēquitur.
 Stulticia quippe reatas q
 dū est sicut idē dicit. Et ob
 seruatu est insipiens cor eo
 rū. Qu' autē hec obseruatio
 nē ex misioe a lumine sapie.
 Qu' autē hec auersio n' dūm
 ille cū bonū ē deus sibi qd
 vult eē bonū sūm sicuti sibi
 ē deus. Itaqz ad meipz in
 quit turbata est aīa mea.
 Et Gustate et eritis sicut
 dū Turbat aut dēderan
 tes p̄ ita quē. Stulticia
 nē p̄m' hō recessit a deo
 an rēcedo stultus frūs ē.

Rom. 1. 1.

Ibidem.

Gen. 3. a.

Quia si respondeis cum stulti-
tia recessisse a sapia videbit
stultus fuisse anq̄ recedet
a sapia. ut stulticia illi cau-
sa eet recedendi. Itē si res-
ponderis cum recedendo stultū
ēē fm̄. q̄nt̄ vtrū stulte an
sapienter fecerit q̄ recesserit.
Si ei sapienter fecit r̄e fe-
cit nichilq̄ peccauit. Si
stulte iā erat iquū in co-
stulticia q̄ fm̄ est ut r̄e-
det. Nō em̄ stulte aliquo
sine stulticia facē poteat.
Ex quo apparet eē quoddā
mediū quo ad stulticiā a
sapia trāsit. qd̄ neq̄ stulte
neq̄ sapienter fm̄ dia p̄t
qd̄ ab hoib⁹ in hac vita cō-
stituitis nō n̄ ex cōtrario da-
tur intelligi. Sicut ei null⁹
mōtū sit sapiēs n̄ a stulti-
cia ad sapiām trāseat. ipse
aut̄ trāsitus si stulte fit nō
vtrūq̄ bñ fit. qd̄ denēctiss-
imū est dicē. si aut̄ sapiēs
fit iā eēt sapiā in hoīe an-
q̄ trāsit ad sapiām. qd̄ nichil

lomin⁹ absurdū ē. Ex quo i-
telligit̄ esse mediū qd̄ neutriū
dici possit. Ita et ex arte sa-
pientie ut ad stulticiā p̄mit-
tū hō trāsit nec stultus n̄ sa-
piēs trāsitus ille fuit. Velut
in somno et vigilijs neq̄ id
ē dormire qd̄ obdormiscē.
neq̄ id ē vigilare qd̄ expe-
gusa s̄ trāsitus quidā ex al-
tero in alterū. Verū h̄ inter-
est q̄ sine voluntate plerū
q̄ ista fuit illa aut̄ nūq̄m
nisi p̄ voluntate vñ iustissic
retributioēs sequat̄. **Ex q̄**
in voluntate nō fit ab ob-
iectis nō moueri in eius
trā p̄tate sitū ē assentire
vl̄ dissentire et quo ob-
iecto mot⁹ peccauit dia-
bolus qui hoīem sedux-
it. et quāta sit pulchritudo
lucis et igne. Ca. 27.

Sed q̄ voluntate
nō alluat ad fa-
ciendū qd̄ libet
nisi aliquod visū. quod aut̄
quisq̄ ul̄ sumat uel respuat

ē in p̄tate. s̄ quo viso tangat
 nulla p̄tās ē. fatedū est ex su
 peiob' ul' inficiorib' visis a
 nimū tāgi ut rōnalis sub
 stācia ex utroq; sumat qd
 volucit. et ex merito sumen
 di sumēdi ul' miseria ul' be
 atitas subsequat. Velut in
 paradiso visu ex supiorib' p̄cep
 tū dei. visu ex inficioribus
 suggestio serpentis. Nā ne
 q; quid s̄ p̄cipet a dno neq;
 quid a serpente suggeret fu
 it in hoīs p̄tate. Et sic aut
 liber et ab oībus difficulta
 tis vinculis expeditū i p̄a
 sapie sanitate. Istituto nō
 tēdē visis inficioris illecebre
 ul' hinc intelligi p̄t. q̄ etiā
 stulti ea superant ad sapi
 enciā trāsituri. etiā tū mo
 lectia carendi p̄māosariū
 Ilicitudinū p̄sistentiosa
 dulcedie. Queri aut hoc
 loco p̄t si hoī presto fuerūt
 ex vtraq; pte visa. vnu ex
 p̄cepto dei alterū ex sug
 gestioe serpentis vñ ipi

diabolo suggestū sic appet
 de ipicitatis. I silm qd de sub
 limib' sedib' labent. Si
 ei nullo viso tanget nō eli
 get face qd feat. Nā si nō
 ei aliqd venisset in mētē ul'
 lo mō intētiōne. Istitisset in
 nephas. Vñ igit veit i me
 te q̄q; illud est qd venit
 in mētē ut ea moliretur
 quib' ex bono angelo dia
 bolus fiet. Qui ei vult p
 fecto aliquid vult qd nisi a
 extitiscas p̄ sensu corpis
 admoncat a occultis mo
 dis i mētē veiat vellenō
 p̄t. Discerneda igit sūt ge
 nera visoz. quoz vnu est
 qd p̄fiscat a voluntate sua
 dentis. q̄le illud diaboli cu
 hō Istitendo peccant. Al
 terū a subiacētib' reb' uel
 itentioi ai ul' sensib' corpis
 Istitioi subiacet excepta
 comūbilitate trūtatatis. Que
 quidē nō subiacet s̄ eminet
 poaus. Subiacet ergo in
 tentioi ai p̄us ip̄e aūm' vñ

Genera visoz
que sūt.

|| ai

nos etiā vniū sentiam⁹. deū
corpus qd' administrat. Vñ ad
quodlibz opandū meliū qd'
est cū opus ē mouet. Subia
ret aut' sensui corpus qñqz
corpore. Ut aut' i' d'ceptatioē
sūme sapie q' vtiqz aūm⁹ nō
ē nā icōmūbil' est etiā seip⁹
qui ē icōmūbil' ai' d'itueat.
et sibi ipse quodāmo' veniat
i' mente nō fit n' differentia
q' nō est qd' deus. et tñ aliqd'
ē qd' possit placē p' deū.
Melior ē aut' cū obliuiscat
sui p' caritate icōmūbilis di
vl' seipm' peccatus i' illius d'
patioē cōtemnit. Si at' tñ
obui' placet s' ad pūse imi
tandū deū vt p'ate sua frui
velit. tāto fit mior qñto se
cupit ee maiore. Et h' ē i' n'
ū oīs p'm supbie et i' nū su
pbie hōis apostatare a deo.
Supbie aut' diaboli accessit
maluolētissia i'uidia. ut hūc
supbia hōi psuadet p' qua
sentiebat se ee damnatū.
Vñ f'm est ut pena hōine

suscepit emēdatoria potius
q' interfectoria. ut tñ se dia
bolus ad imitationē supbie
p'auerat. ei se dñs ad imita
tioē hūilitatis p'beret p' q'
nobis vita etna p'mittit. ut
p'rogato nobis xpi sanguine p'
labores miseras qz ineffabile
tāta caritate liberatoz nro ad
hēam⁹. et tāta eius i' en' d'oi
tate capiam' ut nulla nos vi
sa ex inferoib⁹ a cōsp'it' supi
ore detorqueat. qñqz et si ali
quid hūc i'tēhoi nre sugge
ret' ab appetitu i'ferioz sem
pitna nos diaboli danatio
trunatusqz i'nuocaret. Tanta
ē aut' pulchritudo iusticie. tā
ta iocunditas lucis etne h' ē
icōmūbilis vitatis atqz sa
piencie ut etiā si nō liceret
ap'ius in ea manē q' vni
dici mora p'it' hoc solū in
mūabiles am' hūi' vite ple
ni delicias et arcifluencia
tpalmi bonoz etc' meritoqz
d'eterneret. Nō em' falso
aut p'uo affm' dicitur ē. Vñ

8. melior ē dies unus in atrijs
 tuis sup milia. q̄ q̄ et ali
 o sensu possi itelligi. ut mi
 lia dierū in ep̄is mūbilita
 te itelligantur. vni autē
 diei noīe itēmūbilitas et
 nitatis vocat. Nescio me
 aliqd p̄termisisse qd̄ ex nos
 tra responsioe qm̄ dñs p̄
 bē dignatus ē tuis inter
 rogationib⁹ desit. q̄q̄ et si
 tibi aliquid occurrit. mod⁹
 libri nos iā finē facē et ab
 hac disputatioe r̄quiescē
 aliquādo cōpellit

¶ Dum aurely Augustini
hyponensis epi de libero
arbitrio liber tuis explicat

[Faint, illegible handwriting]

1.

116.

